

ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน
โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศก

นายหินสร้าง เกรือบุตร

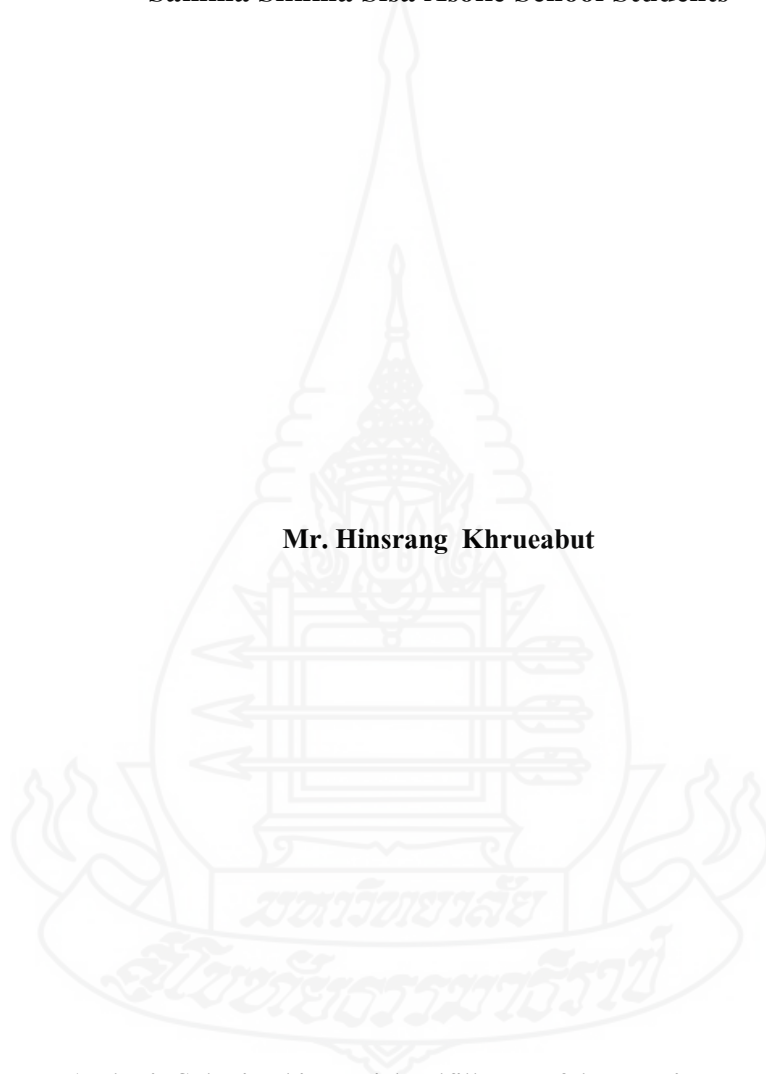

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

**Life Experience Based on the Five Precepts Principle of
Samma Sikkha Sisa Asoke School Students**

Mr. Hinsrang Khruabut

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

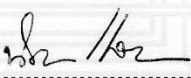
2015

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประสพการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขา
ศีรชะอโศก
ชื่อและนามสกุล นายหินสร้าง เครือบุตร
แขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินาท แสนสา
2. อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์

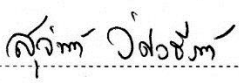
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิรา จารูเพ็ง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินาท แสนสา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอโสภ

ผู้วิจัย นายหินสร้าง เกือบบุตร รหัสนักศึกษา 2572800858

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา (2) อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์

ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอโสภ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอโสภจำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา สร้างข้อสรุปแบบอุปนัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอโสภ ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นหลักที่ 1 ก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาสิริระหอโสภ ประกอบด้วย 4 ประเด็นรอง คือ (1) พื้นฐานชีวิตด้านครอบครัว ประกอบด้วย โครงสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว และรูปแบบการดำเนินชีวิตในครอบครัวด้วยหลักศีล 5 (2) กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 ประกอบด้วย กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าสัตว์ การลักขโมย การประพฤติผิดในกาม การพูดโกหก คำหยาบต่อเสียด นินทา เพื่อเจ้อ และการเสพสิ่งเสพติดของมีนเมา (3) วัตถุประสงค์การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีล 5 และ (4) ชีวิตของตนเองที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 ประกอบด้วย การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ การละเว้นจากการลักขโมย การละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม การละเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบต่อเสียด นินทา เพื่อเจ้อ และการละเว้นจากสิ่งเสพติดของมีนเมา ประเด็นหลักที่ 2 การเข้าค่ายคัดตัวผู้รั้วสัมมาสิกขาสิริระหอโสภประกอบด้วย 3 ประเด็นรอง คือ (1) การทดสอบด้านวิชาการ (2) การทดสอบด้านความดี ประกอบด้วยกิจกรรมธรรมะรับอรุณ กิจกรรมสัมมาอาชีพ กิจกรรมพุงยิ้ม กิจกรรมพิชิตความสะอาด และการรักษาศีลในระหว่างเข้าค่ายคัดตัว และ (3) วันแห่งชัยชนะ ประเด็นหลักที่ 3 การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ในรั้วสัมมาสิกขาสิริระหอโสภ ประกอบด้วย 4 ประเด็นรอง คือ (1) การรักษาศีลในวิถีชีวิตสัมมาสิกขาสิริระหอโสภ ประกอบด้วย วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีล 5 ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีลในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (2) การตรวจศีลตรวจธรรม (3) การงานพื้นฐานชีวิต และ (4) การปลูกฝังศีลธรรม ประเด็นหลักที่ 4 ผลจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ประกอบด้วย 3 ประเด็นรอง คือ (1) จิตวิญญาณใหม่ (2) เมตตาธรรมก้าวไกล และ (3) รู้ศีล รู้ธรรม

คำสำคัญ ประสบการณ์ การดำเนินชีวิต ศีล 5 โรงเรียนสัมมาสิกขา สิริระหอโสภ

Thesis title: Life Experience Based on the Five Precepts Principle of Samma Sikkha Sisa Asoke School Students

Researchers: Mr. Hinsrang Khruabut; **ID:** 2572800858;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Thesis advisors: (1) Dr. Niranart Sansa, Assistant Professor;

(2) Dr. Jirasuk Suksawat; **Academic year:** 2015

Abstract

The purpose of this research was to study life experience based on the five precepts principle of Samma Sikkha Sisa Asoke School students.

This research employed the qualitative research method based on the interpretive phenomenological approach. The key research informants were eight secondary education level students of Samma Sikkha Sisa Asoke School purposively selected based on pre-determined criteria. The employed data collecting instrument was an in-depth interview form. Data were analyzed with content analysis to create inductive conclusions for answering research objectives.

Research findings showed that life experience based on the five precepts principle of Samma Sikkha Sisa Asoke School students comprised four main tenets as follows: The first main tenet was the life experience prior to entering Samma Sikkha Sisa Asoke School which was composed of four following sub-tenets: (1) the family life background consisting of the family relationship structure and the pattern of living in the family based on the five precepts principle; (2) the peer group activities related to the five precepts consisting of peer group activities related to killing of animals; stealing; sexual misconducts; improper verbal behaviors including telling lies, using of rude words, using of discording words, gossiping, and nonsense talking; and taking intoxicating and narcotic substances; (3) the temple and its teaching on the five precepts; and (4) one's own life related to the five precepts consisting of refraining from killing, refraining from stealing, refraining from sexual misconducts, refraining from the use of improper words, and refraining from taking intoxicating and narcotic substances. The second main tenet was the screening tests and entering into Samma Sikkha Sisa Asoke School which was composed of three following sub-tenets: (1) the academic testing; (2) the merits testing consisting of the dawn welcoming dhamma activities, the right livelihood activities, the smiling stomach activities, the cleanliness attainment activities, and the keeping of precepts while being in the screening camp; and (3) the day of victory. The third main tenet was the life experience based on the five precepts principle in Samma Sikkha Sisa Asoke School which was composed of four following sub-tenets: (1) the keeping of the precepts as the Samma Sikkha Sisa Asoke way of life consisting of the life of the five precepts keeping during the lower secondary level years, and the life of the five precepts keeping during the upper secondary level years; (2) the monitoring of the precepts and dhamma; (3) the taking of occupation as the basis of life; and (4) the culmination of morality. The fourth main tenet was the results of living based on the five precepts which was composed of three following sub-tenets: (1) the new spiritual mind; (2) the world supporting dhamma of compassion; and (3) the life based on precepts and dhamma.

Keywords: Experience, Living, Five precepts, Samma Sikkha Sisa Asoke School

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรนาท แสสนา อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและ ดร.จิระสุข สุขสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ดูแลเอาใจใส่ให้ความรู้ คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ตลอดจนติดตามดูแลการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ไข่ ที่ได้ทำอาหารให้กับผู้วิจัยเวลาที่เดินทางมาเรียนที่มหาวิทยาลัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ที่เป็นกำลังแรงใจให้กับผู้วิจัยจนสามารถสำเร็จการศึกษา

ขอขอบคุณทุกกำลังแรงใจและแรงกายจาก ลุงป้า น้า อา พี่ๆ น้องๆ ทุกคนที่มอบให้ในการทำวิจัยครั้งนี้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขอขอบคุณน้องๆ นักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอ โศกทั้ง 8 คนที่ได้ถ่ายทอดประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 สำหรับการทำวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณชุมชนสิริชะอ โศกที่ได้ให้โอกาสและสนับสนุนทุนการศึกษาจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง

ประโยชน์ที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอมอบให้แก่สังคมเพื่อเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมต่อไป

หิณสร้าง เครือบุตร

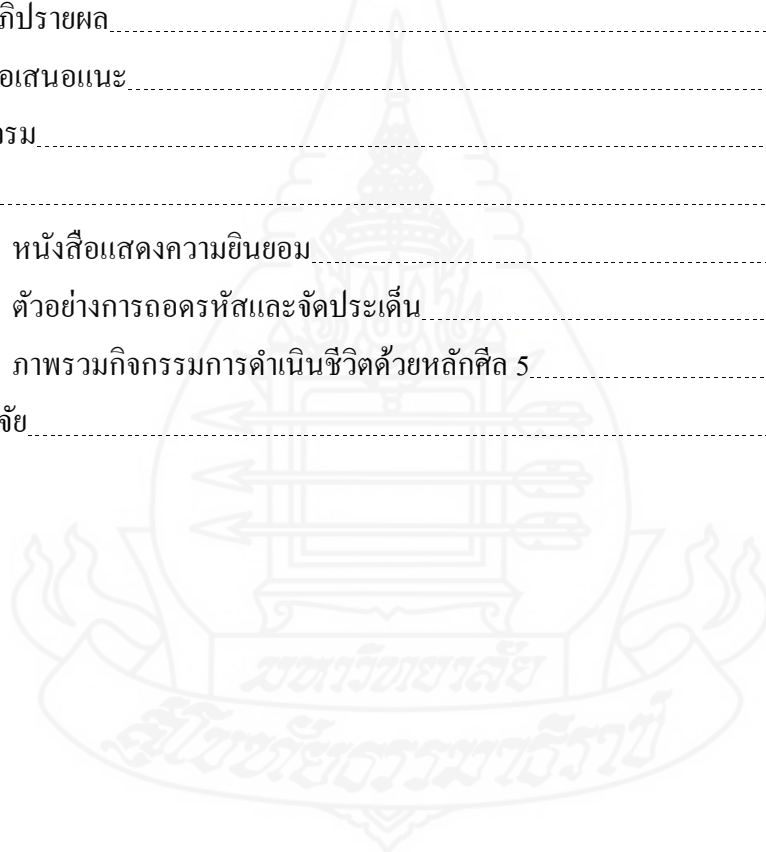
กรกฎาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
คำถามหลักการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของศีล 5.....	7
การวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ.....	19
โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศก.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	38
การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย.....	38
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
การอภิปรายและสรุปผล.....	44
การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของงานวิจัย.....	44
จริยธรรมการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล.....	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	46
ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล.....	46
ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศก.....	52
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	129
สรุปการวิจัย.....	130
อภิปรายผล.....	139
ข้อเสนอแนะ.....	142
บรรณานุกรม.....	143
ภาคผนวก.....	150
ก หนังสือแสดงความยินยอม.....	151
ข ตัวอย่างการถอดรหัสและจัดประเด็น.....	154
ค ภาพรวมกิจกรรมการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5.....	158
ประวัติผู้วิจัย.....	161

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ศิล 5 ของชาวอโศก.....	26
ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างการเรียนการสอน.....	28
ตารางที่ 3.1 ข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยจำแนกเป็นรายบุคคล.....	40
ตารางที่ 3.2 รายละเอียดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	43
ตารางที่ 4.1 กิจวัตรประจำวันของนักเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศก.....	92

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 การเข้าค่ายคัดตัวผู้ร่วมสัมมาสิกขาศีรยะอ โศก.....	70
ภาพที่ 4.2 การทดสอบด้านวิชาการ.....	71
ภาพที่ 4.3 กิจกรรมธรรมะรับอรุณ.....	73
ภาพที่ 4.4 กิจกรรมธรรมะรับอรุณและความตั้งใจร่วมกิจกรรม.....	74
ภาพที่ 4.5 กิจกรรมการเรียนรู้การทำอาหาร.....	75
ภาพที่ 4.6 กิจกรรมการเก็บหางานตลาดอาริยะ.....	76
ภาพที่ 4.7 กิจกรรมการสร้างอาหาร.....	77
ภาพที่ 4.8 กิจกรรม โรงปุ๋ย.....	78
ภาพที่ 4.9 กิจกรรม พุงยืม.....	80
ภาพที่ 4.10 กิจกรรม พุงยืม (การรับประทานอาหาร).....	82
ภาพที่ 4.11 การพิจารณาคุณค่าของอาหาร.....	83
ภาพที่ 4.12 กิจกรรม พิชิตความสะอาด.....	85
ภาพที่ 4.13 การรับชุดนักเรียน.....	91
ภาพที่ 4.14 การตรวจศีล ตรวจธรรม.....	106
ภาพที่ 4.15 การงานพื้นฐานชีวิต.....	111
ภาพที่ 4.16 การปลูกฝังด้านศีลธรรม.....	114
ภาพที่ 4.17 ประสพการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรยะอ โศก.....	128

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ถ้าเราสามารถที่จะสร้างสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการศึกษาและชีวิตของคนที่มีมากขึ้นๆ ให้กลับมาเป็นอย่างเดิมเหมือนอย่างเก่าโบราณของเรา คือให้รู้สึกรู้ว่า โรงเรียนก็คือวัด วัดคือโรงเรียน ก็จะทำให้บ้านเมืองมีอนุชนที่มีความสามารถในทางวิชาการและมีจิตใจสูง มีจิตใจดี เป็นพลเมืองที่ดีต่อไป จะช่วยให้สังคมส่วนรวมสามารถที่จะดำเนินต่อไปโดยสวัสดิ์” (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ พระบรมราโชวาท, 2514)

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าวมีความพยายามของทุกฝ่ายที่จะปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 1 มาตราที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, น. 5) ดังนี้ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สติ ปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ดังนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา “คน” เพื่อให้เป็นทรัพยากรอันสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เพราะทรัพยากรที่สำคัญที่สุดคือ “ทรัพยากรมนุษย์” การพัฒนา “คน” ให้มีคุณธรรม ศีลธรรม ควบคู่กับความรู้ความสามารถ จึงเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547, น. 7)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดทิศทางทางการพัฒนาประเทศสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขพร้อมกับคนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ และรู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุคใหม่ ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ ดังนั้นการจะพัฒนาหรือการปฏิรูปหัวใจสำคัญคือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และมีคุณธรรมนำความรู้ ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจาก สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ผนึกกำลังร่วมกัน

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ของโลกและของสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นโลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้การสื่อสารข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและไร้ขีดจำกัด ความเจริญด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจอันรวดเร็วนี้ ส่งผลกระทบและทำให้เกิดความไม่

สมดุลระหว่างการพัฒนาทางด้านวัตถุและการพัฒนาทางด้านจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 35) การพัฒนาประเทศชาติเพื่อมุ่งหวังสู่ความทันสมัยเป็นหลัก เน้นการพึ่งพาการนำเข้า และกระแสบริโภคนิยม ก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรม ศีลธรรมและค่านิยม ส่งผลกระทบที่เป็นปัญหาต่างๆ ต่อสังคมไทย โดยเฉพาะกันเด็กและเยาวชนในวัยศึกษาเล่าเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ การไม่เห็นคุณค่าในตัวเอง หนีเรียน ดิตยาเสพติด ดิตเกม เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน เป็นโสเภณิเด็ก มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ขาดศีลธรรม และหมกมุ่นชื่นชม หลงใหลกับค่านิยมทางสังคมที่เน้นวัตถุนิยม มากเกินความพอดี จนละเลยการยึดมั่นในหลักศาสนา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, น. 1) ปัญหาสุขภาพจิต นักเรียนเกิดความเครียด ปัญหาความก้าวร้าวความรุนแรง ปัญหายาเสพติด (ธีระชัย ยุทธยรรยง, 2545, น. 61) และเป็นวิกฤตการณ์ทางปัญญา สื่อ เพราะเครื่องมือสื่อสารเป็นดาบสองคม ถ้าสังคมขาดปัญญาที่จะใช้ประโยชน์ก็เป็นดาบที่เขียดสังคมให้เกิดอสุศลมูลและตกต่ำ (ประเวศ วะสี, 2537)

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียนนักศึกษาจากกรุงเทพมหานครและจังหวัดที่เป็นตัวแทนภูมิภาคทั่วประเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการร่วมมือกับสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,788 คน ระหว่างวันที่ 10-18 มีนาคม 2550 ในประเด็นวิกฤตคุณธรรมเยาวชนไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาแนวทางการแก้ไข “วิกฤตคุณธรรมเยาวชนไทย” ที่เกิดขึ้นจากการสำรวจพบว่า พฤติกรรมที่สังคมไทยพึงตระหนัก ได้แก่ การใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ยึดติดกับค่านิยมที่ผิด เช่น การมั่ววอบายมุข การดิตเกม และก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ขาดสัมมาคารวะ และยังพบว่า คุณธรรมของเยาวชนไทยที่ควรเร่งปลูกฝัง ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอ่อนน้อมถ่อมตนมีสัมมาคารวะและ ความสุภาพอ่อนโยน จากสภาพปัญหาเรื่องศีลธรรมในเด็กและเยาวชน กระทรวงศึกษาธิการได้นำนโยบายของรัฐบาลจัดทำนโยบายระดับกระทรวงและกำหนดแนวทางการดำเนินงานสู่การปฏิบัติเพื่อเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึด “คุณธรรมนำความรู้” และตระหนักถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและค่านิยมของเด็กและเยาวชนดังกล่าว จึงได้พยายามขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, น. 4) โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายพัฒนาโรงเรียนรูปแบบใหม่ เพื่อเป็นการจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยได้กำหนดการพัฒนาโรงเรียนใน 5 รูปแบบ ได้แก่ 1. โรงเรียนกำกับของรัฐ 2. โรงเรียนวิถิตุทิศ 3. โรงเรียนสำหรับ

เด็กที่มีความสามารถพิเศษ 4. โรงเรียนสองภาษา 5. โรงเรียนใช้ ICT เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โรงเรียนวิถีพุทธจึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการพัฒนา และกำหนดให้มีโรงเรียนวิถีพุทธ รุ่นที่1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, น. 28)

โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียนที่อยู่ในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยคุณธรรมและภาวนา 4 คือ พัฒนาการทางกาย สังคม จิตและปัญญา กล่าวคือ โรงเรียนวิถีพุทธต้องฝึกอบรมผู้เรียนให้ กิน อยู่ ดู และฟังเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ผลที่ได้จากการดำเนินงานคือ ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) กาย (กายภาวนา) เป็นผลจากการฝึกฝนวิชาชีพ 2) พัฒนาทางสังคม(ศีลภาวนา) เป็นผลจากการฝึกฝนและปฏิบัติตามหลักธรรม ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี 3) พัฒนาทางจิต (จิตภาวนา)เป็นผลจากการฝึกฝนให้มีสติ สมาธิ และคุณธรรมอื่นๆ ส่งผลให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตที่ดี และ 4) พัฒนาทางปัญญา(ปัญญาภาวนา)เป็นผลจากการฝึกฝนศึกษาด้านวิชาการส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ(สิริกร มณีรินทร์, 2546)

โรงเรียนวิถีพุทธจึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนและเป็นความหวังอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมในยุคปัจจุบัน โดยจะฝึกฝนผู้เรียนให้เติบโตเป็นคนมีคุณธรรม ศีลธรรม และเป็นคนดี คนเก่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 1)

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนวิถีพุทธ เช่น การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ(สุปิ่น เดชประเสริฐ, 2550) การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ (พุทธิภา เหล็กทองสันเทียะ, 2553) การศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ (พระครูคำมูล รชน โขโต ศรีภูวงศ์, 2552) การดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธกัลยาณมิตร (สุนทรี ทันดร, 2551) การประเมินผลการจัดกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ (ศรีสุดา ช่วยรักษา, 2550) ผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ(พลชัย ชุมปัญญา, 2551) การศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ (วิชาญ สมยา, 2552) สภาพและปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ (ธีระวัฒน์ ฐาดูจรวงศ์กุล, 2550) สภาพและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ (สำเนียง ศรีลุนช่าง, 2550) พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านงานบริหาร สภาพปัญหาการดำเนินงาน การขาดแคลนครู การขาดงบประมาณ เป็นส่วนใหญ่ จากงานวิจัยของพระครูวิเวกสุดาคม(จันทร์สมมิตร, 2548) พบว่า ปัญหาการบริหารโรงเรียนในโครงการวิถีพุทธมีปัญหา ด้านงบประมาณและครูไม่เพียงพอซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติกิตติ ศรีสันต์ (2548) สมคิด โพธิ์ชุมพล (2548) และวิสันต์ อ่อนมิตร (2549) พบว่าการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธจะบรรลุตาม

วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมีองค์ประกอบสำคัญ เช่น ด้านปัจจัย ผู้บริหาร ครู จะต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์และมีคุณลักษณะที่ดี ผลงานวิจัยของ อนุรักษ์ โกมลสิงห์(2550, น. 67-69) พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาและขาดความเป็นกัลยาณมิตรกับเด็ก

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นยังขาดการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 การได้รับการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ให้เป็นผู้มีศีลธรรมอันดีงามก่อนข้างมีน้อย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอโศกซึ่งเป็นหนึ่งในโรงเรียนวิถิพุทธและได้รับรางวัล โรงเรียนวิถิพุทธดีเด่น เมื่อปี พ.ศ. 2547 โดยใช้หลักศาสนามาบูรณาการกับการศึกษา ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ตลอดหลักสูตรการศึกษา กล่าวคือ ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาว่า การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอโศกนั้นเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอโศก

3. คำถามหลักการวิจัย

ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอโศกเป็นอย่างไร

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอโศก เพื่อการเข้าใจความหมายของการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ผู้วิจัยจึงใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์แนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ในผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นนักเรียนที่ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอโศก จำนวน 8 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือก

5. นวัตกรรมเฉพาะ

5.1 ประสพการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 หมายถึง การปฏิบัติตนในวิถีชีวิตประจำวันของนักเรียนระหว่างศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศกโดยมีการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ประกอบด้วย

ข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามรับประทานเนื้อสัตว์ เนื่องจากโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศกได้กำหนดคุณสมบัติของนักเรียน ได้แก่ ถือศีล 5 ละอบายมุข และรับประทานอาหารมังสวิรัต

ข้อ 2 ห้ามลักขโมย

ข้อ 3 ห้ามประพฤติดิถินกาม ห้ามถุกเนื้อต้องตัวเพศตรงข้าม โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศกเป็นโรงเรียนวิถิปุทธ มีกฎระเบียบที่เคร่งครัดและไม่อนุญาตให้นักเรียน หญิงชายถูกเนื้อต้องตัวกัน

ข้อ 4 ห้ามพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียด นินทา เพื่อเจ้า

ข้อ 5 ห้ามเสพสิ่งเสพติดของมีนเมาทุกชนิด ห้ามรับประทานจุบจิบ ซึ่งเป็นการทำตามใจตนเองและไม่มีความวินัยในการรับประทาน โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศกจึงกำหนดให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้าเพียงวันละ 2 เวลา คือ เช้าและเย็น โดยห้ามรับประทานนอกมื้อนอกเวลา และห้ามนอนกลางวัน (ยกเว้นไม่สบาย) ถือเป็นการเสพติดการนอนและความขี้เกียจ ดังนั้นการรับประทานจุบจิบ การตั้งใจนอนกลางวันล้วนเป็นการเสพติดทำตามใจกิเลสตนเองเป็นการเสพติดที่มีความละเอียดยิ่งขึ้น ดังนั้นโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศกจึงมีกฎระเบียบห้าม

5.2 วิถิปุทธ หมายถึง แนวทางคำสอนของพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นให้เป็นคน มีคุณธรรม ศีลธรรม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันอย่างปกติสุข

5.3 ชาวอโศก หมายถึง กลุ่มคนที่ศึกษาและปฏิบัติตามแนวคำสอนของพุทธเจ้า โดยมีสมณะโพธิรักษ์เป็นผู้นำพา ซึ่งมุ่งเน้นเรื่องการเคร่งครัดในการถือศีลห้า ละอบายมุข รับประทานอาหารมังสวิรัต และใช้ชีวิตเรียบง่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5.4 สมณะ หมายถึง นักบวชชาวอโศก

5.5 โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศก หมายถึง โรงเรียนของชาวอโศก ที่ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านสิริชะอโศก หมู่ 15 ต.กระแซง อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ โดยประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน

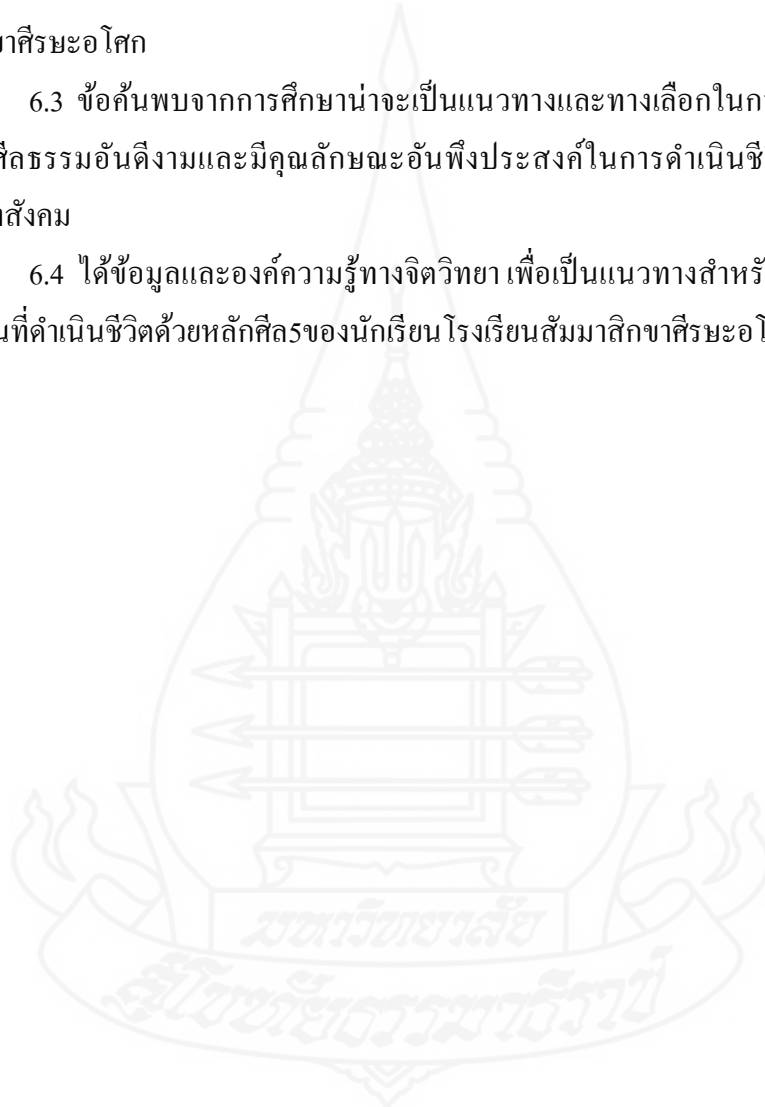
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 มีความรู้ ความเข้าใจประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 และปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระะอโศก

6.2 ได้เข้าใจความหมายของการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระะอโศก

6.3 ข้อค้นพบจากการศึกษาน่าจะเป็นแนวทางและทางเลือกในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรมอันดีงามและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม

6.4 ได้ข้อมูลและองค์ความรู้ทางจิตวิทยา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการให้การปรึกษาแก่นักเรียนที่ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระะอโศกต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขา ศีระะอ โศก ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ค้นคว้าเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยโดยมีประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5
 - 1.1 ความหมายของศีล 5
 - 1.2 การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขา ศีระะอ โศก
 - 1.3 อานิสงค์ของศีล 5
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. การวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ
3. โรงเรียนสัมมาสิกขา ศีระะอ โศก
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5

1.1 ความหมายของศีล 5

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 957) ให้ความหมายของศีลว่า ศีล คือข้อบัญญัติที่กำหนดการปฏิบัติทางกาย ทางวาจา ของพุทธศาสนา มีศีล 5 ศีล 8 เป็นต้น

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (2542, น. 89) ให้ความหมายของศีลดังนี้ ศีลแปลตามศัพท์ว่า ปกติ คือมีจิตเป็นปกติ ไม่ถูกกิเลส โลภะ โทสะ โมหะ ครอบงำเมื่อจิตเป็นปกติปราศจากการครอบงำของกิเลสเมื่อกระทำอะไรทางกายก็ไม่ทำกายทุจริต เมื่อพูดจากก็ไม่วจีทุจริต แม้ยามคิดก็ไม่มิมโนทุจริต ดังนั้นแล้วทั้งทางกาย วาจาและใจ ต้องมีศีล แต่ถ้าถูกกิเลส โลภะ โทสะ โมหะเข้าครอบงำจิตใจ ก็จะทำให้เกิดความคิดอยากได้ อยากมี อยากเป็น จิตก็ฟุ้งซ่าน จิตก็วิปริต และเสียศีลภายในใจ เมื่อเสียศีลทางใจและตกอยู่ในอำนาจของโลภะ โทสะ โมหะ การกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ ย่อมเป็นทุจริต แต่โดยทั่วไปแล้วอาการที่เห็นได้ง่ายคือทางกาย และวาจา ส่วนทางใจคนไม่รู้ รู้ได้ด้วยตัวเอง คนที่เว้นจากการทำชั่วทางกายก็มีศีลทางกาย เว้นการ

ทำชั่วทางวาจาก็มีศีลทางวาจา แต่ส่วนใหญ่รักษาศีลทางกาย วาจาแต่ไม่ถึงใจ แต่ก็ยังดีกว่าไม่รักษาศีลเลย

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาปรินายก (2538 , น. 65) ให้ความหมายของศีลไว้ว่า ศีล แปลตามศัพท์ว่า ปกติ หมายถึง ความเป็นปกติเรียบร้อย ความเคยชินเป็นปกติ ความปกติเรียบร้อยของพฤติกรรม การเว้นขาดจากสิ่งที่ไม่ควรเว้น ประพฤติสิ่งที่ควรประพฤติ ศีล 5 คือการประพฤติชอบทางกาย วาจา การรักษากายวาจาให้เรียบร้อยเป็นปกติตามระเบียบวินัยจากข้อปฏิบัติในการเว้นขาดจากความชั่ว เป็นการควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน

พุทธทาสภิกขุ (2539, น. 56-57) ให้ความหมายของศีลว่า ศีลหมายถึงความเป็นปกติ ทำทุกอย่างอยู่ตามหน้าที่ที่ควรจะทำตามปกติแต่ไม่เดือนร้อนกระวนกระวาย ไม่มีความเศร้าหมองใดๆ โดยเนื้อความ ศีล หมายถึง ระเบียบที่บัญญัติขึ้นสำหรับประพฤติกปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวะปกติทางกายทางวาจา ศีล คือการปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบการเป็นอยู่ทางภายนอก ศีลพัฒนาที่กายวาจา ให้เป็นกาย วาจา ที่น่าดู เมื่อมีศีลเป็นพื้นฐานแล้วจะมีจิตที่เป็นสมาธิได้ง่ายขึ้น

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546 , น. 245) ให้ความหมายของศีลดังนี้ ความประพฤติดีทางกาย ทางวาจา การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย เป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย และวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม การรักษาปกติตามระเบียบวินัยข้อปฏิบัติในการฝึกหัดกายวาจาให้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป ศีล หมายถึง ข้อวัตรปฏิบัติทางพุทธศาสนา เพื่อควบคุม กายวาจา และใจให้ตั้งมั่นอยู่ในความดีงามอย่างเป็นปกติ การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ศีลคือกฎระเบียบวินัยที่ขัดเกลาความประพฤติทางกาย วาจาและใจให้ดีงาม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะมุ่งศึกษาศีล 5 ที่นักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โสภได้นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร

1.2 การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โสภ

โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โสภเป็น โรงเรียนวิถีพุทธและเป็น โรงเรียนประจำที่ใช้หลักศาสนานูธรรมากับการศึกษา โดยกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานของนักเรียน ดังนี้

- 1) ถือศีล 5
- 2) ละอบายมุข
- 3) รับประทานมังสวิรัต

โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โสภเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนสิริระอ โสภ ซึ่งประกอบไปด้วย บ้านสิริระอ โสภ(บ้าน) พุทธสถานสิริระอ โสภ(วัด) และโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โสภ(โรงเรียน) โดยเป็นหมู่บ้านที่ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 อย่างเคร่งครัด ซึ่งรวมถึงนักเรียนทุกคนมีการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 อย่างเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ภายใต้ปรัชญาการศึกษา “ศีลเด่น เป็นงานชาญวิชา” มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้เป็นหัวใจหลักของการศึกษา ตลอดหลักสูตรการศึกษา 6 ปี นักเรียนได้ฝึกฝนเรียนรู้และปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งศีล 5 มีดังนี้

1.2.1 ศิลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าคนหรือฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์ โดยเว้นจากการฆ่าสัตว์ทุกชนิดการเบียดเบียนและเข่นฆ่าคือความโหดร้ายรุนแรงของผู้มีจิตใจโหดร้ายไม่มีความเมตตาเพราะไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ต่างรักชีวิตของตนเองและต้องการที่จะรักษาชีวิตของตนเองไว้ให้นานที่สุด

องค์ประกอบการฝึกศิลปข้อ 1 คือ ศิลข้อที่ 1 จะขาดต่อเมื่อ ครอบองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้ (พระสูตรและอรรถกถา ฉบับมหาหมากุฎราชวิทยาลัย เล่ม 45, 2525, น. 445)

1. สัตว์มีชีวิต
2. รู้ว่าสัตว์มีชีวิต
3. มีจิตคิดจะฆ่า
4. พยายามฆ่า
5. สัตว์ตายด้วยความพยายาม

เมื่อครอบองค์ประกอบ 5 ประการนี้แล้ว ศิลย่อมขาดถ้าไม่ครอบองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ศิลยังไม่ขาด แต่ ต่างพร้อยและไม่บริสุทธิ์

โทษของ การ ฝึกศิลปข้อที่ 1 จะมีโทษ มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความใหญ่ หรือเล็ก ของสัตว์ที่ถูกฆ่า
2. การมีคุณค่ามากหรือน้อยของสัตว์ที่ถูกฆ่า
3. จิตนาในการฆ่ามากน้อยเพียงใด
4. ความพยายามฆ่ามากน้อยเพียงใด

การฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์ หมายถึง สัตว์ที่เป็นมนุษย์และเดรัจฉาน การฆ่าสัตว์ใหญ่ย่อมมีบาป มากกว่าสัตว์เล็ก เพราะต้องใช้ความพยายามในการฆ่ามากกว่าใช้ความรุนแรงมากกว่าและมีเจตนาแรงมากกว่าบาปกรรมที่ได้รับย่อมมีมากกว่าหรือ การฆ่าบุคคลที่มีคุณค่าประโยชน์มากบาปกรรมในการฆ่ายิ่งเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ เช่น การฆ่าพระอรหันต์บาปมากกว่าคนทั่วไป การฆ่าบิดามารดาบาปกรรม มากกว่าการฆ่าคนทั่วไปส่วนการฆ่าเองหรือใช้ให้ผู้อื่นฆ่าย่อมผิดศีลเท่ากันส่วนบาปกรรมนั้นคนใช้ บาปมากกว่าคนทำด้วยซ้ำไป แต่ต้องพิจารณาเป็นกรณีไปและขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง การเว้นจาก การฆ่าและการเบียดเบียนจึงเป็นสิ่งที่ควรเว้น การไม่เบียดเบียนและเข่นฆ่าเรียกว่า อภัยทาน คือ การให้ ทาน ที่ประเสริฐอย่างหนึ่งและประเสริฐมากกว่าการให้ อามิสทาน เพราะไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ย่อมรับชีวิตของตนเอง มากกว่าสิ่งภายนอกกาย ของตน การฆ่าและการเบียดเบียน เป็นการทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเป็นการทำเพื่อความทุกข์และประโยชน์ ของตนเองหรือ เกิดจากความ โลภ โกรธ หลง และอาจทำได้กับผู้ที่ไม่เคย

ทำให้ตนเองเดือดร้อน เช่น การเบียดเบียนสัตว์เพื่อความสนุกสนาน เพื่อความเพลิดเพลิน เช่น แก๊งเพื่อน แก๊งสัตว์ การยิงนกตกปลา เพื่อความเพลิดเพลิน การทำเช่นนั้น เป็นการเบียดเบียน โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น โทษภัย ของการฆ่าและการเบียดเบียน คือ สาเหตุของความชั่วทั้งหลายมีความรักโลก โกรธ หลง เมื่อมีจิตคิดจะฆ่าหรือเบียดเบียนจิตใจย่อมเศร้าหมอง และเร่าร้อนเป็นทุกข์ การเบียดเบียนมีทั้งเบียดเบียนผู้อื่นและเบียดเบียนตนเอง เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มเหล้า การติดยาเสพติด เป็นการทำร้ายสุขภาพของตนเอง นอกจากจะเบียดเบียนตนเองแล้วยังเป็นการเบียดเบียนพ่อแม่และผู้คนรอบข้างอีกด้วย

ประโยชน์ของการไม่ฆ่าและไม่เบียดเบียน คือความเมตตากรุณาทั้งต่อตัวเองและผู้อื่นเป็นคนที่มีความใจอ่อนโยน ดีงาม และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นรักใคร่ เคารพศรัทธา และรู้สึกเป็นสุขเมื่ออยู่ใกล้ แม้ผู้ที่มีจิตใจกระด้าง เมื่อได้สัมผัสความเมตตากรุณายังมีผลทำให้ความกระด้างน้อยลง และเป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยนเพิ่มขึ้น ดังนั้น การไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันควรแก่ปลูกฝังไว้ในจิตใจของทุกคน เพื่อให้เป็นคุณธรรมประจำใจ

ดังนั้น ศิลข้อ 1 การเว้นจากการฆ่าสัตว์สี่ข้อยี้ โรงเรียนสัมมาสิกขาธิระระอโศกมุ่งเน้นให้นักเรียนมีจิตใจอ่อนโยนและมีเมตตาต่อกัน ป้องกันการทำร้ายเพื่อนนักเรียนและคนอื่น ให้รู้จักมีเมตตาต่อกันและกัน สำหรับความหมายในศิลปข้อ 1 ของโรงเรียนสัมมาสิกขาธิระระอโศกมีรายละเอียดดังนี้

1. ศิลขาด หมายถึง การทำชีวิตคนหรือสัตว์ตายโดยเจตนา
2. ศิลทะเล หมายถึง การทำคนหรือสัตว์ตายหรือบาดเจ็บโดยประมาท
3. ศิลด่าง หมายถึง การไม่กระทำทางกาย แต่มีคำพูดที่เบียดเบียนคนอื่น
4. ศิลพริ้อย หมายถึง การไม่กระทำทางกาย วาจา แต่ใจคิด โกรธ เกลียด

เกลียดแค้นผู้อื่น

5. เป็นไท หมายถึง การรู้เท่าทันจิตใจแล้วลดความ โกรธ เกลียด ชัง เพิ่มเมตตาและการให้อภัย

1.2.2 ศิลข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์

การลักทรัพย์หรือการขโมย คือผู้ที่มีจิตโลภอยากได้สมบัติของผู้อื่นมาครอง เป็นผู้ที่เห็นแก่ได้ เห็นแก่ตัว ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า โจรเป็นเสนียดจัญไรในโลก เป็นคนที่สิ้นคิด และลดความเป็นมนุษย์ของตน

องค์ประกอบของการผิดศิลปข้อที่ 2 มี 5 ประการ ดังนี้ (พระสูตรและอรรถกถา ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่ม 45, 2525, น. 449)

1. ของผู้อื่นหวงแหน
2. รู้ว่าเขาหวงแหน
3. จิตคิดจะลักขโมย
4. มีความพยายามลักขโมย
5. ลักขโมยของมาได้ด้วยความพยายามนั้น

โทษของการลักขโมยจะมีโทษมากหรือโทษน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ
หลายอย่าง ดังนี้

1. ของเล็กหรือใหญ่ มีค่ามากหรือมีค่าน้อย
2. เจ้าของเป็นคน มีคุณมากหรือมีคุณน้อย
3. ความพยายามในการลักขโมย มีมากน้อยเพียงใด

คนที่ลักขโมยอยู่เป็นนิสัย เมื่อตายไปแล้วย่อมตกนรกและเมื่อเกิดมาเป็น
มนุษย์อีกทำให้ทรัพย์สมบัติสูญเสียนั้นเป็นประจำ นอกจากนั้นยังมีโทษอีกหลายประการ เช่น ถูก
เขา จับฟ้องขึ้นโรงขึ้นศาล เสียทรัพย์ในการต่อสู้คดี ต้องคิดคุกคิดตาราง ต้องเสียชื่อเสียงทั้งตัวเอง
และวงศ์ตระกูล การขโมยมาหรือ โกงมาล้วนผิดศีลข้อ 2 ทั้งสิ้น

สรุป ศีลข้อที่ 2 คือ เว้นขาด จากการลักทรัพย์ เว้นขาด จากการขโมย ศีลข้อ
นี้ มุ่งเน้นให้นักเรียนเลี้ยงชีพชอบ ประกอบการงานสัมมาอาชีพ และให้ความเคารพต่อทรัพย์สมบัติ
ของผู้อื่น เมื่อมีศีลข้อนี้แล้วย่อมอยู่ร่วมกันอย่างไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน ความหมายในศีลข้อ 2
ของโรงเรียนสัมมาสิกขาศรัทธาโสภณมีรายละเอียดดังนี้

1. ศีลขาด หมายถึง การเอาทรัพย์สิ่งของผู้อื่น โดยเจตนา
2. ศีลทะลุ หมายถึง การวิสาสะของผู้อื่น โดยไม่ขออนุญาตแต่เอาเข้าคืน
3. ศีลต่าง หมายถึง การไม่กระทำทางกาย แต่มีคำพูดที่อยากได้ของผู้อื่น
4. ศีลพริ้ว หมายถึง การไม่กระทำทางวาจา แต่ใจมีจิตคิดอยากได้ของผู้อื่น
5. เป็นไท หมายถึง การรู้เท่าทันจิตใจแล้วต่อสู้กับความโลภและสามารถ

ภายหลัง

ลดละความเห็นแก่ตัว กล้าเสียสละ

1.2.3 ศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจ หมายถึง ความประพฤติ ถ่วง
ละเมิด ภรรยา สามี ของผู้อื่น หรือ ประพฤติ นอกใจ ภรรยา สามี ของตนเอง ดังนี้

1. ผู้หญิงที่มีสามีแล้ว แอบมีชู้กับชายอื่น
2. ชายที่มีภรรยาแล้ว ผิดใจในกาม กับ ผู้หญิงอื่น

3. ชายที่มีภรรยาหรือยังไม่มีภรรยา ประพฤติผิดทางกามกับหญิงที่ บิดามารดา ยังไม่อนุญาตให้อยู่ร่วมกัน

4. การข่มขืน

สาเหตุ ในการห้ามผิดศีล ข้อ 3

1. เพื่อป้องกัน การสำส่อนทางเพศ
2. เพื่อป้องกัน การเบียดเบียน กันและกัน

3. ชายหรือหญิง ข่มรักและห่วงเหวน ภรรยาหรือสามีของตน บิดามารดา ข่มห่วงเหวนบุตรธิดาของตน เมื่อใคร ได้ล่วงละเมิดบุคคลอันเป็นที่รักที่ห่วงเหวน การละเมิดสิ่งที่รักและห่วงเหวนของผู้อื่น ข่มทำให้เจ้าของรู้สึกเจ็บช้ำน้ำใจ เป็นการทำร้ายจิตใจของผู้อื่น เป็นสาเหตุของการเกิดความโกรธ เกลียด เคียดแค้น และอาฆาต ทำให้สังคมวุ่นวายและไม่ผาสุก

องค์ประกอบของการผิดศีลข้อ 3 มีดังนี้ (พระสูตรและอรรถกถา ฉบับมหา มกุฏราชวิทยาลัย เล่ม 45, 2525, น. 450)

1. หญิงหรือชาย ที่ใครๆ ไม่ คอยล่วงละเมิดทางกาม
2. มีจิตคิดจะเสพกาม
3. มีความพยายามในการเสพ
4. การเสพคือ ให้ อวัยวะสืบพันธุ์ ให้ล่วงเข้าไป

เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบนี้แล้ว ผู้ที่ถูกข่มขืนยอมไม่ผิดศีลข้อนี้เพราะ ไม่ได้มีความสมัครใจ และไม่มีความพยายามในการเสพ

โทษภัย ของการผิดศีลข้อที่ 3 การจะมีโทษมากหรือโทษน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบต่างๆเช่น บุคคลที่ถูกล่วงเกินมีคุณมากหรือน้อย หรือมีความพยายามมากหรือน้อย ผู้ ที่ทำผิดศีลข้อ 3 ข่มถูกลูกจากผู้อื่น ไม่เป็นที่น่าคบหาไม่น่าไว้วางใจ และไม่ยอมให้ลูกเมียญาติที่ น้องคบหาสมาคมด้วยข่มเป็นที่หวาดระแวงของผู้อื่น

สรุป ศีลข้อที่ 3 คือ การเว้นขาดจากการประพฤติผิดในกาม ศีลข้อนี้มุ่งเน้น ให้นักเรียนมีความรักความเป็นที่เป็นน้องต่อกัน และป้องกันการแตกแยกในครอบครัวในอนาคต ทำให้สังคมเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความหมายในศีลข้อ3 ของ โรงเรียนสัมมาสิกขาติระชะโสภ มีรายละเอียดดังนี้

1. ศีลขาด หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ใช่คู่ของตน
2. ศีลทะลุ หมายถึง การล่วงเกินแต่เนื้อต้องตัวผู้อื่นด้วยอารมณ์กาม
3. ศีลค้าง หมายถึง การไม่กระทำทางกาย แต่มีคำพูดแตะ โลม พุดจิบ พอใจ

ในการดูภาพอนาจาร

4. ศิลพริอย หมายถึง การไม่กระทำทางกาย ทางวาจาแต่ใจคิดฟังเรื่องงาม
เรื่องลามก

5. เป็นไท หมายถึง การรู้เท่าทันจิตใจแล้วปรับแก้จิตที่เสพงาม ลดละความ
รักใคร่พอใจ

**1.2.4 ศิลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียด นินทา คำเท็จ หรือ การ
โกหกคือการกล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงทั้งๆ ที่รู้ความจริงนั้น**

องค์ประกอบของการผิดศีลข้อที่ 4 มีดังนี้ (พระสูตรและอรรถกถา ฉบับ
มหามกุฏราชวิทยาลัย เล่ม 45, 2525, น. 450)

1. เรื่องไม่จริง
2. รู้ว่าเรื่องไม่จริงแต่ คิดจะกล่าวให้คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
3. มีความพยายามกล่าวให้คลาดเคลื่อน
4. ผู้ฟังรู้เรื่องและเข้าใจตามที่บุคคลผู้นั้นกล่าว เมื่อผู้ใดทำครบมีประการนี้

ย่อมผิดศีลข้อที่ 4

โทษภัยของการผิดศีลข้อที่ 4 จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประโยชน์ของผู้
กล่าว เช่น ทำลายประโยชน์ของผู้อื่นมากย่อมมีโทษมาก หรือคนที่พูดโกหกด้วยมีคุณมากหรือมีคุณ
น้อย คนที่พูดโกหกเป็นนิสัยย่อมทำให้ขาดความเชื่อถือจากผู้อื่น ไม่มีใครเชื่อถือย่อมถูกดูหมิ่น
เหยียดหยามและกลายเป็นคนไร้เกียรติในสังคม

การพูดส่อเสียด คือ การพูด ขยง โดยนำเอาความข้างนี้ ไปบอกข้างโน้น
เพื่อให้เกิดความแตกแยกกันมีองค์ประกอบ 5 อย่างคือ

1. ทำให้แตกแยกกัน
2. มีเจตนาทำให้แตกแยกกัน
3. พยายามทำให้แตกแยกกัน
4. ผู้อื่นแตกแยกกัน

โทษของการ พูดส่อเสียดจะมีโทษมากหรือโทษน้อยขึ้นอยู่กับคนที่ถูกทำให้
แตกแยกกันมีคุณมากหรือมีคุณน้อย

คำหยาบ มีลักษณะดังนี้

1. คำด่า หมายถึง พูดให้เขาต่ำกว่าความจริง
2. ประชด คือ พูดให้สูงกว่าที่เป็นจริง
3. พูดกระแทกแตกคั้น คือคำพูดที่หยาบคาย

สรุปแล้ว คำหยาบ ที่พูดจากเจตนาร้ายหรือจิตใจที่หยาบกระด้าง

องค์ประกอบ ของการพูดคำหยาบ

1. พูดกับคนอื่น
2. มีจิตโกรธ
3. พูดคำหยาบออกไป การพูดคำหยาบนั้นแม้จะพูดต่อหน้าหรือลับหลังก็เป็นการผิดศีลข้อที่ 4 ทั้งสิ้น

โทษของการพูดคำหยาบ เช่น เป็นเหตุให้ทะเลาะกัน เป็นเหตุให้ทำร้ายกัน ทำร้ายความรู้สึกของผู้อื่น จะมีโทษมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับคนที่มีคุณมากหรือมีคุณน้อย

สรุปศีลข้อที่ 4 คือ เว้นขาดจากการพูด โทหก การพูดไม่ตรงกับความจริง เป็นเหตุให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ศีลข้อนี้ จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนไม่ทำร้ายกันด้วยวาจาและสร้างความเชื่อถือให้กับตนเอง ความหมายในศีลข้อ 4 ของ โรงเรียนสัมมาสิกขาภิระยะอโศกมีรายละเอียดดังนี้

1. ศีลขาด หมายถึง การพูด โทหก หลอกลวง
2. ศีลทะเลาะ หมายถึง การพูดคำหยาบ ส่อเสียดทำให้แตกร้าง
3. ศีลต่าง หมายถึง การพูดเพื่อเจือไร้สาระ
4. ศีลพร้อย หมายถึง การ ไม่กระทำทางกาย ทางวาจาแต่ใจคิดพูด โทหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทาและ เพื่อเจือ
5. เป็นไท หมายถึง การรู้เท่าทันจิตใจแล้วปรับแก้จิตลดละความไม่จริง เป็นผู้มีสติของกนตรง

1.2.5 ศีลข้อที่ 5 เว้นขาดจากสิ่งเสพติดของมีนเมาทั้งหลาย เช่น สุรา บุหรี่ กัญชา เสโรอิน เป็นต้น

องค์ประกอบของการผิดศีลข้อที่ 5 มีดังนี้ พระสูตรและอรรถกถา ฉบับมหา มกุฏราชวิทยาลัย เล่ม 45

(2525, น. 451- 452)

1. เป็นของมีนเมา
2. มีจิตคิดจะ เสพ ดื่ม หรือกิน
3. พยายาม จะเสพ ดื่ม หรือกิน
4. ทำการเสพ ดื่ม หรือกิน

โทษภัยของการผิดศีลข้อที่ 5 มีดังนี้ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหา จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เล่ม 11, 2539, น. 202-203)

1. เสียทรัพย์
2. เกิดการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น

3. เป็นโรคภัยไข้เจ็บ
4. ชื่อเสียงเสียหาย
5. ไม่รู้จักอายุ
6. ทำลายสติปัญญาของตนเอง

โดยสรุป คีล 5 มุ่งเน้นให้นักเรียนบริโภคร่างกายอย่างมีสติ และดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจเพื่อตัวเองและสังคม ฝึกการกินการดื่ม การบริโภคอย่างมีสติ ความหมายในคีลข้อ 5 ของโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระชอ โศกมีรายละเอียดดังนี้

1. คีลขาด หมายถึง การเสพสิ่งเสพติดของมีนเมาทุกชนิด
2. คีลทะเล หมายถึง การเสพติดอบายมุขที่หยาบน้อยลง เช่น กาแฟ น้ำอัดลม การเที่ยวกลางคืน เกียจคร้านการทำงาน
3. คีลค้าง หมายถึง การไม่กระทำทางกายแต่ยังพุดจายินดีและส่งเสริมให้มีอบายมุข
4. คีลพรัอย หมายถึง การยินดีในอบายมุขที่ตนเองชื่นชอบ
5. เป็นไท หมายถึง การรู้เท่าทันจิตใจแล้วปรับแก้จิตลดละเลิกความคิดหลง

1.3 อานิสงค์ของคีล 5

1.3.1 พระพุทธเจ้าได้ตรัสเกี่ยวกับอานิสงค์ของคีล 5 ดังนี้ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่ม 25, 2521, น. 184)

1. ย่อมได้รับทรัพย์จากความไม่ประมาท
2. มีชื่อเสียงกระจายไปไกล
3. เมื่อเข้าไปในหมู่ชนใด เป็นผู้แก้แค้นล่าอาชญา ไม่ก่อเงิน
4. เป็นผู้มั่งมีสติไม่หลงลืม
5. หลังจากตายแล้ว ย่อมไปเกิดใน โลกสวรรค์
6. อานิสงค์ของคีลข้อที่ 5 เป็นผู้มั่งมีปัญญาที่ดี มีความจำที่ดี ไม่หลงลืมไม่เสียสติ ไม่เป็นคนวิกลจริต

1.3.2 พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ได้กล่าวถึงอานิสงค์ของคีล 5 ไว้ว่า

1. ทำให้อายุยืน ปราศจากโรคภัยเบียดเบียน
2. ทรัพย์สมบัติที่มีอยู่ ปราศจากการเบียดเบียนทำลาย
3. ลูก หลาน สามิ ภรรยา อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่มีผู้ใดมาเบียดเบียนให้เสียหาย
4. ผู้คนเคารพนับถือ คำพูดมีเสน่ห์และไพเราะ

5. เป็นผู้มีสติปัญญาเฉียบแหลม

ผู้ที่มีศีล5 จึงเป็นผู้สร้างความสุขบนหัวใจคนและสัตว์ทั้งหลายให้ได้รับความรักความเมตตาตรงกันข้ามกับผู้ที่ไม่มศีล5 ย่อมเป็นผู้ทำร้ายทำลายสุขของผู้อื่น ทำลายชีวิตของผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ผู้ที่มีศีล5 ย่อมเป็นผู้ที่เกลียดกลัวอาชญา ผู้มีศีลชีวิตย่อมได้รับความสุข ความเจริญ

สรุปได้ว่า ศีล5 ซึ่งเป็นหลักในการดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐานของชาวพุทธที่เกื้อหนุนให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะเอ โศกมิปรัชญาการศึกษา คือ ศีลเด่น เป็นงาน ชาลยวิชา โดยมุ่งที่ศีลธรรมนำการศึกษา ศีล5 จึงเป็นหลักและแนวทางของโรงเรียนที่ได้นำมาเป็นหลักสูตรการศึกษาให้นักเรียนได้ฝึกฝนเรียนรู้และปฏิบัติการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 ในชีวิตประจำวันเพื่อขัดเกลา กาย วาจา ใจ ให้เป็นผู้มีศีลเด่น เกิดขึ้นจริงในชีวิต เพื่อพัฒนาชีวิตของนักเรียนให้เป็นคนมีศีลธรรมและมุ่งหวังให้นักเรียนเติบโตเป็นคนดีมีคุณธรรมของสังคม

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับบรรทัดฐานของสังคม

ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) หมายถึง การเรียนรู้ทางสังคมหรือกระบวนการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ ของสมาชิกในสังคมจากรุ่นสู่รุ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งผ่านตัวแทนที่มีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคมได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชน วัดและโรงเรียน

นักวิชาการ เช่น นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมดังนี้

สุพัตรา สุภาพ (2540, น. 48) การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่บุคคลสามารถศึกษาเรียนรู้ ค่านิยม กฎเกณฑ์ต่างๆจากการสัมพันธ์กับผู้อื่นและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมได้กำหนดไว้

บรูมและเซลนิก (Broom and Selznick, 1997 อ้างใน จุฑารัตน์ ไพศาลโรจนรัตน์, 2543) การขัดเกลาทางสังคมเป็นการเรียนรู้ของมนุษย์ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ โดยการเรียนรู้กฎเกณฑ์ ค่านิยมและระเบียบต่างๆ ที่สังคมได้กำหนดไว้เพื่อให้การอยู่ร่วมกันดำเนินไปได้ด้วยดี กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมเพื่อให้บุคคลได้ปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิต กฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นบรรทัดฐานของสังคมที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

พทยา สายหู (2540, น. 1) การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการของสังคม ที่ได้อบรมสั่งสอนสมาชิกในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมทำให้สมาชิกในสังคมได้ศึกษาเรียนรู้ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมได้กำหนดไว้

ณรงค์ เล็งประชา (2537, น. 45) การขัดเกลาทางสังคม คือ การปลูกฝัง บรรทัดฐานของสังคมให้เกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นสมาชิกในสังคมเพื่อให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ดี

สุขุม ศรีบุรินทร์ (2525, น. 55) การขัดเกลาทางสังคม คือ กระบวนการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมให้กับบุคคลในสังคมได้เรียนรู้พื้นฐาน ค่านิยม กฎเกณฑ์และพฤติกรรมของสังคม

สรุป บรรทัดฐานของสังคม คือ วัฒนธรรม ข้อกำหนด และกฎระเบียบต่างๆ ที่สังคมได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตร่วมกันของคนในสังคม โรงเรียนสัมมาสิกขาศรัยะอ โสภเป็น ส่วนหนึ่งของชุมชนศรัยะอ โสภมีวัฒนธรรม กฎระเบียบที่เคร่งครัดโดยนำเอาหลักศาสนา มาคือหลักศีล 5 เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และมีวิถีชีวิตที่เน้นการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 เป็นหัวใจหลักซึ่งได้กำหนดกฎระเบียบขึ้นพื้นฐานของสมาชิกสังคม ได้แก่ 1) ถือศีล 5 2) ละอบายมุข 3) รับประทานมังสวิรัต สมาชิกของชุมชนศรัยะอ โสภประกอบไปด้วย กลุ่มครอบครัว วัดและโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดบรรทัดฐานทางสังคมมาเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้

1.4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) (ชัยพร วิชชาวุธ, 2526, น. 23-26) ซึ่งอธิบายถึงการเรียนรู้ทางสังคมและการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมว่า เป็นผลจากการซึมซับ การถอดแบบจากพฤติกรรมของสังคมนั้นๆ จากแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา มีดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อ ความเชื่อมีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ของสังคมได้เห็นพฤติกรรมและผลของการกระทำจนเกิดการเรียนรู้ที่อยู่ในรูปของความเชื่อ

2. วิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการสังเกต (Observational Learning) จากพฤติกรรมต่างๆ ของผู้คนในสังคมจนเกิดความเข้าใจในการกระทำนั้น การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Direct Experience) ของตัวเองซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากพฤติกรรมของคนอื่นและผลจากการกระทำนั้น

3. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) มนุษย์มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองและมีความสามารถประเมินพฤติกรรมต่างๆ ที่จะกระทำลงไปว่า

จะมีผลเกิดเช่นไร การรู้จักประเมินผลที่จะเกิดตามมาทำให้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำ พฤติกรรมนั้น ซึ่งเกิดจากการคิดพิจารณาแล้วนำไปสู่การบังคับตัวเองให้ทำในสิ่งที่ต้องการ

4. สิ่งที่เราเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลที่เกิดจากพฤติกรรม การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ การเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ทำให้มนุษย์มีความรู้ความเข้าใจจนกลายเป็นความเชื่อที่มีผลต่อการกระทำ

5. จริยธรรม คือ กฎ (Rule) ที่ใช้ประเมินพฤติกรรมของผู้คนในสังคม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมของสังคม การตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกหรือผิดจึงเป็นผลมาจากการเรียนรู้กระบวนการทางสังคมซึ่งจะมีความแตกต่างไปตามวัย เช่น วัยเด็กมีการตัดสินใจแบบง่ายๆ แต่เมื่อโตขึ้นการตัดสินใจจะซับซ้อนขึ้น

สรุปจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา อธิบายถึงการเรียนรู้ทางสังคมเกิดจากการซึมซับ การสังเกต ความเชื่อและการลงมือปฏิบัติ จากทฤษฎีดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาศึกษากับนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาศรีระยองโสภณ ซึ่งเป็นโรงเรียนวิถิพุทธและเป็นสังคมที่ทุกคนมีการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 โดยมีนักบวช ครูบาอาจารย์และผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นตัวแบบและตัวอย่างในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 ส่งผลให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดการเรียนรู้ ซึมซับ การสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Direct Experience) จากการลงมือปฏิบัติของนักเรียนเอง

1.4.3 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (ลัดดาวรรณ ณ ระนอง, 2554, น. 11-12) ตามแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ได้อธิบายเกี่ยวกับ โครงสร้างของบุคลิกภาพของมนุษย์ว่าประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1. อิด (Id) โดยทำหน้าที่รับการตอบสนองเบื้องต้น หรือ หลักแห่งความพึงพอใจ โดยปราศจากเหตุผล ปราศจากหลักศีลธรรม และมุ่งความพึงพอใจเป็นสำคัญ

2. อีโก้ (Ego) เป็นระบบโครงสร้างของบุคลิกภาพที่ติดต่อกับโลกภายนอก โดยการรับรู้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับความเป็นจริง ซึ่งอาศัยหลักความเป็นจริง รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาความจริง ซึ่งหลักความเป็นจริงประกอบด้วย ความคิด ความจำ การหาเหตุผล การแยกแยะและการตัดสินใจโดยรู้จักแยกแยะสิ่งที่อยู่ในจิตกับสิ่งที่เป็นจริงในโลกภายนอกได้

3. ซูเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นระบบโครงสร้างของบุคลิกภาพที่เป็นส่วนของมโนธรรม ซึ่งเป็นตัวแทนของศีลธรรม ค่านิยม บรรทัดฐานของสังคม ซึ่งบุคคลได้รับการถ่ายทอดมาจากการอบรม เลี้ยงดูของพ่อแม่ ครู-อาจารย์ และกระบวนการทางสังคม

สรุปจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ที่อธิบายถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพของมนุษย์ พบว่า ก่อนที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะเข้ามาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศิระะอ โศกนั้น เป็นคนที่ทำชอบตามใจตนเอง(Id) อาทิ อยากจะตบยุงก็ตบทันทีโดยไม่ได้คำนึงถึงบาปกรรมหรือแม้แต่การลักขโมยเมื่อเกิดจิตอยากได้ก็ไปลักขโมยสิ่งนั้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการหรือความพึงพอใจของตนเอง แต่เมื่อนักเรียนได้เข้ามาดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 แล้วทำให้รู้จักแยกแยะถูกผิด รู้จักพิจารณาถึงเหตุผล (Ego) และเมื่อได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีลธรรมจากท่านสมณะครู-อาจารย์และการได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของโรงเรียนสัมมาสิกขาศิระะอ โศกและจากประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีศีลธรรม (Superego)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ

2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างความรู้หรือข้อเท็จจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ(เบญญา ยอดดำเนิน-แอ็ดติงก์ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552 อ้างใน ทิวพร หงษ์ร้อน) การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการแสดงหาความรู้และพิจารณาจากปรากฏการณ์ของสังคมในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงในทุกมิติเพื่อค้นหาความหมาย ค่านิยม ความคิดและความรู้สึกของบุคคล ของสังคมที่ไม่ใช่ข้อมูลเชิงปริมาณ

โดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลและการเก็บข้อมูลที่หลากหลายและตัวผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการเก็บและรวบรวมข้อมูล เช่น การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

โดยนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์แบบอุปนัย (inductive) หมายถึงการไม่ด่วนสรุปหรือตั้งสมมุติฐานไว้ก่อนการลงเก็บข้อมูล แต่สมมุติฐานที่ตั้งไว้ก็สามารถเปลี่ยนแปลงปรับแก้ได้ เมื่อพบข้อมูลที่ชี้ชัดว่ามีความจำเป็น การวิเคราะห์และการเก็บข้อมูลเป็นสิ่งที่สามารถทำได้พร้อมกันในภาคสนาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างละเอียดจนสามารถมองเห็นแนวคิดที่มีความหมายจากข้อมูลที่ได้อมาและมองเห็นความเชื่อมโยงของแนวคิดนั้น การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการตีความเพื่อทำความเข้าใจความหมายของพฤติกรรม หรือให้ความหมายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีจุดยืนอยู่บนบริบทของปรากฏการณ์ของผู้คนที่ถูกศึกษา (ชายโพธิสตา, 2550 และ สุภางค์ จันทวานิช, 2550 อ้างใน ทิวพร หงษ์ร้อน)

การวิจัยเชิงคุณภาพได้พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักวิจัยที่ต้องการศึกษาปรากฏการณ์ของสังคม โดยคำนึงถึงลักษณะของสังคมที่แตกต่างจากปรากฏการณ์ตาม

ธรรมชาติ และไม่ได้ปฏิเสธข้อมูลเชิงประจักษ์หรือข้อมูลจากงานวิจัยเชิงปริมาณที่เป็นหลักของการศึกษาทางวิทยาศาสตร์เพียงแต่ให้ความสำคัญมากขึ้นกับข้อมูลเชิงพรรณนาในการทำความเข้าใจกับความหมายของพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างลึกซึ้ง พอสรุปได้ดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2550)

1. การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นการมองให้เห็นภาพรวมของปรากฏการณ์ซึ่งมีหลากหลายแง่มุมและพิจารณาปรากฏการณ์แบบองค์รวม ไม่มองแค่มุมใดมุมหนึ่ง
2. เน้นศึกษาข้อมูลแบบเจาะลึกเพื่อให้เข้าใจความหมายของปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ลุ่มลึกทุกแง่มุม
3. เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่จริง ผู้วิจัยต้องลงไปฝังตัวในพื้นที่จริง เพื่อให้ได้ความหมายของปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาอย่างลึกซึ้ง โดยการวิจัยเชิงคุณภาพไม่มีการควบคุมหรือทดลองในห้องปฏิบัติการเพราะจะทำให้ไม่เห็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
4. การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับ อารมณ์ ความรู้สึก ทศนะคติ ค่านิยมของมนุษย์เป็นหลัก สิ่งสำคัญผู้วิจัยต้องให้ความสำคัญและเคารพ มีสัมพันธภาพที่ดีสร้างความสนิทสนม การเอาใจเขามาใส่ใจเราให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมวิจัย และไม่นำข้อมูลที่ได้จากผู้ร่วมวิจัยไปทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร่วมวิจัยและไม่บังคับหากผู้ร่วมวิจัยไม่ยินดีให้ข้อมูล
5. การวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive approach) โดยใช้การพรรณนาข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านงานวิจัยมองเห็นและเข้าใจปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยนำข้อมูลที่เป็นรูปธรรมต่างๆ หลากหลายแง่มุมมาสร้างเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยมากกว่าการใช้สถิติตัวเลข
6. การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับด้านอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดจิตใจและความหมายเพราะเชื่อว่าองค์ประกอบเหล่านี้คือสิ่งที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังของพฤติกรรม ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกมา ดังนั้นผู้วิจัยต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและชัดเจนและสามารถอธิบายปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมนั้นได้

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis)

การวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยา เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดและปรัชญาปรากฏการณ์วิทยา มุ่งเน้นทำความเข้าใจ ความหมายของพฤติกรรมที่บุคคลได้ประสบเป็นหลัก เป็นแง่มุมที่นักวิจัยมองเห็นประโยชน์ในเชิงปฏิบัติการต่างๆ (ชาย โพธิ์สิตาม, 2550 อ้างใน ทิวาพร หงษ์ร้อน) แต่แนวคิดปรากฏการณ์วิทยามีความแตกต่างและมีจุดเน้นต่างกัน การศึกษาแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ เป็นการศึกษาตาม

แนวคิดของ Heidegger ที่เน้นทำความเข้าใจความหมายของประสบการณ์ในทัศนะของบุคคลที่ได้รับประสบการณ์นั้น เพราะ Heidegger เชื่อว่าเราเข้าถึงสิ่งต่างๆผ่านการตีความเสมอ (Smith, Flowers,& Larkin,2009 อ้างใน ทิวพร หงษ์ร้อน)

ความรู้และความเป็นจริงของบุคคลหรือกลุ่มคนที่ได้เรียนรู้สิ่งสมเป็นประสบการณ์การสร้างความหมายต่างๆ ของประสบการณ์นั้นผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ของผู้คน ของสังคมซึ่งเป็นมุมมองและการตีความของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาให้ความหมายอีกระดับหนึ่งเป็นการสะท้อนความจริงของสังคมผ่านมุมมองและการตีความของผู้ให้ข้อมูล (เบญญา ยอดคำเนิน-แอ็ดติงส์ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์, 2552 อ้างใน ทิวพร หงษ์ร้อน) ดังนั้น การวิเคราะห์แนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความมีหลักสำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

1. ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological)
2. การให้ความหมาย (Hermeneutics)
3. อธิบาย (Idiography)

การวิเคราะห์แนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความมีทั้งความเป็นปรากฏการณ์วิทยาแง่ของการแสวงหาความเข้าใจความหมายในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลในฐานะคนใน และยอมรับความเข้าใจในปรากฏการณ์จะสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการตีความ โดยยอมรับว่าตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งความเชื่อของผู้วิจัยไม่ได้ถือว่าเป็นอคติที่ต้องกำจัดออกไป แต่เป็นสิ่งจำเป็นในการเข้าใจประสบการณ์ของบุคคล (Fadé,2004) ที่เพิ่มเติมจากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยานิยมที่เน้นการทำความเข้าใจของปรากฏการณ์และการให้ความหมายของผู้ให้ข้อมูลในฐานะที่เป็นคนใน การวิจัยเชิงคุณภาพรูปแบบนี้จึงมีเป้าหมายสำคัญของการวิจัยคือการค้นหาคำตอบของคำถามว่าการได้รับประสบการณ์กับเหตุการณ์นั้นมีความหมายอย่างไร ไม่ว่าเหตุการณ์นั้นจะผ่านไปแล้วหรือกำลังเกิดขึ้น (cohen, kahn and steeves,2002 อ้างใน ชาย โปธิสิตา,2550) ดังนั้นหลักสำคัญของกระบวนการการศึกษาเชิงประสบการณ์วิทยามีดังต่อไปนี้ (ชาย โปธิสิตา, 2550 และ สุภางค์ จันทวานิช,2550; Banister,1994; Streubert & Carpanter,2002)

1. เลือกประสบการณ์ที่ต้องการศึกษา (Descriptive Phenomenology) โดยการตั้งคำถามวิจัยให้เหมาะสมกับประสบการณ์ที่ต้องการศึกษาเพื่อให้เข้าใจความหมายอย่างแท้จริงที่ซ่อนอยู่ในความเป็นจริงของประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล (Participants) เพื่อค้นหาคำตอบโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์หรือให้ความเห็นถูกผิด

2. การเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลคือ ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านที่ต้องการศึกษาอย่างแท้จริง สามารถสื่อสารและเต็มใจยินดีให้ข้อมูล

3. ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิจัย (Researcher Instrument) ต้องตระหนักในการรับรู้ข้อมูลที่เป็นจริง และต้องมีทักษะที่จะช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถถ่ายทอด ความคิด สภาวะอารมณ์ความรู้สึกของประสบการณ์จริงออกมาอย่างละเอียดทุกแง่มุม เช่น ทักษะการสัมภาษณ์ ทักษะการฟังเป็นผู้ไวต่อความรู้สึก การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ให้ข้อมูล มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ การสัมภาษณ์ต้องเอื้อให้ผู้ให้ข้อมูลตอบโดยไม่มีการชี้นำ การใช้คำถามปลายเปิดพร้อมทั้งสังเกตท่าทาง อารมณ์ความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล การอธิบายแก่ผู้ให้ข้อมูล เข้าใจกระบวนการสัมภาษณ์ให้ตรงกันกับผู้วิจัยเพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

4. การเก็บข้อมูลมีหลายวิธี เช่น การสังเกต การบันทึก การสัมภาษณ์ แต่วิธีที่นิยมคือ การสัมภาษณ์ หลังจากที่ได้ข้อมูลผู้วิจัยต้องอ่านบทสนทนาหลายๆครั้งเพื่อทำความเข้าใจแล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล บางกรณีที่ได้ข้อมูลมาไม่ครบ ผู้วิจัยสามารถนัดสัมภาษณ์เพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 2 จนกว่าจะพบข้อมูลอิ่มตัว คือ ข้อมูลไม่มีองค์ประกอบที่สำคัญ หรือเป็นข้อมูลที่ซ้ำๆ กัน

5. การจัดกระทำกับข้อมูล วิธีที่ดีที่สุดที่ควรเลือกใช้คือ เทคนิคการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด บันทึกเสียง และถอดบทสนทนาแบบคำต่อคำ ร่วมกับการบันทึกภาคสนามและบันทึกความคิดความรู้สึกของผู้วิจัยขณะทำการเก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ เช่น การถอดบทสนทนาแบบคำต่อคำ โดยการอ่านซ้ำหลายๆรอบเพื่อทำความเข้าใจในภาพรวมทั้งหมด แล้วจึงทำการให้รหัส (Coding) ของประโยคที่แสดงถึงความหมายที่เกิดขึ้นและจัดลำดับเรียงเรียงข้อมูลทั้งหมดให้เป็นหมวดหมู่

2.3 หลักการของการศึกษาแนวปรากฏการณ์วิทยา

หลักการของการศึกษาแนวปรากฏการณ์วิทยาประกอบด้วย(เจริญพร ตรีเนตร, 2543 อ่างใน สิทธิพร ครามานนท์)

1. การเปิดรับรู้ประสบการณ์ ผู้วิจัยต้องยอมรับและทำตนเองเป็นผู้ไม่รู้ เพื่อสามารถรับรู้สิ่งที่ต้องการศึกษาได้อย่างเต็มที่และทำอย่างมีสติเป็นระบบ โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้งห้าเปิดรับรู้ประสบการณ์ที่กำลังศึกษาค้นหาคำตอบเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งของประสบการณ์นั้น

2. การรับรู้อย่างรอบด้าน หมายถึง การศึกษาปรากฏการณ์ต้องศึกษาในทุกแง่มุมทั้งตัวปรากฏการณ์เองและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพราะนักปรากฏการณ์วิทยาเชื่อว่า มนุษย์แต่ละ

คนมีความเป็นเอกภาพทั้งในแง่ความคิดและการกระทำที่แปรเปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อม การศึกษา พฤติกรรมของมนุษย์จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับประสบการณ์ชีวิตของบุคคลนั้นไปพร้อมกับ สิ่งแวดล้อมทางสังคม ประเพณีและวัฒนธรรมและที่สำคัญคือ ความคิดที่ซ่อนอยู่ภายใต้พฤติกรรม นั้น

3. การเปิดการรับรู้ต้องมีอิสระ หมายถึง ในการวิจัยผู้วิจัยต้องไม่ให้ทฤษฎี หรือ ความรู้เดิม หรือข้อสันนิษฐานของผู้อื่นมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้วิจัยได้

2.4 องค์ประกอบการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยา

มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (นุสรา วรภัทรพร, 2547 อ้างใน สิทธิพร ครามานนท์)

1. ผู้วิจัย ในการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยา ผู้วิจัยมีหน้าที่ในการทำความเข้าใจกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลและให้ความหมาย นำข้อมูลที่ได้มานำเสนอตามความเป็นจริงกับข้อมูลในโลกทัศน์ (World view) ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ดังนั้นตัวผู้วิจัยจึงเป็น เครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการวิจัยรูปแบบนี้เพราะผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตัวเอง

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลหลักถือว่าเป็นเจ้าของ ประสบการณ์ โดยผู้วิจัยต้องให้ความเคารพและพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างเคร่งครัด ดังนั้นงานวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาส่วนใหญ่ไม่นำเสนอชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาผู้วิจัยต้อง เลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์จริงในเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยจะต้องเป็นคนใน (Emic) ซึ่งผู้วิจัย สามารถเลือกวิธีที่หลากหลายในการคัดเลือกแต่ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงความสามารถในการสื่อสาร ความเข้าใจในเรื่องภาษา และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความสมัครใจและยินดีให้ข้อมูล วิธีเก็บข้อมูล สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การบันทึก การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นต้น

4. การจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยส่วนใหญ่นิยมการ บันทึกในภาคสนาม การบันทึกเสียงสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีหลักในการเก็บข้อมูล การบันทึกใน ภาคสนามผู้วิจัยต้องบันทึกรายละเอียดในระหว่างการสัมภาษณ์ การสังเกตท่าทาง อารมณ์ความรู้สึก เหตุการณ์และประสบการณ์ต่างๆ โดยผู้วิจัยต้องบรรยายรายละเอียดที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับ ประสบการณ์ที่ได้ศึกษาให้ภาพชัดเจนมากที่สุดในทุกแง่มุม การบันทึกเสียงสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยต้อง เตรียมความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องบันทึกเสียงเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดได้ หลังการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยต้องจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตัวเองและเลือกวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness)

ความตรง (Validity) ในความหมายของงานวิจัยเชิงคุณภาพหมายถึง การเข้าใจความหมายหรือ แก่นแท้ของปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาอย่างแท้จริง

ความเที่ยง (Reliability) ในความหมายของงานวิจัยเชิงคุณภาพหมายถึง การบรรยายถึงหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน ถูกต้องและครบถ้วน (Leininger, 1985 อ้างใน สิทธิพร ครามานนท์, 2552)

2.5 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness)

การวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาสามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. คัดเลือกบุคคลที่มีประสบการณ์อย่างแท้จริงในด้านที่ต้องการศึกษา
2. การวางแผนที่ดีตามระเบียบวิธีวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ
4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยปราศจากอคติ
5. ทำการถอดเทปแบบคำต่อคำ
6. วิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่สำคัญ โดยยกตัวอย่างของประโยคหรือถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูลให้มากที่สุดและหากต้องตัดคำบางคำผู้วิจัยต้องทำการสื่อความหมายที่กระชับและชัดเจน โดยไม่ให้ความหมายเปลี่ยนไปจากเดิม
7. ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูลแบบมีผู้วิเคราะห์ร่วม (Collaborative Analysis) คือการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

จากแนวคิดการวิเคราะห์แนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความที่ยอมรับว่า ผู้วิจัยจะเข้าใจปรากฏการณ์ของผู้ให้ข้อมูลผ่านการตีความและให้ความหมายของผู้วิจัยโดยจะทำให้เข้าใจปรากฏการณ์เหล่านั้น ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยต้องการทำความเข้าใจและให้ความหมายของการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนสัมมาสิกขาธิระยะอ โสภ ท่วมกลางสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านวัตถุและด้านศีลธรรม อย่างรวดเร็วจะเห็นได้ชัดจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนสัมมาสิกขาธิระยะอ โสภจึงมีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง เพราะการใช้หลักศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเริ่ม

จากวัยเด็กเป็นการปลูกฝังศีลธรรมอันดีงามให้กับชีวิตอันจะส่งผลให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรม ศีลธรรม ซึ่งหลักศีล 5 คือหลักพื้นฐานของศาสนาพุทธที่ทำให้ผู้คนดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในแนวทางการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 เพราะมีความเชื่อมั่นว่าการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 มีความสำคัญอย่างยิ่งกับสังคมไทย โดยเฉพาะยุคปัจจุบันนี้

3. โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอโศก

การจัดการศึกษาของโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอโศกนั้น เริ่มจากกลุ่มญาติธรรมได้มาอยู่รวมกันเพื่อปฏิบัติธรรมถือ ศีล 5 ศีล 8 ละเอียดรอบคอบ รับประทานอาหารมังสวิรัตและมีลูกหลานติดตามมาอยู่ด้วย จึงได้ส่งลูกหลานไปเรียนนอกชุมชน เนื่องจากมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทำให้นักเรียนที่ยังไม่มั่นคงในวิถีของการดำเนินชีวิตแบบชาวโศก ได้ซึมซับเอาสิ่งต่างๆ มาใช้ในชุมชนอย่างรวดเร็ว เช่นรับประทานเนื้อสัตว์ เล่นเกม ดูการละเล่น ชอบเที่ยว เลี้ยงงาน จี้เกียจทำงาน ไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ฯลฯ กรรมการชุมชนเห็นว่าถ้าให้การศึกษาแบบนี้กับลูกหลานต่อไป ปัญหาต่างๆ จะตามมาอีกมากมาย จึงน่าจะจัดการศึกษาตามรูปแบบของชาวโศกที่ใช้หลักศาสนามาบูรณาการกับการศึกษา จึงมีมติให้จัดการศึกษาขึ้นเองเริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2533 โดยใช้ระบบการศึกษานอกโรงเรียนจัดการศึกษา ซึ่งมีความความยืดหยุ่นเหมาะสมกับการศึกษาในช่วงนั้น เปิดรับนักเรียนครั้งแรก 20 คน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 10 คน มัธยมศึกษาตอนปลาย 10 คน ต่อมามีนักเรียนระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นจำเป็นต้องเปลี่ยนระบบการศึกษาเพราะการศึกษานอกโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยให้จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาได้เพราะระบบ การศึกษานอกโรงเรียนจะรับนักเรียนเข้าเรียนอายุ 14 ปีขึ้นไป จำเป็นต้องเปลี่ยนเป็น โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอโศก สังกัดการศึกษาเอกชน มาตรา 15 (3) ในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งสามารถจัดการศึกษาได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชนและผู้เรียน และสอดคล้องกับชุมชนต้องการช่างฝีมือ นักเรียนส่วนหนึ่งสนใจเรียนช่างฝีมือ ในปีเดียวกันนั้นจึงขอจัดตั้งอีกหนึ่งโรงเรียนคือ โรงเรียนสัมมาอาชีวสิกขาศีระหอโศกเปิดการเรียนการสอน 2 สาขา คือ สาขาช่างไฟฟ้ากำลัง และสาขาเกษตรกรรม ทั้ง 2 สาขา เปิดสอนตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) การศึกษาทั้ง 2 รูปแบบได้จัดการศึกษามาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ในปี 2552 ชาวชุมชนศีระหอโศกมีลูกหลานตัวเล็กๆ เพิ่มขึ้นจึงเปิดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล และปีพ.ศ. 2558 ได้ขออนุญาตเปิดวิทยาลัยอาชีวศึกษาสัมมาสิกขาศีระหอโศก โดยเปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

การจัดการศึกษาใช้ปรัชญา “ศีลเด่น เป็นงาน ชาตวิชา” ในระบบการศึกษาของชาวโศก มาตรฐานการประเมินผลแบ่งน้ำหนักให้ศีลเด่นร้อยละ 40 น้ำหนักของการเป็นงานร้อยละ 35

น้ำหนักของชาวยุโรปวัยละ 25 ในปัจจุบัน โรงเรียนให้ความรู้มาก แต่ศีลธรรมขาดแคลน สังคมจึงมีความต้องการด้านศีลธรรมสูง จึงต้องให้น้ำหนักของศีลให้มากกว่า หน่วยกิตที่เรียนของสองเรื่องแรกมากเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามเด็กนักเรียนจะใช้เวลาเรียนวันหนึ่ง 12-15 ชั่วโมง มากกว่าระบบโรงเรียนปกติทั่วไป

ศีลเด่น ร้อยละ 40 มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีวิถีชีวิตเรียบง่าย มั่นคง สันโดษ ตามวิถีมรรคมืองค์ 8 ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พัฒนานักเรียนให้สามารถรักษาศีล 5 ได้เป็นเบื้องต้น รับประทานอาหารมังสวิรัต และเว้นขาดอบายมุขทุกชนิด โดยหลักสูตรการศึกษาส่วนนี้แบ่งเป็นศึกษาหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า (ปริยัติ) การตรวจศีล ซึ่งชุมนุมทรัพย์ การฟังธรรม การประชุม การบันทึก และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าในชีวิตประจำวัน (ปฏิบัติ) และเกิดผลของการปฏิบัติธรรม (ปฏิเวธ)

ตารางที่ 2.1 ศีล 5 ของชาวอโศก (ขวัณฺณดิน 2554)

ศีลข้อที่	ความหมาย		
	หยาบ	กลาง	ละเอียด
1. ปาณาติปาตาเวรมณี	ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ทำร้ายผู้อื่น	ไม่อาฆาต ไม่พยาบาท ไม่ชิงชัง	ไม่โกรธ ไม่เคือง มีเมตตา เกื้อกูล
2. อทินนาทานาเวรมณี	ไม่ลักขโมย ไม่ฉ้อโกง	ไม่ยอกได้ของผู้อื่น และไม่โลภ	ไม่เห็นแก่ตัว อยากช่วยผู้อื่น เสียสละ ให้ทาน
3. กามสุมิจฉาจาราเวรมณี	ไม่ผิดลูกผิดเมียเขา (มีผัวเดียวเมียเดียว อินทริย์สังวร)	ไม่แสดงท่าที่ยั่วยุ กามารมณ์	ไม่ยินดีพอใจในสิ่งยั่วยุ แม้รูปรสกลิ่นเสียง สัมผัส เช่น รสชาติ อาหาร
4. มุสาวาทาเวรมณี	ไม่พูดโกหก ไม่หลอกลวง ไม่พูดคำหยาบ	ไม่พูดต่อเสียด ไม่พูดเพื่อเจ้อ	ไม่พูดเล่น ไร้สาระ
5. สุราเมรัยมัชฌปมาทัญฐานาเวรมณี	ไม่ดื่มสุรา สูบบุหรี่ ไม่เสพยสิ่งเสพติด ไม่เล่นการพนัน ไม่เที่ยวกลางคืน	ไม่ติดการละเล่น ไม่ติดมหรสพ คนตรี ไม่กบมิตรชั่ว ไม่ขี้เกียจ	ไม่ติดบรรยาการ ไม่ติดสถานที่ ไม่ติดหลับติดนอน ไม่กินจุบจิบ

คิดเด่น มีกระบวนการชัดเจน มีตัวอย่างที่ดี คือ นักบวช ญาติธรรม มีคำสอนที่ดี และ สิ่งแวดล้อมที่ดี ปัจจัยพื้นฐานในการประเมินผลการศึกษาใช้เกณฑ์ (1) สะอาด (2) ขยัน (3) ประหยัด (4) ซื่อสัตย์ (5) เสียสละ (6) กตัญญู

เป็นงาน ร้อยละ 35 มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ มีฝีมือใน การทำงาน จนสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้ สำหรับนักเรียนจะได้รับการฝึกเป็นคนขยัน สร้างสรรค์ผลผลิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และผลผลิตดังกล่าวออกแบ่งปันสู่ชุมชนและสังคม ชุมชนชาว ไสกแต่ละแห่งมีฐานงานมากกว่า 10 ฐานงาน ให้เด็กเข้าไปฝึกหัดเรียนรู้ได้ตาม ความสนใจ ส่วนผู้ใหญ่ก็รับผิดชอบดูแลฐานงานตลอดจนภาระต่างๆ ของชุมชนในขณะเดียวกันก็ เป็นครู (คำเฉพาะของชาว ไสกใช้แทนครู) ฐานงานให้แก่เด็กๆ ด้วย ดังนั้น เด็กและผู้ใหญ่ ชาว ไสกจึงมีการพัฒนาไปพร้อมๆกัน

ชาวยุทธร้อยละ 25 มุ่งพัฒนานักเรียนให้รู้จักคิด รู้จักทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ตามกระแส การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการที่ก่อให้เกิด ผลผลิตเพื่อนำมาใช้บริโภคในชุมชนและสังคม ส่วนนักศึกษาจะฝึกหัดให้มีการจดบันทึก การทำ รายงาน การวิเคราะห์ จากสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น รายงานการจัดงานประจำปีของ ชาว ไสก ประวัติชุมชนเป็นต้น (สุวิดา แสงสีหนาท, 2549, น. 202-203) หน่วยคิดที่เรียนสองเรื่อง แรกมากเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามเด็กนักเรียนจะใช้เวลาเรียนวันหนึ่ง 12-15 ชั่วโมง มากกว่าระบบ โรงเรียนทั่วไป (สุรเชียร จักรธรานนท์, 2550, น. 220 อ้างถึงใน ขวัญดินสิงห์คำ)

ระบบการรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนต้องเข้าค่ายคูตัว คูความ สมัคใจ คูความตั้งใจจริง ทั้งของนักเรียนและผู้ปกครอง โดยเข้าค่าย 3 ค่าย ในแต่ละค่ายมีพี่เลี้ยงคือ นักเรียนรุ่นพี่ และครูที่ได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุม 3 ค่ายนั้น ได้แก่

ค่ายที่ 1 ค่ายฝึกปฏิบัติธรรมงานปลูกเสกพระแท่น ของพุทธ ณ พุทธสถานศิระะอโศก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 7 วัน

ค่ายที่ 2 ค่ายวิถีชีวิตพื้นฐาน ฝึกการใช้ชีวิตเบื้องต้นในการกินอยู่หลับนอนให้เวลาเป็น จำนวน 20 วัน คูการใช้ชีวิต การตื่น การนอน การกิน การใช้สิ่งของ การทำงานพื้นฐานชีวิต และ อื่นๆ

ค่ายที่ 3 ค่ายยุวพุทธกสิกรรม ฝึกปฏิบัติธรรมควบคู่ไปกับการทำงานกสิกรรม จำนวน 7 วัน คูพื้นฐานในการทำกสิกรรม มีชีวิตติดดิน รักในสามอาชีพภูษาติ ซึ่งหมายถึง กสิกรรม ธรรมชาติ ปุ๋ยสะอาด และขยะวิทยา

การสอบสัมภาษณ์ นักเรียน และผู้ปกครอง เป็นรายคน เพื่อทราบความตั้งใจจริงภูมิ หลังของครอบครัว ความพร้อมในการที่จะเข้ามาศึกษาในโรงเรียนแห่งนี้ทดสอบความเข้มแข็ง

ทางด้านจิตใจ ความอดทนและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนชาวอโศกได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนได้

การตรวจสอบสุขภาพของนักเรียน นักเรียนทุกคนต้องได้รับการตรวจสอบสุขภาพร่างกาย สุขภาพฟัน จากแพทย์ และทันตแพทย์ แผนปัจจุบัน เพื่อให้แน่ใจ ถึงสุขภาพกาย และใจที่แข็งแรง พร้อมที่จะเรียน และฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ของสังคมต่อไป

ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างการเรียนการสอน

เวลา	กิจกรรม
04.45-05.00 น.	ตื่นนอน
05.00-05.50 น.	กิจกรรมออกกำลังกาย
05.50-06.00 น.	กิจกรรมหน้าเสาธง
06.00-08.30 น.	ลงฐานงาน
08.45-09.15 น.	ฟังธรรมบนศาลา
09.30-10.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
10.30-11.00 น.	ทำความสะอาดที่พัก
11.00-11.30 น.	เวลาส่วนตัว
11.30-15.00 น.	เรียนวิชาการ
15.00-16.30 น.	ลงฐานงาน
16.30-17.00 น.	อาบน้ำทำธุระส่วนตัว
17.00-18.00 น.	รับประทานอาหารเช้าเย็น
18.00-20.00 น.	ตรวจศีล พบครู วิปัสสนาจอแก้ว
20.20-20.30 น.	สวดมนต์ เข้านอน

ที่มา: โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โศก

และมีการตรวจศีลทุกวันอาทิตย์ โดยสัปดาห์แรกตรวจศีลรวม สัปดาห์สองตรวจศีล แยกหญิงแยกชาย สัปดาห์ที่สามตรวจศีลเป็นชั้นเรียน สัปดาห์ที่สี่ซึ่งชมุขมทรัพย์ (ถ้ามีห้าสัปดาห์ สัปดาห์ที่ห้าแยกเป็นฐานงาน) วันพฤหัสบดี (ทำวัตรเช้า) เวลา 03.30น. วันอังคาร (วันกสิกรรม) เวลา 05.00น. วันพุธ (วันหยุด) วันพุธสัปดาห์ที่สอง พัฒนาชุมชน

กล่าวโดยสรุป โรงเรียนสัมมาสิกขาศรัทธาอโศกได้นำหลักศาสนามาบูรณาการกับการศึกษาซึ่งเน้น “คุณธรรม” เป็นหัวใจหลัก โดยมุ่งเน้นสอนให้นักเรียนให้เป็นคน “ดีก่อนเก่ง” ดังปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า

ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา ดังนั้นจึงได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอนโดยยึดหลักศีล 5 เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองให้เติบโตเป็นผู้มีศีลธรรม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาศรัทธาอโศกมีดังนี้

พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ (2542) ศึกษาเรื่องทัศนคติเรื่องศีล 5 ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์ ผลการวิจัยพบว่า การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์มีความสำคัญเพราะเป็นข้อปฏิบัติเพื่อความสงบสุข ป้องกันการเบียดเบียนชีวิตและความหวาดระแวงระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับสัตว์ ซึ่งในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจหลักของศีลข้อนี้ถูกต้อง แต่ไม่สามารถปฏิบัติให้สมบูรณ์ได้เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิตและเชื่อว่าการฆ่าสัตว์เป็นบาปที่มีผลทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ผู้ปฏิบัติที่ขาดความเข้าใจอย่างถูกต้องในการรักษาศีลข้อนี้จะเข้าใจว่าการรักษาศีลข้อนี้ยากเกินไปจึงไม่รักษาศีล

พระสุวัฒน์ มหังสา (2542) ศึกษาเรื่องทัศนคติและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับศีล 5 ของชาวพุทธ โดยศึกษากับกลุ่มประชากรซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 481 คน พบว่า ทัศนคติและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับศีล 5 ของชาวพุทธมีความแตกต่างกันตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนที่ไปวัด/เดือน จำนวนครั้งที่ทำบุญ/เดือน จำนวนครั้งที่ฟังเทศน์/เดือน และจำนวนครั้งที่ไปร่วมกิจกรรมทางศาสนา/เดือน ทัศนคติและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับศีล 5 ของประชากรขึ้นอยู่กับ จำนวนครั้งที่ทำบุญ/เดือน จำนวนครั้งที่ไปวัด/เดือน จำนวนครั้งที่ฟังเทศน์/เดือน ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนและอาชีพ

ราณี ทองสวัสดิ์ (2543, น. 116) ศึกษาเรื่อง การอบรมศีลธรรมและพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมตอนต้นในทัศนคติของครู โดยการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ 8 ท่าน และครูสอนวิชาศีลธรรมและพระพุทธศานานักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อีก 7 ท่าน พบว่า การอบรมศีลธรรมและพระพุทธศาสนาควรเริ่มจากเด็กเล็กเพราะเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีศีลธรรม จริยธรรมที่ดีและควรเลือกวิธีอบรมธรรมให้เหมาะสมกับวัยเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้

บุญน้อย มุ่งงาม (2543, น. 114) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์ค่านิยมแบบพุทธ และการดำเนินชีวิตของชาวพุทธในปัจจุบัน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ศาสนาพุทธและพระสงฆ์ ยังคงมีบทบาทต่อสังคมไทยมากแม้ว่าสังคมกำลังเปลี่ยนแปลง แต่ชาวไทยร้อยละ 95.02 ยังคงนับถือศาสนาพุทธและชาวพุทธกลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยภาคสนาม จำนวน 300 คน จาก 3 กลุ่มอาชีพ คือ พ่อค่านักธุรกิจ นักศึกษาวิทยาลัยครู และนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิ ประสงค์ อุบลราชธานีมีความเชื่อและค่านิยมแบบพุทธเกี่ยวกับการให้ทาน การรักษาศีล บุญและบาป การดำรงชีวิตประจำวัน ความเมตตากรุณา ความไม่ประมาท การฝึกตนเอง ความสันโดษ การใช้ปัญญาและเหตุผล ถูกต้องตรงตามหลักพระพุทธศาสนา แต่ความเชื่อเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมอันเป็นส่วนหนึ่งของบุญและบาปสัมพันธ์กับการดำเนินยังไม่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา เพราะมีความเชื่อเบี่ยงเบนว่า กรรมจะให้ผลแก่ผู้กระทำในทางลบเท่านั้น

อริชฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2548, น. 119) ศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง การรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีการรักษาศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจ และศีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัยในระดับมากที่สุด ส่วนการรักษาศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดปดอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นคือ อายุ สถานภาพ สมรส อาชีพ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5

พระมหาสารวย ญาณแก้วโร (พินดอน) (2542) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย ได้สรุปผลการวิจัยออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. ความหมายของสุราเมรัยและของเมา คือของเมาทุกชนิด หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด ซึ่งหมายถึงสิ่งเสพติดนั่นเอง ที่มีปรากฏอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน

2. แรงจูงใจ ให้เกิดการเสพของเมมาเกิดขึ้นจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ

2.1 องค์ประกอบภายใน คือตัวเราเองมีอำนาจกิเลสคือ โลก โกรธ หลง โดยมีความพอใจ ชอบใจเป็นพื้นฐาน มีวิชชามูลเหตุแห่งปัญหาทั้งสิ้น อันเป็นปัจจัยภายใน

2.2 องค์ประกอบภายนอก คือสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เกิดขึ้น เช่น ค่านิยมของสังคม สื่อ อันเป็นสิ่งเข้าชวนหรือจูงใจให้อยากมีอยากเป็นเรียกว่าค้นหา อันเป็นปัจจัยภายนอก

3. ปัญหาและผลกระทบที่มีต่อสังคมไทย ซึ่งปัญหาที่มีผลกระทบมากที่สุดในปัจจุบันคือ ปัญหาเรื่องสิ่งเสพติด ศาสนาพุทธสอนว่าสิ่งเสพติดทุกชนิดเป็นสิ่งต้องห้ามเพราะมีโทษภัยต่อตัวและสังคม โดยผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ

3.1 โทษภัยต่อตัวเอง

3.1.1 ทำให้สติปัญญาเสื่อมถอยเสียสุขภาพกายและใจ เสียเงินทองเกิดโรคร้ายต่างๆและที่สำคัญคือเสียงชื่อเสียงเพราะหมกความละเอียดไม่มีความกลัวต่อการทำความชั่วทั้งหลาย

3.1.2 ผู้ที่ทำผิดศีลข้อที่ 5 เมื่อตายไปย่อมตกนรก เกิดเป็นเปรตเป็นเดรัจฉาน และเมื่อได้เกิดมาเป็นคนอีกผลของบาปนั้นจะทำให้เป็นคนบ้า

3.2 โทษภัยต่อสังคม เป็นสาเหตุในการทำชั่วต่างๆ เพราะการขาดสติไม่รู้ตัว เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง การทำร้ายร่างกาย การฆ่ากัน เป็นต้น และเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม

4. วิธีแก้ไขตามหลักศาสนาพุทธ คือ มุ่งแก้ปัญหาจากภายในจิตใจโดยการพิจารณาในใจถึงโทษภัยของสิ่งเสพย์จนเกิดปัญญาอย่างแท้จริงและการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีมิตรดีจะสามารถดำเนินชีวิตให้ปลอดภัยจากสิ่งเสพย์คิดทั้งหลายได้

สรุป ผลกระทบจากการทำผิดศีลข้อที่ 5 ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของศีลข้อที่ 5 คือ การดำเนินชีวิตอย่างมีสติไม่ประมาท เพราะความไม่ประมาทเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาพุทธและเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีต่อสังคมทุกสังคม

พระมหาเกรียงศักดิ์ กิตติขโย (2550) ศึกษาเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์หลักศีล 5 ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการควบคุมทางสังคม พบว่า หลักคำสอนศีล 5 เป็นหลักคุณธรรมเป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติเข้าถึงความจริงของชีวิต ซึ่งกระบวนการควบคุมทางสังคมทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายให้ผู้คนในสังคมยอมรับและปฏิบัติตามหลักบรรทัดฐานต่างๆ ของสังคม เช่น กฎหมาย จารีต ประเพณีต่างๆ หลักศีล 5 ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการควบคุมปรากฏออกมาโดยใช้วิธีการต่างๆ ควบคุมความประพฤติของผู้คน การใช้มาตรการควบคุมทางสังคมดังกล่าวมุ่งหมายให้เกิดการควบคุมพฤติกรรมของผู้คน 2 ประการได้แก่

ประการแรก การควบคุมภายใน โดยมุ่งเน้นให้เกิดhiri โอตตัปปะภายในจิตใจของแต่ละบุคคลให้ละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป เป็นการปลูกฝังให้ผู้คนมีคุณธรรมในการทำความดีละเว้นการทำ ความชั่วทั้งหลาย

ประการที่สอง การควบคุมภายนอก คือการสร้างแรงจูงใจให้ผู้คนทำความดีและลงโทษให้เกิดความกลัวในการทำ ความชั่ว หลักเกณฑ์ศีล 5 เป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

นาริรัตน์ สุวรรณวาริ (2542) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมจริยธรรมและความคิดเห็นที่มีต่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม ด้านการละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ ด้านการรบกวนความปลอดภัยของเครือข่าย ด้านการใช้ทางด่วนข้อมูลในทางมิชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรม ด้านการก่ออาชญากรรม การเล่นเกมพนัน ภาพอนาจารบนเครือข่าย และการเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลอื่น พบว่า พฤติกรรมจริยธรรม

ด้านการเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลอื่นอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ ด้านการใช้ระบบในทางมิชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมการเล่นการพนัน ภาพอนาจารบนเครือข่าย อยู่ในระดับน้อย ไม่มีด้านการรบกวนความปลอดภัยของเครือข่ายและด้านการก่ออาชญากรรม และ การศึกษายังพบว่านักศึกษายังคงเห็นความสำคัญของศาสนา โดยมีทัศนคติว่า ศาสนาช่วยให้สังคมสงบสุข การได้รับการอบรมผ่านครอบครัวหรือชุมชนที่ให้ความสำคัญของศาสนาช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่พึงงามตามหลักศีลธรรม

สุนีย์ กัลยะจิตร (2548) ศึกษาเรื่อง การนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชนใน ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุนา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและผู้ปกครอง การคบเพื่อนที่เคยทำผิด และฐานกระทำความผิด

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภายิต สุขวรรณดี (2547) ที่ศึกษาเรื่อง การรักษา ศีล 5 ของนักศึกษาภาคสมทบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า นักศึกษามีการรักษาศีล 5 บางวันมากกว่าทุกวัน มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับสูง และมีความสนใจในทางศาสนา มากแต่มีการศึกษาหลักธรรมในวันอาทิตย์มีน้อย ส่วนความสนใจในทางศาสนาและการศึกษา หลักธรรมบางข้อมีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5 คือ การพูดคุยหรือสนทนาธรรมกับเพื่อนๆ มีโอกาสไปวัดและอยู่ปฏิบัติธรรม ศึกษาธรรมจากหลักสูตรพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศึกษาธรรม จากโครงการเข้าค่ายคุณธรรม ศึกษาธรรมจากการอ่านหนังสือธรรมะและสิ่งตีพิมพ์

พระมหาปรม โสภาโส (2541) วิจัยเรื่อง วิเคราะห์ศรัทธาของชาวพุทธไทยในปัจจุบัน พบว่า ในพระไตรปิฎกมีเรื่องของความเชื่อความศรัทธาจำนวนมาก ความเชื่อความศรัทธานี้บ่งบอก ถึงแนวคิดและวิถีชีวิตของชาวพุทธจากสมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบันที่มีความเชื่อในหลักการทำความ ดีซึ่งความศรัทธาของชาวพุทธมุ่งเน้นไปที่ความเชื่อเรื่องกรรม ผลของกรรมดีกรรมชั่ว ดังนั้นการ รักษาศีลต้องมีแรงจูงใจโดยเชื่อในกฎแห่งกรรมเพราะหลักของศีล 5 เริ่มต้นที่ความเชื่อเป็นเบื้องต้น โดยเชื่อถือว่าการรักษาศีลคือการสร้างกรรมดีให้กับชีวิตเพราะการรักษาศีลเป็นทั้งประโยชน์ตน และประโยชน์ท่าน ศีล 5 คือหลักเกณฑ์เบื้องต้นของชาวพุทธที่ทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่าง รมเย็นและเป็นสุข

พระมหาวิรัชศักดิ์ อัครวิโร (2544) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติในการนำหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัด นครพนม มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาหลักธรรมให้มากยิ่งขึ้น และควรศึกษาเรื่องศีล 5 ให้ เข้าใจยิ่งขึ้นเพราะศีล 5 คือหลักพื้นฐานของชาวพุทธซึ่งเป็นหลักในการดำเนินชีวิตที่พึงงามและ ถูกต้องสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและศีลจะนำสุขมาให้

เสาวรีย์ ตะโพนทอง และคณะ (2548) ศึกษาเรื่อง เจตคติการนำศีล 5 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิต นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ เรื่องความหมายของศีล และรู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น การละเมิดศีล 5 โดยจะรับรู้เรื่องศีล 5 โดยจะรับรู้ทางสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่ออื่นๆ ส่วนเจตคติการ นำศีล 5 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน นิสิตนักศึกษาละเมิดศีลข้อ 1 เพราะตบยุงหรือแมลงที่มารบกวน ละเมิดศีลข้อ 2 โดยทุจริตในการสอบ ลอกการบ้านหรือรายงานของเพื่อน ละเมิดศีลข้อ 4 โดยเล่า เรื่องไม่ตรงกับความจริงต่อพ่อแม่ และละเมิดศีลข้อ 5 โดยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สำหรับศีล ข้อที่ 3 พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยละเมิดหรือนานๆครั้งจะทำผิดศีลข้อนี้ เพราะนิสิต นักศึกษาส่วนใหญ่จะรักและซื่อสัตย์ต่อแฟน สำหรับความแตกต่างทางเจตคติการนำศีล 5 ไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน พบว่า เพศชายจะละเมิดศีลข้อ 3 มากกว่าเพศหญิง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ภายในระหว่างศีลทั้ง 5 ข้อมีความสัมพันธ์กับทางบวกทุกข้อ

นภาพร นิตภิรมย์ชัย (2548) ศึกษาเรื่อง เจตคติการนำศีล 5 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2548 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ คณะที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อเรื่อง เจตคติการนำศีล 5 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ส่วนปัจจัย สันนิษฐาน คือ ความสนใจในพระพุทธศาสนาบางข้อ เช่น การฟังเทศน์ทางวิทยุและโทรทัศน์เป็น ประจำ การพูดคุยหรือสนทนาธรรมกับเพื่อนๆ หรือบุคคลอื่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การเข้าร่วม โรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิลาและ การเป็นสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนาและ ศิลปวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับเจตคติการนำศีล 5 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05

พระมหาทรงวุฒิ ชูพิน (2548) ศึกษาเรื่อง ทักษะคติเกี่ยวกับเรื่องศีล 5 ของผู้กระทำผิด ในเรือนจำกลาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า

1. ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ได้ยื่นคำตัดเตือนคำสั่งสอนเรื่องศีล 5 แต่ไม่ครบทั้ง 5 ข้อ และจาก การศึกษายังพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการกระทำผิดศีลข้อ 1 และข้อ 3 เป็นการ ทำผิดที่ร้ายแรง
2. ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการทำผิดศีลข้อที่ 5 ควรให้อภัยมากที่สุด และผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าหากมีการยินยอมให้ละเมิดศีลแต่ละข้อได้นั้น ควรให้มีการละเมิดศีลข้อ ที่ 1 แต่ต้องเป็นกรณีที่ทำเพื่อการป้องกันตัวเองจากการทำร้ายของผู้อื่นเท่านั้น
3. ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าการรักษาศีล 5 เป็นสิ่งที่ปฏิบัติตามได้ยากที่สุด เช่น ศีลข้อ ที่ 5 ห้ามดื่มสุราเมรัย เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งรัฐบาลอนุญาตให้จำหน่ายได้และในสังคมใช้เป็นเครื่องดื่ม

ในการสังสรรค์ระหว่างเพื่อนฝูง หรือเพื่อติดต่อธุรกิจต่างๆและผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นสิ่งกระตุ้นให้ละเมิดศีลข้ออื่นๆ

มนตรี คู่ควร (2548) ศึกษาเรื่อง เจตคติการปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ของนักศึกษาศาสนาบันเทคโน โลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่า เพศ คณะที่กำลังศึกษา การพักอาศัยในปัจจุบัน สถานภาพของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติการปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ในชีวิตประจำวัน ส่วนความรู้ความเข้าใจไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติการปฏิบัติตามศีลข้อที่ 5 ของนักศึกษาเช่นกัน และนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าศีลข้อที่ 5 เป็นข้อที่สำคัญมากเพราะถ้าละเมิดศีลข้อนี้แล้วจะทำให้ละเมิดศีลข้ออื่นตามด้วย นอกจากนี้จะส่งผลการเรียนให้ตกต่ำและทำให้เสียสุขภาพ เกิดโรคร้ายต่างๆตามมามากมาย เสียบุคลิกภาพ จิตใจไม่ปกติ อารมณ์แปรปรวนจนเฉียวไฉง่าย

เสกสรร ศิริวรรณ (2553) ศึกษาเรื่อง ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น จากการศึกษาพบใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. ระดับความศรัทธาในศีล 5 โดยภาพรวมพบว่านักเรียนมีความศรัทธาในศีล 5 อยู่ในระดับชัดเจน เนื่องจากศีล 5 เป็นหลักการปฏิบัติตนขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของชาวพุทธ โดยมีการเรียนการสอนเรื่องศรัทธาในศีล 5 ในครอบครัว วัดและโรงเรียน

2. ระดับการปฏิบัติตนในศีล 5 โดยภาพรวมของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์ ด้านพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงใจต่อกัน มีการปฏิบัติตนในระดับปานกลาง ด้านการลักทรัพย์ น้อย โกง ด้านการผิดทางเพศ และการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ ด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ พบว่านักเรียนมีการปฏิบัติตนในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์เป็นนักเรียนในสายสามัญและมีแนวโน้มการปฏิบัติตนในศีล 5 อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของนักเรียน โรงเรียนเทพศิรินทร์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความศรัทธาในศีล 5 มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ส่วนความศรัทธาในศีล 5 ด้านพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงใจต่อกันกับการปฏิบัติตนในศีล 5 มีค่าความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ความศรัทธาในศีล 5 ด้านพูดปดหลอกลวง ไม่มีความจริงใจต่อกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ ซึ่งต่างจากความศรัทธาในศีล 5 ด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ มีค่าความสัมพันธ์ในทิศทางลบถึงแม้ว่า นักเรียนจะมีความเชื่อในศีลข้อห้ามการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่ก็ยังดื่มและเสพสิ่งเสพติดอยู่ ซึ่งเป็นผลจากโลกยุคปัจจุบันที่มีอบายมุขในรูปแบบต่างๆเข้ามาอมเมาวัยรุ่นมากขึ้นบวกกับเป็นวัยที่คะนอง สงสัย ชอบเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ และอยากรู้อยากเห็นอยากทดลองจึงทำให้ติดสิ่งเสพติดได้ง่าย

พระสุข สุขสำราญ (2556) ศึกษาเรื่อง เจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับชั้นต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบกับความแตกต่างเป็นรายคู่พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ระดับชั้น ม.1 มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวม มากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ระดับชั้น ม.3 และนักเรียนที่อยู่ระดับชั้น ม.2 มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวม มากกว่านักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ระดับชั้น ม.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับนักเรียนวัยรุ่นที่มีระดับชั้นแตกต่างกันคู่อื่นๆ มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ไม่แตกต่างกันและยังพบอีกว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวต่างกันมีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนวัยรุ่นมีเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่กับพ่อแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างที่อาศัยอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอาศัยอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ และนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับพ่อหรือแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอาศัยอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แตกต่างกันคู่อื่นๆ มีเจตคติด้านหลักศีล 5 ไม่แตกต่างกัน

วิไลพร อุณเจ้าบ้าน (2554, น. 113) ศึกษาเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร พบว่า ระดับพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อมี ดังนี้

1. ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับพฤติกรรมการนำศีลข้อ 1 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการนำศีลไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การป้องกันขุมและแมลงด้วยสมุนไพรธรรมชาติ เมื่อถูกคนหรือสัตว์ทำร้ายหรือรังแก และการไม่ฆ่าขุมและแมลงที่มารบกวน สำหรับข้อที่เหลืออยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับพฤติกรรมการนำศีลข้อ 2 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการนำศีลไปใช้ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การห้ามปรามไม่ให้ผู้อื่นละเมิดศีลข้อ 2 และการเคร่งครัดปฏิบัติตามศีลข้อ 2 เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น สำหรับข้อที่เหลือมีการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับพฤติกรรมกรรนำศีลข้อ 3 ไปใช้ในชีวิตรประจำวันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการนำศีลไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การไม่ละเมิดในคุ้มครองของผู้อื่น สำหรับข้อที่เหลือมีการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับพฤติกรรมกรรนำศีลข้อ 4 ไปใช้ในชีวิตรประจำวันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการนำศีลไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การพูดด้วยความเมตตากรุณา การพูดด้วยความจริงใจ และการไม่พินิตัญญา การมีสติจะวาจา สำหรับข้อที่เหลือมีการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

5. ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับพฤติกรรมกรรนำศีลข้อ 5 ไปใช้ในชีวิตรประจำวันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการนำศีลไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด มีการนำไปใช้ในระดับปานกลาง ได้แก่ การไม่ดื่มสุราหรือของมึนเมา ข้อที่เหลือมีการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้การศึกษายังพบอีกว่า ผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ปฏิบัติงานอยู่สำนักงาน อบต. ต่างกัน มีพฤติกรรมกรรนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตรประจำวันโดยรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาศีลแต่ละข้อ พบว่า มีพฤติกรรมต่อการนำศีลข้อ 1 ข้อ 4 และข้อ 5 ไปใช้ในชีวิตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนศีลข้อ 2 และ ข้อ 3 มีพฤติกรรมกรรนำศีลไปใช้ในชีวิตรประจำวันไม่แตกต่างกัน

ศึกษาเรื่อง การรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน กรณีเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร พบใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. พุทธศาสนิกชนวัยแรงงานรักษาศีลข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนศีลข้อ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. เพศและระดับการศึกษาของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5 ส่วนอายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5

3. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสังคม เพื่อปรับปรุงการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน กลุ่มตัวอย่างได้เสนอไว้ดังนี้

3.1 การรักษาศีลข้อ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ที่เป็นอาหาร และสัตว์สงวน

3.2 การรักษาศีลข้อ 2 สร้างค่านิยมไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตน

3.3 การรักษาศีลข้อ 3 ซื่อสัตย์ต่อคนรัก และรักเดียวใจเดียว

3.4 การรักษาศีลข้อ 4 พูดจริงทำจริง ซื่อสัตย์ต่อคำพูดของตน และทำตามทีพูดให้ได้

3.5 การรักษาศิลข้อ5 มาไม่ขับ

จากการศึกษางานวิจัยทั้งหมด พบว่า มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักศีล5 อย่างกว้างขวาง ทั้งเด็กนักเรียนวัยรุ่น นิสิตนักศึกษา ครูบาอาจารย์ และผู้ใหญ่ งานวิจัยทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของศีล5 ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานอันสำคัญของชาวพุทธ จากการศึกษางานวิจัยทั้งหมดผู้วิจัยได้แนวทางในการนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. การปลูกฝังศีลธรรมต้องเริ่มจากวัยเด็ก ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ศึกษาวิจัยกับเด็กนักเรียนอายุระหว่าง 13-18 ปี

2. ประเด็นความสัมพันธ์ในครอบครัว ของพระสุข สุขสำราญ ศึกษาเรื่อง เจตคติด้านหลักศีล5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่กับพ่อแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างที่อาศัยอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอาศัยอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ และนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอยู่กับพ่อหรือแม่กับนักเรียนวัยรุ่นที่พ่อแม่หย่าร้างอาศัยอยู่กับญาติที่ไม่ใช่พ่อหรือแม่ มีเจตคติด้านหลักศีล5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะนำประเด็นความสัมพันธ์ในครอบครัวมาศึกษาและเปรียบเทียบกับเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ด้วย

3. งานวิจัยทั้งหมดชี้ให้เห็นภาพรวมของคนในสังคมไทยที่มีต่อศีล5 ตั้งแต่ระดับเด็กนักเรียน นิสิตนักศึกษา ครูบาอาจารย์ ผู้ใช้แรงงาน และผู้ต้องขัง ทุกเพศทุกวัย ต่างเห็นความสำคัญของศีล5 ทั้งสิ้น ว่าเป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข แต่ในแก่นแท้ในการนำหลักศีล5 มาปฏิบัตินั้นมีรายละเอียดของศีลแต่ละข้อที่ยังปฏิบัติไม่ได้ หรือปฏิบัติได้ยากและทำไม่ได้หรือทำได้น้อย ได้แก่

3.1 ศีลข้อ1 การไม่ฆ่าสัตว์ และการไม่รับประทานเนื้อสัตว์

3.2 ศีลข้อ4 ไม่พูดโกหกและคำหยาบ

3.3 ศีลข้อ5 ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ และไม่เล่นการพนัน

เป็นศีลที่คนส่วนใหญ่ยังปฏิบัติได้ยากและปฏิบัติได้น้อย ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำประเด็นดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตก่อนที่จะเข้าศึกษาเล่าเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศรัทธาอโศกว่าเป็นอย่างไรบ้าง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระะโศก โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Interpretative Phenomenology Analysis) มุ่งเพื่อเน้นศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระะโศก ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย
2. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.1 พื้นที่ศึกษา
 - 2.2 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล
 - 2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การอภิปรายและสรุปผล
5. การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของงานวิจัย
6. จริยธรรมการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

1. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด โดยเป็นผู้เก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์และตีความให้ความหมายแก่ประสบการณ์ที่ศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยเป็นสมาชิกของชุมชนสิริระะโศกโดยอาศัยอยู่มา 21 ปี และเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระะโศกทำให้รู้จักมักคุ้นกับสมาชิกชุมชนและนักเรียนเป็นอย่างดี และได้เตรียมความพร้อมการศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยเชิงคุณภาพรวมทั้งมีประสบการณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพในชั้นเรียน โดยได้ฝึกในภาคสนาม การสัมภาษณ์ การรวบรวมข้อมูล การจัด

หมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลและได้ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้เข้าใจการทำวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความมากยิ่งขึ้น

2. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆด้วยตัวเอง โดยเลือกพื้นที่ศึกษา เลือกผู้ให้ข้อมูล การลงสู่ภาคสนามตลอดการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 พื้นที่ศึกษา

การทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษานักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอ โสภ อ. กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษซึ่งผู้วิจัยเคยศึกษาเล่าเรียนมาก่อนและปัจจุบันเป็นครูสอนที่โรงเรียนแห่งนี้ โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอ โสภ สังกัดการศึกษาเอกชน มาตรา 15 (3) ประเภทศึกษาสงเคราะห์ คือ เป็นการศึกษาแบบให้เปล่าโดยนักเรียนไม่เสียค่าใช้จ่ายใดใดทั้งสิ้น เปิดสอนครั้งแรก ปี พ.ศ. 2533 โดยกำหนดคุณสมบัติขั้นพื้นฐานของนักเรียนดังนี้ 1) ถิ่นศีล 5 2) ละอบายมุข 3) รับประทานมังสวิรัต ปรชฎาการศึกษา คือ ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชาชุมชนสิริระหอ โสภ ประกอบด้วย 1) บ้านสิริระหอ โสภ (บ้าน) 2) พุทธสถานสิริระหอ โสภ (วัด) โรงเรียนสัมมา-สิกขาสิริระหอ โสภ (โรงเรียน) สมาชิกของชุมชนมีวิถีชีวิตแบบพอเพียงและมีการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5

2.2 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

2.2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

เป็นนักเรียนจำนวน 8 คน อายุระหว่าง 13-18 ปี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อด้วยตนเองและสอบถามถึงความเต็มใจในการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ด้วยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์คัดเข้า (Purposive sampling) ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) เป็นนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอ โสภที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีอายุระหว่าง 13- 18 ปี
- 2) ผ่านการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป
- 3) มีความสามารถพูดคุยและสื่อสารในการใช้ภาษาไทยได้
- 4) มีความยินดี และเต็มใจในการเปิดเผยเรื่องราวต่างๆ ของตนเอง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และขออนุญาตให้ผู้วิจัยบันทึกเสียงได้

จากการคัดเลือกนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก มีรายละเอียดเป็นรายบุคคล ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยจำแนกเป็นรายบุคคล

ผู้ให้ ข้อมูล (รหัส)	นามสมมติ	อายุ (ปี)	ชั้น มัธยมศึกษา ปีที่	ประสบการณ์ การดำเนินชีวิต ด้วยศีล 5 (ปี)	ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด
ID 1	เด็กชายตะวันกล้า	14	1	4	เชียงใหม่
ID 2	เด็กชายฟ้าพุทธ	13	1	1	สุรินทร์
ID 3	นางสาวฟ้าร่มเย็น	18	6	6	ร้อยเอ็ด
ID 4	นายร่มเกล้า	16	3	3	สระแก้ว
ID 5	นางสาวแก้วรุ่งฟ้า	18	6	16	อุบลราชธานี
ID 6	นางสาวทอประกายฝัน	16	4	14	เชียงใหม่
ID 7	นางสาวจันประกายแสง	16	4	16	สุรินทร์
ID 8	นางสาวฟ้าเพียงฝัน	18	6	6	ยโสธร

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 ตัวผู้วิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยที่ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการวิจัย ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสังเกต จดบันทึก และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ฝังตัวอยู่ที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โสภและเป็นผู้วิจัยและเป็นสมาชิกของชุมชนสิริระอ โสภมา 21 ปี ซึ่งได้เข้ามาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โสภตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2544 และในปี พ.ศ. 2549-2551 ผู้วิจัยได้รับทุนการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจุบันผู้วิจัยเป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โสภ การเตรียมความพร้อมก่อนที่จะลงมือทำวิจัย โดยการเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งตัวผู้วิจัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสัมภาษณ์เชิงลึก การจดหมวดหมู่ข้อมูล การถอดรหัสข้อมูล (Coding) การแยกประเด็น (Themes) และการวิเคราะห์สรุปผล รวมทั้งยังได้ศึกษาวรรณกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากการที่ได้เรียนรู้ ฝึกฝนและศึกษาข้อมูลข้างต้นทำให้ตัวผู้วิจัยมีความสามารถที่จะเป็นเครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพในการทำวิจัยครั้งนี้

2.3.2 แนวทางการสัมภาษณ์

คำถามในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เกี่ยวกับประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 โดยผู้วิจัยเลือกใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างและเป็นคำถามแบบปลายเปิดซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นในการเล่าประสบการณ์ต่างๆอย่างอิสระ โดยเป็นคำถามที่

ยืดหยุ่น และมีการเรียงลำดับของคำถามซึ่งมุ่งเจาะลึกถึงสภาวะอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ที่มีต่อการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 และประสบการณ์ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างแนวคำถามสัมภาษณ์ ดังนี้

คำถามนำ

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และถามชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างเป็นกันเอง
2. ขอให้นักเรียนเล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ลักษณะนิสัยของตนเอง การรู้จักศีล5 ก่อนที่จะมาศึกษาที่โรงเรียนสัมมาสิกขาภิระชะอโศก

คำถามหลัก

1. สภาวะอารมณ์ ความรู้สึก และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในระหว่างการเข้าค่ายกักตัว เป็นอย่างไรบ้าง
2. ขอให้นักเรียนเล่าถึงการใช้ชีวิตภายใต้การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 ของนักเรียนมีส่วนส่งเสริมต่อการเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาชีวิต อย่างไรบ้างโดยขอให้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง
 - ความยากลำบากในการปรับตัว
 - ความสุขที่ได้รับ
 - ประโยชน์ที่ได้รับทางจิตใจ
 - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล5
 - การตื่นทำวัตรเช้า
 - การทำงานในฐานงานต่างๆ
3. ขอให้นักเรียนเล่าถึงการใช้ชีวิตภายใต้การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนมีส่วนส่งเสริมต่อการเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาชีวิต อย่างไรบ้าง
4. การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 มีความหมายกับนักเรียนเพียงใด

2.3.3 แบบบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลที่ผู้วิจัยสังเกตเกี่ยวกับบรรยากาศในการให้สัมภาษณ์ และสภาพสิ่งแวดล้อมโดยรวม สังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูล ลักษณะท่าทางการแสดงออก

2.3.4 อุปกรณ์บันทึกเสียง

ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก และนำไปถอดเทปแบบคำต่อคำ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครอบคลุม ครบถ้วน

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งลักษณะการพูดคุยและสนทนาเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) แนวคำถามมีลักษณะยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมและได้ลำดับคำถามก่อนหลังมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

2.4.1 เนื่องจากโรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอ โศกเป็นโรงเรียนประจำและอยู่ในชุมชนศีรชะอ โศกซึ่งประกอบไปด้วย บ้าน วัด โรงเรียน สมาชิกชุมชนซึ่งประกอบด้วย นักบวช ชาวชุมชนและนักเรียน โดยยึดหลักดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 มีกิจกรรมสัมมาอาชีพและกิจกรรมทางศาสนาเชื่อมร้อยจิตวิญญาณของทุกคนด้วยวิถีการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดสันติสุขและ ภาครภาพ เนื่องจากผู้วิจัยเป็นสมาชิกของชุมชนและอยู่มา 20 ปี ทำให้รู้จักมักคุ้นกับสมาชิกชุมชนและนักเรียนเป็นอย่างดี จึงทำให้การติดต่อประสานงานเป็นไปอย่างราบรื่น

2.4.2 ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวเองและชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ผู้ให้ข้อมูลที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้จนเกิดความเข้าใจ โดยได้นัดหมายเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ และขออนุญาตบันทึกเสียงขณะการสัมภาษณ์

2.4.3 ผู้วิจัยเริ่มการสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด และสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่ได้เตรียมไว้โดยเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ ด้วยการสนทนาแลกเปลี่ยนอย่างเป็นธรรมชาติของการสัมภาษณ์แบบเชิงคุณภาพโดยมุ่งเน้นที่ประสบการณ์ชีวิต และมุ่งทำความเข้าใจให้ความหมายกับข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ การสังเกต น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง ภาษากาย และสังเกตบริบทแวดล้อมอื่นๆ เป็นการมุ่งเน้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยเน้นข้อมูลเชิงพรรณนาเป็นการเปิดกว้างในการหาข้อมูลในมิติต่างๆ อย่างรอบด้าน โดยการถามคำถามของผู้วิจัยเสมือนว่าไม่เคยมีความรู้ในเรื่องนั้นมาก่อน บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตในระหว่างการสัมภาษณ์

2.4.4 เมื่อเห็นว่าข้อมูลอิ่มตัวหรือข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลที่ซ้ำๆ ไม่มีข้อมูลใหม่ อีกแล้วจึงยุติการสัมภาษณ์และกล่าวขอบคุณและแสดงความประทับใจ (นิรนาท แสนสา ,2554, น. 44) จากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีคุณค่าและข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อไป

2.4.5 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตโดยการสังเกตผ่านกล้องถ่ายภาพ

2.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นสมาชิกของชุมชนศิษย์หอโศกและเคยศึกษาเล่าเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาติระยะโศกมาก่อนทำให้รู้จักกับนักเรียนที่เป็นรุ่นน้องเป็นอย่างดี โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในเดือนมกราคมและเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง ต่อนักเรียน 1 คน ดังนี้

ตารางที่ 3.2 รายละเอียดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก

นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก	วันที่สัมภาษณ์	ระยะเวลาการสัมภาษณ์	สถานที่สัมภาษณ์
ID1	27 มกราคม 2559	77 นาที	โรงเรียน
ID2	21 มีนาคม 2559	57 นาที	ห้องสมุด
ID3	22 มีนาคม 2559	103 นาที	ห้องสมุด
ID4	23 มีนาคม 2559	112 นาที	โรงเีด
ID5	24 มีนาคม 2559	85 นาที	โรงเีดของอโรคยาศาลา
ID6	25 มีนาคม 2559	64 นาที	ห้องสมุด
ID7	27 มีนาคม 2559	58 นาที	ห้องสมุด
ID8	27 มีนาคม 2559	109 นาที	ห้องสมุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Interpretative Phenomenological Analysis) ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยทำการถอดเทปแบบคำต่อคำ (Verbatim) ที่ได้จากการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ด้วยการตรวจสอบและฟังซ้ำ

3.2 จากนั้นผู้วิจัยอ่านบทสัมภาษณ์ซ้ำหลายรอบเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาโดยการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในประเด็นต่างๆ และถอดรหัสข้อความจากมุมมองของผู้วิจัยรวมถึง

การวิเคราะห์ข้อมูล ความเห็น และความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการอ่านบทสัมภาษณ์และจากการสังเกตที่เกิดขึ้นในระหว่างการ

3.3 เมื่อถอดรหัสข้อความจากมุมมองของผู้วิจัยแล้ว ผู้วิจัยทำการถอดรหัสข้อความจากมุมมองของผู้ให้ข้อมูลในลักษณะเดียวกันกับการถอดรหัสข้อความการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยา จากนั้นทำการตรวจสอบการถอดรหัสกับบทสัมภาษณ์เพื่อจะนำไปเป็นประเด็นหลัก

3.4 หลังจากถอดรหัสเสร็จแล้วผู้วิจัยรวบรวมประเด็นหลัก (Theme) ด้วยการมุ่งหาความสัมพันธ์ในประเด็นต่างๆ จากผู้ให้ข้อมูลรายแรกโดยได้รวบรวมรหัสข้อความที่เหมือนหรือคล้ายกันแล้วแยกเป็นหมวดหมู่ย่อย (Subcategory) โดยจัดหมวดหมู่ย่อยเข้าเป็นหมวดหมู่เดียวกัน (Category) จากนั้นรวมหมวดหมู่ให้เป็นประเด็นย่อย (Subtheme) แล้วรวมเป็นประเด็นหลัก (Theme) และได้ตั้งชื่อประเด็นหลัก

3.5 ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นหลักด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลรายแรกกับผู้ให้ข้อมูลทุกคน ด้วยการใช้นิวประเด็นหลักของผู้ให้ข้อมูลรายแรกเป็นหลักและเมื่อพบประเด็นใหม่ๆจากผู้ให้ข้อมูลคนอื่นๆ ผู้วิจัยจะปรับเปลี่ยนประเด็นเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสม จนได้ข้อมูลครบทุกรายและรวบรวมจนเข้าถึงประสบการณ์อย่างลึกซึ้ง และการเข้าใจความหมายของปรากฏการณ์อย่างลุ่มลึกและรอบด้าน

4. การอภิปรายและสรุปผล

จากข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะเอ โสภ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อยด้วยการวิเคราะห์ตามแนวปรากฏการณ์การวิทยาเชิงตีความและนำเสนอข้อสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนอภิปรายเชิงพรรณนาในประเด็นต่างๆจากนั้นนำผลวิจัยมาเปรียบเทียบกับทฤษฎีและงานวิจัย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางและประโยชน์ต่อไป

5. การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของงานวิจัยดังนี้

5.1 ทำการถอดเทปเสียงสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim) จนได้บทสัมภาษณ์ ซึ่งในขณะที่ทำการถอดเทปผู้วิจัยได้ฟังเสียงบันทึกไปพร้อมๆ กัน โดยเป็นการตรวจสอบความถูกต้องและเป็นการเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้เขียนออกมา

5.2 ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยใช้การสังเกต การจดบันทึก ของผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียดโดยเป็นการเก็บข้อมูลอย่างรอบด้าน

5.3 ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบผลวิเคราะห์ข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อความถูกต้องและสอดคล้องกันระหว่างผลการวิจัยกับประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลต่างยอมรับในผลการวิจัยครั้งนี้

5.4 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้ ได้แก่ การบันทึกเสียง สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์ที่เป็นตัวอักษร การถอดรหัสข้อความ และการจัดหมวดหมู่ประเด็นย่อย ประเด็นหลัก โดยได้อ้างคำพูดโดยตรงของผู้ให้ข้อมูลในรายงานครั้งนี้ด้วย

5.5 ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเสมอ

6. จริยธรรมการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

6.1 ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ และผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลกระทบในทางใดๆ ต่อตัวผู้ให้ข้อมูล

6.2 ผู้วิจัยได้ปกปิดข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลเป็นความลับและปกป้องความเป็นส่วนตัว โดยการเปลี่ยนนามสมมติแทนและนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น โดยไม่มีข้อมูลใดในการรายงานที่จะนำไปสู่การระบุตัวของผู้ให้ข้อมูลหลัก

6.3 ผู้วิจัยได้ขออนุญาตในการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ต้องการศึกษา และทำลายข้อมูลหลังเสร็จสิ้นการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ โดยมุ่งศึกษาทำความเข้าใจกับประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศก ซึ่งได้คัดเลือกนักเรียนผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียนจำนวน 8 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ โดยผู้วิจัยได้แยกการนำเสนอข้อมูลของผลวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล

ในส่วนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนผู้ให้ข้อมูล โดยใช้นามสมมุติของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 (ID1)

เด็กชายตะวันกล้า (นามสมมุติ) อายุ 14 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นชาวจังหวัดเชียงใหม่ มีพี่น้องทั้งหมด 4 คน ตะวันกล้าเป็นลูกคนที่ 2 พ่อประกอบอาชีพเป็นผู้ช่วยพยาบาลและได้แยกทางกับแม่ตั้งแต่ตะวันกล้ายังเด็กๆ และได้อาศัยอยู่กับพ่อ ตะวันกล้าเป็นหนุ่มหน้าตาดี ผิวขาว ยิ้มเก่งสุขภาพแข็งแรงแต่พูดไม่ค่อยเก่ง สถานที่สัมภาษณ์คือโรงเีดของโรงเรียนโดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง 17 นาที ตะวันกล้าเล่าว่าชีวิตในวัยเด็กก่อนที่จะมาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศกไม่ต่างจากเด็กทั่วไปที่ชอบยิงนกตกปลาและหาอยู่หากินตามที่สังคมพาทำ

แม้จะเคยเข้าวัดได้รับศีลรับพรจากพระแต่ก็ไม่ได้เข้าใจอะไร ตะวันกล้าเล่าต่อว่าตนเองเป็นคนจับปลาเก่งเวลาวางเบ็ดมักไม่พลาด เมื่อได้ปลามาก็ใช้มีดกรีดท้อง โดยไม่มีความรู้สึกสงสารแม้แต่บ่อยและยังเคยร่วมกับเพื่อนขโมยเหล็กของโรงเรียนไปขายและยังชักชวนกันสูบบุหรี่

เป็นประจำและพูดคำหยาบเป็นประจำ จนเมื่อได้มาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอ โศก ทำให้ได้มีวิถีชีวิตตามหลักศีล5 และเมื่อได้ฝึกฝนปฏิบัติทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับศีล5 เพิ่มมากขึ้น

จากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 มาเป็นระยะเวลา 3 ปี ทำให้ตะวันกล้ามีจิตเมตตาต่อสัตว์ทั้งหลายและในปัจจุบันนี้เลิกฆ่าสัตว์เพราะเชื่อในเรื่องวิบากกรรมและมีความเชื่อว่า สัตว์ทุกตัวย่อมรักชีวิตของคนโดยยกตัวอย่างให้ฟังว่า เวลาที่เราโดนมีดบาดนิดๆหน่อยๆเรายังรู้สึกเจ็บปวดแล้วถ้าสัตว์โดนฆ่ามันจะรู้สึกเจ็บปวดขนาดไหน ด้วยจิตมีเมตตาไม่ฆ่าสัตว์แล้วยังได้ช่วยเหลือสัตว์หรือแมลงที่ตกอยู่ใน โถส้วมอยู่เป็นประจำโดยไม่ได้รังเกียจ

ส่วนศีลข้อ 2 ได้เลิกนิสัยขโมยแล้วแม้ว่าจะอยากได้ขนาดไหนก็ไม่ขโมยโดยรู้จักระวังใจตนเองส่วนศีลข้ออื่นก็สามารถปฏิบัติได้ดี ทุกวันนี้รับรู้ได้ถึงการพัฒนาการของตนเองโดยมีความอดทนมากขึ้น ไม่เอาแต่ใจตัวเองและเห็นอกเห็นใจคนอื่นมากขึ้น โดยใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและอยากให้น้องอีกสองคนมาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอ โศกเหมือนกับตนเอง

1.2 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 (ID2)

เด็กชายฟ้าพุทธ (นามสมมติ) อายุ 13 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นชาวจังหวัดสุรินทร์และเป็นลูกชายเพียงคนเดียว แม่ประกอบอาชีพค้าขายส่วนพ่อเป็นผู้พิพากษาแต่ปัจจุบันได้หย่าร้างกันโดยฟ้าพุทธอาศัยอยู่กับพ่อ ฟ้าพุทธเป็นคนพูดเก่งและเล่าเรื่องราวได้อรรถรสมากซึ่งสนทนากันที่ห้องสมุดเป็นเวลา 57 นาที ฟ้าพุทธเริ่มเล่าถึงชีวิตก่อนที่จะมาเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอ โศกว่าตนเองเป็นคนที่อารมณ์ร้อนมาก ชอบฆ่าสัตว์ด้วยความสะใจและเพื่อความสนุกสนานอีกทั้งเป็นเด็กที่คิดเกมเป็นชีวิตจิตใจและด้วยความที่เป็นเด็กในสังคมเมืองทำให้ไม่มีพื้นฐานในการทำงานไม่เคยจับจอบขุดดินพินทุ์

ฟ้าพุทธเคยเข้าวัดกับพ่อแม่เพื่อทำบุญกรวดน้ำให้กับปู่เป็นประจำได้ฟังเทศน์เกี่ยวกับศีล5 ทำให้พอรู้ความหมายของศีลแต่ละข้อ แต่รู้เพียงเล็กน้อย เมื่อตอนเด็กๆได้มาที่ชุมชนสิริชะอ โศกอยู่เป็นประจำทำให้คุ้นเคยและรู้ข้อวัตรปฏิบัติของผู้คนในสังคมนี้นี้ว่าเป็นผู้ถือศีล 5 ละอบายมุขและรับประทานมังสวิรัต แม้จะได้เข้าสัมผัสและรู้ข้อมูลฟ้าพุทธก็ไม่เต็มใจที่จะมาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอ โศก แต่สุดท้ายก็ถูกพ่อบังคับให้มาลองเข้าค่ายคัดตัว แม้จะไม่เต็มใจที่จะมาเรียนแต่ฟ้าพุทธก็พยายามเต็มที่ทุกกิจกรรมแม้ว่าจะต้องอดทนและฝืนอย่างมากกับบททดสอบในระหว่างค่ายแต่ในที่สุดก็สามารถสอบผ่าน

หลังจากได้ใช้ชีวิตตามหลักศีล5 ผ่านมา 1 ปี ปัจจุบันนี้ฟ้าพุทธเกิดความเข้าใจในเรื่องศีล5 มากยิ่งขึ้น จากเมื่อก่อนที่เคยขบถด้วยความสะใจแต่เมื่อได้เข้ามาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอ โศกทำให้ได้ฝึกฝนตนเองในการรักษาศีล5 และสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นผู้มี

จิตเมตตาคือสัตว์ทั้งหลายและไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตได้แล้ว จากที่เป็นคนเอาแต่ใจและใจร้อน ทุกวันนี้ อารมณ์เย็นขึ้นและสามารถที่จะยับยั้งชั่งใจของตนเองได้มากขึ้น

1.3 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 (ID3)

นางสาวฟ้าร่มเย็น (นามสมมติ) อายุ 18 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นชาวจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นลูกสาวคนเดียว พ่อกับแม่แยกทางกันตั้งแต่เด็กๆ และได้อาศัยอยู่กับพ่อซึ่งประกอบอาชีพเป็นช่างเย็บผ้าต่อมาเมื่ออายุ 10 ขวบ พ่อก็เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจล้มเหลว ฟ้าร่มเย็นจึงอาศัยอยู่กับปู่และย่า สถานที่ให้สัมภาษณ์คือห้องสมุด ฟ้าร่มเย็นเป็นผู้มีอัจฉริยภาพดีโดยผู้วิจัยสังเกตเห็นรอยยิ้มอยู่ตลอดเวลาการสัมภาษณ์และเป็นคนพูดเก่ง สามารถถ่ายทอดประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ได้เป็นอย่างดีโดยใช้เวลาในการให้ข้อมูล 1 ชั่วโมง 43 นาที

ฟ้าร่มเย็นเล่าถึงชีวิตในวัยเด็กว่า วิถีชีวิตในวัยเด็กก่อนที่จะมาเรียนที่โรงเรียน สัมมาสิกขาศรีระอ โสภก็เหมือนกับเด็กอีสานทั่วไปที่พอวันหยุดก็ชวนกันกับเพื่อนไปลงทุ่งหาขุดปู จับปลาหาอยู่หากินไปตามประสาและเมื่อหามาได้ก็จะให้ย่าเป็นคนฆ่าเพราะตนเองรู้สึกสงสารอาจเป็นเพราะไปวัดทุกวันพระกับย่าเป็นประจำทำให้รู้จักและรู้ความหมายของศีลแต่ละข้อ ส่วนเรื่องศีลข้อ 2 ก็เคยขโมยเงินของพ่อไปซื้อของเล่นบ้างและศีลข้อ 4 การพูดคำหยาบถือเป็นเรื่องปกติที่พูดภาษาประจำถิ่นของอีสาน

ฟ้าร่มเย็นเล่าต่อว่า ได้มาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศรีระอ โสภ โดยการแนะนำจากญาติข้างบ้านและเคยมาที่ชุมชนศรีระอ โสภทำให้รู้สึกชอบวิถีชีวิตที่ไม่เหมือนสังคมทั่วไปจึงรู้สึกแปลกใหม่ทำให้อยากมาเรียนและเมื่อได้เข้าใช้ชีวิตด้วยหลักศีล 5 เป็นเวลา 6 ปี ทำให้ทุกวันนี้มีความเข้าใจในศีลแต่ละข้อละเอียดและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ด้วยประสบการณ์ตรงการฝึกฝนและการปฏิบัติรักษาศีลทำให้มีความยับยั้งชั่งใจตนเองได้มากขึ้นและสามารถอ่านจิตอ่านใจและอ่านอารมณ์โกรธของตนเองและใช้ปัญญาพิจารณาอารมณ์โกรธนั้นว่าเป็นสิ่งไม่ดีและสามารถควบคุมมันได้ และจากเมื่อก่อนที่เป็นคนก้าวร้าวชอบเถียงผู้ใหญ่แต่เมื่อได้รับการอบรมสั่งสอนเรื่องศีลธรรมจากสมณะและการชี้แนวทางในการรักษาศีลทำให้น้ำศีลมาขัดเกลากาย วาจาและใจของตนเองจนสามารถลดความก้าวร้าวของตนเองได้มีความอ่อนน้อมถ่อมตนมากยิ่งขึ้น

ตลอดเวลา 6 ปีที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศรีระอ โสภทำให้ได้รับการปลูกฝังเรื่องศีลธรรมจนเกิดการซึมซับเข้าถึงจิตใจเกิดเป็นจิตวิญญาณใหม่ ทุกวันนี้ฟ้าร่มเย็นเลิกฆ่าสัตว์และเชื่อเรื่องวิบากกรรมเกิดจิตเมตตาดูธรรมแม้จะจบการศึกษาแล้วก็ตั้งใจที่จะดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ต่อไปโดยตั้งใจตั้งใจจะรับพรทานมังสวิรัตตลอดชีวิต

1.4 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 (ID4)

นายร่มเกล้า (นามสมมติ) อายุ 15 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดสระแก้ว พ่อแม่ประกอบอาชีพค้าขาย(พ่อเสียชีวิตแล้ว) มีพี่น้องทั้งหมด 7 คน ร่มเกล้าเป็นคนี่ 7 ร่มเกล้าเป็นคนอหยาศัยดีและพูดเก่ง ผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์ที่สวนเห็ดแสนแซบซึ่งเป็นโรงเห็ดของโรงเรียนและใช้เวลาในการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 120 นาที โดยร่มเกล้าเล่าว่า ก่อนที่จะมาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาธิระะอโศกตัวเองไม่รู้จักศีล5 เลยและทำผิดศีลแทบทุกข้อเป็นคนชอบแกล้งสัตว์เพื่อความสนุก ชอบฆ่าสัตว์

ตอนที่เรียนอยู่ ป.6 เคยยกพวกตีกัน ชอบขโมยเงินแม่ไปเล่นเกมครั้งละเป็นพัน และเป็นคนที่ติดเกมมากๆ ส่วนในเรื่องศีลข้อ3 เคยมีเพื่อนพาไปแอบดูผู้หญิงในห้องน้ำแต่ร่มเกล้าไม่ได้ดูกับเพื่อน เรื่องพูดคำหยาบไม่ต้องพูดถึงยกมาทั้งสวนสัตว์ ไอ้เหี้ย ไอ้ห้า ไอ้ควาย ฯลฯ เรื่องโกหกก็เป็นทีหนึ่งโกหกแม่โกหกเพื่อนเป็นประจำ ส่วนศีลข้อที่5 เคยหัดสูบบุหรี่บ้างแต่ไม่คิด แม้ว่าทุกวันพระพ่อกับแม่จะพาไปวัดเป็นประจำแต่ก็ไม่เคยเข้าใจเลยว่าศีล5 คืออะไรและไม่ได้สนใจที่จะนำมาปฏิบัติเลย

แต่เมื่อได้มาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาธิระะอโศกแล้ว ร่มเกล้าได้เรียนรู้และรู้จักความหมายของศีล5 อย่างลึกซึ้งและยังได้นำศีล5 มาปฏิบัติแม้ว่าในก้าวแรกของการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 จะยากลำบากอย่างมากแต่ร่มเกล้าก็สามารถปรับตัวได้ในที่สุดจนทุกวันนี้เลิกฆ่าสัตว์และยังช่วยเหลือสัตว์และแมลงที่ตกน้ำ เลิกขโมยเงินแม่ ไม่พูดคำหยาบ ไม่สูบบุหรี่ไม่ดื่มเหล้า

จากการเล่าเรื่องประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 ตลอด 3 ปีที่ผ่านมาทำให้ร่มเกล้าเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิต โดยเฉพาะด้านจิตใจที่มีความอ่อนโยนและเมตตา มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนและเป็นที่รักใคร่ของพี่น้องๆ ในโรงเรียน

1.5 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 (ID5)

นางสาวแก้วรุ่งฟ้า (นามสมมติ) อายุ 18 ปี ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 คุณพ่อคุณแม่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีพี่น้องทั้งหมด 3 คนน้อง น้องแก้วรุ่งฟ้าเป็นลูกสุดท้อง ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยให้สัมภาษณ์ที่อาคารอโรคยาศาลาซึ่งเป็นอาคารรักษาผู้ป่วยของชุมชนและโรงเรียน เป็นเวลา 1 ชั่วโมง 25 นาที น้องแก้วรุ่งฟ้าพูดถึงในวัยเด็กว่า คุณแม่พามาอยู่ที่ชุมชนสิระะอโศกตั้งแต่อายุ 2 ขวบ คุณแม่ปฏิบัติธรรมตามแนวทางของชาวอโศกโดยถือศีล5 ละอบายมุขและรับประทานมังสวิรัตีก่อนที่จะอุ้มท้องได้ 4 ปี

ซึ่งก่อนหน้านี้จะรู้จักกับชาวอโศกคุณแม่ก็ไม่ชอบรับประทานเนื้อสัตว์เป็นทุนอยู่แล้ว ส่วนคุณแม่ไม่ได้ถือศีล5 เหมือนกับคุณแม่เพราะยังฆ่าสัตว์และรับประทานเนื้อสัตว์ ยังพูดคำ

หยาบและสูบบุหรี่ซึ่งปัจจุบันได้ย่ำร้างกันแล้ว ส่วนพี่ชายและพี่สาวจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศิระะอ โศก ปัจจุบันทั้งสองคนยังคงรับประทานมังสวิรัตอยู่

น้องแก้วรุ่งฟ้าเติบโตมาในครอบครัวที่มีแม่พี่ชายพี่สาวเป็นแบบอย่างของผู้มีศีล5 ประกอบกับการที่ได้มาอยู่ในสังคมที่ทุกคนถือศีล5 ทำให้ซึมซับโดยปริยายโดยการรับประทานมังสวิรัตตั้งแต่อายุในท้องและเริ่มมีความเข้าใจว่าศีล5 ตั้งแต่ตอนอายุ 8 ขวบ ซึ่งชุมชนศิระะอ โศกมีโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม มัธยมศึกษาและวิทยาลัย โดยน้องแก้วรุ่งฟ้าได้เรียนตั้งแต่ ป.1-ป.6 แม้ว่าในตอนนั้นยังไม่เข้าใจศีล5อย่างลึกซึ้งแต่ก็ได้ถือศีลตามที่สังคมพาปฏิบัติ

แต่มีข้อที่ทำให้ยากที่สุดในตอนนั้นคือศีลข้อที่5 เรื่องการกินจุบจิบจนคิดเป็นนิสัย พอขึ้นมัธยมก็ยังปฏิบัติศีลข้อนี้ได้ยากอยู่แต่มีช่วงที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 น้องแก้วมีความตั้งใจในการถือศีลอย่างมากและสามารถรักษาศีลได้ดีในทุกๆข้อ ด้วยความเชื่อที่ว่า ผู้ที่มีศีล5 จะสามารถยับยั้งชั่งใจของตัวเองได้โดยไม่ปล่อยใจไปตามอารมณ์ของตนและยังเชื่ออีกว่าการมีศีล 5 ทำให้ผู้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จากประสบการณ์ที่ได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 เป็นเวลา 15 ปี โดยที่น้องแก้วรุ่งฟ้าสามารถปฏิบัติศีล5 ได้อย่างเป็นปกติซึ่งทำได้โดยง่ายทำได้โดยไม่ยากเย็น โดยเฉพาะศีลข้อที่ 1 ที่น้องแก้วรุ่งฟ้ามีความเชื่อว่า เนื้อสัตว์ไม่ใช่อาหารของมนุษย์ด้วยเหตุผลที่ว่า “สัตว์ทุกตัวย่อมรักชีวิตของตน” ด้วยการถูกปลุกฝังมาตั้งแต่เด็กๆในเรื่องของศีลธรรมทำให้แก้วรุ่งฟ้าตั้งใจว่าจะรับประทานอาหารมังสวิรัตตลอดชีวิต

1.6 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 (ID6)

นางสาวทอประกายฝัน (นามสมมติ) อายุ 16 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 มีพี่น้องสองคนทอประกายฝันเป็นลูกคนเล็ก เป็นชาวจังหวัดเชียงใหม่ สถานที่พุดคุยกันเป็นชั้นล่างของห้องสมุดโดยใช้เวลาสัมภาษณ์ 57 นาทีทอประกายฝันเล่าว่า พ่อกับแม่แยกทางกันตั้งแต่อายุ 2 ขวบแล้วแม่ก็ย้ายจากเชียงใหม่พาทอประกายฝันมาอยู่ที่ชุมชนศิระะอ โศกจังหวัดศรีสะเกษ ทำให้ได้มาใช้ชีวิตตามหลักศีล5 ตั้งแต่เด็กๆ และเริ่มเข้าใจและรักษาศีล5 ตั้งแต่ชั้น ป.1 โดยได้รับการอบรมสั่งสอนหลักศีล5 จากสมณะและลุงป้าทำให้อาทำให้ไม่ฆ่าสัตว์มาตั้งแต่เด็กๆ

จากการอยู่ท่ามกลางสังคมที่ทุกคนรักษาศีล5 ทำให้เกิดการเรียนรู้และซึมซับวิถีชีวิตจากต้นแบบจนเกิดความเข้าใจในศีล5 มากยิ่งขึ้น ปัจจุบันทอประกายฝันรักษาศีล5 และรับประทานมังสวิรัตมา 14 ปีแล้ว ชีวิตทุกวันนี้เลิกฆ่าสัตว์ตัดชีวิตและมีจิตเมตตาต่อสัตว์ทั้งหลาย และได้ตั้งใจรับประทานมังสวิรัตตลอดชีวิต

1.7 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7 (ID7)

นางสาวจันทร์ประกายแสง (นามสมมติ) อายุ 16 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พ่อแม่ประกอบอาชีพค้าขายมีพี่น้องสองคนจันทร์ประกายแสงเป็นคนโตเป็นชาวจังหวัดสุรินทร์ โดยพูดคุยกันที่ห้องสมุด จันทร์ประกายแสง เป็นคนพูดเก่งและคุยสนุกโดยใช้เวลา 58 นาที จันทร์ประกายแสงเล่าว่าเติบโตมาในครอบครัวที่อบอุ่นพ่อแม่ให้ความรักและดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ซึ่งพ่อกับแม่เป็นญาติธรรมและได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล5 ตามแนวทางของชาวอโศก จันทร์ประกายแสงจึงรับประทานมังสวิรัตมาตั้งแต่อยู่ในท้อง

จันทร์ประกายแสงได้เข้าอยู่ที่ชุมชนศิระชะ อโศกตั้งแต่อายุ 7 ขวบ ชุมชนศิระชะ อโศกเป็นชุมชนที่ทุกคนถือศีล5 ละอบายมุขและรับประทานมังสวิรัต ด้วยสิ่งแวดล้อมและบริบทของสังคมที่มีวิถีชีวิตตามหลักศีล5 ทำให้จันทร์ประกายแสงได้เรียนรู้การวิถีชีวิตของสังคมที่มีสมาชิกชุมชนประกอบด้วย สมณะ (นักบวชชาวอโศก) พ่อแม่พี่น้องลุงป้าน้าอา และนักเรียนสัมมาสิกขาเป็นต้นแบบในการรักษาศีล5 ทำให้เกิดการซึมซับรับเอาจากต้นแบบเหล่านี้และได้หล่อหลอมให้จันทร์ประกายแสงเติบโตมาท่ามกลางสังคมที่ผู้คนใช้หลักศีล5 ในการดำเนินชีวิตเป็นระยะเวลา 16 ปี

ประสบการณ์ตรงจากการรักษาศีล5 และการถูกปลูกฝังการอบรมสั่งสอนหลักศีล5 ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงจิตใจ โดยปัจจุบันนี้ไม่มีจิตคิดทำร้ายหรือฆ่าสัตว์และตั้งใจที่จะรับประทานมังสวิรัตตลอดชีวิต

1.8 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8 (ID8)

นางสาวฟ้าเพียงฝัน (นามสมมติ) อายุ 18 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่5 เป็นชาวจังหวัดยโสธร มีพี่น้อง2 คนเป็นลูกคนสุดท้อง พ่อมีอาชีพค้าขาย ส่วนแม่รับราชการครู แต่ได้แยกทางกันแล้วตั้งแต่ตนเองยังเด็กๆ โดยอาศัยอยู่กับแม่ ฟ้าเพียงฝันเป็นคนอหิวาศัยดีมีรอยยิ้มที่เป็นมิตรและพูดเก่งโดยให้สัมภาษณ์ที่ห้องสมุดซึ่งใช้เวลาในการถ่ายทอดประสบการณ์ 1 ชั่วโมง 49 นาที โดยเล่าว่า

ชีวิตในวัยเด็กเคยไปวัดกับยายเป็นครั้งคราวทำให้รู้จักศีล5 บ้างแต่ไม่รู้ละเอียดอะไรแต่โดยส่วนตัวเป็นคนไม่ชอบฆ่าสัตว์อยู่แล้วแต่มีแก่งสัตว์บ้างแต่ไม่บ่อยครั้ง ส่วนศีลข้อ2 เคยแอบขโมยเงินแม่บ้างแต่นานๆครั้ง ส่วนเรื่องศีลข้อ4 เป็นคนไม่ค่อยพูดคำหยาบแม้เวลาอยู่กับเพื่อนๆแต่จะโกหกแม่บ้างเป็นบางครั้งส่วนเรื่องศีลข้อ5 พบว่าเป็นคนที่คิดเกมสัมากโดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนตอนเย็นไปเล่นที่ร้านเกมทุกวัน และเมื่อถึงเวลาขึ้นมัธยมฟ้าเพียงฝันตัดสินใจมาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศิระชะอโศกตามพี่สาว

เมื่อได้มาดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ได้มาเรียนรู้ฝึกฝนตนเองโดยนำศีลมาขัดเกลา ภาย วาจาและใจตนเองจนสามารถเข้าใจความละเอียดและความลึกซึ้งของศีล 5 โดยมีความเข้าใจว่า เริ่มต้นที่ใจเพราะใจเป็นประธานของสิ่งทั้งปวง และมีจิตคิดจะฆ่าสัตว์ก็มีศีลที่ไม่บริสุทธิ์แล้ว จากการได้รับการปลูกฝังเรื่องศีลธรรมและจากประสบการณ์ตรงของตนเองที่ได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 เป็นเวลา 5 ปี ทำให้เกิดความเข้าใจถึงแก่นแท้โดยทุกวันนี้เลิกฆ่าสัตว์และมีจิตใจอ่อนโยนมากขึ้น และสามารถควบคุมอารมณ์โกรธของตนเองโดยการอ่านจิตอ่านใจอ่านอารมณ์แล้วมีสติรู้เท่าทัน จากเมื่อก่อนที่เวลาถูกใครด่าก็จะด่ากลับทันที แต่เมื่อนำศีล 5 มาปฏิบัติทำให้ขัดเกลาภาย วาจาและใจของตนเองรู้จักใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล และรู้จักที่จะยอมผู้อื่น โดยไม่ได้เถียงและในทุกวันนี้ รับรู้ได้ว่าตนเองพัฒนาด้านจิตใจขึ้นมา

ส่วนที่ 2 ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนสัมมาสิกขาสิริชะเอโศก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลัก ศีล 5 ของนักเรียนสัมมาสิกขาสิริชะเอโศกพบว่ามี 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาสิริชะเอโศก

ประเด็นที่ 2 การเข้าค่ายกักตัวสู่รั้วสัมมาสิกขาสิริชะเอโศก

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5

ประเด็นที่ 4 ผลจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5

ในแต่ประเด็นมีสาระสำคัญสามารถแสดงประเด็นย่อยของ 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาสิริชะเอโศก ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อยดังนี้

1.1 พื้นฐานชีวิตด้านครอบครัว

1.1.1 โครงสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว

- 1) ครอบครัวที่สมบูรณ์
- 2) ครอบครัวที่ขาดพร่อง

1.1.2 รูปแบบการดำเนินชีวิตในครอบครัวด้วยหลักศีล 5

- 1) ครอบครัวดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5
- 2) ครอบครัวที่ละเมิดศีล 5

1.2 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับศีล 5

1.2.1 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าสัตว์

1.2.2 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการลักขโมย

- 1.2.3 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการประพาศิคิดในกาม
- 1.2.4 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับพูด โทหก คำหยาบ
- สื่อเสียดนิทา เพื่อเจ้า
- 1.2.5 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของมีนเมา
- 1.3 วัตกัการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีล 5
- 1.4 ชีวิตของตนเองที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 ก่อนเข้าสู่วัฒนมาสิกขาสิริษะ
- อ โศก
- 1.4.1 การละเว่นจากการฆ่าสัตว์
- 1.4.2 การละเว่นจากการลักขโมย
- 1.4.3 การละเว่นจากการประพาศิคิดในกาม
- 1.4.4 การละเว่นจากการพูด โทหก คำหยาบ สื่อเสียดนิทา เพื่อเจ้า
- 1.4.5 การละเว่นจากสิ่งเสพติดของมีนเมา
- ประเด็นที่ 2 การเข้าค่ายคัตตัวสู่วัฒนมาสิกขาสิริษะอ โศก ประกอบด้วย 3 ประเด็น
- ย่อยดังนี้
- 2.1 การทดสอบด้านวิชาการ
- 2.2 การทดสอบด้านความดี
- 2.2.1 กิจกรรมธรรมะรับอรุณ
- 1) การฝืนใจตื่นทำวัตรเช้า
 - 2) การเต็มใจร่วมกิจกรรม
- 2.2.2 กิจกรรมสัมมาอาชีพ
- 1) ฐานโรงครัว
 - 2) ฐานตลาดอาริษะ
 - 3) ฐานกสิกรรม
 - 4) ฐานโรงปุ๋ย
 - 5) ฐานงานขยะ
- 2.2.3 กิจกรรมพุงยัม
- 1) ความหิว
 - 2) อาหารมังสวิริติ
 - 3) ระเบียบในการรับประทานอาหาร

2.2.4 กิจกรรมพิชิตความสะอาด

- 1) การกวาดบ้าน ถูบ้าน
- 2) ครั้งแรกในชีวิตเคยพิชิตห้องน้ำ
- 3) การซักเสื้อผ้า

2.2.5 การรักษาศีลในระหว่างเข้าค่ายคัดตัว

- 1) การสำรวมระวังในการไม่ฆ่าสัตว์
- 2) การสำรวมระวังในการไม่ลักขโมย
- 3) การสำรวมระวังในการไม่ในการประพฤตินอกใจ
- 4) การสำรวมระวังในการไม่พูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียด
- 5) การสำรวมระวังในการไม่เสพสิ่งเสพติดของมีนเมา

นินทา เพื่อเจ้า

2.3 วันแห่งชัยชนะ

2.3.1 การประกาศผลสอบ

2.3.2 ความรู้สึกที่มีต่อผลสอบ

- 1) ความรู้สึกตื่นเต้นและดีใจที่สอบผ่าน
- 2) ความรู้สึกเสียใจเมื่อสอบผ่าน

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ในรั้วสัมมาสิกขาภิระชอ โสภ ประกอบด้วย
4 ประเด็นย่อยดังนี้

3.1 การรักษาศีลในวิถีชีวิตสัมมาสิกขาภิระชอ โสภ

3.1.1 วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีล 5 ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- 1) การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์
การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 1
- 2) การงดเว้นจากการลักขโมย
การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 2
- 3) การสำรวมระวังไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน
การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 3
- 4) การงดเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า
การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 4
- 5) การงดเว้นจากการเสพสิ่งเสพติดของมีนเมา
การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 5

3.1.2 วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีล 5 ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์
การละเมิดในการฆ่าสัตว์
- 2) การงดเว้นจากการลักขโมย
การละเมิดในการลักขโมย
- 3) การสำรวมระวัง ไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน
การละเมิดในการประพฤติดิพิดในกาม
- 4) การงดเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า
การละเมิดในการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า
- 5) การงดเว้นจากการเสพสิ่งเสพติดของมีนเมา
การละเมิดในการเสพสิ่งเสพติดของมีนเมา

3.2 ตรวจศีล ตรวจธรรม

3.2.1 การเช็คศีล

3.2.2 การทำกุศลเพิ่ม

3.2.3 โทศัพท์เงินทอง ของต้องห้าม

3.3 การงานพื้นฐานชีวิต

3.4 การปลูกฝังศีลธรรม

ประเด็นที่ 4 ผลจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อยดังนี้

4.1 จิตวิญญาณใหม่

4.1.1 ประโยชน์ตน

4.1.2 ประโยชน์ท่าน

4.2 เมตตาธรรมคำจูนโลก

4.3 รู้ศีล รู้ธรรม

4.4 ศีล 5 ที่เห็นและเป็นอยู่

4.4.1 การเรียนรู้การมีเมตตาธรรม

4.4.2 การเรียนรู้การเสียสละ

4.4.3 การเรียนรู้เรื่องความรัก

4.4.4 การเรียนรู้ในการใช้คำพูด

4.4.5 การเรียนรู้ในเรื่องการเสพติด

ประเด็นที่ 1 ก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาธิระยะโศก

ประเด็นหลักที่หนึ่ง ก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาธิระยะโศกเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงพื้นฐานชีวิต ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว พื้นฐานการเลี้ยงดูจากครอบครัวทั่วไปในสังคมที่ไม่ได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 อย่างเคร่งครัดกล่าวคือ รักษาศีล 5 ได้บ้างและละเมิดบ้างด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นผลที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดการเรียนรู้และซึมซับเอาวิถีชีวิตดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนจึงไม่ได้นำเอาหลักศีล 5 มาใช้ในการดำเนินชีวิต และแม้ว่าพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย จะพาเข้าวัดฟังธรรมทุกวันพระแต่ก็เป็นเพียงแค่ทำตามประเพณีของชาวพุทธที่สืบทอดกันมาเท่านั้น หาได้เข้าใจเข้าถึงหลักศีล 5 จริงๆจนถึงขั้นนำมาปฏิบัติและแม้ว่าจะรู้จักความหมายของศีลแต่ละข้อสามารถท่องศีลได้อย่างแม่นยำแต่ก็ได้แค่ “รู้” ไม่ได้นำมาประพฤติปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้เพราะทัศนคติ ความเชื่อและพฤติกรรมของผู้คนในสังคมสิ่งแวดล้อมที่ผู้ให้ข้อมูลเติบโตมานั้นสิ่งที่ได้เห็นจนชินตาและเป็นปกติคือ ผู้คนในครอบครัว กลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน พระสงฆ์ที่วัด และชุมชนที่อาศัยนั้นไม่ได้ ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 อย่างเคร่งครัด สามารถแยกเป็นประเด็นย่อยได้ 4 ประเด็น (1) พื้นฐานชีวิตด้านครอบครัว (2) กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 (3) วัดกับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีล 5 (4) ชีวิตของตนเองที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 ก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาธิระยะโศก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 พื้นฐานชีวิตด้านครอบครัว

ครอบครัวถือว่าเป็นหน่วยทางสังคมที่สำคัญที่สุดเป็นเบื้องต้นในการผลิตประชากรคนรุ่นใหม่รวมทั้งให้การอบรมขัดเกลาให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองและสังคมประเทศชาติอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทยที่มีการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนที่ว่าด้วยศีล 5 ถือว่ามีความจำเป็นต่อการยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคม

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ทำหน้าที่อบรมขัดเกลาสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเด็นย่อยคือ 1) โครงสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว 2) รูปแบบการดำเนินชีวิตในครอบครัวด้วยหลักศีล 5 แต่ละประเด็นมีสาระสำคัญดังนี้

1.1.1 โครงสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยหรือองค์ประกอบหนึ่งของสังคม (Social Unit) ประกอบด้วย พ่อแม่และลูก ที่อาศัยอยู่ร่วมกันมีความรักความผูกพันกันอย่างใกล้ชิดและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักมาจากครอบครัวที่มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แตกต่างกัน สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ (1) ครอบครัวที่สมบูรณ์ (2) ครอบครัวที่ขาดพร่อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ครอบครัวที่สมบูรณ์

ครอบครัวที่สมบูรณ์ หมายถึง ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อแม่และลูกอาศัยอยู่ร่วมกัน โดยพ่อแม่ทำหน้าที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและให้การศึกษาแก่ลูก สมาชิกในครอบครัวมีความรักความห่วงใยและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

“พ่อกับแม่ท้องอยู่ในวัดคะ พ่อทำงานอยู่ที่วัดแม่ก็อยู่แล้วท้องหนูก็เลยโตที่บ้านราช (ชุมชนราชธานีอโศก) จนถึง 2 ขวบคะก็อยู่ที่บ้านราชแล้วพ่อก็ออกมาสร้างศูนย์สุรินทร์อโศกคะ ก็ช่วงนั้นก็อยู่แต่กับพ่อกับแม่ ส่วนอาชีพที่พ่อกับแม่ทำก็จะมีแต่ก่อนก็จะมีขายข้าวมีทำน้ำผลไม้แล้วก็มาเริ่มขายน้ำหมักเพื่อสุขภาพคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

2) ครอบครัวที่ขาดพร่อง

ครอบครัวที่ขาดพร่อง คือ สภาพครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างหรือแยกทางกันจนทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกร้างส่งผลให้ พ่อแม่และลูกไม่ได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน ซึ่งจากการวิจัยนี้พบข้อมูล การหย่าร้างกันเป็นส่วนใหญ่ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า

“พูดถึงครอบครัวก็แยกทางกันตั้งแต่หนูยังเด็กคะ พ่อกับแม่ก็แยกทางกันคือแม่ก็อยู่ที่บ้าน ส่วนพ่อก็กลับบ้าน หนูก็ตามพ่อมาอยู่ร้อยเอ็ดคะ อยู่กับปู่กับย่า ก็ไม่ค่อยได้ติดต่อแม่คะ นานที หลายปี 1 ครั้งนะคะ ก็กลับมาอยู่กับพ่อคะ เพราะติดพ่อ ไม่อยากอยู่กับแม่ ก็เลยตามพ่อกลับมา ก็ ฮึม พ่อก็ทำอาชีพเย็บผ้าคะ ส่วนแม่ก็ไม่ทราบเหมือนกันเพราะว่าไม่ได้ติดต่อกัน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“คะ หนูก็บ้านอยู่ที่ยโสคะ มีพี่สาว 1 คนคะแล้วก็แม่เป็นข้าราชการครูคะ แล้วก็หย่ากับพ่อคะ อยู่เป็นครอบครัวใหญ่คะ แต่ส่วนใหญ่จะมีแต่ผู้หญิง”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ตอนประมาณ 2 ขวบกว่า ประมาณ 2 ขวบ 5 เดือนคะ เรียนตั้งแต่อนุบาลคะ แต่พ่อกับแม่แยกทางกัน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นโครงสร้างและความสัมพันธ์ในครอบครัวของนัก เรียนผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีทั้งสมบูรณ์และขาดพร่อง ซึ่งครอบครัวที่สมบูรณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญอันจะส่งผลต่อจิตใจของนักเรียนให้มีความรักความอบอุ่นที่ได้รับจากพ่อแม่ ส่วนครัวครอบที่ขาดพร่องไม่สมบูรณ์เต็มร้อยก็อาจจะทำให้นักเรียนรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ส่งผลต่อสภาพจิตใจและพฤติกรรมของนักเรียน

1.1.2 การดำเนินชีวิตของครอบครัวด้วยหลักศีล 5

การดำเนินชีวิตของครอบครัวถือว่าเป็นต้นแบบที่จะอบรมขัดเกลาลูกหลาน ให้เป็นคนดีที่ประกอบด้วย พ่อแม่พี่น้องและหมู่ญาติ ซึ่งจากการศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ครอบครัวเป็นต้นแบบทั้ง 2 รูปแบบ คือ (1) ครอบครัวดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 (2) ครอบครัวที่ละเมิดศีล 5

1) ครอบครัวดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5

จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ทำให้นักเรียน ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดการเรียนรู้ซึมซับรับเอาศีล 5 จากพ่อแม่ผู้ปกครองมาปฏิบัติตามตั้งแต่เด็กๆ โดยไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ลักขโมย ไม่พูดคำหยาบ และไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ซึ่งอาศัยอยู่กับ ครอบครัวที่ชุมชนศิระะอโศกเป็นชุมชนที่มีการรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด ดังคำกล่าวที่ว่า

“แม่ก็เข้ามาที่นี่ ก็มาทานมังสวิรัต แล้วก็เอาหนูกับพี่สาวมาด้วย ก็มาทานมังฯ ด้วย ก็ทานได้หมดก็ไม่รู้ แต่หนูชอบกินผักตอนเด็กๆ ก็เลยร่อยหมด ชอบกินผัก ชอบกิน แต่ผัก น่าจะเค้าให้ทานมังสวิรัต ก็กินมังฯ ไม่กินเนื้อสัตว์ แล้วก็เค้าไม่ให้ลักขโมยอะไรอย่างเงี้ยแล้วก็ทำตามทีเค้าบอกยังไม่รู้ว่าศีล 5 ยังไง แต่เค้าว่าเออ รักษาศีล 5 นะแล้วก็เค้าก็บอกมาให้ทำ แต่ข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ เราอาจจะยังไม่รู้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“แม่ก็เข้ามา เอาลูกมาเรียนที่สามมาลิตาธิระะอโศก ซึ่งตอนนั้นหนูยังเด็ก อยู่ค่ะ สักประมาณขวบ 2 ขวบได้ค่ะ ก่อนหน้านั้นแม่ก็มาแวะเวียนไปกลับที่ศิระะอโศกนี่ละค่ะ แต่ว่าพอ 2 ขวบก็เอาหนูเข้ามาอยู่อย่างเต็มตัวเลย ไม่ฆ่าค่ะ เป็นคนไม่ชอบฆ่าอยู่แล้ว ไม่ว่าจะตบยุง หรืออะไร ก็จะไม่เอาอย่างเงี้ยค่ะ และก็ข้อ 2 ลักขโมย ไม่เคยมีประวัติเรื่องนี้ค่ะ ข้อ 3 ก็ไม่แตะตัวเพศตรงข้ามก็ไม่อยู่แล้ว ตอน ป. 1 ถึง ป.6 ก็ไม่ได้คิดอะไรอยู่แล้ว เค้าพาทำก็ทำ เค้าบอกว่าดีมันก็คงดีแหละ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“ก็กินมาตั้งแต่อยู่ในท้องแล้วก็กินมาตลอดเลยคะ ไม่ได้ไปกินเนื้อสัตว์เลย พ่อกับแม่ก็กินเจอยู่ด้วยกันกินกันมาตลอดคือวิถีชีวิตก็จะไม่เห็นเนื้อสัตว์เลย ถ้าเห็นไปตลาดอย่างนี้ก็จะเห็นอยู่แต่ว่า ถ้าเป็นโดยปกติชีวิตแล้วแม่ก็ทำแต่อาหารมังสวิรัตก็กินทั้งครอบครัวอยู่แล้วคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

2) ครอบครัวที่ละเมิดศีล 5

นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนมีพื้นฐานชีวิตมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ได้นำศีล 5 มาใช้ในการดำเนินชีวิตยังคงละเมิดศีล 5 เป็นปกติ ภาพการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตการพูดคำหยาบ พูดโกหก การสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า เล่นการพนันกลายเป็นเรื่องปกติของในครอบครัวทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลเกิดการเรียนรู้ซึมซับรับเอามากลายเป็นความเชื่อและทัศนคติในเรื่องที่พ่อแม่หรือผู้คนในครอบครัวปลูกฝังให้อยู่ทุกเมื่อเชื่อวันเป็นวิถีชีวิตที่ถือปฏิบัติมา

“ไม่คะ พ่อหนูจะกินทุกอย่างเลยคะ ตั้งแต่สัตว์เล็กยันสัตว์ใหญ่เลยคะ สัตว์แปลกๆ แกก่กินคะ กินต่อ กินงู อะไรอย่างนี้คะ ปูกบักย่างก็ไม่ได้ถือศีลคะ แต่ว่าแกก็เข้าวัดอยู่คะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“พ่อกับแม่เหอครับไม่ครับ ไม่ครับ ไม่ ไม่ ไม่ถือศีลก็ยังทานเนื้อสัตว์อยู่ครับ อ้อ ส่วนใหญ่ก็จะกินเหล้ากับเพื่อนบ้างกินกับที่บ้านบ้างแต่ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยกินครับ เป็นห่วงครับ กลัวแบบว่ามันจะมีเรื่องอะไรนะครับ เป็นห่วงพ่อก(ลากเสียงยาว) ก็กลัวว่าจะมาจนมีเรื่องอะไรกันประมาณนี้ครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ยังฆ่าสัตว์ ด่า พูดคำหยาบบ้างอะไร เล่นไพ่บ้างกินเหล้าบ้าง อย่างเงี้ยครับ คุณหนูครับ ก็แม่ครับ ซ้อมมาจากตลาดตัวเป็นๆ ก็ มาทูปหัวกริดท้องฆ่าเลยครับ ต้มใส่แกงต้มกินเลย เมื่อก่อนก็เฉยเฉยๆ ครับ ก็เป็นอาหารเรา งามๆ ครับก็ดีครับ ให้แม่ซื้อมาเยอะๆ เลย ครับอร่อยดีครับ ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“น่าจะไม่ได้ถือศีลคะ ก็กินเจบางครึ่งทานเนื้อคะ ส่วนใหญ่น่าจะฆ่าทำอาหาร พวกปู ปลาเล็กๆ น้อยๆ นะคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

สรุปได้ว่า ครอบครัวทำหน้าที่เป็นตัวแบบทั้งในการดำเนินชีวิตตามหลักของศีล 5 และไม่ปฏิบัติตามหลักศีล 5 ทำให้สมาชิกในครอบครัวเรียนรู้จากตัวแบบเหล่านั้นมาดำเนินชีวิตของตนที่แตกต่างกันไปซึ่งมีทั้งการปฏิบัติตามหลักศีล 5 และไม่ได้ปฏิบัติตาม

1.2 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับศีล 5

กลุ่มเพื่อนคือผู้ที่มีอิทธิพลต่อเพื่อนและเป็นตัวแบบที่ชอบชักชวนกันทำกิจกรรมต่างๆที่ละเมิดศีล 5 ซึ่งก่อนเข้ามาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโสกันต์ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ เช่น ยิงนกตกปลา ขโมยของและพูดคำหยาบ การชักชวน

กันสูบบุหรี่ดื่มสุราด้วยความอยากรู้อยากลองซึ่งกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลในการที่จะทำให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้มาเกี่ยวข้องกับศีล 5 จากการวิจัยสามารถจำแนกตามศีลข้อต่างๆ ดังนี้

1.2.1 กิจกรรมกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าสัตว์

ศีลข้อ 1 การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตและการไม่ใช้ความรุนแรง กลุ่มเพื่อนถือเป็นตัวแปรสำคัญที่เป็นแรงเสริมและเป็นตัวการตามวัยที่มีความกึกคะนองสนุกสนานไปตามประสาเด็ก การกลั่นแกล้งด้วยการเตะ ตบหัวเพื่อนเพื่อความสนุกสนาน การฆ่าสัตว์พวก กุ้งหอยปูปลาเพื่อเป็นอาหารและจากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายชายเคยยกพวกตีกันร่วมร้อยคนกับรุ่นพี่จนถึงขั้นเลือดตกยางออกรวมทั้งชุมชนที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักอาศัยอยู่มีกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องและเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผิดศีลได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

“ไปปลักเพื่อนอะไรประมาณนี้ แต่ว่าปลักก็แบบว่าไม่ให้เขาล้มนะครับพอเหมือนเค้าจะล้มก็รีบไปประคองไว้ล่ะครับ ก็คือไปแกล้ง อ๊วย อย่าเข้าไปใกล้ผู้หญิงดิ โอ๊ย พวกนี้หนีเจ้าสู้รับไม่ได้เลยประมาณนี้(หัวเราะ)มีครับ โอ๊ย ไอ้โง่เอ๊ย (หัวเราะ) อะไรประมาณนี้แล้วก็ตบแป๊ะ โอ๊ย แกล้งกันไปแกล้งกันมาครับ สนุกดีครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ก็ฆ่าอะ ก็ไม่เชิงฆ่าแต่ไปหมาฆ่าอะ ก็ที่บ้าน เวลาวันหยุดอย่างนี้ พอไปวัดเสร็จ กลับมา ท่านฉันเพลเสร็จก็กลับมาที่บ้าน ย่าก็จะให้ไปหาปู หาแมง อะไรในป่า อย่างนี้คะ ตักแตนอย่างนี้ละคะ ไปจับ ไปกับเพื่อนละคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“แต่ถ้าถ้ายกพวกตีกันเคยครับตีกันกับรุ่นพี่ที่โรงเรียนครับ ก็คือว่าตอนนั้นเตะบอลอยู่นะครับแล้วรุ่นพี่มาคล้ายๆกับว่ามาเตะหาเพื่อนผมครับ เพื่อนผมก็ไม่ยอมที่นี้พวกผมเห็นก็ไม่ยอมตบตอนเลิกเรียนกันพอดีก็ยกพวกไปทั้งห้องเลยครับไปห้องของรุ่นพี่ตอนนั้นผมอยู่ป.5 พี่เขาอยู่ม.2 ครับเข้าไปเลยครับ พวกพี่เค้ามีประมาณ ถ้าพวกผม 50 กว่าครับพวกพี่เขาก็ประมาณ 30 กว่าครับเลิกเรียนพอดีก็วิ่งเข้าไปในห้องต่อยกันคาห้องยกพวกตีกันคาห้องนั้นเลย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

1.2.2 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการลักขโมย

ศีลข้อ 2 การละเว้นจากการลักขโมยซึ่งในกลุ่มเพื่อนในวัยเด็กมีความสนุกสนานและกึกคะนองโดยการชักชวนกันลักเล็กขโมยน้อย เช่น ขโมยขนม ขโมยมะม่วง มะพร้าวมากินกันด้วยความสนุกสนานและนักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางรายร่วมกันกับเพื่อนขโมยเศษเหล็กของโรงเรียนไปขายเพื่อเอาตังค์ไปเล่นเกมและซื้อขนมโดยไม่ได้คำนึงถึงหลักศีลธรรม ดังคำกล่าวที่ว่า

“อ้อ ผมกับเพื่อนก็เคยไปขโมยของครับขโมยของที่โรงครัวเกี่ยวกับขนมครับ โรงครัวที่โรงเรียนข้างนอกนะครับไปขโมยขนมอะไรอย่างนี้ตอนที่ขโมยขนมรู้สึกว่ายัย มันจะทำดีมัยน้ำ แต่เพื่อนก็บังคับเฮ้ย ทำอะไรเอาเหอะมากินกันครับทำกับเค้าเลย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“ตอนนั้นที่เอาเหล็กไปขาย ได้ประมาณร้อยกว่านี้ครับก็เอาอยู่ 2-3 ครั้งครับก็ทีแรกก็ไปกับเพื่อนสองคนครับ ทีนี้ก็ไป 3 คน 4 คน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“มีอะ รวมกันเป็นกลุ่มเป็นแก๊งไปหา จะว่าไปข้อ 2 ก็อาจจะผิดก็ได้นะคะพากันไปต่อมมะม่วงแล้วก็ทำแจวกินกัน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“หน้ามะม่วงอย่างนี้ก็จะชอบหาอะไรกินหาอะไรมากินกันหรือว่าหาอะไรมากินกันอย่างเนี่ย บนศาลาก็จะเก็บขนมไว้กินก็จะมีพวกนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

1.2.3 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการประพาศิณีในกาม

ข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลในวัยเด็กระดับประถมศึกษาซึ่งอาจจะมีกิจกรรมที่ลึกลับออกไปตามกลุ่มเพื่อนโดยการชักชวนกันไปแอบดูเพื่อนฝายหญิงที่ห้องน้ำ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีนักเรียนชายเพียงหนึ่งรายจากนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักแปรธาตุชักชวนจากเพื่อนแม้ตนเองจะไม่ชอบพฤติกรรมดังกล่าวก็ไม่กล้าปฏิเสธเพราะกลัวเสียเพื่อนดังคำกล่าวที่ว่า

“แล้วสี่ลข้อ 3 เพื่อนชวนผมไปป็นห้องน้ำผมก็ไปแต่ผมเป็นคนที่ไม่ป็นนะครับผมไม่ชอบเรื่องพวกนี้แต่เพื่อนก็ไปทำนะครับป็นคูผู้หญิงเข้าห้องน้ำอย่างนี้ครับแต่ตัวผมไม่ชอบแต่ต้องไปเพราะกลัวเสียเพื่อนแต่ก็ไม่ไป”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

1.2.4 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา

เพื่อเจ้า

สี่ลข้อ 4 การละเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้าในกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีการพูดคุยกันสนุกสนานตามประสาเพื่อน โดยใช้คำพูดที่หยาบคายและคำพ้อล้อแม่กันเป็นเรื่องปกติ การนั่งไม้และการพูดเพื่อเจ้า การพูดคุยกันด้วยภาษาที่ไม่สุภาพ โดยเฉพาะกับเพื่อนที่สนิทสนมกันมากยิ่งใช้คำพูดที่หยาบคายและรุนแรง เช่นคำว่า กู มึง ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ ไอ้ห้า และพูดคุยกันเป็นปกติในกลุ่มเพื่อน ดังคำกล่าวที่ว่า

“ถ้าเพื่อนข้างนอกนะครับก็ รักกันนะครับก็รักกันแต่ว่าก็ส่วนใหญ่ก็ แกล้งมันคล้ายๆแบบว่าไม่ฟังใครเลยครับ ครูก็ไม่สนใจครับ ซี้คือพวกผมเป็นกลุ่มที่ดื้อที่สุดในโรงเรียนครับ โอ้ โอ้เหี้ยโอ้สัตว์เลยครับ พ่อมึงตายเหอครับ พวกกันครับเป็นปกติเลย เจอหน้ากันก็โอ้เหี้ยเลย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“คำหยาบก็ส่วนใหญ่ มันก็แบบพวกกันอยู่แล้วครับ กู มึง อะไรพวกนี้ แรงๆ ก็คำพ่อคำแม่ครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“นั่งไม้ด้วยกัน พวกกัน ก็พูดคำหยาบบ้างอะไรอย่างเงี้ยอะ ส่วนมากก็กินจุบจิบ ถ้าการไปต่อยมะม่วงมันคือล็กขโมย มันคือล็กขโมยด้วยอะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“กู มึง อะไรอย่างนี้แต่ว่าพวกกันกับเพื่อน พี่ระดับประถมด้วยกัน ผู้ชายเค้าพวกกันอย่างเนี่ย เราได้ยินมาเราก็เอามาพูดกับเพื่อนผู้ชาย แล้วมันก็ตามมาพูดกับเพื่อนผู้หญิง พวกกันพูด กูมึง อะไรอย่างนี้ พ่อมึง อะไรอย่างนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

1.2.5 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของมินมา

สिलข้อ 5 เป็นข้อห้ามเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของมินมาทุกชนิดและในกลุ่มเพื่อนในวัยเด็กนี้มีความคิดคะนองอยากลองอยากรู้และได้รับแรงจูงใจจากกลุ่มเพื่อนในการสูบบุหรี่และดื่มเหล้า จากการศึกษาพบว่า มีเพียงนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายชายเพียงหนึ่งคนที่ได้ละเมิดสिलข้อนี้ โดยการชักชวนจากกลุ่มเพื่อนให้สูบบุหรี่และดื่มเบียร์ ดังคำกล่าวที่ว่า

“รุ่นพี่เคยพาสูบบุหรี่อยู่ครับ ก็มันก็เวลาเคย ก็อยากจนมาถึงวันนี้ นะครับ และเบียร์ครับขมๆหน้อยครับมันแบบกินแล้วยังไงมันไม่รู้ ที่จริงมันก็ไม่ร่อยอะไรครับ แต่มันกินแล้วมันรู้สึกดีครับ มันยังงั้นไม่รู้ (หัวเราะ) อธิบายไม่ถูก กินแล้วแบบอยากกินอีกครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มบุคคลที่มักเป็นเพศเดียวกัน อายุใกล้เคียงกันและทำกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำจนส่งผลให้มีอิทธิพลต่อผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งกิจกรรมที่เข้าร่วมกันได้เกี่ยวกับสิล 5 ดังกล่าวไว้ข้างต้น

1.3 วัดกับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับสิล 5

วัด คือ สถาบันทางศาสนาที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้กับผู้คนได้เรียนรู้ข้อวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องดีงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ

ศีล 5 ซึ่งพระสงฆ์เป็นผู้มีหน้าที่หลักในการถ่ายทอด จากการศึกษาวิจัยพบว่าก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาศิระชะอ โสภณนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เข้าวัดฟังธรรมกับพ่อแม่และผู้ปกครองซึ่งได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีล 5 แต่ผู้ให้ข้อมูลหลักเองยังไม่สามารถเข้าใจแก่นแท้ของศีล 5 จนถึงขั้นนำมาปฏิบัติ ดังคำกล่าวที่ว่า

“คะ ถ้าพูดถึงพื้นฐานการถือศีล 5 ที่บ้านก็คือหนูไปวัดตลอดอยู่แล้วคะ ก็อย่าทวดพาไปที่วัด เข้าวัดตลอดอยู่แล้วคะ โตมาก็ไปวัดทุกวันเสาร์ วันอาทิตย์นะคะ เวลาช่วงเข้าพรรษาก็ต้องไปจำศีลนะคะ ตอนวันพระก็ไปตลอด ก็ฟังธรรมจากพระข้างนอกเรื่องการถือศีลก็เป็นอย่างที่ได้เข้าใจ หนูก็เข้าใจแบบแค่นั้นแหละคะ คือ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤตินอกใจ ไม่โกหก และก็ไม่ได้ดื่มสุรา ก็แค่นี้คะ ตอนนั้นรู้เรื่องก็สัก ป.1 ป.2 คะ ก็ประมาณ โลกหนึ่งคะ ก็ไกลคะ ก็เดินไปกับย่าทุกวัน เพราะว่าต้องไปส่งข้าวหลวงอา พอหลวงอาสึกก็ไปต่อเรื่อยๆคะ แล้วก็จะมีเรียนวันอาทิตย์ เรียนวันหยุดอย่างนี้จะไปอยู่วัดคะ ไปเรียนพุทธศาสนา ก็เข้าใจแบบหยาบๆคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ไม่ครับ ก็รู้จักแบบทั่วไปสวดมนต์ไหว้พระอะไรพวกนี้ครับ รู้ครับแต่ว่าไม่เคยปฏิบัติ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ไปบ่อยอยู่ครับผม ไม่ได้ฟังครับหลักครับ ก็บ่อยครับส่วนใหญ่จะไปทำบุญให้กับปู่บ้างอะไรบ้างครับเพราะว่าเวลาพระพูดก็ไม่ค่อยอยากจะทำฟังเท่าไรบางครั้งก็หยิบโทรศัพท์มาเล่นบ้าง บางครั้งก็หลับบ้างครับ ง่วงครับ ไม่สนใจครับ ศีลข้อ 1 ก็ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิตครับ ข้อ 2 เหยยครับ ห้ามลักขโมยครับ แต่ไม่มีวิสาสะ ข้อ 3 แค่ว่าห้ามผิดลูกผิดเมียครับ แต่แต่ละเนื้อต้องตัวกันได้อยู่ครับ ข้อ 4 ก็ห้ามแก้พูดปดเฉยๆครับ ข้อ 5 ห้ามดื่มสุราเฉยๆครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“เคยไปคะ พุดคะ แต่ก็ไม่จำไม่ได้เท่าไรคะ จำได้แค่ ว่า ศีล 5 มีอะไรบ้างแต่ไม่รู้ละเอียด ก็รู้คะห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินอกใจ ข้อ 4 น่าจะเกี่ยวกับการพูดปด ก็ไม่ติดเหล้า อะไรพวกนี้ก็ไม่รักษาศีลคะแต่ว่าปกติก็ไม่ได้ทำอะไรไม่ได้อยู่แล้วคะ” (หัวเราะ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ครับก็ไปวัดครับก็ไปครับพ่อแม่บังคับให้ไป (หัวเราะ) ท่านก็เทศน์ครับเกี่ยวกับศีล 5 ห้ามฆ่าสัตว์นี่ครับก็เป็นปกติห้ามฆ่าสัตว์ห้ามอะไรก็ผมเป็นคนไม่ค่อยเข้าใจอะไรครับ เสร็จแล้วแต่เห็นหลวงพ่อก็เทศน์เกี่ยวกับห้ามฆ่าสัตว์ ทุกอย่างนะครับ (หัวเราะ) ไม่ครับก็ยังเห็นหลวงพ่อก็ยังกินยังอะไรอยู่ก็ นึกว่ามัน ไม่มีอะไรครับเกี่ยวกับพวกนี้ครับก็ยังฉันอะไรอยู่”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

กล่าวโดยสรุป แม้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับการอบรมสั่งสอนจากพระสงฆ์เกี่ยวกับศีล5 และรู้จักความหมายของศีลแต่ละข้อ แต่จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเมื่อเข้าไปที่วัดสิ่งที่ได้รับเป็นเพียงแค่การบอกกล่าวการให้พูดตามการให้ศีลให้พร ซึ่งเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง และยังไม่สามารถเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงแก่นแท้ของหลักศีล5 อาจเป็นเพราะวัยและวุฒิภาวะของเด็ก

1.4 ชีวิตของตนเองที่เกี่ยวข้องกับศีล5 ก่อนเข้าสู่รั้วมัธยมศึกษา

จากที่ผู้ให้ข้อมูลหลักเติบโตมาในครอบครัวที่ละเมียดศีล5 จึงเห็นพ่อแม่ฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร หรือการเห็นภาพ ดบยุง การฆ่ามด การใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ รวมทั้งการได้เห็นการสูบบุหรี่และดื่มสุรา ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้และซึมซับพฤติกรรมเหล่านี้มาสู่ตนเองโดยการเรียนแบบพฤติกรรมต่างๆ จากพ่อแม่ และคนในครอบครัวรวมถึงกลุ่มเพื่อนซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมการละเมียดศีล5 แม้ว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีโอกาสเข้าวัดในบางครั้งก็ตาม แต่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักก็ได้ซึมซับรับเอาแนวคิดและพฤติกรรมการละเมียดศีล5 มาเป็นของตนเองจากการศึกษาพบว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักก่อนเข้าสู่รั้วมัธยมศึกษาศิระขอ โศกมีทั้งที่ปฏิบัติตามหลักศีล5 และละเมียด สามารถอธิบายสาระสำคัญได้ดังนี้

1.4.1 การละเว้นจากการฆ่าสัตว์

แม้ผู้ให้ข้อมูลหลักรู้จักความหมายของศีลข้อนี้แต่ด้วยความเป็นเด็กจึงยังไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงขั้นนำมาปฏิบัติ จึงมีการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเพราะความเคยชินตามวิถีชีวิตที่พ่อแม่ปู่ย่าตายายพาทำ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของสังคมที่ฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร เช่น การฆ่าปูฆ่าปลาฆ่าเป็ดฆ่าไก่ นอกจากการฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหารผู้วิจัยพบว่า มีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางรายที่ฆ่าสัตว์และแกงสัตว์ เช่น ดบยุง ฆ่างู บี้มด เพื่อความสนุกสนานไปตามประสาเด็กโดยการเอาไข่แมงมุมพันที่ไม้แล้วนำไปพันปลาตัวเล็กๆ ให้มันหายใจไม่ออก นักเรียนบางคนกลั่นแกล้งเพื่อนด้วยการผลักบ้างตบหัวกันเล่นบ้างและถึงขั้นใช้ความรุนแรงโดยการชกต่อยกัน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นปกติ เช่นการดบยุง บี้มด ดังประโยคที่ว่า

“ก็ส่วนใหญ่ก็พวกยุง พวกอะไรเนี่ยครับมันชินครับก็กัดก็ตบ เดินไปเห็นมดก็เหยียบ บางทีก็เอามดมากัดกันบ้าง จับกิ้งก่า ตบปลา เอามาเล่นครับ (หัวเราะ) เอามากินบ้าง บางทีได้เยอะๆ มันตายก็ทิ้ง (หัวเราะ)ผมก็ได้ปลามาที่แบ่งกันกินครับ ฆ่าก็เอามิดไปกรีดท้องมันเอาไส้ อะไรมันออกก็ล้างแล้วก็เอาไปปิ้งครับก็มานั่งกินกันตอนนั้นมืออยู่แค่นั้นก็กินแค่นั้นครับ บางทีก็เป็นมดบ้าง เอามากัดกัน บางทีเจอหมาก็ไปเล่นมันไปแกงมัน บางทีก็แกงเพื่อนกันเองครับ (หัวเราะ) บางทีก็ตบหัวบ้าง ตีเล่นบ้าง บางทีไม่พอใจกันก็ต่อยกันเลยครับ (ยิ้ม) ก็เพื่อนร้องไห้ครับผมถือ ไม้อยู่ครับ (หัวเราะ) มันเป็น ไม้แบบแหลมๆครับ ผมก็เอาแทง แทงๆที่หน้า”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ฆ่า แน่นอนครับ 100% มดขุมอะไรมานิดหน่อย ฆ่าหมดแมลงอะไรงูเงอะไรตีตายหมดครับ สะใจครับ รู้สึกสะใจ ขุมครับมันมากัดก็ตบเลย มดกัดก็ตบเหมือนกันเลยตายบีบขี้มัน หักขาที่ละข้างเลยครับสะใจมากเลยครับ” (ยิ้มๆ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“หนูก็ไปคะ ก็รู้สึกสนุก ก็หนูก็คิดว่าหนูฆ่าอยู่นะคะ เพราะหนูก็ไปขุมมันมา บางทีก็สับมันตายอย่างนี้นะคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ฆ่าขุมฆ่ามดฆ่าเต่าฆ่า โอ๊ยเยอะไม่เลยครับ มันมาคุดเลือดเราไปมันต้องแลกด้วยชีวิตครับ ขุมมดเต่าปลา ปลาขังง้อะ ปลา เอ้อ ก็เอาใบแมงมุมไปใส่ไม้แล้วก็ตบมันขึ้นมาแล้วก็พอเอาขึ้นมาเสร็จก็มาใส่ขันแล้วมันก็น่าจะหายใจไม่ออกตายครับ คือแบบขังง้อะ มันมาเอาน้ำของผมไปครับ ชื่อน้ำมากินชื่อนมมากินเสร็จแล้วมาแข่งไปมันก็เอาไปกินหมด โกรธครับ ไล่ต่อยเลย โมโหจัดครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ก็อาจจะตบขุม ก็น่าจะตบอยู่ มดนี้หนูชอบแก้งมด หมั่นใส่ ตบขุมนี้น่าจะตบ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

นอกจากนี้ผู้วิจัยค้นพบว่ามึนนักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่ไม่ได้ละเมิดศีลข้อ 1 หรือละเมิดน้อยอาจเป็นเพราะนิสัยส่วนตัวที่ไม่ชอบฆ่าสัตว์แต่อาจจะมีแก๊งสัตว์บ้างเป็นบางครั้งตามประสาเด็ก และจากการถูกปลูกฝังและสั่งสอนจากผู้คนในสังคมที่การดำเนินชีวิตของครอบครัวด้วยหลักศีล 5 ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มึนนักเรียนหญิง 3 รายที่ย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนศิระะอโศกกับพ่อแม่ตั้งแต่อายุ 2-3 ขวบ ทำให้ได้รับการปลูกฝังการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ตามวิถีของชาวศิระะอโศกที่ไม่ฆ่าสัตว์และรับประทานอาหารมังสวิรัต ส่งผลให้นักเรียนเหล่านี้ได้รับการฝึกฝนและการอบรมสั่งสอนหลักศีล 5 จากสมณะ (นักบวชชาวอโศก) และลุงป้าที่ชุมชนและจากการเห็นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นต้นแบบจากบุคคลดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึมซับรับเอามาปฏิบัติตามแม้จะเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง ดังประโยคที่ว่า

“คือเข้าใจคะ เข้าใจว่าคือเค้าห้ามทำคือเหมือนข้อ 1 อะ ห้ามฆ่าสัตว์ แล้วก็พยายามไม่ทำอาจจะมึนตอนเด็กๆก็ไม่ได้สนใจเลยขุมก็ตบอย่างนี้มดกัดก็บีบมดอะไรอย่างเนี่ย ตอนมาเข้าใหม่ๆแต่พอเริ่มสึกขามาตุ (นักบวชหญิง) ตอนนั้นยังมีสึกขามาตุอยู่ก็สอนอะไรอย่างนี้ก็จะเริ่มฝึกพยายาม ไม่แบบอาจจะมึนบางครั้งที่เดินช่วงแต่ก่อนมันป่าเยอะหน้าฝนเงี้ยเหยียบเหยียบทากอย่างเนี่ยเรารู้สึก อี้ย เสียใจแหละแล้วอะไรอย่างนี้จะเข้าใจอยู่ว่าศีลแต่ละข้อมันคืออะไร ก็ ป.1 ป.2 เนี่ย

ค่ะ ก็คือศึกษาคุณสมบัติจะสอนว่าอย่าทำสัตว์ตายนะเวลาที่เราแบบเดินเหยียบเหยียบหอยทากเราก็จะรู้สึกแล้ว อี้ย เค้าจะตายเปล่าเจ็บหรือเปล่าอย่างเงี้ย บางทีแค่เหยียบเหยียบทากเปล่าๆก็ไปถามท่านว่ามันบาปมั๊ยทำลายบ้านเค้าอะไรอย่างเนี่ยค่ะก็จะเริ่มรักษาศีลตั้งแต่นั้นมา เรื่องฆ่าสัตว์ก็จะหายไปเลย เหมือนกันมันเข้ามาใจจิตใจแล้วค่ะ บุกกัดเราก็จะไม่ตบก็จะบีบเอาอย่างเนี่ยค่ะ ไม่มีนอกจากจะ ไม่มีเลยตั้งแต่ ป.5 ป.6 เหมือนกับเรามีพื้นฐานมาตั้งแต่เด็กแล้วว่าไม่ให้ฆ่าสัตว์ก็จะไม่ฆ่าสัตว์เลยจะมีแค่แบบเรานั่งบนศาลาตามมาก็จับขัง (แสดงท่าทางเอามืออึกกั้นกั้นทางมด) แค่นี้ค่ะไม่ได้ไปฆ่าไปอะไร แบบเหมือนเอาอะไรกั้นไว้ไม่ให้มันเดินผ่านถ้าแกลิงสัตว์นั้นะค่ะ ก็จะมีจิตเมตตามากขึ้นช่วยสัตว์อย่างเนี่ยค่ะ สัตว์ตกโถส้วมอย่างเนี่ยก็ช่วยเอามือจับออก (หัวเราะ) เอามือจับออกไม่กี่ไม่ได้มีอะไร เป็นน้ำใส่ปากก็จับมันขึ้นมาเวลาที่แมงอะไรก็เห็นทุกครั้งก็ทำนะค่ะแล้วมันก็เริ่มมีจิตสำนึก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ไม่ฆ่าค่ะ เป็นคนไม่ชอบฆ่าอยู่แล้ว ไม่ว่าจะตบขยหรืออะไร ก็จะไม่เอา อย่างเงี้ยค่ะ ก็ทำผิดนะค่ะ ด้วยความไม่ตั้งใจบ้างอะไรอย่างนี้ ไม่ได้ตั้งใจตบขย แต่ผลออกไปแกมันอย่างนี้ค่ะ บางที ก็โมโหมาก ก็ตีเพื่อนอย่างนั้นะค่ะ ไม่บ่อยค่ะ นานน้านครั้ง ปฏิบัติอยู่ ก็มีคนบอกนะค่ะ อันนี้มันทำไม่ได้ คือสิ่งแวดล้อม ด้วยมั้งค่ะ คือว่ามันก็เป็นการเก็บข้อมูลนะค่ะ มันก็เห็นเค้าทำ อี้ย อันนี้มันคิดแล้วนะเนี่ย อะไรอย่างนี้ คือเค้าพูดกันเราก็อย่างนี้มันคิดแล้วหรือ คือบางทีมันก็คอมมอลเชิน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“มดไม่ฆ่า แต่ขยก็ไม่ฆ่า แต่มีบางทีที่นั่งทำงานดีๆขยมันมาบางทีก็บีบๆบางทีก็ผลตอบไปบ้างคะอะไรอย่างนี้ ก็ไม่ค่อยตบเท่าไรค่ะ ก็บางทีก็บีบ บางทีก็นั่งอยู่กับพัดลมคะให้พัดลมเป่าก็ไม่รู้บางทีก็เภาๆแล้วมันก็ตายเองคะก็คิดเราก็บีบมันไปไม่เคยบีบ ไม่เคยกระต๊อบคะ มีแกลิงหนอนครั้งหนึ่งเอาไม้ไปเหย้า ไปกคๆมันนะค่ะ ก็ครั้งแรกแล้วก็ครั้งสุดท้ายคะไม่ทำอีก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

1.4.2 การละเว้นจากการลักขโมย

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีการลักเล็กขโมยน้อย ตามประสาเด็กที่ชอบสนุกสนานและกิกคะนอง เช่นการขโมยขนม ขโมยเหล็กของโรงเรียนไปขายกับเพื่อนแล้วเอาเงินไปเล่นเกม และการขโมยเงินของพ่อแม่แล้วเอาไปเล่นเกมซึ่งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางคนเคยขโมยเงินของแม่เป็นพันแต่บางคนขโมยแค่ 50 บาท 20 บาทเพื่อเอาไปซื้อขนมกิน และบางรายขโมยผลไม้ เช่น มะม่วง มะปรางกับเพื่อนๆตั้งประโยคที่ว่า

“ก็มันเป็นโรงเรียนของเด็กที่ยังไม่ขึ้นอนุบาล1 อนุบาล2 ครับ ศูนย์เด็กเล็กนะครับ ก็บางทีก็ครูเค้าซื้อขนมมาตุนไว้อะไร ก็ปีนเข้าไปเอาครับ (ยิ้ม) ป.5 นี่แหละครับ ไป

ขโมยมาแล้วก็มากินกัน ทำกันอยู่หลายครั้งครับ ก็บางทีก็ไปขโมยของเก่าที่โรงเรียนชายบ้าง (หัวเราะ)มันเป็นหลักแผ่นครับ ก็เข้าไปเอามัน เป็นแบบ มันเป็นแบบโรงเหมือนโรงขะครับ ก็เอาของนี่มากองๆ ไว้ที่ไม่ใช่ครับ ผมก็ไปเอาไปหาแล้วก็ไปขาย ได้ตั้งมาก็เอาไปเล่นเกม (หัวเราะ)ตอนนั้นที่เอาหลักไปขาย ได้ประมาณร้อยกว่านี้ครับก็เอาอยู่ 2-3 ครั้งครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ข้อ 2 ลักทรัพย์ก็ขโมยของแม่ครับขโมยเงินแม่ โอ้ ตอนนั้นก็ ดิเคมติดเพื่อนด้วยเป็นพันครับเงินแม่เงินอาครับ เก็บไว้ก็ขโมยมาเป็นพันเลย เอาไปเล่นเกมครับ แล้วเอาไปให้เพื่อนใช้ด้วย อยู่ข้างนอก สมมุติว่าไม่มีเงินกินขนมอย่างนี้ ก็ขโมยเงินเพื่อนบ้างอย่างนี้นะครับ ขโมยของกินในโรงครัวบ้าง ตอนอยู่ข้างนอกขโมยน้ำหยิบมาใส่กระเป๋าครับ โรงเรียนข้างนอกครับ เขาก็จะมีโรงครัว เขาคนเยอะๆก็จะหยิบใส่กระเป๋าดินออกมา”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“คือเหมือนเราอยากได้อะไรแล้วเราไม่ได้เหมือนเด็กคนอื่นเค้าจะกะ อย่างเค้าได้กินไอติมแล้วเราต้องนั่งดูเค้ากินอย่างนั้นกะ คือที่บ้านก็ยากจน ไม่มีเงิน อยากได้ของเล่นแต่ก็ไม่เคยได้นะกะ ขออะไรก็ไม่เคยได้ ไม่เคยได้ตั้งใจสักอย่าง ก็ความที่เราอยากมีอย่างคนอื่นเค้า ไปขโมยเงินพ่อนะกะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ขโมยโทรศัพท์ไปเล่นครับ แล้วก็เอามาคืนทีหลังครับเพราะพ่อไม่ให้เล่น ก็มีอยู่ครับเอาไป 20 บาท เอาไปซื้อขนมกิน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“อ้อ มีกะ ไปขโมยมะปรางมากิน อ้อยก็เคยไปขโมย อะไรที่เก็บได้เก็บถึงเอาหมด”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“ส่วนใหญ่ก็ขโมยตั้งค้จี้ไป 10 -20 บาทของแม่เอาไปกินขนมน่าจะตอนป. 5 นะกะ เพราะว่าแม่ให้ตั้งค้ไปโรงเรียนน้อยก็เลยไปแอบเอามาเพิ่มอีกก็ให้วันละ 10 บาทกะก็ไปเอามาอีก 50 บาท (หัวเราะ)ก็ไม่บ่อยกะ นานๆที”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

1.4.3 การละเว้นจากการประพฤติผิดในกาม

การละเมิดศีลข้อ 3 ในที่นี้เป็นข้อมูลก่อนจะมาศึกษาที่โรงเรียนสัมมาสิกขา ศีระะอ โศกซึ่งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นนักเรียนแค่ระดับชั้นประถมศึกษาและจากการสัมภาษณ์ ไม่มีใครละเมิดศีลข้อนี้เลย ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอการละเมิดศีลข้อ 4 ดังนี้

1.4.4 การละเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า

ศีลข้อ 4 คือการห้ามพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า ไม่เบียดเบียนกันด้วยคำพูด แต่จากการศึกษาพบว่า ก่อนที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะเข้ามาเรียนที่ โรงเรียนสัมมาสิกขาศรีระชอโสคนั้น มีการพูดคำหยาบกันเป็นปกติตามที่สังคมพูดกัน เช่นคำว่า กู มึง ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์และยังพูดโกหกพ่อแม่ผู้ปกครองและเพื่อน ตัวอย่างเช่น โกหกว่าไม่ได้ขโมยเงินต่างๆ ที่เอาไปเล่นเกม โกหกครูว่าทำการบ้านเสร็จแล้ว ดังประโยคที่ว่า

“ครับ คำหยาบมีอยู่แล้วครับ เพื่อเจ้าก็มีกันอยู่แล้ว ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ โกหก สมมุติว่าโกหกว่า เฮ้ยวันนี้ สมมุติว่าไม่เป็นอะไรก็บอกว่า เฮ้ย วันนี้ป่วยก็ไปนอนห้องพยาบาลครับ ที่อยู่โรงเรียนก็โกหกครูว่าผมทำการบ้านนี้เสร็จแล้วแต่สมมุติว่าผมหายไป โกหกว่า เฮ้ย ของนี้ซื้อมานะผมก็จ่ายเงินแล้วทุกอย่างที่ผมแบบขโมยเอาครับ ก็มีอยู่ครับ โกหกพ่อแม่ก็เคยก็บอกว่าผมไม่ได้กินข้าวเลยขอเงินหน่อยก็เอาไปเล่นเกมครับ” (หัวเราะ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“ข้อ 4 ก็บางทีโกหกครับ เพื่อเจ้า ชอบไม่ โกหกนี่ก็ตอนนั้น ขโมยตั้งเพื่อนมาแล้วก็ เอาไปซื้อของเล่นครับ อยากได้ของเล่นมาก (พูดลากเสียง) ก็ขโมยตั้งเพื่อนมาแล้วก็เอาไปซื้อได้มากก็เอาไปซื้อของเล่นแล้วบอกข่าว่าของเล่นนี้ เพื่อนให้มาแล้วตอนเย็นปั๊บ เพื่อนเค้ามาทวงตั้งคืนครับ แล้วก็บอกว่าเอาไปซื้อของเล่นแล้ว ยาก็ต้องเอาเงินคืนเค้าไป หยาบก็ส่วนใหญ่ มันก็แบบพูดกันอยู่แล้วครับ กู มึง อะไรพวกนี้ แรงๆ ก็คำพ่อคำแม่ครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“คำหยาบนี้ ก็พูดกันเป็นปกติเลยคะมันก็แรงคะ ปกติพื้นฐานก็ กู มึง พ่อ มึง ตายบ่ อีห่านี่ อะไรประมาณนี้คะพี่ (หัวเราะ) แต่ก่อนไม่มี ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ สมัยก่อนยังไม่มีคะ ตอนอยู่ ป.6 ก็ยังไม่มีคะ โกหกอยู่บ้างคะ บ่แม่น บรู๋ บได้เอาไปหยัง ตอนแรกก็โกหก แต่ตอนหลังก็ยอมรับคะ หนูเอาไปซื้อขนม หยังจั่งซี่ ก็มีแค่ประมาณนั้นคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ศีลข้อ 4 เหรอครับ จะเป็นแบบคำหยาบไอ้ขบ่ยครับประจำๆ กู มึง แม่ง ไอ้เหี้ยไอ้ห้า เปิดสวนสัตว์ได้เลยครับพูดกับเพื่อนครับ โกหกเหรอครับ โกหกก็จะเป็นแบบ เหมือนแบบโกหกครูว่า เสร็จแล้วครับทำการบ้านเสร็จแล้วแต่ที่จริงยังอีกข้อสองข้อครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

ส่วนมากก็จะเป็นโกหกมากกว่าก็จำไม่ได้ทั้งหมดหรอกค่ะ ศิลข้อ 4 ไม่ค่อยได้ฝึก แต่จะฝึกตรงที่ สมมุติว่าแม่ถามว่าอยู่ที่ไหน อะไรว่างนี้ ก็จะบอกว่าอยู่ที่บ้าน แต่ว่าอยู่ร้านเกมอะไรว่างนี้ล่ะค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ก็พูดคำหยาบค่ะ แล้วก็ชอบพูดเพื่อเจ้อ ตอนเด็กๆจินตนาการฟุ้งเพื่อ (หัวเราะ) ก็ โครตแม่ง อะไรว่างนี้นั้นล่ะค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

1.4.5 การละเว้นจากสิ่งเสพติดของมีนเมา

เนื่องจากนักเรียนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิงจึงไม่มีการละเมิด ศิลข้อนี้มากนักจะมีแต่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลฝ่ายชายที่อยากสู้ออยากลองและอาจจะเกิดจากการเห็นพฤติกรรมของพ่อแม่หรือญาติๆในครอบครัว สูบบุหรี่ดื่มเบียร์ ดื่มสุรา จึงมีความอยากสู้ออยากลอง โดยการแอบลองดื่มสุรา บางรายสูบบุหรี่กับรุ่นพี่และบางรายลองชิมเหล้าเบียร์เพราะความสงสัยแต่เมื่อได้รู้รสชาติแล้วว่ามันมากจึงเลิก ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลในวัยเด็กระดับประถมศึกษาเท่านั้นทำให้มีการละเมิดศิลข้อนี้เพียงเพื่อความอยากสู้ออยากลอง ดังประโยคที่ว่า

“จะเป็นเหล้าขาวครับเพราะว่าพ่อ ชอบให้ซื้อผม ก็จะ แอบเป็นของพ่อครับ ก็หน้อยนึ่งครับอีกนึ่ง ก็เอาให้พ่อ (หัวเราะ) มันร้อนท้องครับมันจะแสบร้อนๆคอครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“รุ่นพี่เคยพาสูบบุหรี่อยู่ครับ ก็มันก็เวลาเคย ก็อยากจนมาถึงวันนี้ นะครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

เหล้าเบียร์ไม่ แต่เคยชิมอยู่ครับพ่อให้ชิมครับ อยากรู้ว่ารสชาติมันเป็นยังไง ชิมครับไม่ชอบครับก็จะมีเป็น ชอบจะมีเป็นไวน์มากกว่าครับ ไวน์มันอร่อยกว่าไม่ครับ ไม่เมาแล้วก็เป็นน้ำพันซ์ครับเพราะมันมีแอลกอฮอล์เหมือนกัน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“เหมือนตอนนั้นอยู่ ป.1 นะคะ เห็นผู้ใหญ่เห็นแม่อะไรว่างนี้เค้าเลี้ยงฉลองกันที่บ้านมันมีเบียร์อยู่ในแก้ว ก็รู้ว่าเป็นเบียร์ อยากรชิมดู ชิมประมาณ 2-3 อีกแล้วมันก็เมาค่ะ เมาค่ะ แบบว่าอแงอะไรแบบนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก เติบโตมาจากครอบครัวที่ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 และครอบครัวที่ละเมิดศีล 5 การคบกับกลุ่มเพื่อนที่ละเมิดศีล 5 บ้างไม่

ละเมียดบ้างและได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีล5 จากพระสงฆ์ จนหล่อหลอมเป็นตัวตนของนักเรียนที่มีทั้งปฏิบัติตามหลักของศีล5 และละเมียดศีล5

ประเด็นที่ 2 การเข้าค่ายคัดตัวผู้รั้วสัมมาสิกขาศีรชะอโศก

การเข้าค่ายคัดตัว เป็นแบบทดสอบที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลได้เล่าถึงประสบการณ์การเข้าค่ายคัดตัวว่าเป็นแบบทดสอบที่ยากยิ่งในชีวิตเพราะการที่จะสอบเข้ามาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศกได้นั้นไม่ใช่เรื่องธรรมดาเหมือนกับโรงเรียนทั่วไปที่เพียงแค่นั่งทำข้อสอบในห้องแค่ไม่กี่ชั่วโมงเท่านั้น แต่สำหรับนักเรียนผู้ให้ข้อมูลที่มาสอบเข้าโรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศกไม่เหมือนกับการเอนทรานซ์ทั่วไปแต่เป็น “เอนสะท้าน” เลยทีเดียว เพราะการทำข้อสอบนั้นไม่ใช่แค่การนั่งทำข้อสอบในห้องเพียงเพื่อวัดความเก่งด้านวิชาการเพียงอย่างเดียวแต่ยังมีข้อสอบที่มุ่งวัดด้านความดีของคนเป็นหลัก อันได้แก่ การรักษาศีล5 ความขยันในการทำงาน ความอดทนอดกลั้น ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความมีน้ำใจ ความเสียสละ เป็นต้น โดยมีแบบทดสอบที่หนักหน่วงสารพัดซึ่งมีกิจกรรมตลอดทั้งวัน เริ่มตั้งแต่ตีสี่ถึงสองทุ่ม การตื่นแต่เช้าเพื่อทำวัตรเช้าโดยการฟังธรรมะจากสมณะเพื่อเป็นการปลูกฝังด้านศีลธรรมของทุกวันนับเป็นข้อสอบที่ยากยิ่งสำหรับนักเรียนผู้ให้ข้อมูลทุกคนเพราะต้องต่อสู้กับความขี้เกียจและความง่วงเป็นอย่างมาก การฝึกทำงานสัมมาอาชีพทั้งภาคเช้าและบ่ายวันละ 3-4 ชั่วโมง มีทั้งงานหนักงานเบา ทั้งในร่มและตากแดดซึ่งเป็นข้อสอบที่นักเรียนต้องใช้ความขยันหมั่นเพียรและความอดทนเข้าสู่จึงจะได้คะแนนข้อนี้มา นอกจากนี้ยังมีคะแนนความประพฤติ ได้แก่ การรักษาศีล5 ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความมีน้ำใจ ความเสียสละ การเป็นผู้นำ เป็นต้น รวมเวลาเข้าค่าย 7 วันบ้าง 10 วันบ้าง 15 วันบ้าง สามารถแบ่งประเด็นย่อยได้ 3 ประเด็น คือ (1) การทดสอบด้านวิชาการ (2) การทดสอบด้านความดี (3) วันแห่งชัยชนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 การเข้าค่ายคัดตัวผู้รั้วสัมมาสิกขาศีรชะอโศก

2.1 การทดสอบด้านวิชาการ

การทดสอบด้านวิชาการ หมายถึง การทำข้อสอบวิชาพื้นฐาน คือ วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมและประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดพื้นฐานการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนแต่ละคน จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักมีพื้นฐานที่ดี สามารถอ่านออกเขียนได้จึงทำให้ไม่รู้สึกลำบากใจและทำข้อสอบได้ ดังประโยคที่ว่า

“มีค่ะ ไม่มีข้อกา แต่จะเป็นข้อเขียนค่ะ เหมือนเค้าจะเน้นเรื่องเกี่ยวกับกิริยาท่าทาง มารยาท ความอ่อนน้อมถ่อมตน แล้วก็ศีล 5 การปฏิบัติ การทำงานเป็นส่วนใหญ่นะคะ ไม่ได้เน้นพวกข้อเขียนอะไรอย่างนี้ ซึ่งหนูก็ชอบค่ะ เพราะว่าหนูอยู่โรงเรียนข้างนอกนะคะ หนูไม่ค่อยมีสมาธิเรียนเท่าไรค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“มีสอบข้อเขียนก็มีวิชาการก็มีก็ทำได้ค่ะ เพราะว่าเรามีพื้นฐานอยู่แล้วมันก็ไม่ยากอะไร”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

ภาพที่ 4.2 การทดสอบด้านวิชาการ

2.2 การทดสอบด้านความดี

การทดสอบด้านความดี หมายถึง การวัดคะแนนด้านการรักษาศีล5 ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความมีน้ำใจเสียสละ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีสัมมาคาราวะ ผ่านกระบวนการเข้าค่ายคัดตัวโดยมีกิจกรรมดังนี้ 1) กิจกรรมธรรมะรับอรุณ 2) กิจกรรมสัมมาอาชีพ 3) กิจกรรมพุงยี่ม 4) กิจกรรม 5 ส. การทำความสะอาด และ 5)การรักษาศีล5 ในระหว่างเข้าค่ายคัดตัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 กิจกรรมธรรมะรับอรุณ

กิจกรรมตอนเช้าให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลว่าต้องตื่นตั้งแต่ตี 3.45 น. เพื่อทำวัตรเช้าทุกวัน มีการสวดมนต์ร่วมกันจากนั้นก็รับอาหารเช้า คือ ธรรมะจากสมณะซึ่งเป็นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับทัศนคติให้นักเรียนที่มาสอบเข้าโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โศกมีความเข้าใจการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ตามแนวทางของชาวอโศก นับเป็นข้อสอบบททดสอบแรกที่ทั้งหินและยากยิ่งสำหรับนักเรียนผู้ให้ข้อมูลทุกคนที่ต้องตื่นมาขึ้นศาลาให้ตรงเวลาโดยจะมีรุ่นพี่คอยปลุก บางคนไม่เคยตื่นเช้าขนาดนี้มาก่อนเลยในชีวิต ภาวะที่ต้องตื่นใจและต่อสู้กับความง่วงเป็นสิ่งที่ยากยิ่งอย่างมาก แยกได้ 2 ส่วนดังนี้ (1) การตื่นใจตื่นทำวัตรเช้า (2) การเต็มใจร่วมกิจกรรม

1) การตื่นใจตื่นทำวัตรเช้า

ในระหว่างการเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลทุกคนต้องตื่นตี 03.45 น. ทุกวันเพื่อทำวัตรเช้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังธรรมะและการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 โดยมีสมณะ 4-5 รูปคอยเทศน์อบรมสั่งสอนให้ความรู้กับนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกเช้าเวลาตี 03.30 - 05.30 น. จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลทุกคนไม่เคยตื่นแต่เช้าอย่างนี้มาก่อนเลยในชีวิต เพราะอยู่ที่บ้านบางวันก็ตื่นหกโมงเช้าบางวันก็ตื่นเจ็ดโมงเช้า แต่เมื่อต้องมาตื่นตีสามตีสี่ทำให้รู้สึกตื่นใจอย่างมาก เพราะทั้งง่วง ทั้งขี้เกียจทั้งไม่ยอมตื่นทั้งไม่พอใจอย่างมากที่ต้องมาตื่นเช้าอย่างนี้ เพราะบางคนไม่รู้ว่ามี การตื่นเช้าอย่างนี้มาก่อน นักเรียนบางคนบอกว่าเป็นการตื่นเช้าครั้งแรกในชีวิตจึงรู้สึกทรมานและง่วงสุด ๆ นั้งหลับแล้วหลับอีกแต่ทุกคนก็ต้องต่อสู้กับความง่วงและฝืนสุด ๆ จนรู้สึกทรมานอย่างมากและหลับเป็นส่วนใหญ่ ดังประโยคที่ว่า

“ครับผม ไม่พอใจเลยแล้วยังให้ตื่นแต่เช้าตีสามครั้งมาทำวัตรอีก โอ้โห ยิ่งแล้วเลยครับ เป็นเด็กเตรียมต้องมาทำวัตรครับ โอ้ มาถึงอะไรหนิ ก็ให้มาตื่นแต่เช้าแล้ว เอ้า ตื่นมาทำวัตรแล้ว โอ้โห ยิ่งเป็นอย่างนี้เลยครับ ตั้งแต่เกิดมาตีสามกว่าก็ไม่เคยโอ้โห ทรมานครับ มันง่วงครับ ง่วงมากก็นั่งหลับกลางศาลาเลย (ยิ้มๆ) หลวงปู่เทศน์ครับพ่อท่านเทศน์อยู่ก็นั่งหลับหลับเลยครับ (หัวเราะ) ไม่เคย นั้งปุ๊บก็หลับ หลับลงไปเลย ครับผมครั้งแรกตั้งแต่เกิดมาด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“ตี 4.45 น. ฝืนมากถึงมากที่สุด หลับครับไม่สนใจอะไรครับไม่ฟังก็ไม่ได้ฟังครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“สุดท้ายคะ คือฝืนสุดๆ เลยคะ ช่วงอยู่นกกระจาบตี 5 ก็ยังขี้เกียจอยู่แล้ว ฝืนหลายๆเลย ค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“เค้าให้ทำวัตรทุกวันเลขกะ ตื่นตี 3.45น. หลับ หลับแน่ๆ(หัวเราะ) ฟังไปก็หลับไป”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“อืม เข้าค่ายนี้ ตี3.45 น.เลขกะทำวัตรเช้าทุกวัน ไข่กะ ต้องตื่นมาทำวัตรเช้าทุกวันแต่ว่าตอนนั้นอาจจะมีบางครั้งที่รู้สึกขี้เกียจแต่รู้สึกว่าเป็นดั่งกัน สามคนนอนด้วยกันดั่งกัน ฟีน ฟีนอยู่กะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

ภาพที่ 4.3 กิจกรรมธรรมะรับอรุณ

2) การเต็มใจร่วมกิจกรรม

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักอีกกลุ่มหนึ่งสามารถตื่นแต่เช้าได้โดยไม่ยากไม่ลำบาก ซึ่งจากการศึกษาพบว่า แม้จะตื่นตี 03.30 น. ทุกวันแต่กลับรู้สึกตื่นตื้นกับสถานที่ใหม่ๆและด้วยความสมัครใจบวกกับความตั้งใจที่จะผ่านค่ายคัดตัวให้ได้ทำให้ตื่นทำวัตรเช้าได้ไม่ยากไม่ลำบาก ดังประโยคที่ว่า

“ตื่น ตี4.30 น.ครับตื่นมาก็ไปรวมตัวฝึกแถวแล้วก็ทำงาน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ก็ตื่นเช้ากะ ตอนนั้นตื่น ต้องรวบตัวกันตี 4 กะ ต้องตื่นตี 3.45 น. ทุกวัน ตอนนั้นยังไม่มีอุปทานความขี้เกียจกะ ยังรู้สึกตื่นตื้นกับสถานที่ใหม่ๆ ตื่นได้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“แต่ก็ไม่ฝืนไม่ขี้เกียจกะ เพราะว่าหนูตื่นตื้น ที่หนูได้มาเข้าที่บ้านราชไม่เคยเจอแล้วรู้สึกตื่นตื้น ก็เพราะว่าอยากมาเองนะกะ หนูก็เลยไม่ฝืน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

ภาพที่ 4.4 กิจกรรมชมรมรับอรุณและความตั้งใจร่วมกิจกรรม

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของโรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศกตามแนวทางของชาวโศกและอบรมสั่งสอนธรรมะผ่านกระบวนการทำวัตรเช้าทุกวัน ฝึกให้นักเรียนตื่นแต่เช้าโดยได้ฝึกฝืนใจตนเองและต่อสู้กับความขี้เกียจ

2.2.2 กิจกรรมสัมมาอาชีพ

กิจกรรมหลังทำวัตรเช้าเสร็จคือ กิจกรรมสัมมาอาชีพหรือกิจกรรมทำงานซึ่งเป็นข้อสอบที่จะวัดความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความรับผิดชอบ ความสามัคคีและความมีน้ำใจ โดยแบ่งงานให้แต่ละกลุ่มได้ทำงานร่วมกัน เช่น ฐานโรงครัว ฐานโรงปุ๋ย ฐานกสิกรรม ฐานงานตลาดอาริยะ ฐานงานขยะ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ก่อนมาเรียนที่สัมมาสิกขาศีรชะอโศก เคยอยู่สุขสบายไม่เคยทำงาน ไม่เคยเข้าครัวทำอาหาร ไม่เคยก่อกองไฟหุงข้าว ไม่เคยขุดดินพินหญ้า ไม่เคยจับจอบจับเสียม ไม่เคยตากแดดตากลม จึงถือเป็นข้อสอบที่หินอีกข้อหนึ่ง โดยโรงเรียนมีความมุ่งหวังให้นักเรียนได้มี “วิชาชีวิต” คือการเป็นคนขยันหมั่นเพียร มีความอดทนมีความรับผิดชอบ และมีองค์ความรู้ด้านอาชีพโดยให้ทำงานทั้งภาคเช้า เวลา 6 โมง ถึง 8 โมงครึ่งและภาคบ่าย เวลา บ่าย 3 โมงถึง บ่าย 4 โมงครึ่ง ทำงานวันละ 3-4 ชั่วโมง โดยมีฐานงานดังนี้ 1) ฐานโรงครัว 2) ฐานตลาดอาริยะ 3) ฐานกสิกรรม 4) ฐานโรงปุ๋ย 5) ฐานงานขยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ฐานโรงครัว

ฐานโรงครัวมีหน้าที่ประกอบอาหารให้กับทุกคนได้รับประทานและเป็นอีกฐานงานหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องเข้าไปช่วยเป็นลูกมือ โดยมีผู้ใหญ่คอยสอนวิธีการปรุงอาหาร มังสวิรัตเพื่อเป็นความรู้ให้นักเรียนสามารถเป็นพ่อครัวแม่ครัวเองได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนก่อนที่จะมาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศกมีพื้นฐานในด้านนี้น้อยและ

ไม่เคยทำงานครัวมาก่อนจึงไม่รู้จักผักชนิดต่างๆ เช่น กะหล่ำปลี บวบ มะระและผักชี ดังประโยคที่ว่า

บางทีก็ไปช่วยเค้า ยกผักยกอะไรที่โรงครัวไม่เคยทำอะไรมาก่อน เค้าบอกให้ไปเอาผักนั้นผมก็ โอ้ มันคืออะไรผักนั้น กะหล่ำผมก็ยังไม่รู้จักผักอะไรกะหล่ำคืออะไรบวบคืออะไร มะระ เอ้า อันไหนคือมะระ ไม่รู้จักอะไรเลยครับสักอย่างหนึ่ง ผักชี ไปถามแล้วถามอีกอันไหนคือผักชี (หัวเราะ) อย่างนี้นะครับ เขายังบอกกะละมังกรู้งกรู้ง เอ้า กะละมังอะไร(หัวเราะ) ไม่รู้จักอีกบุงเต้าเอ้า ผมก็อะไรคือบุงเต้าน้อ (หัวเราะ) ไม่รู้จักครับถึงจะไปหมดเลยอะไรไม่รู้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ภาพที่ 4.5 กิจกรรมการเรียนรู้การทำอาหาร

2) ฐานตลาดอารียะ

ตลาดอารียะ หมายถึง ตลาดขายขาดทุนของชาวโศก จัดขึ้นปีละครั้งในช่วงสงกรานต์ของทุกปีและขายสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันในราคาขาดทุน เช่น อาหารจานละ 1 บาท น้ำตาลทรายรับมาภิโกรัมละ 20 บาท ขายภิโกรัมละ 15 บาท น้ำมันพืชขวดละ 35 บาท ขาย 3 ขวด 100 บาท เป็นต้น เป็นการฝึกการให้การเสียดและคืนกำไรให้สังคมโดยได้จัดมาเป็นเวลา 34 ปีแล้ว ซึ่งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว จากการศึกษาพบว่า ภายหลังจากงานเสร็จสิ้นมีการเก็บข่าวของ เช่น อุปกรณ์กางเต็นท์ โต๊ะ เก้าอี้ ซึ่งต้องทำงานตากแดด ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกเหนื่อยและนี้ก็เกิดจากความไม่ยินดีที่จะทำงาน แต่ต้องฝืนใจตนเองเป็นอย่างมากจนเป็นไข้เพราะไม่เคยทำงานตากแดดมาก่อนและเพราะกลัวไม่ผ่านการคัดตัวแม้จะยากลำบากก็ต้องสู้ ดังประโยคที่ว่า

“เก็บของขึ้นรถเก็บพวกอุปกรณ์กางเต็นท์ขึ้นรถนะครับมันเหนื่อยมันหนักแถมกลางแดดด้วยครับ โอ๊ยเยอะ เก็บเต็นท์ทำงานตลาดอารียะครับ เหนื่อยครับ ขี้เกียจครับแต่ก็ต้องฝืนครับไม่งั้นไม่ผ่านค่าก็ขี้เกียจครับ เหมือนแบบว่าพอโดนแดดทำงานปุ๊บ เหมือนไม่อยากจะตัวนอนอยู่บน โลกนี้เลยครับ ฝืนมากฝืนแบบจนรู้สึกว่ามันเสร็จกลับมาเป็น ไข่เลยครับ ไข่ขึ้นประมาณ 38 39 ครับวันต่อมาก็หายครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

ภาพที่ 4.6 กิจกรรมการเก็บหางานตลาดอารียะ

3) ฐานกลีกรรม

ในการเข้าค่ายคัดตัวจะเน้นหนักไปทำงานภาคเกษตรเพื่อสร้างอาหารในชุมชนมุ่งเน้นผลิตอาหารที่ปลอดภัยไร้สารพิษ เช่น ปลูกกล้วย ปลูกมะพร้าว ใส่ปุ๋ยต้นไม้ โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนเป็นคนคิดค้น สามารถทำงานชุดดินพินหญ้าและทำงานตากแดดตากลมได้ เป็นบทพิสูจน์ความอดทน ความขยันหมั่นเพียรและความลำบากอันจะหล่อหลอมให้นักเรียนเป็นคนเข้มแข็งทั้งกายใจ โดยภาคเช้าทำงาน 6 โมงถึง 8 โมงครึ่งและภาคบ่าย เวลา บ่าย 3 โมงถึง บ่าย 4 โมงครึ่ง ทำงานวันละ 3-4 ชั่วโมง จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักไม่คุ้นชินกับงานภาคเกษตรไม่เคยทำงานตากแดดไม่เคยจับจอบชุดดินพินหญ้าและเป็นครั้งแรกในชีวิตของนักเรียนหลายคนจึงทำให้มือแตกมือพองไปตามๆกันและรู้สึกเหนื่อยหนัก เกิดคำถามในใจว่าทำไมต้องให้ชุดดินแฉ่งๆด้วยไม่อย่างทำเลย ร้อนก็ร้อน เหนื่อยก็เหนื่อย เจ็บมือก็เจ็บ บางคนก็มือแตกมือพองได้รับความเจ็บปวดอย่างมากและเกิดความรู้สึกไม่พอใจอย่างยิ่งที่ต้องมาทำงานหนักอย่างนี้เกิดภาวะความยากลำบากทั้งกายและใจในการทำข้อสอบข้อนี้ ดังประโยคที่ว่า

“เค้าให้ไปปลูกกล้วยครับให้ทีนี้ผมก็ไม่เคยปลูกไม่เคยจับจอบไม่เคยอะไรเลยเค้าก็กำหนดมาให้ชุดเล็กประมาณ 1 สอกว้าง 1 สอกอะไรวะเนี่ยชุดยังงั้นเนี่ย เหนื่อยมาก

ครบวันนั้นผมขุดได้แค่ 2 หลุมครบทั้งวัน ดินแข็งครับ เหนื่อยมากเลยครั้งแรกครับตั้งแต่การจับจอบ
ชีวิตครั้งแรก โอ้มือแตกเลยครับมือฟองเลยครบทั้งสองเลยครบมันฟองครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“ภาคเกษตรจะเน้นหนักไปเลยที่สวนนกกระจาบ นานกกระจาบก็ถาง
หญ้าปลูกผักอะไรพวกนี้ค่ะ แต่ที่หนักที่สุดคือขุดหลุมมะพร้าว (หัวเราะ) ก็ดินมันแข็งมาก แล้วป่า
อ้อยบอกว่าต้องขุดหลุม 1 สอก กว้าง 1 สอกอย่างเงี้ย ขุดแล้วขุดอีกจนมือฟองอย่างเงี้ยค่ะ รู้สึก โอ๊ย
ทำงานอะไร (พูดตัดเสียงให้เล็กลง) ไม่มีงานอื่นให้ทำหรือไงรู้สึกมันหนักไปปะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“เราเป็นผู้หญิงไปทำงานแบบขลุ้มมะพร้าวที่มันมีใบนืดหนึ่งเอาไปใส่
หลุมแล้วก็ทิ้งใส่หลุมอย่างนี้ ไม่ง่ายเลย รู้สึกไม่อยากทำเลยก็ไม่แข็งเท่าไรคะ แต่มันก็เหนื่อย หนูไม่
อยากทำงานหนัก”(หัวเราะ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“ก็พาไปใส่ปุ๋ยต้นไม้ครับ แล้วก็ปลูกต้นไม้พาทำสวนก็เหนื่อยอยู่ครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“แบกไม้ เหมือนกับบุกป่าเบิกป่าอะไรสักอย่างก็จำไม่ได้ เข้าครัวก็ไม่
เท่าไร บุกเบิกป่า อยู่ไสวะ แยะเลยคะ(หัวเราะ) เล้าให้ทำงานหนัก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ภาพที่ 4.7 กิจกรรมการสร้างอาหาร

4) ฐานโรงปุ๋ย

ชุมชนศิระขอ โศกมี โรงปุ๋ยพลังภูดิน ฟ้าผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ในภาคเกษตรภายในชุมชนมุ่งเน้นการไม่ใช้สารเคมีในการผลิตพืชและจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไป จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้งานที่โรงปุ๋ยซึ่งเป็นประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น การแบกปุ๋ย การกรอกปุ๋ยใส่กระสอบ ซึ่งเป็นงานที่ไม่เคยทำมาก่อนจึงรู้สึกเหนื่อยอย่างมากและนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักต้องทำงานอย่างนี้ทุกวัน วันละ 3-4 ชั่วโมง ดังประโยคที่ว่า

“ส่วนใหญ่โรงปุ๋ยคะ แบกปุ๋ย ตักปุ๋ย กรอกปุ๋ย ใส่กระสอบคะส่วนใหญ่หนูก็ตักปุ๋ยใส่กระสอบอย่างเดียว ที่บ้านไม่ได้ทำคะ ทำแต่กวาดบ้าน ถูบ้าน ซักผ้า ล้างจาน อะไรพวกนี้ ทำได้คะ แต่มันเหนื่อยมากเลยคะ เพราะว่าทำทั้งวัน ตอนเช้าดีหน่อยมันไม่ร้อน แต่พอตอนบ่าย เค้าก็พาทำสัก 2-3 ชม. นะคะ น่าจะประมาณบ่ายโมง ถึง 4 โมงครึ่งประมาณนี้คะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

ภาพที่ 4.8 กิจกรรมโรงปุ๋ย

5) ฐานงานขยะ

ฐานงานขยะ มีหน้าที่เก็บขยะในชุมชนแล้วนำมาคัดแยก ซึ่งมีทั้งขยะเปียกและขยะแห้ง ขยะเปียก เช่น เศษอาหารนำไปทำปุ๋ย ขยะแห้งได้แก่ พลาสติกต่างๆ ขวดแก้ว กระดาษ และโลหะ นำมาคัดแยกและบางส่วนนำไปขาย ฐานงานขยะมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของขยะ โดยให้เรียนรู้การคัดแยกและการจัดการกับขยะเพื่อไม่ให้เป็นมลพิษต่อชุมชนและสังคม จากการศึกษาพบว่า เมื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เข้าไปเรียนรู้การคัดแยกขยะแต่กลับเกิดความรู้สึกในด้านลบ และรังเกียจเป็นอย่างมากด้วยความคิดว่าตนเองไม่ใช่เด็กขยะนะ ถึงแม้ว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะไม่เต็มใจทำงานนี้แต่ก็ต้องฝืนใจตนเองทำงานร่วมกับนักเรียนคนอื่นๆ ดังประโยคที่ว่า

“บางวันผมก็แยกขยะครับ อยู่โรงขยะผมก็ เอ้า ผมก็ไม่เคยทำครับรู้สึก รังเกียจ อยู่ข้างนอกรังเกียจขยะมาก แต่พอมาทำที่นี่ โอ๊ย รู้สึกว่า (หัวเราะ) รู้สึกเหมือน ลำบากใจ เหมือนกันครับตั้งแต่ได้ยื่นไปแยกขยะนะ เอ้า อะไรจะให้ผมไปเป็นเด็กคู้ขยะหรือเนี่ย โอ้โห (หัวเราะ) ก็มานั่งแยกขยะแยกขวดแยกพลาสติกแยกถุงนะครับแยกที่มันขายได้อันไหนที่ขายไม่ได้ ครับขวดแก้วแยกเป็นหมวดๆเป็นหมู่ๆนี้ครับผม”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมสัมมนาอาชีพมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิด ทักษะในการทำงานและมีความรู้ด้านอาชีพที่หลากหลายรูปแบบโดยต้องใช้ความอดทนต่อความ ยากลำบาก เช่นการทำงานภาคเกษตรที่ต้องตากแดดตากลม ต้องจับจอบขุดดินซึ่งทำให้นักเรียน หลายคนมือแตกมือพองเพราะไม่เคย ทำงานอย่างนี้มาก่อน การแบกกระสอบปุ๋ยหนัก 40-50 กิโลกรัม เป็นต้น แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนได้ฝึกฝนใจตนเองเป็นอย่างมาก ซึ่งจากการศึกษาพบว่า แม้จะรู้สึกขี้เกียจเป็นอย่างมากแม้จะหนักเหนื่อยล้าและหิวแสนหิวทำ ให้ทุกคนต้องอดทนอดกลั้นเป็นอย่างมาก ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะหล่อหลอมให้นักเรียนมีวิชาชีพและ พื้นฐานที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ

2.2.3 กิจกรรมพุงยืม

หลังจากทำงานเสร็จกิจกรรมต่อไปเป็นกิจกรรมพุงยืม คือ การรับประทาน อาหารเช้าเวลา 9 โมงเช้า หลังจากที่ทำงานหนักและเหน็ดเหนื่อยทำให้นักเรียนผู้เข้าสอบทุกคนต่าง รู้สึกอ่อนล้าโรยแรงและหิวเป็นอย่างมาก เพราะอยู่ที่บ้านไม่ได้ตื่นเช้าและไม่ได้ทำงานหนักอย่างนี้ และยังได้มาเจอกับอาหารมังสวิรัตินักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางคนถึงกับกินไม่ลง สามารถแยกได้ 2 ประเด็น (1) ความหิว (2) อาหารมังสวิวัติ

มีรายละเอียดดังนี้

1) ความหิว

โดยปกตินักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก รับประทานอาหารเช้าวันละ 3 มื้อ และ รับประทานได้ตลอดทั้งวัน แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลทุกคนต้อง รับประทานอาหารมังสวิวัติวันละ 2 มื้อเท่านั้น คือ เช้าเวลา 09.00น. และเย็นเวลา 17.00น. ไม่ สามารถรับประทานจากข้อกำหนดนี้ได้อีก จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความรู้สึก หิวจน ไล่กั้วและทรมาณเป็นอย่างมาก เพราะหลังจากทำงานเสร็จนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนต้อง ขึ้นศาลาเพื่อฟังเทศน์จากท่านสมณะอีกครั้งชั่วโมง นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนหิวข้าวตั้งแต่ 8 โมงเช้าแต่กว่าจะได้รับประทานอาหารก็ปาเข้าไป 10 โมง หิวแล้วหิวอีก หิวจนตาลาย หิวจนหมด แรงและแทบทนไม่ไหว ซึ่งพบว่านักเรียนทุกคนต่างรู้สึกอ่อนล้าโรยแรง หิวแสนหิวและทรมาณ

เป็นอย่างมากทั้งรู้สึกหงุดหงิด เมื่อหน้ายมากและแอบบ่นอยู่ในใจว่าเมื่อไหร่จะได้กินข้าวเสียที หิวก็หิว หิวมากๆ ทำไมมันทรมาณอย่างนี้ แต่ก็ต้องอดทนต่อไป ดังประโยคที่ว่า

“สัก 10 โมง ประมาณนั้น 9 โมง 10 โมง ไอ้ หิวตั้งแต่ 8 โมงครึ่งแล้วจะอดทนมาก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“ไอ้ ก็หิวครับ (หัวเราะ) ทนครับทน ยิ่งเขาบอกว่ายื่นตากแดดรอดักอาหารอีก โอ๊ย ทรมาณครับ ยื่นตากแดดใครไม่นั่งไม่ปล่อยเนี่ยครับเข้าแถวครับต้องเข้าแถวครับไม่นั่งก็ไม่ปล่อยร้อนก็ร้อน โอ้ ก็อยู่อย่างนั้นแหละครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“จะเทศน์อะไรนักหนาเนี่ย จะจบก็ไม่จบสักที เมื่อไรจะจบ โอ๊ย พุดอยู่นั้นและ อะไรอย่างนี้ค่ะ เวลาหิวข้าวมากกกๆ(หัวเราะ) อะไรประมาณนั้น โอ๊ย ฟังแล้วฟังอีก พุดอยู่นั้นแหละ บางทีก็พุดออกมาดังไป พุดกับเพื่อนอย่างนี้ (หัวเราะ) กินข้าว 10.15น. ค่ะ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“หิวมากค่ะ ทรมาณค่ะ ก็นั่งรอมมากกว่าค่ะ เบื่อ เบื่อแบบเมื่อไหร่จะได้กินข้าวมากกว่าค่ะที่จำได้ไม่ค่อยจะมีเท่าไร จะเป็นพวก โอ๊ย เบื่อเมื่อไหร่จะได้กินข้าวเนี่ย เคี้ยวอีกหน่อยก็จะต้องมาพิจารณาอาหารอีกยาวมากเลยบทพิจารณาอาหาร”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

ภาพที่ 4.9 กิจกรรมพุ่งยิ้ม

2) อาหารมังสวิรัต

ชุมชนศิรชะอ โศกชุมชนนักมังสวิรัต เมื่อเข้ามาสู่กระบวนการคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับประทานอาหารมังสวิรัตซึ่งไม่คุ้นเคยกับรสชาติอาหาร การทำงานที่หนักและเหน็ดเหนื่อยจนเกิดความหิวโหยเป็นอย่างมาก เมื่อได้รับประทานอาหารมังสวิรัตนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนถึงกับทานไม่ลงแม้จะมีอาหารหลายอย่างแต่ยกเว้นความอร่อยและรู้สึกว่าการทานมังสวิรัตมีรสชาติห่วยขนาดนี้เลยหรือหาความอร่อยไม่มีเลย จืดแสนจืดกินได้คำเดียวก็เอาไปเททิ้ง ดังประโยคที่ว่า

“โอ๊ย มังสวิรัต หนิ เอ้อะ ต้องถึงขนาดนั้นเลยหรือ (พูดตัดเสียง) ทนไม่ไหวครับก็หนีออกไปซื้อเนื้อสัตว์มากินในวัดบ้าง อาหาร มันไม่ ถ้าเขาทำอาหารมังสวิรัตอร่อยนะครับจะแบบว่าจะไม่ออกไปซื้อคือแบบอันนี้พูดตรงตรงๆ นะอย่าไปบอกแม่ครับนะห่วยแตกมากบางวันนะ โอ้โห ตอนเช้าค่ำม. 1 ไข่ไหมครับ ห่วยแตกมากอยากจะบอกว่า โอ๊ย ห่วย ห่วย ห่วยของห่วย (พูดเสียงสูง) ห่วย ไม่รู้จะพูดยังไง มัน มัน บรรยายไม่ถูก มันห่วยแตก มันห่วยแตกจริงๆ นะครับผักลวกครับผัดผักหรือผัดลวกนี้แหละครับคือแบบมันไม่มีรสชาติของอะไรคือแบบมัน มันยังงี้อะ ไม่ใช่วัวไข่ควายนะอะไรประมาณนี้ครับผมที่แปลว่าจะกินอะไรก็ได้แบบทำงานมาหนักๆ นะครับ แล้วแบบ เอ้อ (ทำหน้าตาเหวอๆ) อะไรประมาณนี้คือแบบกินคำเดียวแบบเอาจานไปขว้างทิ้งเลยครับ ไม่ ขว้างทิ้งลงไอนี้ ลงถังขยะครับแล้วก็เอาจานขึ้นมาล้างครับ ไม่กินต่อเลยครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“กินคำแรกก็ อ้อหื้อ ตักชะเยอะ กิน โอ๊ะ มันจืดมันจืดจริงๆ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“ยังกะมันไม่ค่อยไอนี้เท่าไรกะมันไม่อร่อย คือรู้สึกเหมือนกับข้าวมันแปลกไปทุกอย่าง ไม่เคยเห็น ผัดผักทอง ผัดมะละกอ อะไรงี้กะ ไม่เคยเห็น ปกติเราก็จะเห็นเป็นคำส้มคำ นึ่งผักทองอะไรงี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

ภาพที่ 4.10 กิจกรรมพวงยิ้ม(การรับประทานอาหาร)

3) ระเบียบในการรับประทานอาหาร

ระเบียบในการรับประทานอาหาร หมายถึง การรับประทานอาหารเช้าให้หมดโดยไม่ให้เหลือข้าวแม้แต่เม็ดเดียวโดยปลูกฝังให้รู้จักคุณค่าของข้าวและอาหาร จากการศึกษาพบว่า เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักรับประทานไม่หมด จึงถูกรุ่นพี่เรียกมาอบรมสั่งสอนและลงโทษโดยการให้ตักอาหารที่อยู่ในถังขยะมากินจึงเกิดรู้สึกโมโหและไม่ชอบใจเป็นอย่างมาก ดังประโยคที่ว่า

“มันก็ไม่อยากจะกินนะครับก็เอาไปทิ้งที่นี้รุ่นพี่เห็นอีก เอ้า ไปทิ้ง แกให้ ตักขึ้นมากินอีกครับ (หัวเราะ) ไม่เอามากินอีก (หัวเราะ) ข้าวที่ทิ้งนะครับทิ้งลงถังขยะแล้วแกก็บอก ตักขึ้นมากินเลยน้อง ไอ้โหรู้สึก ไอ้โหแม่งเอ๊ยอะไรวะเนี่ย (หัวเราะ) คิดในใจเลยว่า ไอ้ะ จริงหรือพี่ มันไม่ได้เนี่ยน้องข้าวทุกเม็ดนี้ลำบากมากเราไม่ได้ปลูกเองไม่ได้ทำอะไรเองอย่าทำอย่างนี้ ไอ้โห รู้สึกแต่ก็ต้องกินนะครับรู้สึกอยากจะอ้วกตักขึ้นมาแกให้กินเลยครับ อายครับ (หัวเราะ) อายก็ตักขึ้นมากิน ไอ้โห คำแรกอ้วกแตกเลยครับก็รู้สึก ไอ้โห แม่ง ไม่ชอบใจเลยครับไม่ชอบใจมากคิดกับพี่เค้าไอ้โห แม่งมึงเอ๊ย ถ้าเจอข้างนอกนะ (หัวเราะ) จะให้กินมั้ง เต็มใจจริงแบบเหยียบแล้วเอาให้แกกินคิดนะครับตอนนั้นอยู่ในใจแล้วเอาให้แกกินครับถ้าอยู่ข้างนอกก็คิดอย่างเนี่ยครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ภาพที่ 4.11 การพิจารณาคุณค่าของอาหาร

สรุป กิจกรรมนี้เป็นแบบฝึกความอดทนต่อความหิวและการสอนให้รู้จักคุณค่าอาหาร โดยการไม่กินทิ้งกินขว้างตามใจตนเองซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทดสอบเพื่อก้าวเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขา-ศีรยะอโศก

2.2.4 กิจกรรมพิชิตความสะอาด

กิจกรรมหลังรับประทานอาหาร เป็นกิจกรรมพิชิตความสะอาดคือการทำความสะอาดบ้าน การขัดห้องน้ำ การซักผ้า โดยจะมีรุ่นพี่เป็นคนสอนวิธีกวาดบ้าน ถูบ้าน ขัดห้องน้ำ ซักผ้าและการพับเสื้อผ้า ซึ่งเป็นพื้นฐานชีวิตที่ทุกคนต้องทำเป็น จากการให้ข้อมูลของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ก็มีพื้นฐานที่ดี แต่มีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางส่วนไม่เคย กวาดบ้าน ถูบ้าน ขัดห้องน้ำ และซักเสื้อผ้าเลยแยกได้ดังนี้ (1) การกวาดบ้าน ถูบ้าน (2) ครั้งแรกในชีวิตเคยพิชิตห้องน้ำ (3) การซักเสื้อผ้า

1) การกวาดบ้าน ถูบ้าน

ในการเข้าค่ายกักตัวจะมีรุ่นพี่คอยสอนให้รู้จักการกวาดบ้านซึ่งเป็นพื้นฐานชีวิตที่ทุกคนต้องทำเป็น แต่จากการศึกษาพบว่า มีผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนไม่เคยกวาดบ้านดังประโยคที่ว่า

“ไม่เคยครับอยู่บ้านก็มาครั้งแรกก็ โอ้ รู้สึกก็ได้ฝึกกวาดบ้านก็มันมีหลายอย่างครับ ห้ามกวาดสูงห้ามกวาดสะบัด”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

จากการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักพบอีกว่า นักเรียนบางคนไม่คุ้นเคยกับการทำความสะอาดเมื่อถูกขัดเกลาก็ทำกิจกรรมนี้ทำให้เกิดภาวะความอึดอัดขัดข้องในใจ ดังประโยคที่ว่า

“รุ่นพี่สอนครบขนาดถูก็ห้ามถูอย่างนี้ะมันผิคนะเนีย ขนาดถูผม ก็จ้าจี้จ้าไออะไรหนักหนาปิดกวาดไปเถอะ ก็คิดในใจทำไมมันลำบากอะไรอย่างนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

2) ครั้งแรกในชีวิตเคยพิชิตห้องน้ำ

เป็นกิจกรรมทำความสะอาดห้องน้ำ การขัดโถส้วมการล้างทำความสะอาดคอก่าน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักหลายคนมีความรังเกียจเป็นอย่างมาก เพราะไม่เคยทำมาก่อนในชีวิต จึงไม่มีความยินดีอย่างมากที่จะทำกิจกรรมนี้ และเมื่อลงมือปฏิบัติ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักต้องฝืนใจสุดๆ บางคนรู้สึกขยะแขยงเป็นอย่างมาก บางรายรู้สึกคลื่นไส้ บางคนถึงกับอาเจียนออกมาเลยทีเดียว ดังประโยคที่ว่า

“อ้วกแตก ครับ ครั้งแรกเคยพิชิตส้วมห้องน้ำ เอาสก็อตไบรท์ล้างเข้าไป (พูดแบบร้องเพลง) คอก่านให้สะอาด เทน้ำยาเป็นแกลลอนก่อนช่วงทำเวรแรกๆเปลืองมาก ทีนี้ที่น้ำยา ก็กๆ (ทำท่าเท) หมดเป็นแกลลอน ให้มันสะอาดแล้วก็ขัดขัดให้แบบว่า อื้อหือ จุ่มเข้าไป (ร้องเพลงต่อ) จุ่มเข้าไปก็รู้สึกอะไรครับจุ่มไปปุ๊บ พอนิ้ว โคนน้ำเท่านั้นแหละครับวิ่งออกมาอ้วกครับ” (ทำท่าอ้วก)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“สอนว่าทำอย่างงี้ อย่างงั้น อย่างงั้นกะ ขัดห้องน้ำบ้างก็สอนว่า เออ คำจะมีเทคนิคของเค้าณะกะ ด้วยประสบการณ์ของเค้า อย่างเช่น การที่ต้องใช้น้ำเย็น ตอนแรกนี่ละล้างห้องน้ำให้เปียกก่อนแต่ไม่ต้องใช้น้ำเยอะเท่าไร ตักน้ำใส่ขันแล้วก็เทน้ำใส่ขันผสมกับน้ำแล้วก็ค่อยใช้สก็อตไบรท์ วดขึ้นมาแล้วก็ถูๆ ให้มันรอบคอบยราด อีกทีหนึ่ง โอ้ว ขัดลึกมาก โอ๊ย(หัวเราะ) ก็คือล้างคอก่านด้วยนะคะตอนอยู่บนกระดานี่ไม่ค่อยทำเลย รู้สึกรังเกียจมาก มาก (เสียงสูงมาก) เค้าไม่ให้ใช้ไม้ ตอนอยู่บนกระดานยังใช้ไม้ขัดคะ อันนี้ให้ใช้มืออย่างเดียวรังเกียจมาก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“สอนขัดห้องน้ำด้วยคะ สอนละเอียดมากคะ ทุกซอกทุกมุม ปกติเราก็จะขัดแต่พื้น หรือ ขัดผนังเราก็จะขัดผนัง แล้วตามซอกมุม เค้าก็จะเอานิ้วไปเช็ยดู ว่าเราไม่ได้ขัด สอนขัดห้องน้ำละเอียดมากคะ แล้วก็ตรวจเข้มมากคะ เค้าจะถามเราว่า คุณมั่นใจหรือยังว่าห้องน้ำคุณสะอาด ถ้าเราตอบว่า มั่นใจคะ แล้วเค้าไปตรวจ มีที่ที่ไม่สะอาด 1ที่ เค้าก็จะให้กินบอระเพ็ด 1 ใบ

เอ๊ะ!!! ไม่ใช่ ฟ้าทะโจร สอนกะ ล้วงคอห่านพอล้าง ทำทุกอย่างเสร็จปั๊บ พอนั่งลงปั๊บ แล้วเราก็ เอ๊ะ เมื่อที่เราล้างห้องน้ำแล้วก็มานั่งล้วงคอห่าน ก็รู้สึกคลื่นไส้สินิดหน่อย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

ภาพที่ 4.12 กิจกรรมพิชิตความสะอาด

3) การซักเสื้อผ้า

การซักเสื้อผ้าเป็นวิชาพื้นฐานของชีวิตที่ทุกคนต้องพึงตนเอง แต่จากการให้ข้อมูลพบว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนยังซักเสื้อผ้าไม่เป็นจึงใช้เท้าเหยียบแทนมือ

“ไม่ครับ ไม่เคยเลยจ้างเขาซักให้ครับ จ้างเค้าทีนี้ก็ซักไม่เป็นครับ ก็เหยียบ เหยียบเอา เหยียบ เหยียบ เหยียบ เหยียบ เหยียบ เหยียบใส่ไม้แขวนก็ตากเลยครับฟองก็ติดเต็มไปหมดเลย ไม่ได้ล้างน้ำ 2 ด้วยครับ แล้วก็มีพี่เค้ามาสอนให้แปร่งขัดคิใช้มือถูๆ อยากรไปเหยียบอย่างเนี่ยครับเค้าก็สอนวิธีซักอยู่

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“ไปทำ 5 ส. ที่พักคะบางวันก็มาสอน เค้าเรียกคะ ไรนะ อ้อ มารยาท การทำความสะอาด พับผ้า พับผ้าห่มซักผ้าด้วยคะรายละเอียดชีวิตทุกอย่างคะ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ในระหว่างเส้นทางสู่การเป็นนักเรียนโรงเรียนสัมมาศิษย์ระยองได้ผ่านการสอบทั้งด้านวิชาการและการสอบด้านความดีโดยเน้นให้คะแนนด้านความดีมากกว่าด้านวิชาการ เพราะการมีพื้นฐานชีวิตที่ดี เป็นคนว่านอนสอนง่าย มีสัมมาคาราวะ อ่อนน้อมถ่อมตน ขยันหมั่นเพียร หนักเอาเบาสู้ มีน้ำใจและเสียสละ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

ของชีวิตที่ต้องดีก่อนเก่งให้ได้และเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสัมมาสิกขา ศีรษะอ โศก

2.2.5 การรักษาศีลในระหว่างเข้าค่ายคัดตัว

เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าสู่กระบวนการเข้าค่ายคัดตัวทุกคนต้องรักษาศีล 5 แต่ด้วยความเคยชินทำให้ผลอสติจึงได้ละเมิดศีลอยู่บ่อยๆ จากการศึกษาพบว่าศีลที่ผู้ให้ข้อมูลหลักทำได้ยาก ได้แก่ ศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิตแต่ด้วยความเคยชินเมื่อถูกยุงกัดจึงตบทันที ศีลข้อ 2 การสำรวมระวังในการไม่ลักขโมย จากการศึกษาในช่วงการเข้าค่ายคัดตัวพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักแอบขโมยผลไม้ของโรงเรียนมากิน ศีลข้อ 3 การสำรวมระวังในการไม่ประพฤตินอกใจใน กาม โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรษะอ โศกมีกฎระเบียบไม่ให้นักเรียนชายหญิงถูกเนื้อต้องตัวกันเพื่อเป็นการป้องกันขั้นพื้นฐานในการทำผิดศีลข้อนี้ ซึ่งจากการศึกษาว่า ในระหว่างการเข้าค่ายนักเรียนทำ ได้ดี ศีลข้อ 4 การสำรวมระวังในการไม่พูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้อ ในระหว่าง คัดตัวนักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติศีลข้อนี้ได้ดีมีเพียงนักเรียนบางคนยังพูดเพื่อเจ้อว่าตนเองบินได้ ศีลข้อ 5 การสำรวมระวังในการไม่เสพสิ่งเสพติดของมึนเมา โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรษะอ โศกได้ให้ ความหมายเพิ่มเติมในเรื่องของการเสพติดว่า การรับประทานจุบจิบ การนอนกลางวัน เป็นการเสพติด ในรสชาติอาหารและการนอนถือว่าผิดศีลข้อนี้ ดังนั้นจึงกำหนดให้รับประทานอาหารวันละ 2 มื้อต่อวันเท่านั้นและไม่อนุญาตให้กินนอกมื้อนอกเวลาและห้ามนอนกลางวันรวมทั้งห้ามมีเงิน ห้ามมีโทรศัพท์มือถือ จากการศึกษพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักละเมิดการรับประทานจุบจิบ และงีบหลับ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การสำรวมระวังในการไม่ฆ่าสัตว์

แม้จะมีข้อให้ปฏิบัติให้มีการสำรวมระวังในการไม่ฆ่าสัตว์ แต่ด้วยความเคยชินที่ติดตัวมาจากบ้านทำให้ในช่วงเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนยังฆ่าสัตว์ อยู่ อย่างเช่น ยุงกัดก็ตบทันทีด้วยความรู้สึกสะใจไม่รู้สึกลึกหรือละอายใจต่อบาปและนักเรียน บางคนพอเห็นเพื่อนตบยุงก็เอาอย่างเพื่อนโดยแข่งกันตบยุงว่าใครจะได้เยอะกว่ากันด้วยความสนุกสนาน ดังประโยคที่ว่า

“ไม่ กัดปุ๊บก็ตบแป๊ะเลย (หัวเราะ)ก็จะพัฒนามาเรื่อยๆขั้นที่ 2 ก็จะ เป็นให้ยุงมันดูดเลือดให้แบบว่าอืมก่อนให้มันเสพสุขสำราญไปก่อนพอมันกินปุ๊บก็ตบแป๊ะเลย เลือดก็สาดเลย (หัวเราะ) สะใจเลยครับ (หัวเราะ) แต่ก็แบบว่าสงสารมันให้มันดูดเลือดก่อนให้อืม ก่อนแล้วค่อยตบมันให้มันมีความสุขก่อนตาย ตอนที่ตบไม่รู้สึกละไรเลยครับ “

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“คือข้อ 1 นี้ มาตบยุ่งเล่นนะค่ะ เป็นกอง ตอนเป็นเด็กเตรียมนะค่ะ เห็นเพื่อนทำ อู๊ย พี่เค้าจะไม่ว่าหรือ หนูก็ถาม เค้าก็บอกว่า เค้าไม่ว่าหรอก อะไรยังงี้ หนูก็ตบตาม แล้วก็เอาไปกองรวมกันกับเค้า แล้วก็ตบกันเป็นกองประมาณนี้ค่ะตอนแรกก็รู้สึกสนุกค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ก็มาสัตว์ครึ่งข่ายุ่งครึ่งมาเข้าค่ายดูตัวก็ยังไม่ ไอนี้เรื่องศีลข้อนี้เท่าไรครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

2) การสำรวจระวังในการไม่ลักขโมย

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าในระหว่างการคัดตัว มีนักเรียนบางคนแอบขโมยผลไม้ในสวนของโรงเรียนเพราะความหิวและยังปรับตัวไม่ได้ในการรับประทานอาหารวันละ 2 มื้อ คือ มื้อเช้าและมื้อเย็น ทำให้ในระหว่างวันรู้สึกหิว จึงแอบขโมยผลไม้มากินดังคำกล่าวที่ว่า

“ข้าวเที่ยงไม่ทานค่ะ จะทานแค่ 2 มื้อค่ะ แค่มื้อเช้ากับเย็นค่ะ แล้วระหว่างวันก็จะหิวมากจนจะค่ะ คือพอได้เข้าป่าแล้ว คือไปขโมยผลไม้ในป่าค่ะ ก็จะไม่ใช่ป่าซะทีเดียวมันเป็นสวนผลไม้ของโรงเรียน ซึ่งก็จะมีผลไม้เยอะมาก ล่อตาล่อใจเหลือเกิน(หัวเราะ) ก็คือแอบไปกินบ้าง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

3) การสำรวจระวังในการไม่ในการประพฤติผิดในกาม

จากการศึกษาไม่พบการละเมิดในศีลข้อนี้

4) การสำรวจระวังในการไม่พูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า

จากการศึกษาพบว่า ในระหว่างการเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลรักษาศีลข้อที่ 4 ได้ดีเป็นส่วนใหญ่มีเพียงนักเรียนบางรายที่พูดเพื่อเจ้าว่าตนเองบินได้ คนไทยบินได้ดังประโยคที่ว่า

“เพื่อเจ้าครับพูดนี้ก็คือแบบว่าพูดแบบคนไทยบินได้ผมบินได้อะไรประมาณนี้ชอบพูดเพื่อเจ้าว่าเราต้องทำอย่างนี้เน้อ เอ็ง เอ็งไปผลิตรถมอเตอร์ไซค์บินได้ขึ้นมาอะไรประมาณนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

5) การสำรวจระวังในการไม่เสพสิ่งเสพติดของมีนเมา

นอกจากเรื่องสิ่งเสพติดที่เป็นเหล้า บุหรี่ ยาเสพติดแล้ว โรงเรียนสัมนาสิกขาศิรชะอโศกยังหมายถึงการเสพติดในรสชาติอาหารและการเสพติดในการนอน ศีลข้อ 5 จึงรวมถึงการห้ามกินนอกมื้อ นอกเวลา และห้ามนอนกลางวัน ซึ่งเป็นศีลที่ละเอียดยิ่งขึ้น จาก

การศึกษาพบว่า ในระหว่างการเข้าค่ายคัดตัวผู้ให้ข้อมูลหลักละเมิดข้อ รับประทานจุบจิบ และนอนกลางวัน ดังประโยคที่ว่า

“ ผิดทุกวัน วันไหนศีลข้อ 5 ผมไม่ผิดวันนั้นฝนจะตกครับเยอะครับ มีอะไรกินก็กินครับ นอกเมื่อมีอะไรให้กิน ได้ก็กินหมดครับขมนมเนย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“เสร็จแล้วก็พักนอนครับ พี่เค้าก็ยังไม่เบบ เฮ้ย นอนกลางวันไม่ได้เนี่ย น่องโอ้โฮ ยิ่งอะไรเนี่ยเมื่อยก็เมื่อยง่วงก็ง่วงไม่ให้นอนกลางวันอะไรอีกจะเอาช่างกับชีวิตผมหนักหนาหานี้ ที่นี้จะไปกินนอกมีเขาก็ค่าครับ เฮ้ยไม่ได้เนี่ยเขาห้ามกินจุบจิบน่องกินไม่ได้เนี่ยเป็นกฎโรงเรียนเขาห้ามกินนอกเวลา”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“ก็คือ ขอไปเข้าห้องน้ำนะค่ะ (หัวเราะ) กลับมาก็เต็มกระเป๋ามาฝากเพื่อนด้วยอย่างนี้กินไม่พอ ห่อด้วย(หัวเราะ) ช่วงนั้นก็จะเป็นมะพร้าวค่ะ มีอะไรที่กินก็กินค่ะ คือว่ามันหิวค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

การรักษาศีล 5 ในระหว่างการเข้าค่ายคัดตัวจากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักอยู่ในระหว่างการปรับตัวและเป็นจุดเริ่มต้นในการฝึกรักษาศีล 5 ทำให้ยังขาดสติอยู่มากและความเคยชินที่เคยมาสัตว์มาก่อน โดยจะเห็นได้ว่า เวลาถูกขู่กดดันนักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางคนจะตบตันที่รวมถึงศีลข้อ 2 ยังมีนักเรียนบางคนแอบขโมยผลไม้ในสวนของโรงเรียนมากินเพราะความหิวซึ่งไม่คุ้นชินในการรับประทานอาหารเพียงวันละ 2 มื้อ ส่วนศีลข้อ 3 พบว่านักเรียนทุกคนปฏิบัติได้ดี ศีลข้อ 4 พบว่า ยังมีนักเรียนบางคนที่พูดเพื่อเจตน์นักเรียนส่วนใหญ่รักษาศีลข้อนี้ได้ดี ศีล 5 จากการศึกษาไม่พบการละเมิดเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของมีนเมาแต่พบการกินจุบจิบและการนอนกลางวันซึ่งทางโรงเรียนสัมมาสิกขาธิระขอ โศกถือว่าเป็นการเสพติดในรสชาติของอาหารและเสพติดการนอนเป็นการผิดศีลซึ่งในระหว่างการเข้าค่ายพบว่า มีนักเรียนหลายคนยังทำได้ยาก

2.3 วันแห่งชัยชนะ

บททดสอบทั้งร่างกายและจิตใจที่มากมายและกิจกรรมที่หลากหลายมีทั้งสุขและทุกข์ระคนกันไป ที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลได้รับการฝึกตลอดการเข้าค่ายหรือการสอบเข้า โรงเรียนสัมมาสิกขาธิระขอ โศกที่ต้องแลกมาด้วยความยากลำบาก ไม่ว่าจะเป็นการตื่นแต่ตีสี่ทุกวัน การลงงานภาคเกษตรทั้งตากแดดตากลมการทำงานที่หนักและเหนื่อย การจับจอบจับเสียมที่ทำเอามือแตกมือฟองไปตามๆกัน จนมีคำพูดที่ว่า การสอบเข้าโรงเรียนสัมมาสิกขาธิระขอ โศกไม่ใช่แค่การเอนทรานซ์

ธรรมดาๆ แต่เป็น “เอ็นสะท้าน” จริงๆ และในที่สุดวันแห่งการรอคอยก็มาถึงวันประกาศผลสอบ การประกาศผลสอบนั้นจะให้นักเรียนที่มาเข้าสอบขึ้นไปบนเวทีแล้วประกาศทีละคนท่ามกลางพ่อแม่ผู้ปกครอง คณะครู สมณะ รุ่นพี่และชาวชุมชนศิระะอโศกคอยให้กำลังใจ นักเรียนทุกคนต่างลุ้นระทึกด้วยหัวใจที่ตื่นเต้นสุดๆเมื่อมาถึงคิวของตัวเอง สามารถแยกได้ 2 ประเด็น ดังนี้ (1) การประกาศผลสอบ (2) ความรู้สึกที่มีต่อผลสอบ

2.3.1 การประกาศผลสอบ

การประกาศผลสอบของโรงเรียนสัมมาสิกขาศิระะอโศกนั้นจะให้นักเรียนที่มาเข้าสอบขึ้นไปบนเวทีแล้วประกาศทีละคนท่ามกลางพ่อแม่ผู้ปกครอง คณะครู สมณะ รุ่นพี่และชาวชุมชนศิระะอโศกคอยให้กำลังใจซึ่งการประกาศผลทีละคนโดยการให้นักเรียนออกมายืนหน้าเวทีต่อหน้าผู้คนที่ทั้งหลายทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกตื่นเต้นเป็นที่สุด ซึ่งในการประกาศผลสอบจะบอกทั้งข้อดีและข้อเสียของแต่ละคนให้ทุกคนได้รับทราบด้วย อย่างเช่น ด้านความดี พบว่าเป็นคนที่มีรักชาติ 5 ได้ดี ตั้งใจทำงาน มีความอดทน มีความอ่อนน้อมถ่อมตนและรักษาความสะอาดได้ดี ส่วนข้อเสีย พบว่า กินจุบจิบ ชอบเถียง แก้ววัดและเป็นคนไม่กล้าแสดงออก ดังประโยคที่ว่า

“บรรยากาศตอนนั้นก็รู้สึกว้าว โส ดิ้นเต้นครีบก็นึกก็กลัวว่าเราจะไม่ผ่านนะ ครีบกี้ เค้าบอกว่าผ่าน 70 คะแนนขึ้นไปถึงผ่านครีบกี้ โอ้ จะถึงมัยน้อก็รู้สึกตื่นเต้นมากครีบกี้ชื่อทุกคนก็ผ่านหมดผมคือคนสุดท้ายเลยเพื่อนทุกคนก็คือ ไปหมดแล้วผ่านทุกคนเลย 75 76 ครีบกี้ผมเค้าประกาศทีละคนคุณครูที่ดูแลรับเขาประกาศว่าผ่าน ผ่านป๊อบเหลือผมคนสุดท้ายก็ โอ้ ก็รู้สึกว้าวใจจะแป้วครีบกี้กลัวจะไม่ผ่าน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“กะ เค้าประกาศแต่ละคน แล้วก็ไปรับซองจดหมายเค้าเขียนใส่กระดาษปริ้นออกมา แล้วเค้าก็มาบอกเรานั้นก็มีซองจดหมายเขียนข้อเสีย ข้อดีของเราที่ทำไมเราได้คะแนนเท่านี้ มันมีข้อเสียอะไร มันมีข้อดีอะไรของเราในซองจดหมายนั้น ข้อดีของหนูตอนนั้นเค้าบอกว่าเป็นคนรักษาความสะอาดดี ส่วนข้อเสียนั้นน่าจะยังไม่มีความกล้าแสดงออก

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“วันที่เค้าประกาศผลหนูเป็นคนสุดท้ายที่โดนประกาศกะ พี่เค้าประกาศทุกคนนะกะ แต่พอถึงคิวหนูพี่เค้าไม่พูดอะไรนะกะ แล้วเค้าก็บอกว่า เตรียมกราบพระ อะไรยังงั้นกะ อะไรเนี่ย มีการอะไรผิดพลาดหรือเปล่า เป็นบุคคลผู้ถูกสัมภาษณ์ แล้วรู้สึกเสียใจกะ แต่ที่ขังมันเถอะอะไรอย่างเนี่ย หนูก็จะกราบอยู่คนเดียว เค้าก็ไม่กราบด้วย เค้าก็บอกพูดเล่น แล้วก็ประกาศ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

2.3.2 ความรู้สึกที่มีต่อผลสอบ

เป็นช่วงเวลาที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักต่างรอคอยด้วยหัวใจที่รู้สึกตื่นเต้น สามารถแยกความรู้สึกได้ 2 อย่าง คือ (1) ความรู้สึกตื่นเต้นและจิตใจที่สอบผ่าน (2) ความรู้สึกเสียใจเมื่อสอบผ่าน

1) ความรู้สึกตื่นเต้นและจิตใจที่สอบผ่าน

หลังจากที่ผ่านความยากลำบากมากมายในที่สุดก็มาถึงวันฟ้าหลังฝน เมื่อวินาทีที่ประกาศผลสอบ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักต่างลุ้นระทึก ทั้งตื่นเต้นและรู้สึกภาคภูมิใจที่ตนเองสอบผ่าน ดังประโยคที่ว่า

“ตื่นเต้น เราจะผ่านไหม แม่ก็นั่งดูเราตื่นเต้นกลัวไม่ผ่าน ถ้าไม่ผ่านก็ไม่รู้จะทำยังไง ดีใจที่เราผ่าน ร้องไห้คนเดียว เพราะดีใจตอนนั้นหรรหะได้ 3.7 กว่า เยอะสุด หนูกับจุกกร เยอะสุดคะ เค้าวัดที่เราถือสีล 5 ได้ใหม่ เราตั้งใจทำงานใหม่ ความอดทน อ่อนน้อมถ่อมตน อะไรประมาณนั้น”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“แต่พอเค้าบอกว่าผมได้ประมาณ 72 ครับ โอ้โห รู้สึกดีใจมากครับ ผมจำได้ 72 ครับ โอ้โห ดีใจมากครับ โอ้โหเราได้ผ่านแล้วนะทำได้แล้วรู้สึกดีใจมากครับเราได้ผ่านสัมมาสิกขาแล้ว”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“หนูก็รู้สึกดีใจคะ และตอนนั้นก็ผ่านเข้ามาม.1 ได้แล้ว ต้องจบม.6 ให้ได้ ตอนนั้นจำได้ว่าได้คะแนน 3.35คะ จำได้คะข้อดีก็คือ ชอบอ่านหนังสือและก็มีความกระตือรือร้น และก็จำไม่ได้แล้วคะ แต่ข้อเสียนี้จำได้แม่นเลยคะ ข้อเสียก็คือ ชอบเถียงคะ แล้วก็แก้วด แล้วก็กินจุบจิบ พฤติกรรมยังงั้น มินิสัยยังงั้น อันไหนที่ควรปรับปรุงแล้วก็บวกลบคูณหาร เอา ก็จะมีคนผู้ว่า คนนี้มีข้อเสียยังงั้นหรือ ทุกคนก็จะช่วยกันเก็บข้อมูล แล้วยกมือว่ามีข้อเสียอย่างนี้ๆ ไหวไหม ในอนาคตข้างหน้าจะเป็นคนได้ใหม่อย่างนี้คะ ก็จะเขียนในใบ อะไรดี ใบประกาศ มันไม่ใช่ถึงใบประกาศ มันคือใบกระดาษสีเหลือง ใบประกาศผลก็ได้คะ มันก็จะมีชื่อเรา ชื่อเล่นด้วยนะ แล้วก็จะมีข้อดีข้อเสีย แล้วก็จะมีคะแนน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“พอถึงเวลาที่ประกาศชื่อคนที่ไม่ผ่าน มีอยู่ประมาณ 7-8 คนที่ต้องเข้าค่าย ต่อ ค่าย 3 คะ ก็รู้สึกลุ้นอยู่ว่า อย่างนะ อย่างนี้เป็นเรา (หัวเราะ) พอรู้ตัวว่าผ่านรู้สึกโล่งดีคะ รอกลับมาใส่ชุดสัมมาสิกขาอย่างเดี๋ยวนะคะ เค้านั้นเรื่องการปฏิบัติ มากกว่าคะ พฤติกรรมของเราอย่างนี้คะ คือนั่นในเรื่องของศีล ของอะไรอย่างนี้คะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ตื่นตื่นคะ(หัวเราะ) ตื่นตื่นมากเลย ตั้งตารอผลสอบ ถามเพื่อนว่าผลออกยังๆ พอรู้ว่าออกก็วิ่งมาคุยก็มีชื่อเราคะชื่อ เราผ่านคะรู้สึกโล่งใจ เพราะว่าหนูก็คิดว่าหนูน่าจะผ่านอยู่แล้วนะ”(หัวเราะ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

ภาพที่ 4.13 การรับชุดนักเรียน

2) ความรู้สึกเสียใจเมื่อสอบผ่าน

แต่จากการศึกษาพบว่ามึ้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนเมื่อสอบผ่านแล้วกลับรู้สึกเสียใจเพราะถูกบังคับมาและไม่อยากเรียนที่นี่ ดังประโยคที่ว่า

“ไปร้องไห้ในห้องน้ำครับ พอจบงาน เสร้าไม่อยากจะอยู่(น้ำเสียงเริ่มแผ่วเบา) เพราะถ้าผ่านปุ๊บโดนบังคับให้เรียนแน่นอนก็มันก็เป็นอย่างที่คิดเอาไว้ครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

อย่างไรก็ตามแม้ในช่วงแรกที่คัดตัวผ่านเข้ามาเป็นนักเรียนใหม่จะรู้สึกเสียใจแต่เมื่อได้ใช้ชีวิตที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศรัทธาอโศกแล้วนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักรายนี้ก็สามารปรับตัวและปรับใจให้เข้ากับการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5ได้

ประเด็นที่ 3. การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ในรั้วสัมมาสิกขาศรัทธาอโศก

ข้อมูลในประเด็นนี้แสดงให้เห็นภาพโดยรวมการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของโรงเรียนสัมมาสิกขาศรัทธาอโศก ซึ่งโรงเรียนสัมมาสิกขาศรัทธาอโศกนั้นเป็นโรงเรียนวิถิพุทธและเป็นโรงเรียนประจำนักเรียนที่ต้องใช้ชีวิตในโรงเรียนตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอนโดยมีนักเรียนจากหลากหลายจังหวัดทั่วประเทศมาอยู่รวมกันและเป็นการศึกษาแบบให้เปล่าโดยมีค่าใช้จ่ายและ เปิด

สอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ซึ่งมีปรัชญาการศึกษา คือ “ศิลปะเด่น เป็นงาน ชาตุนิยม” และมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ศิลปะเด่น 40% เป็นงาน 35% ชาตุนิยม 25% โดยนำหลักศานนามาบูรณาการร่วมกับการศึกษาซึ่งมุ่งเน้นศิลปะธรรมเป็นหัวใจหลักและมุ่งเน้นให้การศึกษาให้คนเป็นคนดีก่อนเก่ง ด้วยการปลูกฝังธรรมะและการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ตลอดหลักสูตรการศึกษา คือ 6 ปี โดยนักเรียนต้องมีคุณสมบัติดังนี้ (1) ถือศีล 5 (2) ละบายมุข (3) รับประทานมังสวิรัต สามารถแยกประเด็นได้ 4 ประเด็น คือ (1) การรักษาศีลในวิถีชีวิตสัมมาสิกขาสิระโสภ (2) ตรวจศีล ตรวจธรรม (3) การงานพื้นฐานชีวิต (4) การปลูกฝังศิลปะธรรม ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้ โดยมีกิจกรรมประจำวันดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 กิจกรรมประจำวันของนักเรียนสัมมาสิกขาสิระโสภ

เวลา	กิจกรรม
04.45-05.00 น.	ตื่นนอน
05.00-05.50 น.	ออกกำลังกายและกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
05.50-06.00 น.	กิจกรรมหน้าเสาธง
06.00-08.30 น.	ลงฐานงาน
08.45-09.15 น.	ฟังธรรมบนศาลา
09.30-10.30 น.	รับประทานอาหาร
10.30-11.00 น.	ทำความสะอาดที่พัก
11.00-11.30 น.	เวลาส่วนตัว
11.30-15.00 น.	เรียนวิชาการ
15.00-16.30 น.	ลงฐานงาน
16.30-17.00 น.	อาบน้ำทำธุระส่วนตัว
17.00-18.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
18.00-20.00 น.	ตรวจศีล พบครู วิปัสสนาจอแก้ว
20.20-20.30 น.	สวดมนต์ เข้านอน

จากตารางดังกล่าวยังพบว่ามีกรตรวจศีลวันอาทิตย์ สัปดาห์แรกตรวจศีลรวมทั้งหมด สัปดาห์สองตรวจศีลแยกหญิงแยกชาย สัปดาห์ที่สามตรวจศีลเป็นชั้นเรียน สัปดาห์ที่สี่ประชุมชมุททรัพย์ (ถ้ามีห้าสัปดาห์ สัปดาห์ที่ห้าแยกเป็นฐานงาน) วันจันทร์ (ทำวัตรเช้า) เวลา 03.30 น.

วันอังคาร (วันกสิกรรม) เวลา 05.00 น. วันพุธ (วันกิจกรรม) วันพุธสัปดาห์ที่สอง พัฒนาชุมชน
วันพุธสุดท้าย กินข้าวป่า วันพุธที่เหลือกิจกรรมชุมชน

3.1 การรักษาศีล5 ในวิถีชีวิตสัมมาสิกขาศีระขอโศก

เมื่อสอบผ่านได้เป็นนักเรียนสัมมาสิกขาศีระขอโศก โดยมีวิถีชีวิตตามหลักศีล5 ทั้งเรียนทั้งทำงานและทำกิจกรรมต่างๆ นักเรียนทุกคนต้องรักษาศีล5 สามารถแยกเป็น 2 ช่วง คือ (1) วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีลในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น (2) วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีลในช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการสัมภาษณ์นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า มีนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้วิจัยจึงได้แยกเป็นช่วง ม.ต้น และ ม.ปลาย ซึ่งจะให้เห็นพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย

3.1.1 วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีล5 ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น

หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ม.1-ม.3 จากการศึกษาพบว่า ในช่วงเริ่มต้นของการรักษาศีล5 เป็นช่วงอยู่ในการปรับตัวจากความเคยชินแบบเดิมจึงทำให้ขาดสติ และเกิดการละเมิดศีลข้อต่างๆ แต่เมื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 มากขึ้นทำให้รักษาศีล5 ได้ดีขึ้นสามารถแยกเป็น 2 ประเด็นได้แก่ 1) การเคร่งครัดในศีล5 2) การไม่เคร่งครัดในศีล5 ดังนี้

1) การเคร่งครัดในศีล 5 ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น

หมายถึง นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถรักษา กาย วาจาและใจไม่ให้ ละเมิดศีลในแต่ละข้อหรือละเมิดเพียงแค่อะเลี้ยวๆ น้อยๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์

จากการศึกษาพบว่าในช่วงระหว่างการเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ ข้อมูลหลักยังตบยุง บีบค ด้วยความสะใจและสนุกสนาน แต่เมื่อสอบผ่านได้เข้ามาเป็นนักเรียน สัมมาสิกขาศีระขอโศกแล้วได้รับการอบรมสั่งสอนและการปลูกฝังให้ละเว้นจากการฆ่าสัตว์จาก สมณะ ซึ่งได้ฟังเทศน์ทุกวันช่วงก่อนรับประทานอาหารเช้าและจากพฤติกรรมที่เป็นต้นแบบจาก สมณะ ผู้ใหญ่ ลูกป่าน้ำอา ครูบาอาจารย์และนักเรียนด้วยกันที่ไม่ฆ่าสัตว์ทำให้เกิดการเรียนรู้ พฤติกรรมดังกล่าวจนเกิดการเรียนรู้ซึมซับรับเอามาปฏิบัติในชีวิตประจำวันจากเดือนเป็นปีและเป็น หลายปีจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้ เมื่อถูกยุงกัดก็มีสติรู้เท่าทันและไม่ตบยุง แต่ได้ปิดไล่หรือเป่าแทนแม้จะรำคาญมากก็ใช้พัดลมเปิดไล่ จากการให้ข้อมูลพบว่า นักเรียนผู้ให้ ข้อมูลหลักเลิกฆ่าสัตว์ได้ทุกคนและเกิดจิตเมตตาธรรมสงสารชีวิตสัตว์และกลัวบาปกรรมนอกจาก ไม่ฆ่าสัตว์แล้วยังได้ช่วยเหลือสัตว์อย่างเช่น ช่วยมดช่วยแมลงที่ตกอยู่ใน โถส้วมด้วยการใช้ไม้เขี่ย ขึ้น ดังประโยคที่ว่า

“ยุ่งมากก็ปิดๆ ออกไปครับ ไม่ให้มันตายครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ถ้าเป็นช่วงม.ต้นก็ เรื่องศีลข้อ 1 ก็ไม่มี”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ข้อ 1 ส่วนมากถ้าให้มดอยู่ในโกสัวแบบนี้ละ ก็จะช่วยขึ้นมาก็ช่วย
ทุกๆ ครั้งก็เอา กิ่งไม้ ใบไม้ หย่อนลงไปแล้วมันก็จะไต่ขึ้นมา นอกจากที่จะไม่ฆ่าแล้ว ก็ช่วยด้วย
อย่างงี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“ไม่ครับ กลัวครับ กลัวมันเจ็บกลัวมันตาย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ไม่ฆ่าไม่ตบยุ่ง หนูเริ่มทำได้มานานแล้ว ยุงมาเกาะ ก็เป่าเอา ก็ถ้า
เรื่องมังสวิรัต ศีลข้อ 1 หนูทำได้ หนูไม่กินเนื้อ เพราะว่า ป.6 สัญญาคุณแม่แล้วว่า ไม่กินเนื้อไปเลยจะ
กินมังฯ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“ม.3 ครับข้อ 1 หนี ฆ่าสัตว์หนุมนไม่อยากฆ่าแล้วครับเพราะมัน
สงสารครับ เค้าก็มีชีวิตของเค้า เพราะเค้ารักษาชีวิตเค้าเหมือนกับเราครับ เรายังรักชีวิตปัดออกอย่าง
เดียวครับ ก็ไม่ตบแล้วครับก็เป่ามันออก ปัดมันออกครับ บางทีมันรำคาญก็เอาอะไรหาพัดลมเปิดใส่
เลยครับ ไม่ให้มันมากวนครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ก. การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 1

จากการศึกษาพบว่า มีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายชายเพียงหนึ่ง
รายที่บางเวลามีอาการมโหฬารและทะเลาะกับเพื่อนถึงขั้นลงไม้ลงมือกันแต่มีรุ่นพี่มาห้ามไว้ได้ทัน
ดังประโยคที่ว่า

“ ก็ช่วงนั้น ม.1 ทะเลาะกันครับก็เพื่อนมั้งครับ ไปเอาเรื่องแฟนมา
ปนเรื่องส่วนตัวผมก็ใส่ไปเลย เฮ้ย ไอ้...(เพื่อน) มึงคิดน้อยดิ เฮ้ย เพื่อนเขาเป็นยังไงดูสภาพจิตใจ
เขาบ้างมันก็ลุกขึ้นมาผมก็พากันจับคอเสื้อไอ้...(เพื่อน) เขวี้ยงพากันเขวี้ยงกันก็เสร็จแล้วรุ่นพี่ จะชด
กันแล้วจะชดรอบ 2 นี่ก็คือต่อยกันแน่นอนมันใจเลยตอนนั้น รุ่นพี่แกวิ่งมาห้ามก่อนก็ โอเคครับก็
เลย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

(2) การงดเว้นจากการลักขโมย

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถควบคุมและลดความอยากของตนเองได้และไม่ขโมยของผู้อื่น โดยการเรียนรู้จักยับยั้งชั่งใจไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตนเองซึ่งจากเมื่อก่อนเคยขโมยขนม ขโมยเงินของพ่อแม่และบางคนขโมยเหล็กของโรงเรียนไปขายแล้วเอาเงินมาเล่นเกม แต่เมื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีวิถีชีวิตแบบใหม่ แบบการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 และได้รับการปลูกฝังด้านศีลธรรม ไม่ให้เอาของของผู้อื่นมาเป็นของตนเองจึงเริ่มเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น โดยเลิกการขโมยแต่ยังพบการวิสาสะข้าวของเครื่องใช้ เช่น สมู ยาสีฟันของเพื่อนมาใช้แล้วบอกกล่าวภายหลัง ดังประโยคที่ว่า

“ก็ยังวิสาสะอยู่บ้างครับ ไปเอาสบู่มาใช้แล้วก็บอกทีหลังข้อ 2 ก็ทำได้ครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ข้อ 2 เราก็ไม่มีจิตนั้นอยู่แล้ว”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“นอกจากไม่ขโมยแล้ว ก็ให้ด้วย อะไรอย่างนี้ค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“ขโมยก็เริ่มไม่ค่อยมีแล้ว ถ้าขโมยแบบจริงๆ จังๆ นะ ไม่มีแล้ว”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

ก. การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 2

จากการศึกษาพบว่า ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น มีเพียงนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางรายที่ยังละเมิดศีลโดยการแอบออกไปซื้อขนมและส้มตำมากินซึ่งเป็นการผิดศีลและกฎของโรงเรียน นักเรียนผู้ให้ข้อมูลเล่าว่า ช่วงนั้นตามใจเพื่อนมากไปเค้าพาอะไรก็ทำ นอกจากนี้ยังพบนักเรียนอีกคนมีแอบขโมยขนมกล่องตอนรับถ่ายบาตรจากสมณะมากิน ดังประโยคที่ว่า

“ปฏิบัติศีล ไม่ดีเลยคะ เพราะว่าตามคนอื่นเค้าเค้าพาทำผิด เราก็ทำตามคะ (หัวเราะ) คือบ้านราชมนัก็ไกลอะนะคะ เราก็พยายามที่จะกระเสือกกระสนออกไปข้างนอก ไปซื้อส้มตำอย่างนี้คะ ไปซื้อตำปลาร้าคะ (หัวเราะดังมาก) ไปซื้อไก่กักลับเข้ามากิน แล้วก็แม่ส่งมือถือมาให้คะ ก็ใช้อยู่สักประมาณอาทิตย์หนึ่งคะ แต่รู้สึกไม่ดีมากคะ รู้สึกลับๆ ล่อๆ ก็เลยเอาไปฝากคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“รู้สึกว่ามันก็ ถ้ามว่ามันมีมันก็มีครับ นมอย่างนี้ครับ เวลาเค้า
บิณฑบาตเสร็จครับ หยิบมากินมันก็กล่องสองกล่องครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

(3) การสำรวจระวังไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนสัมมาสิกขาธิระยะอโศกชายหญิงไม่
อนุญาตให้ถูกเนื้อต้องตัวกันไม่ให้คุยกันในที่ลับตาคนสองต่อสอง เพราะโรงเรียนสัมมาสิกขาธิระยะ
อโศกเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ โดยใช้หลักศานนามาบูรณาการกับการศึกษาและมองเห็นโทษภัยในการ
ไม่สำรวจระวังของการถูกเนื้อต้องตัวกันซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดจิตยินดีในเพศตรงข้ามซึ่งอาจจะทำให้
ผิดศีลได้ ซึ่งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักก็สามารถทำผิดได้ จากการศึกษพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูล
หลักที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ13-15 ปี) สามารถรักษาศีลข้อนี้ได้ดี ดังประโยคที่ว่า

“มีมันก็จะม่แต่ผลอครับ ไปชนเขาเวลาทำงาน อะไรประมาณนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ข้อ 3 ก็ไม่มี ม.ต้นจะไม่มีเรื่องของข้อ 3”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ผู้ชายก็ไม่เล่นแบบโค่นตัวอะไรอย่างนี้คะ ไม่ว่าจะตั้งใจ หรือไม่
ตั้งใจ จะระมัดระวังมากๆจริงๆนะคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ก. การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ3

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นนักเรียน
ผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายหญิงบางคนเริ่มมีความรักและได้ละเมิดศีลและกฎของ โรงเรียนโดยการแอบคุย
กันสองต่อสองกับฝ่ายชายในที่ลับ การแอบคุยกันในที่ลับและการอยู่เพียงลำพังสองต่อสองอาจทำ
ให้นักเรียนไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้และอาจทำผิดศีลธรรมได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

“ศีลข้อ 3 ก็เริ่มมีตอน ม.3 ค่ะ เริ่มมีแฟนอยู่ แต่ก็แอบคุยอยู่ค่ะ แต่
ก็ไม่บ่อยมาก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

(4) การงดเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักยังไม่เคร่งครัดในศีลข้อ
นี้โดยมีการพูดคำหยาบ เช่น กู มึง ไอ้สัตว์ และเพื่อเจ้ากันเป็นส่วนใหญ่

“ข้อ 4 ก่อนข้างที่จะพูดจาหยาบคายอยู่คะ เพราะว่าเพื่อนส่วนใหญ่เป็นคนอีสาน แล้วที่นี้ ก็พูดกัน ภูเขา มิงๆผู้หญิงด้วยกันก็พูด”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“มีแต่ห้าเอ๊ย โว้ย ๊วะ อย่างนี้ครับจะหลุดออกมาบ้างคุยกับเพื่อนผู้ชายครับเพื่อนที่สนิทกัน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“บางทีมันก็เรียกเพื่อนอิหวานอิฟูเงี้ยก็จะพูดประมาณนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

ก. การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 4

จากการให้ข้อมูลพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักยังขาดสติในการพูด โดยเฉพาะคำหยาบ ซึ่งส่วนใหญ่จะพูดกับเพื่อนที่สนิทเท่านั้น อย่างเช่นคำว่า ภูเขา มิง บางคนอุทานกับตนเองเช่นคำว่า แม่่ง หรือนักเรียนบางคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวเถียงกับผู้ใหญ่ ดังประโยคที่ว่า

“ข้อ 4 ก่อนข้างที่จะพูดจาหยาบคายอยู่คะ เพราะว่าเพื่อนส่วนใหญ่เป็นคนอีสาน แล้วที่นี้ ก็พูดกัน ภูเขา มิงๆผู้หญิงด้วยกันก็พูด แต่หนูก็พยายามที่จะไม่พูดแล้วนะคะ บางทีมันก็ผลอคะ เราอยู่กับเขาหมุ่มมากที่เข้าพูดกันนะคะ แล้วอีกเรื่องหนึ่งก็เป็นเรื่องของอารมณ์คะ เป็นคนที่ค่อนข้างที่จะเถียงนะคะ ตอนม.ต้นอยู่ครั้วก็จะมีปัญหาเกี่ยวกับขยมะลิตตลอดเลยคะ ว่าๆๆๆๆขย คือขยก็ว่าเรา เราก็อ้วกลับ อย่างงี้คะ เราก็อ้วขย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“เพื่อเจ้อครับคำหยาบพูดอยู่ครับเวลาเจอเพื่อนจะพูดกับเพื่อนสนิทครับ พูดคำว่าภูเขาเอ๊ยเอ๊ยไปไหน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ข้อ 4 นี้ก็จะมีแค่ว่า ๊วะ ๊วะ ๊วะ อะไรพวกนี้หรือว่าคุยคำหยาบบ้างบางทีก็จะหลุดปาก ๊วะ ๊วะ แม่่ง ๊วะ ๊วะ แต่ว่าแม่่งของเราไม่ได้ความว่าจะไปด่าพ่อด่าแม่นะคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“มิง ภูเขา อย่างนี้ครับ ไม่เคยไปด่าใครหลังๆบางทีโมโหก็ขึ้นมิงขึ้นภูเขาแค่นั้นครับ บางทีก็ห้ามไว้บางทีคุยกับรุ่นพี่ๆก็แบบมาขึ้นเสียงใส่ผมก็ทนไว้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“เหมือนเดิม ภูเขา มิง แล้วก็คำ สัตว์อะไรอย่างนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“หลุดมา เอ๊ย ไอ้เหี้ยจะไม่มีไอ้สัตว์จะไม่มี มีแต่ห้าเอ๊ย โว้ย วีะ
อย่างนี้ครับจะหลุดออกมาบ้างคุยกับเพื่อนผู้ชายครับเพื่อนที่สนิทกันแต่รุ่นพี่รุ่นน้องก็จะไม่พูดครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

(5) การงดเว้นจากการเสพสิ่งเสพติดของมีนเมา

จากการศึกษาพบว่า เรื่องหยาบๆที่เป็น ยาเสพติด สุราและบุหรีไม่พบการละเมิดศีลข้อนี้ แต่ศีลที่ละเอียดยของศีลข้อนี้ คือการกินนอกรมือนอกเวลา และการนอนกลางวัน ซึ่งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลสามารถเคร่งครัดในศีลข้อนี้ได้ซึ่งพบว่า ไม่กินนอกรมือนอกเวลาแม้จะได้รับขนมจากคนอื่นก็ตามสามารถยับยั้งชั่งใจตนเองได้ซึ่งเกิดจากความตั้งใจที่จะรักษาศีลข้อนี้ให้ดีและนักเรียนบางคนสามารถที่จะฝืนใจตนเองโดยไม่นอนกลางวันนอกจากเวลาไม่สบายและเพลียมากๆถึงจะนอน ดังประโยคที่ว่า

“ตอนม.ต้นการกินจุบจิบก็คือการเอาเปรียบเพื่อนชนิดหนึ่งนะจะคนอื่นไม่ได้กินนะจะ คือ ขึ้นมัธยมเรามีเพื่อน เราเอาเปรียบเพื่อนนะ อะไรอย่างนี้ อย่างกระนั้นเลยไปชวนเพื่อนกินด้วยเลยดีกว่า (หัวเราะ) ก็ไม่กินเท่าไรนะจะ ยับยั้งชั่งใจ ตั้งใจจะเป็นขนมที่มีคนเอามาให้ จะไม่เก็บไว้ต่อให้เก็บ เอ๊ย เก็บไว้กินตอนเย็น ตอนกินข้าวก็ได้ ไม่กินจุบจิบอย่างนี้ ก็จะ
ไม่เก็บเลย ให้คนอื่นไป ช่วงหนึ่งที่ตั้งใจมากๆในการถือศีล”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“นอนกลางวันบางทีถ้าเพลียจริงๆก็นอนพัก บางทีมันวูบไปเลยครับ
ไม่มีมาแบบตั้งใจมานอนอย่างนี้ครับไม่มี”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

ก. การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 5

โดยทั่วไปที่โรงเรียนสัมมาสิกขาธิระยะอโศกนักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของมีนเมาทุกชนิด แต่การศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักละเมิดศีลที่ละเอียดยังขึ้นได้แก่ การกินจุบจิบ และการนอนกลางวัน เป็นศีลข้อที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นละเมิดมากที่สุด เช่น เวลาไปทำงานที่สวนก็จะแอบกินผลไม้ นอกจากนั้นก็แอบกินขนม ส่วนการนอนกลางวันพบว่า ส่วนใหญ่จะงีบหลับประมาณ 10-20 นาทีและพบการเสพติดอิเล็กทรอนิกส์ การเล่นเกม ฟังเพลงโดยการแอบมีโทรศัพท์ ซึ่งเป็นการผิดกฎของโรงเรียน ดังประโยคที่ว่า

“ข้อ 5 จุบจิบ เราก็เริ่มนอนกลางวัน เสพติดอิเล็กทรอนิกส์ เสพติดเพลง”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“จวบจิบ นอนกลางวัน เล่นเกม”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ข้อ 5 ก็จะมีกินจวบจิบนี้แหละค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ข้อ 5 ก็ อิม นอนกลางวัน ผิดหมดนั่นแหละคะจวบจิบก็จวบ นอนกลางวันก็นอนบ่อย ถามว่าบ่อยก็บ่อย เห็นเค้าทำก็ทำตามเค้ามาเห็นพี่ พี่เค้านอนเราก็ลองนอนบ้าง เราไม่ชอบนอนกลางวัน แต่พอนอนแล้วเออ นอนแล้วรู้สึกมันดี ก็นอน ก็ดีเลยคะ นอน 10-15 นาที ช่วงม.3”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“ก็บุลงบุหรีก็ไม่อันนี้อยู่แล้วไม่ไปยุ่งอยู่แล้วครับก็ยิ่งมาอยู่ที่นี้ก็ไม่มีเลขแต่กินนอกมือก็ยังมีบ้างครับ คล้ายๆกับ ไปลงสวนก็จะมีกินนะครับผลไม้ อะไรอย่างนี้กิน อันนี้บ้างยังกินอยู่ครับข้อนี้ นอนกลางวันก็จะมีนอนเพื่อ ใอันนี้ครับนอนสิบยี่สิบนาทีครับก็จะมีนอนบ้างบางทีก็แอบนอนยาวเพลินเลยครับมันก็ยาวบ้างก็ไม่ได้ไปห้องเรียนมันก็มีครับแต่ไม่บ่อยครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

การละเมิดศีล 5 ของนักเรียนในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นจากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ศีลที่ละเมิดมากที่สุดได้แก่ ศีลข้อ 4 และข้อ 5 โดยพบการพูดคำหยาบกับเพื่อนที่สนิทเท่านั้น ส่วนศีลข้อที่ 5 ไม่พบการยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดของมีนเมาแต่พบกินรับประทานจวบจิบและนอนกลางวัน ซึ่งเป็นศีลที่ละเอียดยิ่งขึ้น และจากการปลูกฝังการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 และการนำมาใช้ในชีวิตจริงทุกวันทุกเดือนและหลายปีจนเกิดความรู้ความเข้าใจถึงแก่นแท้ของศีล 5 ซึ่งพบว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน ละ ลด และเลิกฆ่าสัตว์ได้ โดยเป็นศีลที่เด่นชัดที่สุด ส่วนศีลข้อ 2 ข้อ 3 และข้อ 5 ก็สามารถปฏิบัติได้ดีเช่นกันมีเพียงศีลข้อ 4 เรื่องการพูดคำหยาบและเพื่อเจ้อที่ยังมีการละเมิดอยู่

3.1.2 วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีล 5 ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 มากขึ้นทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจศีลในแต่ละข้อได้ดียิ่งขึ้น แบ่งเป็น 2 ประเด็นดังนี้

- 1) การเคร่งครัดในศีล 5
- 2) การไม่เคร่งครัดในศีล 5 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การเคร่งครัดในศีลข้อ 5 ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการศึกษาพบว่า หลังจากผ่านประสบการณ์ในการรักษาศีล 5 มา 3-4 ปี ส่งผลให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดความเข้าใจในในศีลแต่ละข้อได้ละเอียดขึ้นและบวกกับวุฒิ

ภาวะที่เพิ่มมากขึ้นทำให้มีสติสามารถควบคุมกายวาจาและใจของตนเองได้มากยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดของศีลข้อ 1 ถึงข้อ 5 ดังนี้

(1) การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์

จากการศึกษาพบว่า ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เลิกการฆ่าสัตว์ได้แล้ว ซึ่งจากงานวิจัยนี้มีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 5 คน อีก 3 คนเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และจากการสัมภาษณ์พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคนนอกจากไม่ฆ่าสัตว์แล้วยังมีความเข้าใจเรื่องศีลข้อ 1 ละเอียดลึกซึ่งมากขึ้นและมีสติมีความตั้งใจที่จะรักษาศีลให้บริสุทธิ์เพิ่มขึ้น อย่างเช่น เวลาปิดเทอมกลับบ้านก็พยายามไม่กินอาหารที่มีส่วนผสมของเนื้อสัตว์ เช่น มาล่า ขนมปังและไข่และพบว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ก่อนที่จะเทน้ำร้อนทิ้งได้ผสมน้ำเปล่าให้เย็นก่อนแล้วจึงเทลงดินซึ่งจะทำให้สัตว์ที่อยู่ในดินไม่ตายแต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนก็จะเททิ้งไปเลยโดยไม่ได้คิดอะไรจากข้อมูลจึงพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเกิดจิตเมตตาและสามารถเข้าใจถึงแก่นแท้ของศีลข้อนี้และสามารถเลิกฆ่าสัตว์ได้ ดังประโยคที่ว่า

“พอข้ามมา.ปลาย ศีล 1 ยิ่งไม่มีกว่าเดิมถ้าอยู่ในวัดพยายามจะไล่ละ เริ่มเป็นนิสัยแล้วละ เริ่มไม่ตบมันแล้วละคือพอเรารู้สึกว่าเราถือศีล 5 แล้วเราก็พยายามที่จะไม่ฆ่าสัตว์ คือไหนๆเราก็มากินมังสวิรัตทั้งที คือ สัตว์ใหญ่ สัตว์อะไร เราก็ไม่ได้กินมันแล้ว แล้วยุ่งตัวแค่นิดเดียวเองเราจะไปตบมันทำไม ถ้าตบปืบ ที่เรากินมังสวิรัต มันก็ทำให้เราผิดศีลข้อ 1 อยู่ดี มันก็ผิดศีลข้อ 1 อยู่ดี มันก็รวมอยู่ด้วยกัน ดังนั้นเราก็ทำให้มันบริสุทธิ์ดีกว่า ก็แค่ยุ่งตัวเล็กๆอย่างนี้ละคือหนูมีความเข้าใจในศีลมากขึ้น พยายามที่จะปฏิบัติมากขึ้น คือมีช่วงหนึ่งที่หนูพยายาม จนช่วงนี้หนูก็ยังทำอยู่ คือหนูจะพยายามไม่กินอะไรที่มีส่วนผสมของเนื้อสัตว์ หรือ ไข่ นม เนย ละ คือตั้งแต่ขึ้น ม.6 มา เราพึ่งจะมารู้สึกว่า เราควรจะทำปฏิบัติได้แล้วนะ ตอนที่เรากลัวจะจบแล้วอย่างนี้ละ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ข้อ 1 ละไม่ฆ่าสัตว์ ยุงก็ไม่ตบปืบ แล้วก็เป่าเอาที่ไม่ได้มีนิสัยสั่งสมการฆ่ากับสัตว์อยู่แล้วละ แล้วยังเรามาปฏิบัติธรรมอย่างนี้ละ เราก็ได้ฟังสมาธิไปที่ศีล อยู่ที่เรากินมากกว่าเดิม คุณสิ่งที่เราทำได้ เราก็สบายๆนะละ แล้วยังก็ดีขึ้นตามลำดับ ก็เราไม่ได้โหดร้ายอะไร เจอมดก็บีบคแบบนั้นไม่ๆละ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ไม่ละ ไม่ตบก็เป่าละ ถ้ามากัดแต่เราไม่รู้ตัว คิดว่ามีอะไรมาเกาะอะไรอย่างนี้ปัดแล้ว เผลอมันตายก็ไม่ได้ตั้งใจ ก็เป่าเอาส่วนมากละ ถ้ามีกาน้ำร้อนอย่างนี้อยู่ในมือ มันจะต้องเทน้ำร้อนทิ้ง ก็จะสาตไปเลยไปเลยโดยที่ไม่คิดว่ามันอาจจะมิมคอยู่แถวนั้นมันอาจจะตาย

ได้ พอฟังเทศน์นี้ล่ะคะ ถึงว่าเราก็ต้องระมัดระวัง เราอาจจะไม่ได้ตั้งใจ ทำให้เค้าตายได้ เดี่ยวนี้จะเท
น้ำ จะทำอะไรก็จะผสมน้ำเปล่าก่อนให้เป็นนิสัยเลยคะ มีสติมากขึ้น เยอะเลยคะ มากขึ้นกว่าแต่
ก่อน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ก. การละเมิดในการฆ่าสัตว์

จากการศึกษาไม่พบการละเมิดในศีลข้อนี้

(2) การงดเว้นจากการลักขโมย

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถเรียนรู้และ
เข้าใจจนสามารถยับยั้งชั่งใจของตนเองไม่ให้ขโมยของผู้อื่น ได้มีเพียงแต่การวิสาสะข้าวของ
เครื่องใช้ส่วนตัวของเพื่อนใช้แล้วบอกทีหลังดังประโยคที่ว่า

“ข้อ 2 ก็วิสาสะคะ ไม่ได้เอาอะไรไปเลย ใช้นะ” (หัวเราะ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ข้อ 2 ก็ไม่ขโมย จริงๆก็ไม่ขโมยอยู่แล้ว อาจจะมิจิตที่คิดว่านี่มันคือ
ของๆเรานะ ของวัดนะ เราก็ถือว่าเด็กวัดนะ อะโรอย่างนี้ ก็ไหนบอกว่าของทุกอย่าง ก็คือของหนูนี้
ล่ะ หนูก็ใช้ เมื่อก่อนก็ต่อมะม่วง ก็คิดว่ามันเป็นของตัวเอง ไม่เคยยกมือเลยคะ ช่วงนั้นก็ไม่ได้เลย
พอมันจะเป็นอะไรที่ต่อกันมาเรื่อย ถ้าพอไม่เอามะม่วงมาก็ไม่มีการไปทำแจ่ว ทำแจ่ว ก็ไม่ต้องไป
โกหกว่านี่ทำไปที่ไหน ก็ไม่ต้องโกหกอย่างนี้คะ ถ้าไม่โกหกก็ไม่ผิด ศีลข้อ 4 แล้วก็พอไปเอา
มะม่วง แล้วก็ทำแจ่วเสร็จแล้วก็กิน ก็ผิดศีลข้อ 5 ต่ออีก อะโรอย่างนี้คะ คือตัดวงจรอะไรประมาณ
นั้นล่ะ ช่วงนั้นก็พยายามเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับน้องคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ก. การละเมิดในการลักขโมย

จากการศึกษาไม่พบการละเมิดในศีลข้อนี้

(3) การสำรวมระวังไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน

ข้อมูลในส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงการเคร่งครัดทั้งกาย วาจาและใจของ
ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นนักเรียนฝ่ายหญิงซึ่งตอนที่อยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเคยแอบไปคุยกับ
นักเรียนฝ่ายชายแต่เมื่อขึ้นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเข้าใจศีลข้อและเลิกพฤติกรรมดังกล่าว
ดังประโยคที่ว่า

“ศีลข้อ 3 ก็บริสุทธิ์แล้วคะ ไม่มีฟง ไม่มีแฟนแล้วคะ ไม่มีแอบไปคุย
กันแล้วพอลืม ม.ปลาย มาก็คือเลิกเลยคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ก็เรื่องการมีความรักนี้แหละคะ ก็คือ โลกส่วนตัวนี้จะไม่มีเพราะว่า
ไม่คิดว่าจะเอามาเป็นแก่นสารอะไร”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ก. การสำรวจระวังไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน

คือการไม่สำรวจซึ่งมีการหยอกล้อกันระหว่างนักเรียนชายกับ
นักเรียนหญิงจากการศึกษาพบว่า มีการหยอกล้อกับเพื่อนสนิทที่เป็นเพศตรงข้าม ดังประโยคที่ว่า

“ข้อ 3 ก็จะมีเล่นกับเพื่อนเล่นกับรุ่นพี่นี้เยอะคือเราขึ้นมาสนิทกับ
พี่ม.ปลายก็จะเล่นเหมือนกับสนิทกันมากก็เล่นถึงเนื้อถึงตัวกันจะเป็นอย่างนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ก็มีผิคิด ก็ไปคุยกันตอนกลางคืนอย่างนี้ เขาก็จับได้เขาก็ว่า เข่า
ก็ลงโทษมันก็เช็ด”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

(4) การงดเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า

จากเมื่อก่อนที่เรียนอยู่ มัธยมศึกษาตอนต้นไม่สามารถควบคุมการ
พูดของตนเองได้แต่เมื่อขึ้นมาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักหลายคนสามารถ
รักษาศีลข้อนี้ได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 พยายามควบคุมอารมณ์ของตนเองและ
พยายามที่จะไม่เถียงผู้ใหญ่แม้บางครั้งไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้จึงได้เถียงกับผู้ใหญ่
อารมณ์เย็นลงกลับรู้สึกว่าเป็นตัวเองก้าวร้าวและพฤติกรรมไม่เหมาะสมและรู้สึกสำนึกผิดจึงได้ไป
กราบขอโทษผู้ใหญ่ในภายหลังและได้ตั้งใจที่จะอ่อนน้อมถ่อมตนให้มากยิ่งขึ้นและพบว่านักเรียน
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 เลิกพูดคำหยาบและเลิกโกหก ดังประโยคที่ว่า

“แต่ทุกวันนี้ต้องทำความเข้าใจคะ ว่าอย่างที่ไม่นานมานี้มีปัญหาเกี่ยวกับ
ชายคนหนึ่งเล็กน้อย คือพอเราทำพฤติกรรมอย่างนั้นออกไป คือพฤติกรรมก้าวร้าว เราก็มารู้สึกมัน
ไม่ใช่เนะ รู้สึกสำนึกผิดทำไมเราต้องไปทำอะไรกับเขาแบบนั้น คือ ก็ไปขอโทษคะ หลังจากนั้น คือ
ช่วงม.6 นี้ละคะ ที่ถ้าหนูทำไม่ดี พูดไม่ดีกับใครหนูก็จะไปขอโทษ อย่างเดียวกับบางคนหนึ่งแรง
หน่อย ก็ไปกราบขอโทษอะไรยังงี้คะ หนูรู้สึกผิด พยายามที่จะควบคุมคำพูด ปากของตัวเองแล้วก็
อารมณ์ด้วยคะ แต่พอขึ้นมาม.6 แล้วรู้สึกนึกถึงอะไรมาขึ้นนะคะ เวลาเราเถียงกับผู้ใหญ่เรารู้สึกผิด
ทำให้เราเงียบได้มากคะ มันเป็นการปฏิบัติธรรมนะคะ (หัวเราะ) พยายามที่จะปฏิบัตินะคะ ยอม
อ่อนน้อมถ่อมตน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ข้อที่ 4 ก็ไม่พูดโกหก ไม่ให้พูดเพื่อเจ้า ไม่ให้พูดคำหยาบ ไม่ให้พูด
 ส่อเสียด ส่อเสียดหนูก็ไม่พูด โกหก หนูก็ไม่พูด มีแต่ล้อเล่นกันหลอกๆ หลอกแต่ไม่ตั้งใจอะไร
 อย่างนี้ แต่ว่าพูดก็พูดคำหยาบก็พูดอยู่ แต่ก็ไม่ได้ถึงกับหยาบมาก แม่จ๋า คำว่า โครต อย่างนี้ แต่สำหรับ
 เล้ามันคือหยาบมาก แต่กู มึง อย่างนี้ ไม่พูดแล้ว”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

ก. การละเมิดในการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า

จากการศึกษาพบว่า มีบางช่วงบางเวลาบางอารมณ์ที่นักเรียนผู้ให้
 ข้อมูลหลักขาดสติทำให้ละเมิดศีลข้อนี้ เช่น การพูดคำหยาบ แม่จ๋า โดยเป็นการพูดประกอบการเล่า
 เรื่องและจากการเห็นเพื่อนพูดคำหยาบ ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ ทำให้ซึมซับจากเพื่อน ดังประโยคที่ว่า

“ก็พูดคำหยาบ พูดอะไรจริงๆ ก็พูดบ้างพูดให้มันตลก ไปกษานะคะ
 ก็แม่เธอ อะไรอย่างนี้ ถ้าเป็นภาษาอีสานก็ แม่จ๋า หิวข้าวแสงตอนนั้น ใช้เวลาประกอบการเล่าเรื่อง
 นะคะ ได้ธรรมะมากกว่า”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ข้อ 4 ก็จะเริ่มมีเพื่อนต่างพุทธสถานมาค่ะ ย้ายมาอยู่รวมกันแล้ว
 มันเริ่มจะมีคำว่า ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์มาอย่างนี้นะคะ เราก็เผลอไปพูดตาม เวลาเราโมโหอย่างนี้นะคะ
 เราก็พูดตามเค้าแต่เวลาพูดปกติก็ไม่พูดนะคะก็มาพูดอย่างนั้นอย่างนี้ ไอ้เหี้ยเอ๊ย แล้วเราก็ได้ยินคะ
 เค้าว่าคนอื่นอย่างเนี่ยคะแล้วเราก็เผลอตามเค้าไป (หัวเราะ) หนูเป็นคนที่ไม่ค่อยมั่นใจคะ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

(5) การละเมิดในการเสพสิ่งเสพติดของมีนเมา

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า เรื่องสิ่งเสพติดไม่พบการละเมิดแต่มี
 การละเมิดศีลที่ละเอียดยิ่งขึ้น ได้แก่ การกินนอกมื้อนอกเวลาและนอนกลางวันซึ่งเป็นศีลที่
 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักคิดมากที่สุด โดยมีสาเหตุจากหลายประการ เช่น ความขี้เกียจ ซึ่งมีโอกาส
 นอนก็จะนอนทันทีและเมื่อทำบ่อยๆ ก็เกิดเสพติดการนอนทำให้นอนเป็นประจำและอีกสาเหตุหนึ่ง
 เกิดจากการเห็นพฤติกรรมของเพื่อนและรุ่นพี่ที่นอนกลางวันจึงลองทำบ้างจนติดการนอนกลางวัน
 ส่วนการรับประทานจุบจิบ พวกขนม และผลไม้ที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักยังละเมิดกันมากพบว่า
 บางอาทิตย์ก็สามารถรักษาศีลได้ดีบางอาทิตย์ก็ละเมิด ดังประโยคที่ว่า

“ข้อ 5 ก็มีโอกาที่จะกินจุบจิบ นอนกลางวัน ขึ้นมา ม.ปลายติดนอน
 มากค่ะ คืออย่าง ม.ต้น เราจะนอนแค่กลางวัน แล้วตอนเช้าไม่มีวันไหนเลยที่จะไม่ตื่นขึ้นมาแม่แต่
 หนูป่วย เพราะหนูกลัวว่าหนูจะไม่ได้ร่วมกิจกรรม แต่พอขึ้นม.ปลายแล้วรู้สึกความเป็นตัวนั้นนะ
 มันหายไป มันทำให้เราขี้เกียจที่จะตื่นนอนนะคะ ไม่ตื่นเช้า แล้วก็นอนกลางวันด้วยคะ ติดนอนมาก

จากเป็นคนที่ไม่เคยนอนเลย นอนไม่เป็น พอขึ้นม.ปลายมาติดนอนมาก เพราะมันว่างมากกว่าปกติ อีกค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ข้อ 5 ค่ะ(หัวเราะ)นอนกลางวัน จุกจิบ(หัวเราะ)คือมันเปลี่ยๆนะค่ะ คือเราอยู่ในวัด อยู่ในกรอบอยู่ในกฎระเบียบ มันก็ขี้เกียจแล้วต้องทำตามกิจวัตรทุกวันๆเหมือนกัน ทุกวันนะค่ะ เราก็รู้สึกล้าบ้าง แล้วการนอนกลางวันก็เป็นการฝึคิดด้วยแล้วเราก็ต้องเช็คคิด พอเราเช็คคิดแล้วเราฝึคิดข้อ 5 นี้เราก็ต้องโดนทำโทษซะมั้งค่ะ มันก็เป็นเรื่องที่ฝืนมากแต่เรื่องที่ทำบ่อย ค่ะ ทุกคนทำบ่อยมากแล้วเป็นเรื่องที่แก้ได้ยากมากค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ค่ะ ม.ปลายก็ฝึคิดเยอะสุดก็คือฝึคิดข้อ5 แล้วนอน (หัวเราะ) ก็จะติดนอนมากขึ้นม.ปลายมานอนติดมาก” (หัวเราะ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ข้อ 5 ก็กินจุกจิบ นอนกลางวัน นอนกลางวันก็จริงๆไม่ชอบนอนกลางวันนะค่ะ นอนแล้วปวดหัว แต่ว่าเดี๋ยวนี้นี้ เหมือนกับว่าโดน พอมันนอนบ่อยขึ้น มันเขียนมั้งคะ เลิกปวดหัวแล้วก็ชอบนอน” (หัวเราะ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“ติดค่ะกันอน จุกจิบก็ถ้าตั้งใจก็ทำได้ ถ้าไม่ตั้งใจก็ไม่ทำ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

กล่าวโดยสรุป เมื่อผ่านการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 มา 3-4 ปี ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดการเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับบริบทของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่จนเกิดความเข้าใจ ในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 นำมาสู่การปฏิบัติศีลในแต่ละข้อดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ซึ่งในแต่ละวันในแต่ละอาทิตย์นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีทั้งรักษาศีล 5 ได้ดีและมีทั้งละเมิดศีลแต่เป็นการละเมิดเล็กน้อย โดยเฉพาะศีลข้อที่ 5 เรื่องการกินนอกมือนอกเวลาและการห้ามนอนกลางวัน เป็นสิ่งที่ต้องใช้สติและการยับยั้งชั่งใจอย่างมากเพราะเป็นศีลที่ละเอียดและทำได้ยากกว่าข้ออื่นๆ ซึ่งพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีทั้งที่ทำได้และละเมิด

3.2 ตรวจศีล ตรวจธรรม

นักเรียนสัมมาสิกขาสิริระอ โสภมีการตรวจศีลหรือเช็คศีลทุกวันอาทิตย์ ในการเช็คศีลนั้นทุกคนจะรวมกันที่ศาลาโดยมีสมณะเป็นผู้นำเช็คศีลซึ่งจะถามเป็นรายข้อตั้งแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 5 และเมื่อนักเรียนคนใดฝึคิดก็ให้ยกมือขึ้นแล้วพูดในสิ่งที่ตนเองละเมิดศีลให้ทุกคนได้รับรู้ร่วมกัน

สามารถแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การเช้คศิลป์ (2) การทำกุศลเพิ่ม (3) โทศัพท์เงินทองของ
ต้องห้าม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 การเช้คศิลป์

การเช้คศิลป์คือการมาสารภาพความผิดที่ตนเองได้ละเมิดศีลในแต่ละอาทิตย์
โดยมีนักบวชเป็นผู้ถามศีลแต่ละข้อเมื่อใครผิดศีลข้อใดก็ให้ยกมือขึ้นแล้วกล่าวสารภาพต่อหน้า
นักบวชและพี่น้องอื่นๆได้รับรู้ การเปิดเผยความผิดเป็นการเรียนรู้ศีลในแต่ละข้อโดยมีสมณะเป็น
ผู้ให้ความรู้และชี้แนะทางการปฏิบัติศีล5 ให้ดียิ่งขึ้นซึ่งรูปแบบการเช้คศิลป์มีทั้งการเช้คแบบรวม
ทั้งหมดโรงเรียน โดยการถามแล้วยกมือสารภาพเป็นรายบุคคล การเช้คศิลป์แบบสมุคเช้คศิลป์โดยมี
รายละเอียดของศีลแต่ละข้อให้นักเรียนได้เขียนลงไป การเช้คศิลป์แบบแยกชั้นเรียนและการเช้คศิลป์
แบบแยกชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ดังประโยชน์ที่ว่า

“เช้คศิลป์ก็บางวันท่านก็ถามเป็นรายบุคคล คนนี้ผิดศีลข้อนี้ ทำอะไร เพราะ
อะไร บางวันก็ตรวจแบบรวมๆคะว่าใครผิดศีลข้อ 1 ยกมือขึ้นอย่างนี้ละคะ ก็ตรวจไม่ค่อยละเอียด
เท่าไรหรือนะคะแต่ก็จะมีกระดาษให้เขียนนะคะ แต่ก่อนเป็นกระดาษ ศีล1 ขาด ทะลุ ค้างพริ้วๆ แล้วก็
เป็นไทคะ แต่พอขึ้นมาม.ปลายก็จะเป็นสมุคคะ สมุคที่ละเอียดลงไปมากกว่านั้น ว่าค้างพริ้วๆ คือ ศีล
1 ข้อ 2 ข้อ 3 มันก็จะแยกย่อย ให้เขียน มีรายละเอียดให้อ่านว่าเราผิดศีลตรงนี้ๆ ค้างพริ้วๆ หรือว่า
เป็นไท เพราะอะไรอย่างนี้ๆ มันก็จะมีรายละเอียดมากให้เขียนนะคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ตรวจศีลที่นี้ก็จะ มี 3 แบบ 4 แบบ 5 แบบ หลายแบบ (หัวเราะ) ก็จะมีตรวจ
แบบเขียนเอาด้วย คือมันจะมีข้อ 1,2,3,4,5 เป็นไท ทะลุ ค้างพริ้วๆ แล้วก็ให้เราเช้คเองอย่างเงี้ย
เป็นไท ค้าง ทะลุ ขาด ไซ้ค้างพริ้วอันเดียวกันมีจิตคิดจะฆ่าค้างพริ้ว พยายามฆ่าทะลุ สัตว์นั้นตาย
ด้วยความพยายามคือขาดเป็นไทก็คือเราไม่ได้มีจิตคิดจะฆ่าเลยมีจิตคิดจะฆ่าค้าง ถ้าพยายามฆ่าคือ
ทะลุ ถ้าสัตว์นั้นตายด้วยความพยายามนั้นคือขาดอย่างที่สอง ก็เช้คแบบพูดเอาท่านจะถามข้อ1 ใครผิด
ข้อ2 ใครผิดข้อ3 ใครผิดก็ยกมือเออว่าใครผิดอะไรบ้างประมาณนี้ก็มันก็มีแบบเช้คนี้ก็จะเช้ค
แบบม.ต้น ม.ปลาย เช้ครวมอย่างเงี้ยเช้คเป็นชั้น เพราะว่าถ้าเช้คแบบรวมมันก็จะพูดแค่ไม่กี่คน
ม.ต้นม.ปลายก็ เออ เป็นพิมพ์.ปลายอย่างเงี้ย ม.ต้น อย่างเงี้ย ถ้าเช้คเป็นชั้นมันก็อยู่ในแค่เพื่อนอย่างนี้มัน
ก็จะพูดได้เยอะขึ้นอะไรอย่างเงี้ยละเอียดกว่าแล้วก็ที่มีแบบใหม่มาก็คือเป็นแบบสมุคเช้คศิลป์เลยจะ
เป็นเหมือนเขียนเอาแต่ว่าจะเป็นสมุคมาให้ เป็นสมุค”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“วันอาทิตย์ครับ ทุกสัปดาห์ก็ให้สมณะให้โอวาทก่อนครับ จากนั้นก็มาตรวจศีลกันก็ถามว่าใครเป็นอย่างไรบ้าง ศีลข้อ1 ข้อ2 ข้อ3 ข้อ4 ข้อ5 เนี่ยครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“มีครับต้องไปเช็คศีลครับทุกวันอาทิตย์ก็คือว่าเราไปทำผิดศีลข้อนี้ก็ไปบอกสมณะบอกทุกคนให้รู้ว่าเราผิดศีลข้อนี้นะ ศาลาครับไปคล้ายๆกับว่าเป็นการเช็คศีลครับทุกคนเค้าจะสารภาพผิดแล้วเค้าจะมีกุศลให้ทำครับว่า อ้าวผิดศีลข้อนี้นะให้ไปกวาดลานวัดนะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ภาพที่ 4.14 การตรวจศีล ตรวจธรรม

สรุป การเช็คศีลคือการสารภาพความผิดที่ได้ละเมิดศีลให้กับสมณะเพื่อนๆ ได้รับรู้ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการสังวรระวังยิ่งขึ้นและได้รับการอบรมจากนักบวชเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นในอาทิตย์ต่อไป

3.2.2 การทำกุศลเพิ่ม

การทำกุศลเพิ่ม หมายถึง บทลงโทษสำหรับนักเรียนที่ละเมิดศีล 5 ซึ่งมีบทลงโทษที่ไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความผิดแต่ละกรณี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้สำนึกในความผิดของตนเอง การละเมิดศีลเพียงเล็กน้อยจะให้กวาดถูศาลาหรือไม่กี่ให้ วังรอบวัด โดยวิ่งเท้าเปล่าบนถนนลูกรังเป็นระยะทางไกลๆ ซึ่งได้รับความเจ็บปวดทรมานอย่างมาก และเหนื่อยสุดๆ บางคนเหนื่อยมากเพราะต้องวิ่งหลายรอบจึงบอกกับตนเองว่าต่อไปจะไม่พูดคำ หยาบอีกแล้ว เช็ดแล้วไม่ไหวแล้ว แต่กรณีทีละเมิดศีลอย่างรุนแรงจะลงโทษด้วยการตีและหักวันปิด เทอม ดังประโยคที่ว่า

“อย่างเช่น ที่เราโดนมา ก็วิ่งรอบสิริระหอ โศกคะ ทำผิดศีล 1 วัน วิ่งรอบสิริระหอ โศก 2 รอบ ผิดศีล 2 วัน วิ่งรอบ สิริระหอ โศก 4 รอบอย่างนี้คะ เท้าเปล่าคะ (หัวเราะ) วิ่งเท้าเปล่าแล้ว ก็ตะโกนบอกว่าหนูจะไม่ทำอีกแล้วคะ หนูจะไม่ทำผิดศีลอีกแล้วคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ก็ บางทีก็วิ่งเกือบ 10 รอบต่ออาทิตย์ เค้าจะรวบทั้งอาทิตย์มา 1 วัน มาวิ่งวัน พุธเช้า(หัวเราะ) บางทีเราก็กวาดถูศาลาเยอะมากอย่างเงี้ยพูดทุกวัน วิ่ง 10 รอบไปเลยอะไรอย่างนี้ ก็พูด 5 วัน ก็ 10 ครั้ง ก็พูด 2 วันก็ 4 ไหวไม่ไหวก็ต้องไหวก็วิ่ง วิ่ง วิ่ง ถ้าเหนื่อยก็เดิน เดิน เดิน แล้วค่อยวิ่ง โอ๊ย ไม่พูดอีกแล้ว (หัวเราะ)คะ จะพยายามไม่พูดอีกแล้ว (พูดตัดเสียงให้เล็กลง) ไม่เอาเหนื่อย เหนื่อยมาก ก็พยายาม ไม่พูดจนได้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ไปวิ่งรอบวัดคะ แล้วก็ช่วงนั้นวัดกำลังก่อสร้างถนนใหม่ๆมันเป็นกรวดที่มี หนามแหลมๆนะ คือได้วิ่งรอบวัด 14-15 รอบนะคะครั้งนั้น รอบวัดก็ไม่ใช่เล็กๆนะคะ รอบวัดทั้งหมดแล้ว วิ่งในวันพุธคะ ขาแข็งกว่าจะมาหายก็วันอาทิตย์อีกทีคะ โอ๊ย ทรมานเหลือเกิน ไม่เอาอีกแล้ว”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“ก็ตอนออกไปเล่นเกมล่าสุดนี้ก็พวกพี่เค้าให้ตักส้วมครบก็สูบบุหรี่ตอนนั้น ก็ให้ไปพบสมณะครับ ก็ให้ไปพบที่ชั่วโมงก็ว่าไปพบทุกวันก็ไปคุยกับสมณะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ก็มีผิดศีล ก็ไปคุยกันตอนกลางคืนอย่างนี้ เค้าก็จับได้เค้าก็ว่า เค้าก็ลงโทษ มันก็เช็ดทำกุศลเพิ่ม แล้วก็ลดเวลากลับบ้าน 10 วัน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“ผิดมากก็คำหาบนี้แหละครับพูดกับเพื่อนประมาณนี้แล้วจุกจุกกินนอกมือครับก็ไปสารภาพครับคล้ายๆเป็นการสารภาพครับ ท่านก็จะบอกว่า เออเนะ ผิดนะก็ไปกวาดลานวัดเนี่ยครับวันเวลาพักของเราวันพุธก็จะเป็นวันพักครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

กล่าวโดยสรุป การละเมิดศีลมีทั้งหนักและเบาบทลงโทษจึงมีการพิจารณาตามความเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนตระหนักและให้เกิดจิตสำนึกในการรักษาศีลให้ดียิ่งขึ้น

3.2.3 โทษทัณฑ์เงินทอง ของต้องห้าม

เป็นกฎของโรงเรียนที่ไม่อนุญาตให้นักเรียนมีโทรศัพท์และเงินเพราะจะสร้างปัญหาในการใช้ชีวิตร่วมกันเพราะเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถควบคุมตนเองได้จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นชอบด้วย ดังประโยคที่ว่า

“มันก็บางครั้งกะ บางครั้งมัน เรื่องเงินเรื่องโทรศัพท์มันก็ไม่ได้รู้สึกอึดอัดขนาดนั้นเพราะว่าเราไม่เคยใช้บ่อยๆเหมือนข้างนอก แต่เราจะใช้ก็ปิดเทอมเสีย มันใช้โทรศัพท์ความจริงแล้วมันก็ไม่ได้ทำอะไรอะ มันก็แค่เอาไว้เล่นเกมเล่นนู่นเล่นนี่ตามใจเรามันก็ไม่ได้มีประโยชน์อะไรที่เราจะต้องไปใช้มันแล้วก็รู้ ถ้าจะมีไปขอเล่นอ่าอย่างสงเงียจะไปโทรหาแม่หรือว่าขอเล่นอะไรบ้างแต่ก็ไม่ได้คิดจะติดขนาดนั้น เงินก็จะมีแค่บางอย่างที่เราอยากได้ก็ให้แม่ซื้อให้แค่นั้นกะใช้ ชัดๆเลยคือ ถ้าเรามีโทรศัพท์เราก็คิดจะกลับไปเล่นนู่นเราจะกลับไปเล่นนี่นะ เฮ้ย วันนี้อะไรอัพเดทจะต้องไปติดตามอะไรอย่างเนี่ย แต่ถ้าเราไม่มีโทรศัพท์เราก็คิดแต่การบ้านทำเสร็จหรือยังอีก มันก็เป็นประโยชน์เพราะว่าการไม่มีโทรศัพท์มันทำให้เราตั้งใจเรียนมากขึ้น วันนี้จะไปเล่นไหนดีอะไรอย่างเงี่ย มันถ้าเล่น ถ้าเล่นอะไรมันก็ยังดีกว่าไปเล่นโทรศัพท์ ถ้าไปเล่นอาจจะไปเล่นก่อกองทรายอะไร (หัวเราะ) มันก็แล้วแต่ปลุกดันไม้มันก็ดีกว่าไปเล่นโทรศัพท์นั่งเฉยๆ จิ้มไปจิ้มมา ถ้าที่นี้มีเงินทุกคนมีเงินก็ต้องเกิดการขโมยขึ้นสิเพราะว่าก็ถือก็จะมาอยู่ที่นี่ก็จะฐานะเท่าเทียมกัน บางที อ้าว หรือว่านิสัยใจคอแต่ละคนไม่เหมือนกัน มันก็เกิดเรื่องขโมยนู่นขโมยนี่มันก็เป็นปัญหาอีก อยู่แบบนี้ดีละ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ก็ที่แรกก็ทุกข้อยู่ครับเพราะว่าไม่ได้เล่น ไม่ได้ใช้ตั้ง แต่บางทีก็ไม่ว่าจะเอาไปทำอะไรครับ ไม่ให้ใช้ก็ได้อยู่ครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

สรุป ปัญหาการควบคุมตนเองและปัญหาการเสพติดอิเล็กทรอนิกส์เป็นปัญหาใหญ่ของเด็กนักเรียนในปัจจุบันนี้จึงเป็นที่มาของการห้ามใช้โทรศัพท์และเงินของโรงเรียนสัมมาสิกขาภิระยะอ โศก

3.3 การงานพื้นฐานชีวิต

นักเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอโสภณมีตารางการทำงานในแต่ละฐานงานวันละ 3-4 ชั่วโมงต่อวัน โดยมีฐานงานดังนี้ 1) โรงครัว 2) กสิกรรม 3) ขยะวิทยา 4) โรงแซลมู 5) สื่อสาระ 6) การแปรรูปสมุนไพร 7) ร้านค้าหนึ่งน้ำใจ 8) โรงเห็ด โดยนักเรียนจะได้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนฝึกงานตามฐานต่างๆตลอด 6 ปี โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนมีความรู้ด้านอาชีพ รู้จักทำงานเป็นแก้ปัญหาเป็นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ จากการศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับความรู้ด้านอาชีพจากการทำงาน อาทิเช่น การแปรรูปยาสมุนไพรโดยการนำมาทำเป็นลูกประคบและได้เรียนรู้การผสมตัวยานอกจากนี้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ได้เรียนรู้การทำนา การดำนา และได้มาทำนาเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอโสภณส่วนนักเรียนที่เรียนเกี่ยวกับสายพยาบาลได้เรียนรู้การรักษาแบบแผนไทยและแผนโบราณได้ฝึกการนวดจุดคลายเส้นและการฝังเข็ม นักเรียนผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7 อยู่ฐานสื่อสาระได้ฝึกเรียนถ่ายภาพ การตัดต่อ การเขียนบทสัมภาษณ์โดยการฝึกทำสเก็ปป์ข่าวแล้วนำไปออกช่องบุญนิยมทีวีซึ่งเป็นช่องทีวีของชาวอโศกทุกวันเสาร์ นอกจากนั้นยังเคยฝึกค้าขายที่ร้านหนึ่งน้ำใจซึ่งเป็นร้านค้าชุมชนของหมู่บ้านสิริระหอโสภณด้วยการเรียนรู้ การเช็คลินค้า การออกบาร์โค้ด การตั้งราคาลินค้า เอาลินค้าขึ้นชั้นและฝึกเป็นแคชเชียร์ ซึ่งได้ฝึกงานทุกแผนกทำให้มีความรู้สามารถนำไปเปิดร้านค้าของตนเองได้ในอนาคต ดังประโยคที่ว่า

“ทำเกี่ยวกับโครงการกะ บางทีบูมเรื่องจูลินทรีย์ก็ทำโครงการเรื่องจูลินทรีย์แล้วก็มาเขียนกะคือมันทำให้เรามีการวิเคราะห์กะกะ คือเราไม่ได้นั่งเรียนในเฉพาะในห้องเรียน แล้วก็จดตามอาจารย์บอก คือถ้าเราเรียนแบบบูรณาการกับการทำงานของเรา เราก็ได้มานั่งวิเคราะห์ว่าจากการที่เราทำอย่างนี้มันจะส่งผลอย่างนี้ มีการเปรียบอย่างนี้ ได้ผลอย่างนี้ อะไรยังกะ มันทำให้เราวิเคราะห์เป็นลำดับๆ ไป แล้วก็บูรณาการมาเป็นวิชาการ ทั้ง 8 สาระก็ได้กะ เป็นได้เลยละกะ ถ้าเราจับมันจริงๆ อย่างบ้านยาดีอย่างนี้ แต่ก่อนตอนอยู่ม.ต้น หนูก็อยู่บ้านยาดีทำเกี่ยวกับยาสมุนไพรกรอกถุง อย่างมากก็ไปเก็บสมุนไพร อย่างเงี้ยกะ แปรรูปกะ หัดทำลูกประคบมาผสมให้มันเป็นยาอย่างเงี้ยกะ เอาอะไรต่างๆมาผสมให้เป็นยา ฝิ่นน้อยก็สอน ทีละอย่างๆ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ความชำนาญได้รับความชำนาญในการทำงานในด้านต่างๆรับด้านา รับด้านา เป็นก็ทำที่นี้ครั้งรู้สึกตัวเองทำได้เยอะขึ้นนะรับคำสูงสุดแค่คำ 10 แถวรับก็สนุกก็รับแข่งกัน คำนะรับจากที่ไม่เคยทำเลย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“หนูเรียนเกี่ยวกับพยาบาล ก็เกี่ยวกับเจ็บป่วยไข้มัยยะ คนเราสมัยนี้เค้าเจ็บป่วยกันมาก คือเราก็ได้เรียนความรู้พยาบาล รักษาแบบแผนไทย แผนโบราณนะกะ เพราะว่าในสาขาที่หนู

เรียนนะค่ะมันมีความรู้หลายแขนงมากเลยที่ต้องเรียนรู้แทบไม่หว่าดไม่ไหวนะค่ะ คือมันเป็นที่ต้องการของตลาดโลกนะค่ะ คือมันเป็นสิ่งที่คนทั้งโลกต้องการค่ะ เช่น หมอ พวกนี้ค่ะ อาชีพที่ไม่อดตาย ก็คือ อาชีพที่เกี่ยวกับ เกิด แก่ เจ็บ ตายค่ะ ก็เรียนนวดเส้น นวดคลายเส้นฝังเข็มก็จุดนั้นยังจำได้ไม่หมดค่ะ มันเยอะมากค่ะ เราก็อารู้ว่า เออ ไอ เราควรจะไปฝังตรงไหนแก่ไอ ปวดหัวฝังตรงไหน เป็นอะไรฝังตรงไหน ปวดตรงไหนก็ฝังตรงนั้น แต่ว่าให้ดูว่ามันจะปลอดภัยมั๊ย เป็นอันตรายมั๊ย ถ้าเราฝังตรงนั้นตรงนี้ไป เราก็คงต้องดูให้แน่ใจก่อน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ก็มันเป็นสายการเรียนด้วยค่ะ เป็นวิชาการถ่ายภาพและวิทัศน์สาขาเรียนก็ทำพวกสื่อบริการทั่วไป สื่อก็จะมีการข่าว ทำรายการอะไรพวกนี้ก็จะเอาไปออกช่องบุญนิยมทีวีทุกวันเสาร์ค่ะเก็บข้อมูล ถ่ายภาพ เรียบเรียงเป็นบทแล้วก็ตัดต่อคิดคำถามบางทีเราก็มักจะคิดก่อน แล้วค่อยไปปรึกษาคุณครูอย่างจ๊ะค่ะ เพราะบางทีเราเป็นเด็กอาจจะมีความที่ไม่เหมาะสมที่จะไปถามผู้ใหญ่แล้ว ก็ไปถามความเหมาะสม เขียนบทเงี้ยเราก็มักจะเขียน โคลงมาก่อนแล้วก็เอาไปให้เค้าตกแต่งให้รวมคำให้มันสวยงามขึ้นอย่างเงี้ยค่ะหรือว่าเอาไปเติมเนื้อหาที่เราขาดไปแล้วก็ตัดต่อแล้วเค้าก็จะดูว่าเราตัดต่อเงี้ยผ่านมั๊ยพอที่จะออกอากาศได้มั๊ยมันทำให้เราได้ฝึกอาชีพค่ะคือต่อให้เราเรียนไม่จบเราก็มีอาชีพเราก็ทำงานหาเงินได้เหมือนกับเราฝึกทำงานร้านน้ำใจเป็นร้านค้าของชุมชนค่ะเป็นสหกรณ์ของชุมชนคือหนูได้มีโอกาสทำทั้ง เช็คของ ดิราคาสองชั้นชั้น ทำความสะอาด คือเหมือนกับเราทำทุกแผนกเลยจนถึงขั้นออกบาร์โค้ด เช็คสินค้า เช็คเงินเงี้ย คือได้เรียนหมดเลยเหมือนกับที่เราออกไปเนี่ยเราเปิดร้านค้าเองได้เลยถ้ามีทุน เพราะเรารู้ว่าสินค้านั้นะมันเป็นสินค้าที่คนแถวนั้นต้องการแล้วก็รู้ว่าวิธีที่จะสั่งสินค้ามาเราควรจะไปสั่งมาปริมาณนี้ ควรจะเอาราคาเอากำไรเท่าไรหรืออย่างเงี้ยค่ะแล้วก็เรื่องเทคโนโลยีก็จะเป็นใช้กับคอมพิวเตอร์ออกราคาสินค้าบาร์โค้ด ไม่ต้องไปนั่งเขียนทีละชั้นพิมพ์มาเราก็ดัดอย่างเงี้ย หรืออาจจะเป็นเรื่องงานครัว งานสื่ออย่างเงี้ยเราก็ได้ทำเพราะว่าคนทั่วไปก็คงไม่มีโอกาสมาทำแบบนี้ใช้มั๊ยค่ะ เพราะว่าสื่อมันแพงแต่เราก็มีโอกาสได้เรียนรู้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ตอนอยู่ม.ต้นจะเปลี่ยนฐานงานได้ 3 เดือนครั้งค่ะ เปลี่ยนจากบ้านยาดีมาเป็นโรงครัวอย่างนี้ โรงครัว 3 เดือน อย่างนี้บ้านยาดี 3 เดือน บ้านยาดีเป็นชื่อ โรงงานสมุนไพรนะค่ะจะให้ทำ ช่วงนั้นก็ทำยาหอมนะค่ะ ยาคุมนะค่ะ ยาคุมที่เป็น ยาคุมโบราณนะค่ะ มีการปรุงกระวานอะไรพวกนั้นนะค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“ก็ได้ เพราะว่าถ้าสมมุติเราเรียนอย่างเดียว แต่เราก็ทำภาคปฏิบัติไม่เป็น เป็นแต่ทฤษฎี ภาคปฏิบัติ เหมือนเรารู้แต่เราไม่เคยทำไม่เคยลองทำมันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร มันก็ต้องไป

ฝึกใหม่อยู่ดีแต่ถ้าเราทั้งเรียนทั้งทำงานไปพร้อมๆกันเนี่ย มันก็ได้ประโยชน์มากกว่า ทั้งทำเป็น ฐ
ทฤษฎีแล้วก็ปฏิบัติได้ในสิ่งนั้น มันก็เหมือนเรายังมีความรู้แตกฉานมากขึ้นสมมุติไปงานเจ

อย่างนี้ ทำอาหาร ทั้งรู้สูตรแล้วก็ทำเป็น เขียนสูตรอธิบายได้ว่าทำยังไง แล้วเราก็ทำ
เป็นเค้าให้เราทำ แม่ฐานเป็นผู้ใหญ่อย่างนี้ ศิษย์เก่า เราก็อำกับเค้า เค้าก็สอนเรา ทั้งรู้สูตร ทั้งทำได้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“โอ้ ดีครับ เพราะว่าวันนึงๆเราไม่ทำอะไรเลยเราจะไปทำมันก็ลำบากกับเราครับ เรา
ได้ทำเราได้ส่งสมสิ่งเหล่านี้เอาไว้เพื่ออนาคตของเราครับ สมมติว่าเราไม่เคย เราได้จับจอบอย่างเนี่ย
ครับเราไปทำงานข้างนอกเรายังจับจอบเป็นมีคุณสมบัติสูงกว่าคนข้างนอกหลายคนครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ภาพที่ 4.15 การงานพื้นฐานชีวิต

ภาพที่ 4.15 การงานพื้นฐานชีวิต (ต่อ)

สรุป ตลอดระยะเวลา 6 ปี นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้การทำงานด้านอาชีพ ในฐานงานต่างๆ เช่น การแปรรูปสมุนไพรการฝึกกวดจูดคล้ายเส้นการฝังเข็ม การทำนา การเพาะเห็ด การฝึกทำอาหารมังสวิรัต การฝึกค้าขาย และการทำสตู๋ข้าว โดยถ่ายภาพ เอง สัมภาษณ์เองเขียนบท บรรยายเองแล้วนำไปให้ครูตรวจสอบก่อนนำออกอากาศที่ช่องบุญนิยมทีวี การฝึกให้นักเรียน ทำงานเป็นการฝึกให้เกิดทักษะต่างๆ ทั้งการแก้ไขปัญหาและการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการค้า หาอาชีพที่ตนเองชอบซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของชีวิตเพื่อจะได้มีความรู้ในการเลี้ยงชีพหลังจาก จบการศึกษา

3.4 การปลูกฝังศีลธรรม

โรงเรียนสัมมาสิกขาศีลระอ โสภเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนศีลระอ โสภ ซึ่ง ประกอบด้วย บ้าน วัดและโรงเรียน โดยใช้หลักศานามานูรณาการกับการศึกษามีนักบวชที่เรียกว่า สมณะเป็นผู้นำชุมชนและเป็นอบรมขัดเกลาให้ความรู้และถ่ายทอดคำสอนของพุทธเจ้า จาก การศึกษาพบว่า เมื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าสู่วิถีการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 จะได้รับการ ปลูกฝังและได้เรียนรู้เรื่องศีลธรรมอยู่ทุกเมื่อเชิอวันซึ่งใช้เวลาก่อนรับประทานอาหารเช้า 30 นาที และจากการทำวัตรเช้าทำวัตรเย็น การปลูกฝังศีลธรรมให้กับนักเรียนทุกวันจนเกิดการซึมซับและ

เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นและจากการได้เห็นต้นแบบจากนักเรียนรุ่นพี่ ครู- อาจารย์ ผู้ใหญ่และสมณะที่ได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ซึ่งเป็นความ โขศธิชของนักเรียนผู้ให้ข้อหลักที่ได้เข้ามาอยู่ในสังคมที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี สังคมที่ทุกคนรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัดส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจว่าถ้าเราทำกรรมดีเราก็ได้รับผลกรรมที่ดีแต่ถ้าเราทำผิดศีลเราก็จะได้รับกรรมไม่ดี เกิดจิตสงสารสัตว์และเข้าใจว่าสัตว์ทุกตัวย่อมรักชีวิตของตนเหมือนที่เรารักชีวิตของเรา ดังประโยคที่ว่า

“เพราะว่า มันปลุกฝังแล้วนะค่ะ ปลุกฝังเข้าไปในใจเราแล้วค่ะก็การที่เราฟังธรรมจากท่านสมณะและการปฏิบัติถือศีลของเรานี้ละค่ะ คือเราปฏิบัติดี กรรมดีก็เป็นผลของเรา เราปฏิบัติไม่ดี กรรมไม่ดีมันก็เป็นผลของเรา มันก็จะติดตัวเราไปนะค่ะ หนูก็เลยรู้สึกกลัว กลัวโดนวิบากกรรม” (หัวเราะ)

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ก็จากการพร่ำสอนของสมณะ ครูหรือว่าผู้ใหญ่ ป้าๆอาๆเค้าก็สอนว่า สัตว์มีชีวิตนะมันก็เป็นคนเหมือนกับเราเสีย เค้าให้เปรียบเทียบเหมือนกับสัตว์นั้นก็เป็เราแล้วถ้าเราเป็นมันแล้วโดนตีแล้วเราตาย อืม เค้าก็บอกว่าไปตีเค้าอะ กรรมก็จะมาอยู่ที่เรานะก็เราคิดเองว่าถ้าเราตายไปเราจะเกิดเป็นยูงแล้วจะ โดนตีอย่างนั้นก็เลยไม่กล้าตียูงเพราะ ไม่อยากเกิดเป็นยูงแล้ว โดนตีอย่างเงี้ยค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“คือสังคมที่นี่เค้าจะถือศีล 5 ค่ะ และก็ ครู น้อง เพื่อน คนที่อยู่รอบๆข้าง คือเค้าไม่ฆ่า แล้วเค้าก็แสดงให้เราเห็นว่า เออ เค้าช่วยเหลือมันอะไรอย่างนี้ค่ะ เรายังเลยชิมซัสิ่งเหล่านี้มา สิ่งที่ทำให้เราโตขึ้น สิ่งที่ทำให้เป็นเราทุกวันนี้ อะไรอย่างนี้ค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“รู้สึกสงสารครับ เพราะว่าเค้าสอนว่ามันมีชีวิต เรายังเอามาเปรียบเทียบกับตัวเราครับ เวลาเราโดนอย่างนั้นก็เลยพยายามไม่ฆ่า”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ว่าคนอื่นเค้าก็มีชีวิตของตนเองอย่างนี้ เราจะไปพรากชีวิตคนอื่นหรืออะไรอย่างนี้ มาเป็นอาหารของเราอย่างนี้ก็ไม่ไช่ ตบยูงอย่างนี้ก็ไม่ได้ ก็รู้สึกไม่อยากทำอยู่แล้วก็เค้าปลุกฝังเรามาเรื่อยๆ ยูงมันอยู่ได้แค่ 7 วันอะไรอย่างเงี้ย แบ่งๆให้มันกินบ้าง บาง ที่หนูก็แบ่งให้มันกิน ไม่ตบ คุณจนมันกินให้เต็ม จนมันบินไม่ขึ้นอย่างนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“เพราะพระ อือ ท่านสมณะเทศน์ทุกวันๆก็มันก็ชิมซัซัเข้าก็ เออ เวลาเราถูกตบถูกอะไรเรายังเจ็บแล้วเราไปตบตบเค้าฆ่าเค้าตาย เค้าจะไม่หรือ ก็คิดอย่างเงี้ยครับก็เกี่ยวกับว่าตอนเวลา

เราถูกตบถูกต่อยเรายังเจ็บแล้วเราไปทำกับสัตว์อย่างนั้นนะ แล้วสัตว์ก็รู้สึกเพราะมันก็รักชีวิต เหมือนกับเราที่มีชีวิตเหมือนกันประมาณนี้ครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ภาพที่ 4.16 การปลูกฝังด้านศีลธรรม

กล่าวโดยสรุป การปลูกฝังหลักธรรมผ่านการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 โดยมีต้นแบบจากสมณะ ครู-อาจารย์ และพ่อแม่พี่น้องลุงป้าน้าอา รวมถึงนักเรียนรุ่นพี่ที่เป็นตัวอย่างในการรักษาศีล 5 จากการที่ได้เข้าอาศัยในสังคม หมู่บ้านที่ทุกคนรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัดจึงส่งผลทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ซึมซับรับเอาศีล 5 มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ประเด็นที่ 4 ผลจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5

ข้อมูลในส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงผลที่เกิดจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน ผู้ให้ข้อมูลหลัก จากการศึกษาพบว่า ทุกคนเกิดการเปลี่ยนแปลงและได้พัฒนาด้านจิตใจโดยเป็นผู้ที่มีศีลธรรม เมตตาธรรม มีความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 ละเอียดมากขึ้นจนถึงขั้นสามารถควบคุม กาย วาจา

และใจของตนเอง และสามารถอ่านอาการอารมณ์โกรธ (กิเลส) ที่เกิดขึ้นกับจิตของตนแล้วสามารถพิจารณาด้วยสติจนสามารถยับยั้งชั่งใจและใช้หลักศีล 5 ขัดเกลา กายวาจาและใจตนเองได้จนเกิดเป็นจิตวิญญูณดวงใหม่ได้ ซึ่งเป็นแก่นักเรียนในระดับมัธยมเท่านั้น แต่มีความสามารถที่จะแยกแยะและอ่านอารมณ์ (กิเลส) โกรธ อารมณ์หงุดหงิด อารมณ์ไม่พอใจไม่พอใจได้แล้วสามารถใช้สติยับยั้งอารมณ์นั้นได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมอย่างยิ่งที่เยาวชนเหล่านี้ได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 จนเกิดมีผลที่เจริญงอกงามแก่ชีวิต สามารถแยกได้ 3 ประเด็นดังนี้ (1) จิตวิญญูณใหม่ (2) เมตตาธรรมค้ำจุนโลก (3) รู้ศีล รู้ธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 จิตวิญญูณใหม่

จากการศึกษาข้อมูลของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า แม้นักเรียนจะมีประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ในระยะเวลาที่มากน้อยต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 มากน้อยต่างกันแต่พบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนเลิกฆ่าสัตว์ได้ เกิดจิตเมตตาธรรม มีจิตใจที่อ่อนโยน ไม่ก้าวร้าวรุนแรง รู้จักยับยั้งชั่งใจตนเองที่จะไม่ละเมิดศีลหรือทำในสิ่งไม่ดี สามารถอ่านจิตอ่านใจ อ่านอารมณ์โกรธของตนเองแล้วใช้สติควบคุมใจตนเองได้และนี่คือการเกิดจิตวิญญูณใหม่โดยแท้จริง แยกเป็นสองส่วนดังนี้ (1) ประโยชน์ตน และ (2) ประโยชน์ท่าน

4.1.1 ประโยชน์ตน

ประโยชน์ตน คือ ความเจริญด้านจิตใจที่สามารถพัฒนาตนเองจนเกิดคุณค่าและสิ่งดีงามที่เกิดจากการประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 จากการศึกษพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเจริญด้านจิตใจจนเกิดเป็นคนใหม่เกิดจิตวิญญูณใหม่ จากที่เมื่อก่อนเคยฆ่าสัตว์แต่สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองจนเลิกฆ่าสัตว์ได้ซึ่งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเล่าว่า ได้รับการปลูกฝังว่าการฆ่าสัตว์เป็นการเบียดเบียนเป็นบาปกรรมของชีวิตทำให้รู้สึกกลัวบาปกรรมและเกิดจิตเมตตาและมีความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่าสัตว์ทุกตัวย่อมรักชีวิตของตนอย่างที่เราที่รักชีวิตของเราทำให้เกิดการยับยั้งชั่งใจตนเอง ได้มากขึ้นจนทุกวันนี้ไม่มีจิตคิดจะฆ่าสัตว์แล้ว และได้ฝึใจไม่ทำตามใจตนเองมีความรับผิดชอบมากขึ้นใจเย็นมากขึ้น นักเรียนรายที่ 4 บอกว่า ถ้าตนเองไม่ได้มาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศรัทธา โศกปานนี้คงคิดยาเสพติดไปแล้ว แต่เมื่อมาเรียนอยู่ที่นี้ทำให้รู้จักแยกแยะความดีความชั่วได้ขัดเกลาและฝึใจตนเองโดยการ หยุด ยั้ง ยอม การหยุดหมายถึง หยุดอารมณ์โกรธของตนเองแล้วพยายามยับยั้งชั่งใจตนเอง อ่านใจของตนเองให้รู้เท่าทันอารมณ์โกรธแล้วพยายามควบคุมโดยการไม่ได้เถียงและยอมคนอื่น ไม่ว่าจะถูกด่าว่าร้ายก็พยายามนิ่งและรับฟังซึ่งรู้เท่าทันว่าตนเองกำลังโกรธโดยตลอด อ่านและจับอารมณ์ของตนเองว่า มันมาแล้วนะ อารมณ์โกรธแล้วใช้สติพิจารณา แต่ถ้าคุมอารมณ์ไม่ไหวจริงๆก็จะเดินหนี

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาด้านจิตใจของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เลิกฆ่าสัตว์เกิดจิตเมตตาธรรมและสามารถระงับความโกรธด้วยการรู้จัก หยุด ยั้ง ยอม และจากการศึกษาพบว่า จากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 และการเข้าใจถึงแก่นแท้ของศีล ส่งผลให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 รายที่ 5 รายที่ 6 และรายที่ 7 ตั้งใจจะรับประทานอาหารมังสวิรัตตลอดชีวิต ดังประโยคที่ว่า

“แล้วก็ ศีล 1 ก็ไม่ฆ่าแล้วละ ไม่มีจิตคิดอยากจะฆ่าแล้วละ หนูตั้งใจว่าหนูจะนำไปใช้ต่อละ ทานมังสวิรัตต่อต่อไปเรื่อยๆ ละ จนกว่าชีวิตจะหาไม่ เพราะว่า มันปลูกฝังแล้วนะ ละ ปลูกฝังเข้าไปในใจเราแล้วละ การกินเนื้อสัตว์เป็นการเบียดเบียน มันน่าสงสารนะละ เวลาไปข้างนอกเห็นไก่หมู นิ่งกบ ปิ้งอะไร เราก็รู้สึกสงสารแล้วละละละ มันช่วยให้หนูเป็นคนที่ดีสงวรในพฤติกรรมที่ก้าวร้าวแล้วก็ได้อ่านจิตของตัวเองให้หายโกรธ หายเกลียด ให้หายไม่ชอบในสิ่งที่ไม่ชอบ พยายามที่จะทำความเข้าใจกับมัน และอยู่กับมันให้ได้ละ คือมันช่วยพัฒนาในเรื่องของความคิดของเราด้วยละ จากที่เราคิดแบบเด็กๆ มันทำให้เราคิดแบบผู้ใหญ่ในการปฏิบัติธรรมด้วยละ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ได้พัฒนาจิตใจกับการงาน ยับยั้งใจอะไรประมาณนี้ครับใจเย็นขึ้นครับ จากเมื่อก่อนอะไรๆก็จะร้อนครับแล้วก็หักห้ามใจตัวเองครับ เช่นไปเล่นเกมครับ เออ วันนี้ไม่ไปดีกว่าอยู่กับเพื่อนดีกว่าอะไรประมาณนี้ ด้านร่างกายเราทำงานเป็นครับรู้วิธีการทำงาน รู้ปลูกมันต้องปลูกอย่างไรอะไรประมาณนี้ครับแล้วก็ได้ด้านสภาพร่างกายด้วยครับนี้ครับกล้ามเนื้อ (แล้วน้องก็โหวก้าวม) ทำงานเยอะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ก็หนูตั้งใจกับตัวเองไว้ละ ตั้งแต่เปิดเทอมมาชั้นม.5 ละ หนูจะพยายามนั่ง แล้วก็เงียบมากกว่าเดิมละเพราะว่าเป็นรุ่นพี่ แล้วมันก็ทำได้นะละ เพราะว่าเราตั้งใจว่าเราจะทำเวลาเราโกรธเราก็เงียบแล้วก็เดินหนีอะไรอย่างนี้ถ้าเป็นแต่ก่อนก็คำไปเลยละ ก็ถือว่าพัฒนามากขึ้นละ มันก็แบบ มันนิ่งกว่าเดิมละ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“มันทำให้เรารู้จักยับยั้งข้างใจตัวเองละแต่ก่อนถ้าเราอยากตบขงก็ตบไปเลยละ ก็ไม่คิดว่าขงนี้มันจะตายนะมันจะเป็นกรรมจ้ ตอนเด็กๆคิดว่าถ้าเราตบขง เฮ้ย ถ้าเราตายไปแล้วเราก็โดนตบคืนคล้ายๆว่าปลูกจิตสำนึกว่าเค้าก็มีชีวิตเราก็มีชีวิตระ ถ้าเราไปตบขงเค้าก็ตายแล้วกรรมนั้นก็จะติดตัวเราอย่างจ้ละ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“คือ ก็รู้สึกว่าคุณเองมีการพัฒนามากกว่า ถ้ากินเนื้อก็ ถ้าเป็นนักเรียนข้างนอกก็จะไม่มีความขยับขยับใจจะ จะคิดจะทำก็ตามใจตัวเอง จะทำอะไรก็ตามใจตัวเองจะไม่มีความรับผิดชอบ ว่า เออ จะมีน้องๆที่ต้องดูแล น้องเค้าคุณเรายู่นะ อะไรอย่างนี้นะคะ ก็อย่างนั้น ก็ได้พัฒนาเรื่องของจิตวิญญาณ เห็นเพื่อนเค้า หรือคนข้างนอกเค้าฆ่าปลา ได้อย่างง่ายดายอย่างงั้นจะ ถ้าเป็นเราก็คงทำไม่ได้คือจะไม่ฆ่าสัตว์ ก็จะเป็นคนอย่างนี้แหละ ไม่มากไปกว่านี้ละ คือมีจุดยืนเป็นของตัวเองก็คิดว่าจะถือศีล 5 ที่สำคัญก็จะทานมังสวิรัตละ จนกว่าชีวิตจะหาไม่ละ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“ก็เปลี่ยนอยู่ครับก็จากเป็นคนขี้เกียจก็พยายามฝืนตัวเองทำงานครับ ก็รู้สึกดีครับ ก็มีศีลมีธรรมรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละครับ รู้จักฝืนใจตัวเอง ก็ได้ฝึกใจตัวเองครับก็ได้พัฒนาใจตัวเอง ฝึกฝนฝึกทน ทำให้ใจเย็นลงครับ คิดว่าเมื่อก่อน ก็เสียสละ เมื่อก่อนนี้ไปบู้เอาตังน้อง (หัวเราะ) ตอนนั้นก็พยายามเสียสละช่วยทำงานมีอะไรก็ไปช่วย พยายามรับผิดชอบงานตัวเองครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ก็แม่ถามว่าจะกินมังสวิรัตไปตลอดชีวิตเลยไหมอะ ไรอย่างนี้ หนูก็บอกแม่ว่าละ คิดว่าจะตลอดชีวิต ก็ถ้าสมมุติ เราไม่มีศีลเราต้องทำงานกับคนอื่น เราควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้มันก็ไม่ได้ แต่ถ้าเรามีศีลมาควบคุม เราก็จะสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดีขึ้น เหมือนเราโกรธเค้า แต่เราระงับความโกรธไว้ เราถือศีลเราก็จะทำงานกับเค้า เอาความโกรธเป็นความส่วนตัวแยกออกไปก่อน งานส่วนรวมเราก็ต้องทำงานอย่างนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“ผมก็เขอะนะ ชีวิตผมไปเปรียบเทียบกับเพื่อนที่อยู่ข้างนอกก็ โอ ก็เพื่อนทั้งดิดยาดิดเหล่าถ้าผมอยู่อย่างนี้ก็คงจะก็คงจะหนักกว่านั้นแล้วมั้งครับ แต่มาอยู่ที่นี้ก็ยังรู้สึกมีรูปร่างว่าอันไหนดีไม่ดีแต่ข้างนอกไม่รู้เลยครับว่ามันคิดจะดีไม่ดี ผมยังรู้สึกว่า เออ สิ่งนี้มันแยกแยกออกครับว่าที่ห้ามดื่มข้างนอกก็คือความสนุกอย่างเดียวครับ ผมปิดทอมไปเห็นเพื่อนเค้าก็เน้นแต่สนุกอะไรที่เค้าสนุกเค้าทำหมด ศีล 5 มันก็ดีมันเป็นสิ่งที่เราต้องมีในชีวิตประจำวันเลยครับทำให้พัฒนาขึ้นทั้งอารมณ์ บางทีโกรธบ๊อบเราก็นิ่งนึ่ก เอ๊ะ เราโกรธไปทำไมนั่ง เดินคิดอะไรหลายอย่างครับ พัฒนาหลายอย่างมากครับเราก็ได้หยุด ยั้ง ยอม ครับ ยั้ง สมมติว่า ขัดใจเรา เราก็ได้ขยับใจเราไว้ครับ ถ้าเรามีศีลเราได้ขยับใจแล้วเราหยุดที่ตัวเราครับสมมติว่า พูดคำว่าร้ายเรานี้ยั้งครับถ้าเป็นเมื่อก่อนเราก็คำคืนแต่เรายังขยับใจไว้ หึหึ เราได้หยุดอารมณ์ตัวเองครับ ได้ยอมเค้าก็คือ เค้าว่าอะไรเราเราก็ยอมไป เราก็ไม่ เราก็ไม่ตอบโต้ต่อเถียงอะไรครับถ้าเรายอม เค้าอาจจะเข้าใจเรา เค้าอาจจะสมมติว่าเค้าด่าเรา เรายอมเค้าเราไม่พูดอะไรไม่ต่อเถียงอะไร เค้าอาจจะหยุดครับ เออ ทำไมเราไม่

ตอบโต้อะไรอย่างนี้! เจ้าจะหยุดของเค้าเองครับ สมมติว่าหยุด เราเลยว่าย เอ๊ย สมมติว่าเอาแล้วจะไป แล้ว เราก็หยุด หยุดว่า มันไม่คืนนะอะไรอย่างเนี่ยครับ หยุดที่ตัวเราเลยครับคิดเลยครับว่า ยัง หยุด ขอมตัวเราเลยครับ ใจเราครับที่เราจะเริ่มโมโหก็อ่านนะครับ อ่านใจเราครับ เอ๊ย นี่คือการณ์โกรธ นะต้องรู้ทันมัน ถ้าเราทำมันลงไปแล้วมันจะมีผลเสียอะไรเกิดขึ้นกับเราหลายอย่างครับมันคือกิเลส ครับ ก็คิดว่า เอ๊ย มันมาแล้วนะอารมณ์ อย่างนี้ก็ถือว่าเราจับอารมณ์มันอยู่ครับว่า เอ๊ย มันมาแล้วนะ ควบคุมมันนะครับ ให้มันข่มๆมันลงครับ ข่มมันลงครับแล้วก็ไม่งั้นก็เดินหนี ถ้าเราทนไม่ไหวจริงๆ เราก็จะเดินหนีออกมาเลยครับ เจ้าจะว่า ค่าอะไร เราขอมครับขอมทุกอย่างไม่ ไม่ตอบมาได้ไม่เถียง คิน ขอมเค้าทุกอย่างเลยครับ อยู่นิ่งๆ ฟัง รับฟังเค้าอย่างเดียวครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

กล่าวโดยสรุป จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นถึงการพัฒนาตนเองของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเฉพาะด้านจิตใจที่ได้นำศีล 5 มาปฏิบัติจนสามารถขัดเกลากายวาจาและใจจนเกิดจิตวิญญานใหม่ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้ฝึกฝนจิตใจของตนเอง และเกิดจากการได้รับการอบรมสั่งสอนธรรมะจากสมณะ การได้เห็นต้นแบบที่ดีงามจาก สมณะครู-อาจารย์ ผู้ใหญ่และนักเรียนรุ่นพี่ ซึ่งเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 และเกิดจากสังคมสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้อยู่อาศัย ซึ่งเป็นหมู่บ้านศีล 5 ที่ผู้คนรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5

4.1.2 ประโยชน์ท่าน

ประโยชน์ท่าน คือ ผลจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ที่ส่งผลดีงามต่อผู้อื่นต่อสังคมประเทศชาติในทัศนะของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า การที่เรามีศีล 5 ทำให้ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข จากการศึกษาพบว่า ผลจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 มีประโยชน์ต่อคนอื่น ต่อสังคมประเทศชาติอย่างไร คำตอบที่ได้จากนักเรียนผู้ให้ข้อมูลคือ จากการที่ตนเองมีศีล 5 ทำให้เป็นคนมีน้ำใจ มีเมตตาต่อผู้อื่นมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ไม่เห็นแก่ตัวไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่นไม่เบียดเบียนผู้อื่นไม่ทำร้ายทำลายคนอื่นและประพฤติดังสิ่งดีงามต่อผู้อื่น ไม่ลักขโมยสิ่งของของใคร ไม่ไปผิดลูกผิดเมียหรือสามีคนอื่น ไม่พูดโกหกหรือคำหยาบ ไม่ดื่มเหล้าไม่สูบบุหรี่ไม่เล่นการพนัน ไม่ติดสิ่งเสพติดของมีนเมาทั้งหลาย ศีลทั้ง 5 ข้อนี้จึงทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเพราะการมีศีล 5 ทำให้รู้จักยับยั้งชั่งใจตนเองโดยเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตไม่โกงไม่คอร์รัปชั่น ซึ่งการ โกงมีหลายรูปแบบเริ่มจากการ โกงเล็กๆ น้อยๆ เช่น โกงเวลา โกงด้วยคำพูด และการ โกงบ้านเมือง ซึ่งการมีศีล 5 จะทำให้เป็นคนรู้จักยับยั้งชั่งใจตนเองได้มากยิ่งขึ้นกว่าเมื่อก่อน พฤติกรรมเหล่านี้จึงส่งผลเกื้อกูลต่อผู้อื่นเกื้อกูลสังคมประเทศชาติและถ้าทุกคนมีศีลธรรมบ้านเมืองก็จะสงบสุขและอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ดังประโยคที่ว่า

“มันทำให้หนูมีน้ำใจมากขึ้น นึกถึงคนอื่นมากขึ้นคะจากที่เรานึกถึงแต่ตัวเอง คือเราจะทำอะไรยังงี้ก็จะนึกถึงคนอื่นที่อยู่ร่วมกับเราเค้าจะเดือดร้อนกับเราหรือเปล่าคือถ้าเราไปทำแบบเนี่ย สมมุติว่าเราไม่ไปลงงาน เราเป็นรุ่นพี่ไม่มีใครว่าเราอยู่แล้วละแล้วเราไม่ไปลงงาน เราชี้เกียจ นื่องที่อยู่ในฐานเรา ก็จะไม่มีการช่วยงาน มันก็จะเป็นการเอาเปรียบคนอื่นด้วยนะคะ และที่รวมทั้งอะไรหลายอย่างด้วยนะคะ คือถ้าสมมุติว่า ผู้ใหญ่เค้าทำงานคนเดียว เราก็จะเข้าไปช่วยคะ เพราะว่าถ้าเราไม่ช่วยเค้าก็จะทำคนเดียวคะ หนูจะคิดอย่างนี้ตลอดคะมันทำให้เราประพุดกับคนอื่นดีคะ แล้วเค้าก็จะได้รับสิ่งดีๆจากเราคะ ศิลข้อ 1 ก็จะไม่ทำร้ายเค้า หรือไม่ทำให้เค้าเดือดร้อน ไม่เบียดเบียนเค้าคะมันก็จะน่าอยู่มากคะ มันก็จะเกือซึ่งกันและกัน มันจะเกือต่อชุมชน เกือต่อสังคม เกือต่อประเทศ เกือต่อโลกอย่างเนี่ยคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“เราไปเป็นผู้นำคนอื่น ได้ครับเราสามารถถ้าเราถือปฏิบัติปฏิบัติชอบเราก็สามารถไปบอกคนอื่นได้แล้วคนอื่นก็จะศรัทธาในตัวเราเพราะเราทำเหมือนกันครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ดีคะ เพราะว่าเวลาถ้าเกิดเราเป็นคนที่มีศิลปะใหม่คะ คนที่อยู่รอบตัวเราก็ไม่ถูกเบียดเบียนนะคะ เค้าก็จะไม่ได้เดือนร้อนด้วยคะ ก็ในเมื่อเรามีจิตสำนึกที่ดี ใจมั้คะ มันก็จะไม่มีเรื่องไม่ดีไปทำให้คนอื่นเค้าเกิดปัญหาอย่างนี้คะ แล้วเราเองก็สบายใจ คือคนที่มีความศิลปะนะคะ จะไม่ได้คิดเรื่องไม่ดีนะคะ อาจจะไม่ได้คิดเรื่องที่ดี แต่(หัวเราะ) ก็ไม่ได้คิดเรื่องไม่ดีทำแล้วมันเสียหายนะคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“มีคะ เพราะว่าถ้าเรามีศิลปะ ใจมั้คะ เราก็ไม่ไปขโมยของคนอื่น คนอื่นเค้าก็ไม่มี ความทุกข์ใจบ้านเมืองก็จะสงบสุขกว่านี้เหมือนของนั้นเค้าจะใจมั้ยิ่งใหญ่มากถ้าเราไปขโมยมาทุกอย่างมันก็เสียไปหมดอย่างเงี้ยคะแล้วอีกอย่างมันก็ทำให้เราไม่ขโมยเงินแล้วก็ไม่โกงถูกมั้คะ มันก็เหมือนกับเราขโมยเงินมาก็เหมือนกับเราโกง เหมือนกับเราไปขโมยเงินเม้งหรือว่าเราอาจจะแบบเห็นเงินวัดเขอะเงี้ย เหยี่ย ไปขโมยมา วัดก็เดือดร้อนเราก็เดือดร้อนเพื่อนๆก็โดนว่าใครก็โนว่าชื่อเสียง โรงเรียนก็เสียหายอย่างเงี้ยคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ก็เหมือนเราก็รู้จักควบคุมตัวเองคนหนึ่ง คนแบบนี้มีหลายๆคนสังคมเราก็จะดีขึ้นการมีศิลปะ 5 กันมากขึ้น มีสังคมแบบอโศกเขอะขึ้นหนี ประเทศไทยก็อาจจะเจริญมากกว่านี้เหมือนเราปฏิบัติธรรมได้ เราพัฒนามากขึ้น คนต่อไปบอกเค้าว่าแบบนี้มันดีนะเค้าอาจจะทำตามอย่างนี้ ก็คนหนึ่งควบคุมตัวเองได้ ต่อไปมันก็สามารถควบคุมอะไรที่ใหญ่ขึ้นได้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“สมมติว่าถ้าวันหนึ่งผมอาจจะได้ไปคุมบริหาร คุมบริหารประเทศนี้ครับ ตัวเรามีศีลธรรมยังมีความตรงไปตรงมาซื้อสัตย์สุจริตนะครับ ยังมีความเมตตาครับเราอาจจะช่วยได้หลายอย่างครับ สุจริตทุกอย่างไม่คอร์รัปชันอย่างเนี้ยครับไม่โกงไม่ ใอ่ คล้ายๆกับว่ามีศีลธรรมครับ ตรงไปตรงมาครับผม ประมาณนี้ครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“ก็รู้สึกว่ามันเป็นประโยชน์มาก มากจริงๆนะค่ะ ก็คนเรานี้ คนๆนั้นก็ตามใจตนเอง คนๆนั้นก็ตามใจตัวเอง คนๆนี้ก็ไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจตัวเอง หรืออะไรที่เห็นกันง่ายๆทุกวันนี้ อย่างการแทรกแถวอย่างนี้ ถ้าเป็นคนที่ไม่ถือศีล 5 จริงๆเค้าจะมีจะมีข้อจำกัดของตัวเองว่า เค้าจะรู้จักห้ามใจตัวเองเป็น รู้ว่ากาลเทศะนี้ควรทำยังไง ยังงั้นนะค่ะ แล้วก็ห้ามใจตัวเองเป็นต่อให้เค้าอยากจะแทรกขนาดไหน ต่อให้เค้ามีโอกาส จะไม่สร้างความเสียหายให้คนโดยรวมนะค่ะ เหมือนกับว่า โตะไปไม่โกงค่ะ (หัวเราะ) อะไรอย่างนั้น พุดยากนะค่ะ แต่ก็ช่วยสังคมได้เยอะๆก็คือการโกงนี้ คือ โกงด้วยคำพูดก็มี โกงด้วยเวลา รู้สึกว่าคนที่ถือศีล 5 จะมีความเห็นแก่ตัวน้อยกว่า คือจะมีการยับยั้งชั่งใจมากกว่า ที่โกงนี้คือเค้าไม่เอาแล้วไม่เป็นไรหรอกแค่นี้เอง แต่ก็คือไม่คิดอะไรแล้ว คือพร้อมที่จะทำความชั่วได้เสมอ แต่คนที่มี ศีล 5 เค้าจะคิด มันไม่ใช่นะ จากความเคยชินที่เค้า เคยยับยั้งชั่งใจ กินผัก กินเนื้อ คือไม่กินดีกว่าอย่างนี้ เราว่าอันไหนไม่ดี อันไหนดี จะทำดีโดยไม่มีข้อแม้มากกว่าคนที่โกงค่ะ มันสงบสุขขึ้น ถ้ามีเยอะก็สงบเยอะ แต่มีน้อยก็สงบน้อย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

สรุป การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักนอกจากเกิดประโยชน์ต่อตนเองแล้วยังเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสังคมประเทศชาติ โดยการไม่เบียดเบียนผู้อื่น ด้วยกายด้วยคำพูดด้วยใจไม่คิดร้ายและทำแต่สิ่งที่ดีงามต่อตนเองและผู้อื่น การรู้จักยับยั้งชั่งใจตนเองไม่ทำตามใจตนเอง ไม่ลักขโมย ไม่ไปผิดลูกผิดเมียคนอื่น การสำรวมในการพูดโดยการไม่ทำร้ายกันด้วยคำพูดและการละเว้นจากสิ่งเสพติดของมีนเมา พฤติกรรมเหล่านี้จึงเกื้อกูลให้ผู้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ศีล 5 จึงเป็นหลักปฏิบัติที่ทำให้ผู้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขอย่างแท้จริง

4.2 เมตตาธรรมคำจูนโลก

จากการเรียนรู้และนำมาสู่การปฏิบัติศีลในชีวิตประจำวันจนสามารถเข้าใจแก่นแท้ โดยเฉพาะศีลข้อ 1 จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถรักษาศีลข้อ 1 ได้ดีจนเกิดมรรคผล คือ เลิกฆ่าสัตว์ได้มีความเข้าใจว่าสัตว์ทุกตัวย่อมรักชีวิตเหมือนกันกับที่เรารักชีวิตของเรา และรู้สึกเจ็บปวดทรมานอย่างมากเวลาถูกฆ่าซึ่งได้นำมาเปรียบเทียบกับชีวิตของตนเองว่า เวลาโดนมีดบาดเรายังรู้สึกเจ็บปวดอย่างมากสัตว์ก็คงมีความรู้สึกไม่แตกต่างจากเรา ทำให้เกิดจิตเมตตาธรรม

รู้สึกสงสาร เลิกฆ่าสัตว์และหันมาช่วยเหลือชีวิตสัตว์โดยเฉพาะเวลาเข้าห้องน้ำเห็น เจียด แมลงสาบ และแมลงอื่นๆตกอยู่ใน โถส้วมนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะใช้ไม้เขี่ยขึ้นทุกครั้งแต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนก็ ราวน้ำเลยไม่ได้สนใจอะไร ดังประโยคที่ว่า

“ไม่คิดฆ่าแล้วละ มีแต่อยากช่วยเหลือช่วยเขี่ยคนในห้องน้ำ อย่างมันตกไปในขัน ใน ถึง โถส้วมก็ตักขึ้นมา พยายามที่จะหาทางให้มันรอด แต่ก็เอาไปวางไว้เฉยๆให้มันไปเอง (หัวเราะ)

ถ้าเป็นเมื่อก่อนก็ไม่สนใจเลยก็ราวมันลงไปเลย ตัวมันนิดเดียว”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“แมลงสาบอยู่ใน โถส้วมครับค่อยๆเอาไม้เขี่ยขึ้นมาครับไม่ได้รังเกียจแมลงสาบ ครับรังเกียจ โถจี”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ก็มีบ้างคะ น้ำใจอย่างนี้ เห็นผู้ใหญ่ขึ้นศาลาขของถวายสมณะมันหนักเราก็ไป ช่วย หรือว่าสัตว์มันอยู่ตรง สมมุติอยู่ตรงไหนดี โถส้วมเราก็ช่วยมันเอาไม้เขี่ยขึ้นบ้าง แล้วแต่”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“มีครับก็เวลาไปเขี่ยครับ เจอมันอยู่ใน โถครับก็เอามือตักขึ้นมาแมงครับ แมงตก ลงไปนี้ครับ ครับก็เอามือตักขึ้นมากลยครับ อยู่ในโถส้วมครับเอ้า ก็เจอมัน มันยังมีอยู่ตักขึ้นมาลย ครับแล้วช่วยมันไม่รังเกียจหรือ ไม่ครับก็มีใจอยากจะช่วยมันนะครับ ตอนแรกๆก็ยัง ใช้นัน ใช้นันอยู่ หลังๆมาก็เอามือจกก็รู้สึกว่เอา (ยิ้มๆ) ก็รู้สึกดีด้วยว่คือเราได้ช่วยชีวิตมันนะก็สังสมบุญที่เรามาไว้ เรือยๆครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

กล่าวโดยสรุป เมื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 และเข้าใจ แก่นแท้ของศีลมากขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาด้านจิตวิญญาณที่ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น จนสามารถปรับเปลี่ยนจิตใจตนเองให้เลิกฆ่าสัตว์ได้เกิดจิตเมตตาธรรมและช่วยเหลือชีวิตสัตว์แม้ จะเป็นแค่สัตว์ตัวเล็กๆที่ตกอยู่ใน โถส้วมก็พยายามที่จะช่วยโดยไม่รังเกียจ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนที่เคยตบยุงด้วยความสะใจทำให้เห็นการพัฒนาการด้านจิตใจเกิดเป็นความดีงามของชีวิตและ เกิดจิตวิญญาณใหม่

4.3 รู้ศีล รู้ธรรม

จากการศึกษาในประเด็นนี้พบว่า หลัจากนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้มี ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 มาหลายปี ได้รับการอบรมสั่งสอนจากสมณะ ครูบา อาจารย์ พ่อแม่พี่น้องทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจศีล5 ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

4.3.1 คีล 5 ที่เห็นและเป็นอยู่

จากการศึกษาพบว่า จากเมื่อก่อนที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักรู้จักความหมายของคีล 5 ในแต่ละข้อ แต่ไม่ได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งจนถึงขั้นนำคีล 5 มาปฏิบัติ หลังจากที่ได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักคีล 5 มาหลายปีด้วยการถูกปลูกฝังเรื่องศีลธรรมจากสมณะและประสบการณ์ของตนเองทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดการเรียนรู้และเข้าใจเข้าถึงแก่นแท้ของการรักษาศีล 5 ละเอียดมากขึ้น โดยผู้วิจัยได้แยกตามคีลแต่ละข้อดังนี้

1) คีลข้อ 1

นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเข้าใจละเอียดมากยิ่งขึ้นว่าคีลข้อ 1 ไม่ใช่แค่การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอย่างเดียวแต่รวมไปถึงการมีอารมณ์โกรธ อารมณ์เกลียด อารมณ์ไม่ดีของตนเองก็ทำให้คีล 1 ไม่บริสุทธิ์ซึ่งเป็นศีลที่ละเอียดยิ่งขึ้นและเมื่อเวลาที่อารมณ์โกรธเกิดขึ้นมานักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักก็พยายามจับตัวอารมณ์โกรธนั้นแล้วพยายามทำลายซึ่งพบว่าใช้เวลาไม่นานก็สามารถฆ่าอารมณ์โกรธของตนเองได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายเลยสำหรับเยาวชนอายุเท่านี้ที่มีความสามารถรู้รักษยับยั้งจิตใจตนเองได้ โดยเฉพาะอารมณ์โกรธ การที่จะทำได้เช่นนี้ต้องผ่านการฝึกฝนมาอย่างดี และนอกจากนั้นยังมีความเข้าใจในวัฏจักรของสิ่งชีวิตที่ทุกชีวิตล้วนมีอายุขัยในการใช้ชีวิต ดังนั้นทุกชีวิตจึงควรอยู่ร่วมกันจนกว่าจะสิ้นอายุขัย การฆ่าสัตว์เป็นการสังฆวิบากกรรมที่ไม่ดีและวิบากกรรมที่ไม่ดีก็จะติดตัวเราไปซึ่งเป็นความเชื่อของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก และนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางรายเชื่อว่าสัตว์ไม่ใช่อาหารของมนุษย์ ดังประโยคที่ว่า

“เข้าใจมากขึ้นค่ะ อย่างข้อ 1 เข้าใจไปถึงความโกรธ ความเกลียดอย่างนี้เราไปโกรธเค้าเราก็ผิดคีลข้อ 1 แล้วมันละเอียด ลึกเข้าไปมากขึ้นค่ะ แต่ละข้อ คือเอาเปรียบคนอื่นอย่างเงี้ยนะค่ะ ขี้เกียจ ก็ผิดคีล เอ้อ เอ๊ย ข้อ 1 หรือ ข้อ 5 ไม่น่าใจ (หัวเราะ) คือลึกเข้าไปถึงจิตค่ะ คือมีความโกรธ ความเกลียด ความไม่พอใจ ยังงั้นนะค่ะ ไซ้ค่ะ มองเห็นตัวเองคือ ทุกวันนี้พอเวลาที่โกรธขึ้นมาปุ๊บ มันก็จะพุดขึ้นมาอยู่นะค่ะ คือพุดคล้ายๆกับคำข่มอะ(หัวเราะ) ไม่พุดตรงๆอย่างเช่น มันไม่มีกรณีที่ชัดเจนนะค่ะ มันก็แล้วแต่ เราสามารถที่จะจับตัวมันได้และก็ทำลายมันไปได้เลยค่ะ อาจจะใช้เวลาสัก 15-30 นาที กับทุกคนค่ะ หนูเป็นคนที่ยังหุงจดค่ะ ไม่โกรธหรอกค่ะ แต่ถ้ามันกรณีหนักจริงๆก็คือ โกรธ มันเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวเรา อย่างเน้นเลขก็ โกรธค่ะ ปกติแล้วก็หุงจด พืดพิดธรรมดาค่ะ ก็พยายามที่จะ คือ ถ้าโกรธขึ้นมาครั้งหนึ่งก็ใช้เวลาไม่นานในการทำลายมัน เพราะว่าหนูเป็นคน โกรธใครไม่ได้นานนะค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“คือเมื่อก่อนเรารู้แล้วว่า เรารู้แต่เพียงผิวเผินนะค่ะ ว่าข้อนี้ต้องเป็นอย่างนี้ แค่นั้นนะอะไรอย่างนี้ เหมือนศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ที่เมื่อก่อนมันห้ามฆ่าสัตว์อย่างเดียว แต่พอมานอนนี่คือ นอกจากการฆ่าสัตว์ก็คือเราต้องไม่เบียดเบียนคนอื่นด้วยนะ ต้องแบบไม่ต้องเอาคนอื่นเอาตัวเองก่อนค่ะ คือเมื่อก่อนเข้าใจแล้วว่าข้อ 1 คือไม่ฆ่าสัตว์ แต่มาตอนนี้ การเบียดเบียนความรู้สึกของตัวเอง ตัวเองรู้สึกแย อะไรที่มันไม่คิดก็คิดศีลข้อ 1 แล้วค่ะ คือเป็นการแบบอยู่ที่วัด อยู่ที่นี่เค้าก็สอนให้เราว่านี่ไม่ใช่ร่างกายของเรา นี่ไม่มีอะไรเป็นของเราหมดเลยก็คือเบียดเบียนผู้อื่น เบียดเบียนตัวเองก็เหมือนเบียดเบียนผู้อื่นอะไรอย่างนี้ค่ะ คือ คิดให้ตัวเองเป็นทุกข์ก็คิดศีลค่ะ หรือแค่มีจิตแค่คิดในใจ เราไม่ได้ทำอะไรคนอื่นเราแค่ เหมือนอยากจะฆ่าก็คิดแล้วอะไรอย่างนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ไม่ฆ่ามดฆ่าแมงก็ไม่ฆ่าอาจจะมดหอยกมันเล่นๆ (หัวเราะ)ก็ไม่กินนะค่ะ ก็ไม่กินมันก็ไม่อยากกินยิ่งตอนไปเบลเยี่ยมนะค่ะมันเป็นอาหารเค้าเลี้ยงแล้วแบบกินไก่กินไรมันจับกินแล้วหลวงพ่อบอกว่าคนกินเนื้อเหมือนยักษ์กินแล้วพอเราไปเห็นภาพนั้นมันเหมือนยักษ์จริงๆนะเหมือนเป็นยักษ์นี่ค่ะ เราไปเห็นแบบเราอยู่กับรุ่นพี่โรงเรียนอื่นเราไปเบลเยี่ยมไปโรงเรียนไข่มัยที่มันก็แบบเห็นคนสวยๆอะ ทั้งกินไก่จับเนื้อแบบแต่ละคนกินเนื้อมันดูเหมือนเป็นยักษ์ที่กินเนื้อ โอ๊ย ไม่ชอบเลยมันดูแบบ ฮึบ ทำไมมันน่ากลัวขนาดนั้นเลยหรือเห็นชัดเจนเลยที่ไปนี่ค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“พวกปู พวกปลา หมาเอ๊ยไม่ใช่หมูค่ะ รู้สึกเหมือนมันไม่ใช่อาหารคนนะค่ะ เหมือนมันเป็นซากศพนะค่ะ เหมือนกับกินของเน่านะค่ะก็คือมันเป็นอะไรที่ไม่ใช่อาหารนะค่ะ รู้สึกอย่างนั้น คือมันเป็นอะไรที่วิ่งได้ คืบได้ ไม่รู้อธิบายไม่ถูก (หัวเราะ) ไม่ค่ะไม่ฆ่ารู้สึกว่าเป็นแบบมันไม่จำเป็นหรือยังไง ก็ไม่ชอบ รู้สึกมันมีชีวิต มันก็จะตายอยู่แล้ว อย่างงูอายุแค่ 7 วัน เรายังไปฆ่ามันอีก ก็ไม่ฆ่าดีกว่า ชีวิตมันก็สั้นพออยู่แล้วค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“มันต้องมีครับมันต้องมีคล้ายๆมันเป็นกฎครับว่า เออ ห้ามในสิ่งนั้นๆ มันไม่ดีครับ มันเป็นกฎให้เราทำนะคล้ายๆเป็นกฎให้เราทำนะครับ ถ้าเราไม่ทำตาม กฎมันก็มันจะส่งผลเสียให้กับเราเลยครับ อย่างเช่นห้ามฆ่าสัตว์อย่างนี้ เรายังไปฆ่าเค้าเราอาจจะถูกวิบากกรรมอย่างเนี่ยครับ ถูกเค้าถูกอยู่ดีๆปีบมีของหล่นใส่อย่างเนี่ยครับทำให้แขนหักอะไรหักได้ครับผมถ้าคิดศีลข้อ 1 วิบากกรรมครับทุกสิ่งทุกอย่างผมก็เชื่อว่ามันมีวิบากกรรม ถ้าเราทำอะไรไม่ดีไปมันจะเป็นวิบากกรรมของเรา”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

2) ศิลข้อ 2

การให้การเสียดสเป็นศิลปะที่ละเอียดยั้งขึ้นเป็นอนิศิลปะข้อ2 ที่สอนให้รู้จักการไม่โลภไม่หอบหวง ไม่กอยโกย ไม่เห็นแก่ตัว แต่สอนให้รู้จักพอเพียง เสียดสและแบ่งปันต่อเพื่อนมนุษย์ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความรู้ความเข้าใจในศิลปะนี้เพิ่มมากขึ้นจากเมื่อก่อนรู้แค่ห้าหลักขโมย แต่เมื่อได้มาดำเนินชีวิตด้วยหลักศิลปะ 5 ได้รับการอบรมสั่งสอนจากท่านสมณะ ครูบาอาจารย์ทำให้รู้ว่านอกจากไม่เอาของผู้อื่นแล้วเราต้องรู้จัก การให้ การสละ แม้แต่สิ่งที่เรารักเราหวงก็สามารถสละให้คนอื่นได้ เช่น การเสียดสเวลาส่วนตัวเพื่อช่วยทำงานให้ส่วนรวมให้โรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้และเข้าใจและเกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ดังประโยคที่ว่า

“เข้าใจถึงแก่น วิสาดส ขนาดเรานั่งด้วยกันแล้วเราหยิบมาไม่บอกไม่กล่าวก็ถึงเป็นการผิดศิลปะ ไม่บริสุทธิ์”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ก็น่าจะแทบทุกข้อเลยนะค่ะ ข้อ 2 ก็เมื่อก่อนไม่ลักทรัพย์ใช้ไหมคะ เมื่อก่อนเรารู้แค่ไม่ลักทรัพย์แต่พอมายู่นี้เราก็ได้รู้มากขึ้น นอกจากเราจะไม่ลักทรัพย์ เราต้องเสียดสด้วยก็คือเหมือนกับเรา เราไม่ไปเอาของที่มีเจ้าของมาใช้ไหมคะ นอกจากเราจะไม่ไปเอาของของคนอื่นมา เรายังมีจิตใจเสียดสให้คนอื่นให้ไปให้สิ่งที่เรารักที่เราหวง คือเราสามารถให้คนอื่นได้อะไรรอย่างนี้จะมีคะมีเสียดสให้ของแบบให้สิ่งของอย่างนี้คะ เสียดสเพื่อส่วนรวม เสียดสเวลาส่วนตัวเราไปให้ส่วนรวมอย่างนี้ก็จะมีคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ก็คือไม่ขโมยคะ ไม่มีจิตคิดจะเอา หนูเห็นไอโฟนพี เอ้ย รั่นในหม้ออยากได้ออย่างเงี้ยก็ไม่ได้มีจิตคิดอย่างนั้นแล้วถ้าคนเค้าอยากได้เค้าจะคิดวิธีขโมยแล้วเรารู้ว่าอันนี้ของพี่น้องมันไม่ควรที่จะเอามันยังไม่ถึงโอกาสของเราหรือว่าจะไรอย่างเงี้ยไม่ได้คิดจะขโมยแล้วไม่มีจิตคิดจะขโมยแล้ว ถ้ามีก็วิสาดสพวกหยิบปากกามาใช้ค่อยมาบอกนะแล้วก็เอามาคืนให้อย่างเงี้ย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ก็มีบาป สมมติรับว่าคล้ายๆกับว่าถ้าเรามันจะคล้ายๆบาปกรรมที่คิดเรามาคล้ายๆแบบว่าเราอาจจะถูกขโมยบ้างถูกขโมยกลับเนี่ยครับเก็บของอะไรไว้ก็ไม่อยู่ก็เลยไม่ขโมยครับก็จะขอดีๆขอเอาถ้าเราอยากได้จริงๆจึงขอเอาครับไม่ให้ก็ไม่เอาครับ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

3) คีลข้อ 3

การไม่ให้ถูกเนื้อต้องตัวกัน ไม่ให้แอบคุยกันในที่ลับเป็นการป้องกันการทำผิดคิดซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้เรื่องความรักและเกิดความเข้าใจมากขึ้น จากการศึกษาพบว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าใจละเอียดมากขึ้นว่า การใช้พูด การใช้สายตา กิริยาท่าทาง และที่สำคัญที่สุดคือ ใจ ที่เกิดคำริ การเกิดกำหนดเรื่องกามก็ถือว่าศีลไม่บริสุทธิ์ และจากการถูกปลูกฝังให้มีความรักแบบพี่น้องมากกว่าความรักแบบแฟน และการมีข้อห้ามไม่ให้นักเรียนชายหญิงถูกเนื้อต้องตัวกันเป็นการป้องกันเบื้องต้น ซึ่งพบว่า นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักพยายามสำรวจมรรวัง ดังคำกล่าวที่ว่า

“ข้อ 3 นี้คือการไม่ประพฤติผิดในกาม แต่ตอนนี้ก็เข้าใจไปถึงว่า จิตที่มันไปว่า เอ๊ะ เรารู้สึกอะ เข้าใจไปถึงจิตเริ่มคิด คือๆ มันคิดตั้งแต่เริ่มคิด เราเริ่มรู้ตัวเองแล้ว”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ข้อ 3 รู้แล้วว่าเมื่อก่อนห้ามผิดถูกผิดเมียชาวบ้านตอนนี้ก็รู้ว่า การที่เราพูดจา สายตา ทอดสะพาน อย่างนี้ก็ผิดนะ ถึงแม้ว่าเราไม่ได้ไปพูดไม่ได้ไปคุย ไม่ได้จับต้องอะไรเค้า แต่ถ้าเราคิดเรามีกำหนดในใจเรา ก็คือเราก็ตัดแล้วเหมือนกัน ก็เลิกซึ่งขึ้น เราก็ตัดชิมชั้มาตั้งแต่แถม.1 แล้วละ ตามลำดับเราก็ตัดไม่ได้เข้าใจยากอะไร”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ข้อ 3 ก็คือถ้าจะให้ไปเรื่องได้เสียกันมันก็ไม่ได้มีอะไรขนาดนั้นถ้าจะมีอย่างมากที่สุดก็ไม่ได้ไปแอบคุยกันกลางคืนหรือว่าถ้ามีความรักก็ให้เก็บไว้ในใจอะไรอย่างเงี้ยคะหรือว่าแต่ถ้าที่มีแล้วเค้าก็จะห้ามแบบจะอธิบายยังไงดีมันก็จะไม่ให้โดนเนื้อต้องตัวกันด้วยไม่ว่าจะเป็นเพื่อนเป็นพี่เป็นน้องเค้าก็ไม่อยากให้โดนเนื้อต้องตัวกันคะอาจจะไปไม่ได้แอบเสียกันบ้างก็เรียนไม่จบแล้วถ้าเรามีแต่คิดเรื่องแบบนี้มันก็จะเสียการเรียนของเราครูก็เลยไม่อยากให้เราไปยุ่งกับเรื่องพวกนี้มากกว่าคะในความคิดของหนูประมาณนี้”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“ห้ามถูกเนื้อต้องตัวกันก็เพราะว่าเค้ากลัวที่ผิดคิดนะครบแล้วแบบจะไปมีอะไรกันนะครบแล้วผิดคิดจะล่องละเมิดกันได้ที่ผิดคิดนะครบทุกวันนี้ก็มันมีบ้างรับทำงานแล้วมันเดินชนกันอะไรอย่างนี้รับก็ขอโทษกันนะรับก็จะรู้สึกแต่เมื่อก่อนที่อยู่ข้างนอกเดินชนก็ไม่มีอะไรก็ไม่ขอโทษอะไรกันเลย”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

4) ศิลข้อ 4

จากที่เคยเข้าใจแค่บางส่วนแต่เมื่อได้มาเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเข้าใจในศิลปะเพิ่มมากขึ้น จากเมื่อก่อนรู้แค่ที่ศิลปะข้อ 4 คือห้ามพูดโกหกอย่างเดียว แต่ทุกวันนี้รู้เพิ่มขึ้นว่าการพูดคำหยาบ เพื่อเจ้อ ส่อเสียดนินทา เป็นการผิดศิลปะข้อนี้ดังประโยคที่ว่า

“ข้อที่ 4 ก็ฟังเข้าใจ รู้มากขึ้นเยอะเลยคะจากเมื่อก่อน แค่โกหกแต่ตอนนี้มีเพื่อเจ้อ พูดเพื่อเจ้อก็ผิดนะเพราะว่าพูดไปคนอื่นเค้าไม่รู้เรื่องด้วย เราก็เหมือนเราเพื่อเจ้อนะไม่มีสาระ พูดส่อเสียดทำให้คนอื่นแตกกันก็ผิด แล้วก็พูดคำหยาบก็เช่นกันคะ คือแบบเยอะมากเลยนะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“ศิลปะข้อ 4 ก็คือไม่ให้พูดคำหยาบ ส่อเสียด นินทา เพื่อเจ้อ พูดโกหก”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

5) ศิลข้อ 5

นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้ศิลปะที่ละเอียดยิ่งขึ้นเกี่ยวกับเรื่องการติดการเสพติดมอมเมา ทุกชนิดเกี่ยวข้องกับศิลปะข้อที่ 5 ทั้งสิ้นเพราะที่โรงเรียนสัมมาสิกขาธิระยะอโศกปราศจากสิ่งเสพติดของมึนเมาทุกชนิด แต่สิ่งที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนได้เรียนรู้ความละเอียดของการเสพติดทุกอย่างที่เราคิด เช่น การติดนอนกลางวันก็เป็นการเสพติดเรื่องการนอน การเสพติดรสชาติอาหาร โดยการกินจุบจิบตามใจปาก การเสพติดเสียงเพลงเสพติดอิเล็กทรอนิกส์ เพราะการเสพติดสิ่งเหล่านี้ก็คล้ายกับการดื่มสุรา การสูบบุหรี่แต่ละแยกกว่า ดังประโยคที่ว่า

“ที่นี้ก็ ไม่นอนกลางวัน ไม่กินจุบจิบ ก็เกี่ยวข้องเป็นการผิดศิลปะเสพติดเพลงหรือเสพติดอะไรก็ผิดหมดคะละเอียดไปถึงการปฏิบัติถึงภายในใจของเราคะ ภายในจิตคะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

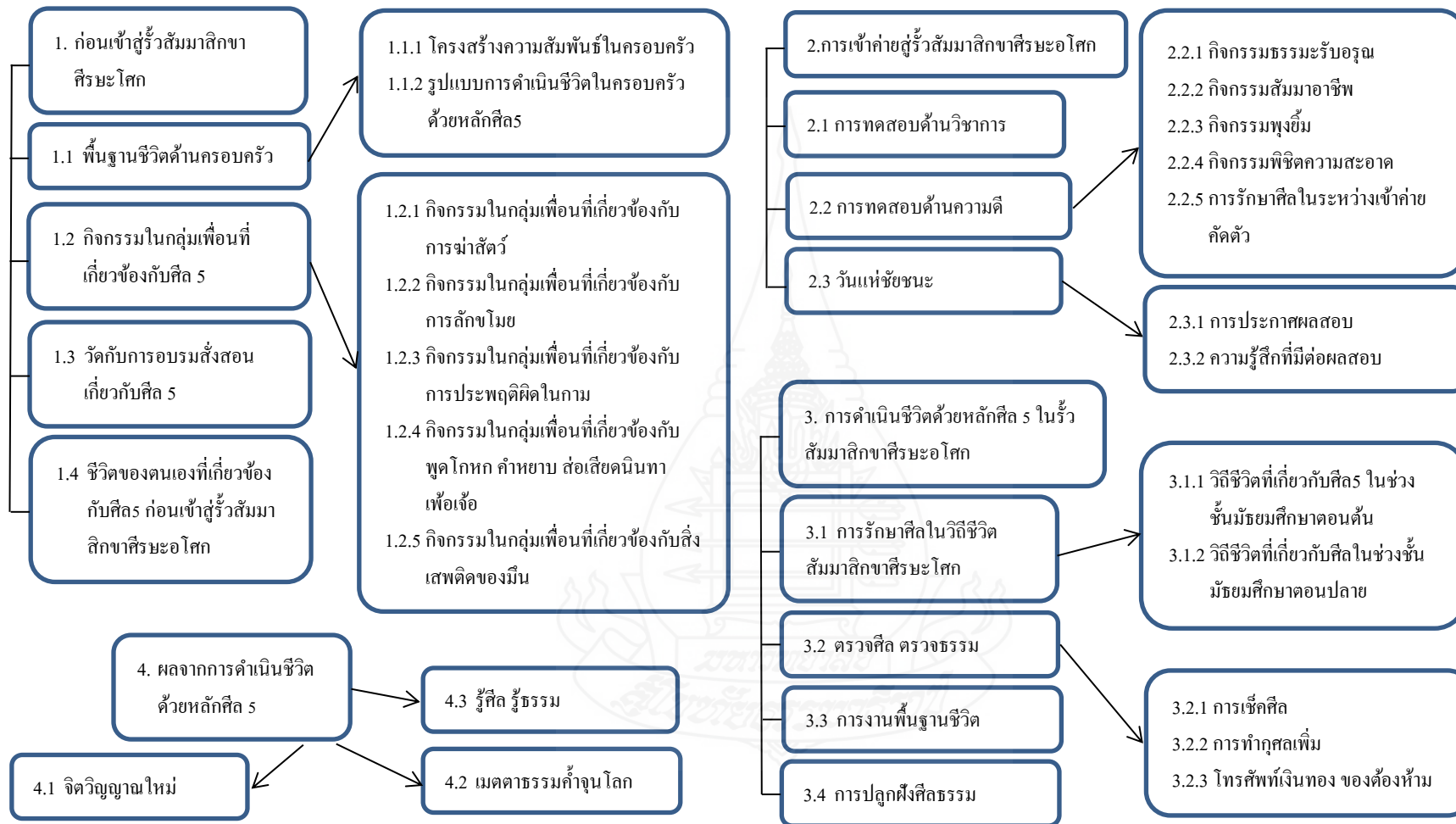
“ข้อที่ 5 ก็จากเมื่อก่อนอธิบายมุขคะ แล้วก็รู้ว่า นอกจากพวกสุรา บุหรี่พวกนี้คะ มันก็อย่างอื่นก็เป็นการเสพติดเหมือนกันคะ ก็มีหลวงพ่อดอนอยู่.1 เคยบอกว่า การเสพติด 3 อย่าง เสพยังงี้ก็ไม่อึดสักที การนอน การกิน แล้วก็การเสพติดที่เสพยังงี้ก็ไม่อึด เรามีความรู้สึกว่ามันอยู่ในศิลปะข้อ 5 นะ มันเป็นตัวที่เราต้องเสพติด ไม่ใช่แค่การเสพติด เสพบุหรี่ยะไรอย่างเนี่ยคะ คือมันเป็น การเสพติดทางจิตใจของเราด้วยคะ คือเด็กที่นี้ไม่กินเหล้าไม่อะไรอยู่แล้วใช่ไหมคะ เค้าก็เลยยกเรื่องการนอนกลางวัน การจุบจิบอะไรอย่างนี้มาเป็นศิลปะข้อ 5 เพราะว่า การนอนกลางวันเราเกี่ยวข้อง แต่ถ้าเหนื่อยๆจริงๆมันก็นอนได้คะ แต่ว่าส่วนใหญ่คือเกี่ยวข้อง มันก็แบบเป็นการคิด เสพติดความเกี่ยวข้องของตัวเอง ประมาณนี้คะ”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“เราก็จะเมานอนแทนแล้วมันก็เป็นการใช้เกี่ยวข้องกับอะไรอย่างเงี้ย คือมันไม่มีเรื่องนั้นแต่ว่าข้อ5 มันก็ห้ามใช้ก็งห้ามมอมเมานอนก็เหมือนกับติดนอนมันก็เหมือนกับติดเหล้าอย่างเงี้ยแต่มันเป็นนอนแทน”

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

จากการศึกษาข้อมูลสรุปได้ว่า หลังจากที่มีประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 เป็นระยะเวลาที่มากน้อยแตกต่างกัน ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเข้าใจในศีล5 ที่แตกต่างกันไป แต่ถึงอย่างไรนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถเข้าใจหลักศีล5 ได้ละเอียดและลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยการเลิกฆ่าสัตว์ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รู้จักการให้การเสียสละไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและได้เรียนรู้ศีลข้อ3 การมีความรักแบบพี่น้องโดยการสำรวมกาย วาจาและใจ ศีลข้อ4 การไม่ทำร้ายกันด้วยคำพูดมีเมตตาต่อกัน ส่วนศีลข้อที่5 ยังเป็นการเรียนรู้เรื่องศีลที่ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการเรียนรู้การเสพติดการนอน การเสพติดรสชาติอาหาร การเสพติดเสียงเพลงและการเสพติดสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือแม้แต่การเสพติดอื่นๆที่เราคิดที่เราชอบก็เข้าข่ายเป็นการเสพติดศีลข้อ5 เช่นกันและที่สำคัญที่สุดนักเรียนผู้ให้ข้อมูลทุกคนได้เรียนรู้จิตใจของตนเองสามารถอ่านและจับอารมณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในจิต โดยเฉพาะอารมณ์โกรธ แล้วพยายามควบคุมด้วยการพิจารณาถึงโทษภัยของมันหรือบางครั้งก็สู้กับความโกรธไม่ไหวก็จะเดินหนีโดยไม่ตอบโต้กับคู่กรณีด้วยคำพูดหรือการทำร้ายร่างกาย แต่ฝึกที่จะเป็นผู้ยอม แม้รู้ว่าตนเองโกรธอยู่ก็ตามก็พยายามควบคุมจิตใจของตนเองให้ได้มากที่สุดและรู้จักให้อภัยผู้อื่น จึงเป็นการเรียนรู้ศีล5 ทั้งปรีชาปฏิบัติ และเกิดผลเป็นปฏิเวธแก่ตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลทุกคน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ถึงแก่นแท้ของการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 อย่างถูกต้องแท้จริง

ภาพที่ 4.17 ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขา ศีระะโสภ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศก โดยสรุปผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศก

2. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศกที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 8 รายซึ่งมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คัดเลือก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างซึ่งแนวคำถามสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมในระหว่างการสัมภาษณ์ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 8 คน คนละประมาณ 50-120 นาที

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยการถอดคำสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงแบบคำต่อคำแล้วฟังซ้ำเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทำความเข้าใจกับข้อมูล การถอดรหัสและการตีความแล้วให้ความหมายแก่ข้อมูลตามมุมมองของผู้วิจัย ซึ่งได้หาความสัมพันธ์ของข้อมูลแล้วจึงรวบรวมประเด็นที่คล้ายคลึงกันให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันจากนั้นจึงหาความสัมพันธ์ของหมวดหมู่ย่อยให้เป็นหมวดหมู่ ประเด็นย่อย แล้วเป็นประเด็นหลัก (theme) ด้วยการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลมาเชื่อมโยงกันและเปรียบเทียบกับการศึกษาของผู้วิจัยโดยการวิเคราะห์ข้อมูล โครงสร้างของประเด็นหลักเพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดและเพื่อเข้าถึงแก่นแท้ของประสบการณ์ โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและเนื้อหาสาระความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยการขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอ โศกมุ่งศึกษาประสิทธิภาพและความหมายของการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอ โศก ซึ่งผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลักคือ

ประเด็นที่ 1 ก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาศีระหอ

ชีวิตก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาศีระหอ โศกเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงพื้นฐานชีวิต ด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว พื้นฐานการเลี้ยงดูจากครอบครัวทั่วไปในสังคมที่มีทั้งรักษาศีล 5 และไม่ได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 อย่างเคร่งครัด

1.1 พื้นฐานชีวิตด้านครอบครัวสามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ (1) ครอบครัวที่สมบูรณ์ (2) ครอบครัวที่ขาดพร่อง ครอบครัวที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย พ่อแม่และลูกอาศัยอยู่ร่วมกัน โดยพ่อแม่ทำหน้าที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและให้การศึกษาแก่ลูก สมาชิกในครอบครัวมีความรักความห่วงใยและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ครอบครัวที่ขาดพร่อง คือ สภาพครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างหรือแยกทางกันจนทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกร้างส่งผลให้ พ่อแม่และลูกไม่ได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันซึ่งจากการวิจัยนี้พบข้อมูล การหย่าร้างเป็นส่วนใหญ่

การดำเนินชีวิตของครอบครัวด้วยหลักศีล 5 มี 2 รูปแบบดังนี้ (1) ครอบครัวดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 (2) ครอบครัวที่ละเมิดศีล 5 ครอบครัวดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ครอบครัวที่ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดการเรียนรู้ซึมซับรับเอาศีล 5 จากพ่อแม่ผู้ปกครองมาปฏิบัติตามตั้งแต่เด็กๆ โดยไม่มาส์ตัวตัดชีวิต ไม่ลักขโมย ไม่พูดคำหยาบและไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดคิด โดยอาศัยอยู่กับครอบครัวที่ชุมชนศีระหอ โศกเป็นชุมชนที่มีการรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด ครอบครัวที่ละเมิดศีล 5 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนมีพื้นฐานชีวิตมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ได้นำศีล 5 มาใช้ในการดำเนินชีวิตยังคงละเมิดศีล 5 เป็นปกติ ภาพการมาส์ตัวตัดชีวิตการพูดคำหยาบ พูดโกหก การสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า เล่นการพนันกลายเป็นภาพที่ชินตาและเป็นเรื่องปกติทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดการเรียนรู้ซึมซับรับเอากลายเป็นความเชื่อและทัศนคติในเรื่องที่พ่อแม่หรือผู้คนในครอบครัวปลูกฝังให้อยู่ทุกเมื่อเชื่อวันเป็นวิถีชีวิตที่ถือปฏิบัติมา

1.2 กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 ได้แก่ 1) กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการมาส์ตัวกลุ่มเพื่อนถือเป็นตัวแปรสำคัญที่เป็นแรงเสริมและเป็นตัวการตามวัยที่มีความคิดคะนองสนุกสนานไปตามประสาเด็ก การกลั่นแกล้งด้วยการเตะ ตบหัวเพื่อนเพื่อ

ความสนุกสนาน การฆ่าสัตว์พวก กุ้งหอยปูปลาเพื่อเป็นอาหารและมีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายชายเคยยกพวกตีกันร่วมร้อยคนกับรุ่นพี่จนถึงขั้นเลือดตกยางออก 2) กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการลักขโมย นักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางรายร่วมกันกับเพื่อนขโมยเศษเหล็กของโรงเรียนไปขายเพื่อเอาตังไปเล่นเกมและซื้อขนมและการชักชวนกันลักเล็กขโมยน้อย เช่น ขโมยขนม ขโมยมะม่วง มะปรางมากินกันด้วยความสนุกสนาน 3) กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติผิดในกาม ข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลในวัยเด็กระดับประถมศึกษาซึ่งอาจจะมีกิจกรรมที่คึกคะนองไปตามกลุ่มเพื่อนโดยการชักชวนกันไปแอบดูเพื่อนฝ่ายหญิงที่ห้องน้ำซึ่งมีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายชายเพียงหนึ่งรายจากนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักแปดราย 4) กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้า กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีการพูดคุยกันสนุกสนานตามประสาเพื่อน โดยใช้คำพูดที่หยาบคายและคำพ้อล้อแม่กันเป็นเรื่องปกติ การนั่งไม้และการพูดเพื่อเจ้า การพูดคุยกันด้วยภาษาที่ไม่สุภาพ โดยเฉพาะนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักกับเพื่อนที่มีความสนิทสนมกันมากยิ่งใช้คำพูดที่หยาบคายและรุนแรง เช่นคำว่า กู มึง ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ ไอ้ห่า เป็นปกติ 5) กิจกรรมในกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดของมีนเมา มีเพียงนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายชายเพียงหนึ่งคนที่ได้ละเมียดคิดซื้อนี้โดยการชักชวนจากกลุ่มเพื่อนให้สูบบุหรี่และดื่มเบียร์

1.3 วัดกับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีล 5 ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เข้าวัดฟังธรรมกับพ่อแม่ผู้ปกครองและได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีล 5 ทำให้รู้จักความหมายของศีลแต่ละข้อบ้างแต่ผู้ให้ข้อมูลหลักเองยังไม่สามารถเข้าใจแก่นแท้ของศีล 5 จนถึงขั้นนำมาปฏิบัติ

1.4 ชีวิตของตนเองที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 ก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาสิริชะอโศก นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเติบโตมาในครอบครัว กลุ่มเพื่อน รวมทั้ง การมีโอกาสเข้าวัดในบางครั้ง ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลหลักซึมซับรับเอาแนวคิดแนวปฏิบัติมาเป็นของตนเองซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 ก่อนเข้าสู่รั้วสัมมาสิกขาที่มีทั้งปฏิบัติตามและละเมิดศีล 5 ดังนี้ 1) การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นปกติ เช่นการตบยุง บั้มด การฆ่าปู ฆ่าปลา ฆ่าเป็ด ฆ่าไก่ เพื่อเป็นอาหารและแกงสัตว์ เพื่อความสนุกสนานไปตามประสาเด็ก 2) การละเว้นจากการลักขโมย นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีการลักเล็กขโมยน้อย ตามประสาเด็กที่ชอบสนุกสนานและคึกคะนอง เช่นการขโมยขนม การขโมยเงินของพ่อแม่แล้วเอาไปเล่นเกมซึ่งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางคนเคยขโมยเงินของแม่เป็นพันบาทแต่บางคนขโมยแค่ 50 บาท 20 บาทเพื่อเอาไปซื้อขนมกิน และบางรายขโมยผลไม้ เช่น มะม่วง มะปรางกับเพื่อนๆ 3) การละเว้นจากการประพฤติผิดในกามการละเมิดศีลข้อ 3 ในที่นี้เป็นข้อมูลก่อนจะมาศึกษาที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริชะอโศกซึ่งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นนักเรียนแค่ระดับชั้นประถมศึกษาและไม่พบการทำผิดศีลข้อนี้ 4) การละเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจ้าก่อนที่นักเรียนผู้ให้

ข้อมูลหลักจะเข้ามาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศกนั้น มีการพูดคำหยาบกันเป็นปกติตามที่สังคมพูดกัน เช่นคำว่า กู มึง ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์และยังพูดโกหกพ่อแม่ผู้ปกครองและเพื่อน ตัวอย่างเช่น โกหกว่าไม่ได้ขโมยเงินต่างๆที่เอาไปเล่นเกม โกหกครูว่าทำการบ้านเสร็จแล้วเป็นต้น 5) การละเว้นจากสิ่งเสพติดของมีนเมาก่อนที่จะเข้ามาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศีรชะอโศกนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักอยู่ในวัยเด็กแต่ละระดับประถมศึกษาเท่านั้นทำให้มีการละเมิดศีลข้อนี้เพียงเพื่อความอยากรู้อยากลอง โดยมีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลฝ่ายชายที่อยากรู้อยากลองและอาจจะเกิดจากการเห็นพฤติกรรมของพ่อแม่หรือญาติๆในครอบครัวที่มีการดื่มเหล้าสูบบุหรี่ทำให้เกิดความสงสัยและอยากรู้อยากลอง จึงแอบลองดื่มเหล้า บางรายแอบสูบบุหรี่กับรุ่นพี่และบางรายลองชิมเหล้าชิมเบียร์เพราะความสงสัยแต่เมื่อได้รู้รสชาติว่าขมมากจึงเลิก

ประเด็น 2 การเข้าค่ายตัวผู้รั้วสัมมาสิกขาศีรชะอโศก

การเข้าค่ายคัดตัวเป็นบททดสอบที่มีทั้ง การทดสอบด้านวิชาการและการทดสอบด้านความดี รวมเวลาเข้าค่าย 7-15 วัน

2.1 การทดสอบด้านวิชาการ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะได้ทำข้อสอบวิชาพื้นฐาน ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาสังคมและประวัติศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อวัดความรู้ด้านวิชาการ พื้นฐานการอ่านออกเขียนเขียนได้ของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคนเป็นสำคัญ ซึ่งไม่ได้เน้นการให้คะแนนการทดสอบด้านวิชาการมากนักแต่มุ่งหมายเพื่อรู้พื้นฐานว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคนว่าใครอ่านออกเขียนได้หรือใครอ่านไม่ออกเขียนหนังสือไม่เป็นเพื่อจะได้ช่วยปรับพื้นฐานโดยการสอนพิเศษแก่นักเรียนรายนั้น

2.2 การทดสอบด้านความดี ได้แก่ การวัดคะแนนด้านการรักษาศีล 5 ความขยันหมั่นเพียร ความตั้งใจในการทำงาน ความอดทน ความมีน้ำใจเสียสละ ความอ่อนน้อม ถ่อมตนมีสัมมาคาราวะ โดยการให้คะแนนผ่านกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) กิจกรรมธรรมรับอรุณ ในระหว่างการเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนต้องตื่นตี 03.45 น. ทุกวันเพื่อทำวัตรเช้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังธรรมะและการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 โดยมีสมณะ 4-5 รูปคอยเทศน์อบรมสั่งสอนให้ความรู้กับนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากนักเรียนผู้ให้ข้อมูลทุกคนไม่เคยตื่นแต่เช้าอย่างนี้มาก่อน ทำให้เกิดภาวะตื่นใจอย่างมากนักเรียนบางคนบอกว่าเป็นการตื่นเช้าครั้งแรกในชีวิต ซึ่งทุกคนต้องต่อสู้กับความง่วงและฝันสลดๆจนรู้สึกทรมานอย่างมากและนั่งหลับเป็นส่วนใหญ่ แต่มี นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักอีกกลุ่มหนึ่งสามารถตื่นแต่เช้าได้โดยไม่ยากไม่ลำบากเพราะด้วยความตั้งใจที่จะผ่านค่ายคัดตัวให้ได้และด้วยความรู้สึกตื่นเต้นกับบรรยากาศและสถานที่ใหม่ๆจึงทำให้ไม่นั่งหลับ 2) กิจกรรมสัมมาอาชีพ คือ กิจกรรมทำงานซึ่งแบ่งงานให้แก่แต่ละกลุ่มได้ทำงานร่วมกัน โดยให้ทำงานทั้งภาคเช้า เวลา 6 โมง ถึง 8 โมงครึ่งและภาคบ่าย เวลา บ่าย 3 โมงถึง บ่าย 4 โมงครึ่ง

ทำงานวันละ 3-4 ชั่วโมง โดยมีฐานงานดังนี้ ฐานโรงครัวมีหน้าที่ประกอบอาหารให้กับทุกคนได้รับประทานและเป็นอีกฐานงานหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องเข้าไปช่วยเป็นลูกมือเพื่อจะได้มีความรู้ในการทำอาหารมังสวิรัต นักเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานด้านการทำอาหารพอสมควรแต่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลบางรายไม่มีพื้นฐานในการทำอาหารไม่รู้จักผักชนิดต่างๆ เลย เช่น กะหล่ำปลี บวบ มะระและผักชี ฐานตลาดอารียะหมายถึง การขายสินค้าราคาขาดทุนของชาวอโศก จัดขึ้นปีละครั้งในช่วงสงกรานต์ของทุกปีและขายสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน อาทิเช่น น้ำตาลทรายรับมากิโลกรัมละ 22 บาท ขายขาดทุน กิโลกรัมละ 17 บาท เป็นต้น ภายหลังจากงานเสร็จสิ้นมีการเก็บข่าวของ เช่น อุปกรณ์กางเต็นท์ โต๊ะ เก้าอี้ ซึ่งต้องทำงานตากแดด ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักรู้สึกเหนื่อยและขี้เกียจเกิดความไม่ยินดีที่จะทำงาน แต่ต้องฝืนใจตนเองเป็นอย่างมากจนเป็นไข้เพราะไม่เคยทำงานตากแดดมาก่อนและเพราะกลัวไม่ผ่านการคัดตัวแม้จะยากลำบากก็ต้องสู้ ฐานกสิกรรม ในการเข้าค่ายคัดตัวจะเน้นหนักไปทำงานภาคเกษตรเพื่อสร้างอาหารในชุมชนมุ่งเน้นผลิตอาหารที่ปลอดภัยไร้สารพิษ เช่น ปลูกกล้วย ปลูกมะพร้าว ใส่ปุ๋ยต้นไม้ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับงานภาคเกษตรไม่เคยทำงานตากแดดไม่เคยจับจอบขุดดินพินหญ้า โดยภาคเช้าทำงาน 6 โมงถึง 8 โมงครึ่งและภาคบ่าย เวลา บ่าย 3 โมงถึง บ่าย 4 โมงครึ่ง ทำงานวันละ 3-4 ชั่วโมง นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักหลายคนถึงกับมือแตกมือพองและรู้สึกหนักเหนื่อยและลำบากเป็นอย่างมากกับบททดสอบนี้ ฐานงานโรงปุ๋ย นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้งานที่โรงปุ๋ยซึ่งเป็นประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น การแบกปุ๋ย การกรอกปุ๋ยใส่กระสอบ ซึ่งเป็นงานที่ไม่เคยทำมาก่อนจึงรู้สึกเหนื่อยอย่างมากและนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักต้องทำงานอย่างนี้ทุกวัน วันละ 3-4 ชั่วโมงทำให้ได้ฝึกความอดทนเป็นอย่างมาก ฐานงานขยะ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางรายได้เข้าไปเรียนรู้การคัดแยกขยะแต่กลับเกิดความรู้สึกในด้านลบ และรังเกียจเป็นอย่างมากด้วยความคิดที่ว่า งานขยะเป็นงานชั้นต่ำและตนเองก็ไม่ใช่ว่าเด็กขยะ แม้จะไม่เต็มใจทำงานนี้แต่ก็ต้องฝืนใจตนเองทำงานร่วมกับนักเรียนคนอื่นๆ จนหมดชั่วโมง 3) กิจกรรมพุงยืม คือ การรับประทานอาหารเช้าเวลา 9 โมงเช้าโดยปกตินักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก รับประทานอาหารเช้า 3 มื้อ และรับประทานได้ตลอดทั้งวัน แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนต้องรับประทานอาหารมังสวิรัตวันละ 2 มื้อ คือ เช้าเวลา 09.00 น. และเย็นเวลา 17.00 น. ไม่สามารถรับประทานจากข้อกำหนดนี้ได้อีก นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนเกิดความรู้สึกหิวและทรมานเป็นอย่างมาก เพราะหลังจากทำงานเสร็จนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนต้องขึ้นศาลาเพื่อฟังเทศน์จากท่านสมณะอีกครั้งชั่วโมง นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนหิวข้าวตั้งแต่ 8 โมงเช้าแต่กว่าจะได้รับประทานอาหารคือเวลา 10 โมง ซึ่งนักเรียนทุกคนต่างรู้สึกหิวและทรมานเป็นอย่างมาก เมื่อได้รับประทานอาหารมังสวิรัตนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนถึงกับทานไม่ลงแม้จะมีอาหารหลายอย่างแต่ยกเว้นความอร่อยและรู้สึกว่ อาหารมังสวิรัตมัน

รสชาติไม่ได้เรื่องอย่างมากหาความอร่อยไม่มีเลย จืดแสนจืดกินได้คำเดียวก็เอาไปเททิ้งจึงถูกรุ่นพี่เรียกมาอบรมสั่งสอนและลงโทษ โดยการให้ตัดอาหารที่อยู่ในถังขยะมากินจึงเกิดรู้สึกโม โหและไม่ชอบใจเป็นอย่างมาก 4) กิจกรรมพิชิตความสะอาด คือการทำทำความสะอาดบ้าน การขัดห้องน้ำ การซักผ้า โดยจะมีรุ่นพี่เป็นคนสอนวิธีกวาดบ้าน ถูบ้าน ขัดห้องน้ำ ซักผ้าและการพับเสื้อผ้า ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานชีวิตนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนยังซักเสื้อผ้าไม่เป็นจึงใช้เท้าเหยียบแทนมือ การทำความสะอาดห้องน้ำ การขัดโถส้วมการล้างทำความสะอาดคอก่านนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักหลายคนมีความรังเกียจเป็นอย่างมากเพราะไม่เคยทำมาก่อนจึงไม่มีความยินดีที่จะทำงานนี้ และเมื่อลงมือปฏิบัตินักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางรายถึงกับอาเจียนออกมาเลยทีเดียว 5) การรักษาศีลในระหว่างเข้าค่ายคัดตัว ศีลข้อ 1 ในช่วงเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนยังฆ่าสัตว์อยู่ เช่น ยุงกัดก็ตบทันทีด้วยเขยจีนและความรู้สึกสะใจไม่รู้สึกรู้สึกละอายใจต่อบาปและนักเรียนบางคนพอเห็นเพื่อนตบยุงก็เอาอย่างเพื่อนโดยแข่งกันตบยุงว่าใครจะได้เยอะกว่ากันด้วยความสนุกสนาน ศีลข้อ 2 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางคนแอบขโมยผลไม้ในสวนของโรงเรียนเพราะความหิวและยังปรับตัวไม่ได้ในการรับประทานอาหารวันละ 2 มื้อ ศีลข้อ 3 พบเพียงการถูกเนื้อต้องตัวกันในระหว่างการทำงาน ศีลข้อ 4 ในระหว่างการเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลรักษาศีลข้อที่ 4 ได้ดีเป็นส่วนใหญ่มีเพียงนักเรียนบางรายที่พูดเพื่อเจ้อว่าตนเองบินได้ คนไทยบินได้ ศีลข้อ 5 ในระหว่างการเข้าค่ายคัดตัวนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักละเมิดข้อ รับประทานจุบจิบ และนอนกลางวัน

2.3 วันแห่งชัยชนะ บททดสอบทั้งร่างกายและจิตใจที่มากมายและกิจกรรมที่หลากหลายมีทั้งสุขและทุกข์ระคนกันไปทีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับการฝึกตลอดการเข้าค่ายหรือการสอบเข้า โรงเรียนสัมมาสิกขาธิระชะอโศกที่ต้องแลกมาด้วยความยากลำบาก และในที่สุดวันแห่งการรอคอยก็มาถึงวันประกาศผลสอบ ซึ่งในการประกาศผลสอบจะบอกทั้งข้อดีและข้อเสียของแต่ละคนให้ทุกคนได้รับทราบด้วย อย่างเช่น ด้านความดี พบว่า เป็นคนที่มีรักษาศีล 5 ได้ดี ตั้งใจทำงาน มีความอดทนมีความอ่อนน้อมถ่อมตนและรักษาความสะอาดได้ดีส่วนข้อเสีย พบว่า รับประทานจุบจิบ ชอบเถียงและเป็นคนไม่กล้าแสดงออก โดยให้นักเรียนที่มาเข้าสอบขึ้นไปบนเวทีแล้วประกาศทีละคนท่ามกลางพ่อแม่ผู้ปกครอง คณะครู สมณะ รุ่นพี่และชาวชุมชนธิระชะอโศกคอยให้กำลังใจ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนต่างลุ้นระทึกด้วยหัวใจที่ตื่นเต้นสุดๆ เมื่อวินาทีที่ประกาศผลสอบ ทั้งตื่นเต้นและรู้สึกภาคภูมิใจที่ตนเองสอบผ่าน

ประเด็น 3 การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ในรั้วสัมมาสิกขาธิระชะอโศก

ข้อมูลในประเด็นนี้แสดงให้เห็นภาพโดยรวมการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของโรงเรียนสัมมาสิกขาธิระชะอโศก

3.1 การรักษาศิลในวิถีชีวิตสัมมาสิกขาธิระโสภ แบ่งเป็น 2 ช่วงดังนี้ (1) ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและ (2) ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 1)วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีล 5 ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น (1) การเคร่งครัดในศีล 5 ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น (1) การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์เมื่อถูกขู่กัณฑ์มีสติรู้เท่าทันและไม่ตอบโต้ได้ปิดไล่หรือเป่าแทนแม้จะรำคาญมากก็ใช้พัดลมเปิดไล่และเกิดจิตเมตตาธรรมสงสารชีวิตสัตว์และกลัวบาปกรรมนอกจากไม่ฆ่าสัตว์แล้วยังได้ช่วยเหลือสัตว์ อยู่เป็นประจำ (1) การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ1 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายชายเพียงหนึ่งรายที่บางเวลามีอาการโมโหและทะเลาะกับเพื่อนถึงขั้นลงไม้ลงมือกัน (2) การงดเว้นจากการลักขโมย เมื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้มีวิถีชีวิตแบบใหม่ด้วยการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 และได้รับการปลูกฝังด้านศีลธรรมไม่ให้เอาของของผู้อื่นมาเป็นของตนเองจึงเริ่มเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นโดยเลิกการขโมยแต่ยังพบการวิสาสะข้าวของเครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟันของเพื่อนมาใช้แล้วบอกกล่าวภายหลัง (2) การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ 2 ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นมีเพียงนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักบางรายที่ยังละเมิดศีล โดยการแอบออกไปซื้อขนมและส้มตำมากินซึ่งเป็นการผิดศีลและกฎของโรงเรียน (3) การสำรวมระวังไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ13-15 ปี) สามารถรักษาศีลข้อนี้ได้ดี 3) การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ3 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายหญิงบางคนเริ่มมีความรักและได้ละเมิดศีลและกฎของโรงเรียนโดยการแอบคุยกันสองต่อสองกับฝ่ายชายในที่ลับ (4) การงดเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักยังไม่เคร่งครัดในศีลข้อนี้โดยมีการพูดคำหยาบ เช่น กู มึง ไอ้สัตว์ และเพื่อเจื่อนกันเป็นส่วนใหญ่ 4) การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ4 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักยังขาดสติในการพูด โดยเฉพาะคำหยาบ ซึ่งส่วนใหญ่จะพูดกับเพื่อนที่สนิทเท่านั้น อย่างเช่นคำว่า กูมึง บางคนอุทานกับตนเองเช่นคำว่า แม่่ง หรือนักเรียนบางคนมีพฤติกรรมก้าวร้าวเถียงกับผู้ใหญ่ (5) การละเมิดในการเสพสิ่งเสพติดของมีนเมานักเรียนผู้ให้ข้อมูลสามารถเคร่งครัดในศีลข้อนี้ได้โดยไม่กินนอกมื้อนอกเวลา ไม่นอนกลางวันนอกจากเวลาไม่สบายและเพลียมากๆ (5) การไม่เคร่งครัดในศีลข้อ5นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักละเมิดศีลที่ละเอียดยิ่งขึ้นได้แก่ การรับประทานจุบจิบ และการนอนกลางวัน เป็นศีลข้อที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นละเมิดมากที่สุด 2) วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับศีล5 ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (1) การเคร่งครัดในศีลข้อ5 ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (1) การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์งานวิจัยนี้มีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 5 คน อีก 3 คนเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคนนอกจากไม่ฆ่าสัตว์แล้วยังมีความเข้าใจเรื่องศีลข้อ1 ละเอียดลึกซึ่งมากขึ้นและมีสติมีความตั้งใจที่จะรักษาศีลให้บริสุทธิ์เพิ่มขึ้นพยายามไม่กินอาหารที่มีส่วนผสมของเนื้อสัตว์ เช่น มาม่า ขนมปังและไข่ในช่วงเวลาปิดเทอม (1) การละเมิดในการฆ่าสัตว์ไม่พบการละเมิดในศีลข้อนี้

(2) การงดเว้นจากการลักขโมยนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักสามารถเรียนรู้และเข้าใจจนสามารถยับยั้งชั่งใจของตนเองไม่ให้ขโมยของผู้อื่นได้มีเพียงแต่การวิสาสะข่าวของเครื่องใช้ส่วนตัวของเพื่อนใช้แล้วบอกที่หลัง (2) การละเมิดในการลักขโมยไม่พบการละเมิดในสี่ข้อนี้ (3) การสำรวจระวังไม่ถูกเนื้อต้องตัวกันนักเรียนฝ่ายหญิงซึ่งตอนที่อยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเคยแอบไปคุยกันนักเรียนฝ่ายชายแต่เมื่อขึ้นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเข้าใจสี่ข้อนี้และเลิกพฤติกรรมดังกล่าว (3) การไม่สำรวจระวังถูกเนื้อต้องตัวกันมีการหยอกล้อกันระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงจากการศึกษาพบว่า มีการหยอกล้อกับเพื่อนสนิทที่เป็นเพศตรงข้าม (4) การงดเว้นจากการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6 เลิกพูดคำหยาบและเลิกโกหกได้และนักเรียนผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 พยายามควบคุมอารมณ์ของตนเองและพยายามที่จะไม่เถียงผู้ใหญ่แม้บางครั้งไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้จึงได้เถียงกับผู้ใหญ่และเมื่ออารมณ์เย็นลงกลับรู้สึกว่าคุณค่าก้าวร้าวและพฤติกรรมไม่เหมาะสมและรู้สึกสำนึกผิดจึงได้ไปกราบขอโทษผู้ใหญ่ในภายหลังและได้ตั้งใจที่จะอ่อนน้อมถ่อมตนให้มากยิ่งขึ้น (4) การละเมิดในการพูดโกหก คำหยาบ ส่อเสียดนินทา เพื่อเจื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักขาดสติทำให้ละเมิดสี่ข้อนี้ เช่น การพูดคำหยาบ แม่มีง โดยเป็นการพูดประกอบการเล่าเรื่องและจากการเห็นเพื่อนพูดคำหยาบ ใฮ้เหยียไอ้สัตว์ ทำให้ซึมซับจากเพื่อน (5) การงดเว้นจากการเสพลิงเสพติดของมีนเมาไม่พบ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดทุกชนิด (5) การละเมิดในการเสพลิงเสพติดของมีนเมามีการละเมิดสี่ข้อที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การกินนอกมื้อนอกเวลาและนอนกลางวันซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักผิดมากที่สุด

3.2 ตรวจศีล ตรวจธรรม การเช็คศีลคือการมาสารภาพความผิดที่ตนเองได้ละเมิดศีลในแต่ละอาทิตย์ โดยมีนักบวชเป็นผู้ถามศีลแต่ละข้อเมื่อใครผิดศีลข้อใดก็ให้ยกมือขึ้นแล้วกล่าวสารภาพต่อหน้านักบวชและพี่ๆ น้องๆ ได้รับรู้ การเปิดเผยความผิดเป็นการเรียนรู้ศีลในแต่ละข้อ โดยมีสมณะเป็นผู้ให้ความรู้และชี้แนะทางการปฏิบัติศีล 5 ให้ดียิ่งขึ้นซึ่งรูปแบบการเช็คศีลมีทั้งการเช็คแบบรวมทั้งหมดโรงเรียนโดยการถามแล้วยกมือสารภาพเป็นรายบุคคล การเช็คศีลแบบสมมุติเช็คศีลโดยมีรายละเอียดของศีลแต่ละข้อให้นักเรียนได้เขียนลงไป การเช็คศีลแบบแยกชั้นเรียนและการเช็คศีลแบบแยกชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สำหรับนักเรียนที่ละเมิดศีล 5 ซึ่งมีบทลงโทษที่ไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความผิดแต่ละกรณี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้สำนึกในความผิดของตนเอง การละเมิดศีลเพียงเล็กน้อยจะให้อภัยหรือไม้อภัยหรือไม่ให้วิ่งรอบวัดแต่กรณีที่ละเมิดศีลอย่างรุนแรงจะลงโทษด้วยการตีและหักวันปิดเทอม และการห้ามใช้โทรศัพท์และเงินเป็นกฎของโรงเรียนที่ไม่อนุญาตให้นักเรียนมีโทรศัพท์และเงินเพราะจะสร้าง

ปัญหาในการใช้ชีวิตร่วมกันเพราะเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถควบคุมตนเองได้จากการศึกษาพบว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นชอบด้วย

3.3 การงานพื้นฐานชีวิต นักเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอโสภณมีตารางการทำงานในแต่ละฐานงานวันละ 3-4 ชั่วโมงต่อวัน โดยมีฐานงานดังนี้ 1) โรงครัว 2) กสิกรรม 3) ขยะวิทยา 4) โรงเชมพู 5) สื่อสาระ 6) การแปรรูปสมุนไพร 7) ร้านค้าหนึ่งน้ำใจ 8) โรงเห็ด โดยนักเรียนจะได้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนฝึกงานตามฐานต่างๆ ตลอด 6 ปี โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนมีความรู้ด้านอาชีพ รู้จักทำงานเป็น แก้ปัญหาเป็นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้รับความรู้ด้านอาชีพจากการทำงาน อาทิเช่น การแปรรูปยาสมุนไพร โดยการนำมาทำเป็นลูกประคบและได้เรียนรู้การผสมตัวยานอกจากนี้ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2 ได้เรียนรู้การทำนา การดำนาและได้มาทำนาเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอโสภณส่วนนักเรียนที่เรียนเกี่ยวกับสายพยาบาล ได้เรียนรู้การรักษาแบบแผนไทยและแผนโบราณ ได้ฝึกการนวดจุดคลายเส้นและการฝังเข็ม นักเรียนผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7 อยู่ฐานสื่อสาระได้ฝึกเรียนถ่ายภาพ การตัดต่อ การเขียนบท สัมภาษณ์โดยการฝึกทำสตูปีข่าวแล้วนำไปออกช่องบุญนิยมทีวีซึ่งเป็นช่องทีวีของชาวโสภณทุกวันเสาร์นอกจากนั้นยังเคยฝึกค้าขายที่ร้านหนึ่งน้ำใจซึ่งเป็นร้านค้าชุมชนของหมู่บ้านสิริระหอโสภณด้วยการเรียนรู้ การเช็คลินค้า การออกบาร์โค้ด การตั้งราคาสินค้า เอาสินค้าขึ้นชั้นและฝึกเป็นแคชเชียร์ซึ่งได้ฝึกงานทุกแผนกทำให้มีความรู้สามารถนำไปเปิดร้านค้าของตนเองได้ในอนาคต

3.4 การปลูกฝังศีลธรรม โรงเรียนสัมมาสิกขาสิริระหอโสภณเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนสิริระหอโสภณ ซึ่งประกอบด้วย บ้าน วัดและโรงเรียน โดยใช้หลักศานามานูรณาการกับการศึกษามีนักบวชที่เรียกว่า สมณะเป็นผู้นำชุมชนและเป็นอบรมขัดเกลาให้ความรู้และถ่ายทอดคำสอนของพุทธเจ้า เมื่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าสู่วิถีการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 จะได้รับการปลูกฝังและได้เรียนรู้เรื่องศีลธรรมอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันผ่านกิจกรรมทำวัตรเช้าทำวัตรเย็นและกิจกรรมตรวจศีลในการปลูกฝังศีลธรรมให้กับนักเรียนทุกวันจนเกิดการซึมซับและเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 4 ผลจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5

ข้อมูลในส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงผลที่เกิดจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลัก จากการศึกษาพบว่า ทุกคนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจมีศีลธรรมเมตตาธรรม มีความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 ละเอียดยมากขึ้นจนสามารถควบคุม กาย วาจาและใจของตนเอง และสามารถอ่านอาการอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับจิตของตนแล้วสามารถพิจารณาด้วยสติจนสามารถยับยั้งชั่งใจและใช้หลักศีล 5 ขัดเกลา กายวาจาและใจตนเองได้จนเกิดเป็นจิตวิญญูณดวงใหม่

4.1 จิตวิญญาณใหม่ นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนเลิกฆ่าสัตว์ เกิดจิตเมตตาธรรม มีจิตใจที่อ่อนโยน ไม่ก้าวร้าวรุนแรง มีความยับยั้งชั่งใจตนเองที่จะไม่ละเมิดศีลหรือทำในสิ่งไม่ดี สามารถอ่านจิตอ่านใจ อ่านอารมณ์โกรธของตนเองแล้วใช้สติควบคุมใจตนเองได้

1) ประโยชน์ตน นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเจริญด้านจิตใจจนเกิดเป็นคนใหม่เกิดจิตวิญญาณใหม่ จากเมื่อก่อนที่เคยฆ่าสัตว์สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองจนเลิกฆ่าสัตว์ได้เกิดจิตเมตตาและมีความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่าสัตว์ทุกตัวย่อมรักชีวิตของตนอย่างที่เราที่รักชีวิตของเราทำให้เกิดการยับยั้งชั่งใจตนเองรู้จักแยกแยะความดีความชั่วได้ชัดเจนและฝืนใจตนเองโดยการ หยุด ยั้ง ยอม การหยุดหมายถึง หยุดอารมณ์โกรธของตนเองแล้วพยายามยับยั้งชั่งใจตนเอง อ่านใจของตนเองให้รู้เท่าทันอารมณ์โกรธแล้วพยายามควบคุม โดยการไม่ได้เถียงและยอมคนอื่น ไม่ว่าจะถูกด่าว่าร้ายก็พยายามนิ่งและรับฟังซึ่งรู้เท่าทันว่าตนเองกำลังโกรธโดยตลอด อ่านและจับอารมณ์ของตนเองแล้วใช้สติพิจารณา แต่ถ้าอารมณ์ไม่ไหวจริงๆก็จะเดินหนี การเข้าใจถึงแก่นแท้ของศีล ส่งผลให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3 รายที่ 5 รายที่ 6 และรายที่ 7 ตั้งใจจะรับประทานอาหารมังสวิรัตตลอดชีวิต

2) ประโยชน์ท่านจากการที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีศีล5 ทำให้เป็นคนมีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัวไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทำร้ายคนอื่น ไม่ลักขโมยสิ่งของของใคร และประพฤติแต่สิ่งดีงามต่อผู้อื่น จึงทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเพราะการมีศีล5 ทำให้รู้จักยับยั้งชั่งใจตนเองโดยเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตไม่โกงไม่คอร์รัปชั่น ซึ่งการมีศีล5 จะทำให้เป็นคนรู้จักยับยั้งชั่งใจตนเองได้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม พฤติกรรมเหล่านี้จึงส่งผลที่ดีต่อผู้อื่นต่อสังคมประเทศชาติและถ้าทุกคนมีศีลธรรมบ้านเมืองก็จะสงบสุขและอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

4.2 เมตตาธรรมคำจูนโลก จากการเรียนรู้และนำมาสู่การปฏิบัติศีลในชีวิตประจำวันของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจนสามารถเข้าใจแก่นแท้ โดยเฉพาะศีลข้อ 1 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนสามารถรักษาศีลข้อ 1 ได้ดีจนเกิดมรรคผล คือ เลิกฆ่าสัตว์ได้ เกิดจิตเมตตาธรรมและยังได้ช่วยเหลือชีวิตสัตว์โดยเฉพาะเวลาเข้าห้องน้ำเห็น เขียด แมลงสาบและแมลงอื่นๆ ตกอยู่ในโถส้วมนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะใช้ไม้เขี่ยขึ้นทุกครั้งแต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนก็ราดน้ำเลยไม่ได้สนใจอะไรซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับเมื่อก่อนที่เคยตบยุงด้วยความสะใจทำให้เห็นการพัฒนาการด้านจิตใจเกิดเป็นความดีงามของชีวิตและเกิดจิตวิญญาณใหม่

4.3 รู้ศีล รู้ธรรม จากเมื่อก่อนที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักรู้จักความหมายของศีล5 ในแต่ละข้อ แต่ไม่ได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งจนถึงขั้นนำศีล5 มาปฏิบัติ หลังจากที่ได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล5 มาหลายปีด้วยการถูกปลูกฝังเรื่องศีลธรรมจากสมณะและประสบการณ์ของตนเองทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเกิดการเรียนรู้และเข้าใจเข้าถึงแก่นแท้ของการรักษาศีล5 ละเอียดยิ่งขึ้นแยกตามศีลแต่ละข้อดังนี้ ศีลข้อ 1 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเข้าใจละเอียดมากยิ่งขึ้นว่าศีลข้อ 1

ไม่ใช่แค่การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอย่างเดียวแต่รวมไปถึงอารมณ์ โกรธอารมณ์เกลียดของตนเองและมีความเข้าใจในวัฏจักรของสิ่งชีวิตที่ทุกชีวิตล้วนมีอายุขัยในการใช้ชีวิต ดังนั้นทุกชีวิตจึงควรอยู่ร่วมกันจนกว่าจะสิ้นอายุขัย ศิลข้อ 2 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความรู้ความเข้าใจในศิลปข้อนี้เพิ่มมากขึ้นจากเมื่อก่อนรู้แค่ห้ามลักขโมย แต่เมื่อได้มาดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ได้รับการอบรมสั่งสอนจากท่านสมณะ ครูบาอาจารย์ทำให้รู้ว่านอกจากไม่เอาของผู้อื่นแล้วเรายังต้องรู้จัก การให้ การสละ แม้แต่สิ่งที่เรารักเราหวงก็สามารถสละให้คนอื่นได้ เช่น การเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อช่วยทำงานให้ส่วนรวมให้โรงเรียน ศิลข้อ 3 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าใจละเอียดมากขึ้นว่า การใช้พูด การใช้สายตา กิริยาท่าทาง และที่สำคัญที่สุดคือ ใจ ที่เกิดคำริ เกิดกำหนดเรื่องกามก็ถือว่าศีลไม่บริสุทธิ์ และจากการถูกปลูกฝังให้มีความรักแบบพี่น้องมากกว่าการรักแบบแฟน และการมีข้อห้ามไม่ให้นักเรียนชายหญิงถูกเนื้อต้องตัวกันเป็นการป้องกันเบื้องต้น ศิลข้อ 4 เมื่อได้มาเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเข้าใจในศิลปเพิ่มมากขึ้น จากเมื่อก่อนรู้แค่ศิลปข้อ 4 คือห้ามพูดโกหกอย่างเดียว แต่ทุกวันนี้ รู้เพิ่มขึ้นว่าการพูดคำหยาบ เพื่อเจ้อ ส่อเสียดนินทา เป็นการผิด ศิลข้อนี้ ศิลข้อ 5 นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้ศิลปที่ละเอียดยิ่งขึ้นเกี่ยวกับเรื่องการติดการเสพการมอมเมา ทุกชนิดเกี่ยวข้องกับศิลปข้อที่ 5 ทั้งสิ้นเพราะที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระะอโศกปราศจากสิ่งเสพติดของมึนเมาทุกชนิด แต่สิ่งที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนได้เรียนรู้ความละเอียดของการเสพติดทุกอย่างที่เราคิด เช่น การติดนอนกลางวันก็เป็นการเสพติดเรื่องการนอน การเสพติดரசชาติ อาหาร โดยการกินจุบจิบตามใจปาก การเสพติดเสียงเพลง เสพติดอิเล็กทรอนิกส์ เพราะการเสพติดสิ่งเหล่านี้ก็คล้ายกับการดื่มสุรา การสูบบุหรี่แต่มีความละเอียดกว่าจากการที่มีประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 เป็นระยะเวลาที่มากขึ้นแตกต่างกัน ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเข้าใจในศิลป 5 ที่แตกต่างกันไป แต่ถึงอย่างไรนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนสามารถเข้าใจหลักศีล 5 ได้ละเอียดและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระะอโศกซึ่งมีประเด็นในการค้นพบที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ในรั้วสัมมาสิกขาศีระะอโศก

จากการศึกษาพบว่า แม้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะมีพื้นฐานชีวิต พื้นฐานด้านครอบครัวที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเรื่องศีล 5 มากน้อยต่างกัน แต่เมื่อได้เข้ามาศึกษาที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระะอโศกซึ่งเป็น โรงเรียนวิถีพุทธที่ได้นำหลักศาสนามาบูรณาการกับ

การศึกษาโดยมีแนวทางการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ที่เน้นเรื่อง “คุณธรรม” เป็นหัวใจสำคัญให้กับผู้เรียนได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนสามารถพัฒนาให้เป็นผู้มีชีวิตที่งดงามด้วยศีล 5 ได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่อธิบายถึงการเรียนรู้ทางสังคมและการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมว่าเป็นผลมาจากการซึมซับรับเอาการถอดแบบจากต้นแบบการเรียนรู้พฤติกรรมของสังคมนั้นๆ โดยการการเรียนรู้ด้วยการสังเกต จากพฤติกรรมต่างๆของผู้คนในสังคมจนเกิดความเข้าใจในการกระทำนั้นและเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Direct Experience) ของตัวเองที่ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมของคนอื่น (ชัยพร วิชชาวุธ, 2526, น. 23-26) ซึ่งโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระะอ โศกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนศีระะอ โศกที่มีประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน โดยนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้เรียนรู้พฤติกรรมของชาวศีระะอ โศกที่ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 โดยมี สมณะ คณะครู ผู้ใหญ่ในชุมชนและนักเรียนรุ่นพี่เป็นต้นแบบเป็นตัวอย่างในการรักษาศีล 5 ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนได้เรียนรู้พฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ การได้เห็นพฤติกรรมและผลของการกระทำดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนรู้ที่อยู่ในรูปของความเชื่อและจากการเรียนรู้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 นี้ส่งผลให้นักเรียนผู้ให้ข้อหลักเกิดความเข้าใจและเมื่อนักเรียนผู้ให้ข้อหลักได้ลงมือปฏิบัติรักษาศีล 5 ด้วยตนเองจึงทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของตนเอง และจากการที่ได้อาศัยอยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อมที่ผู้คนได้ดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ทำให้เกิดการซึมซับรับเอามาปฏิบัติในชีวิตประจำวันสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่อธิบายถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพของมนุษย์ว่า ซูเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นระบบโครงสร้างของบุคลิกภาพที่เป็นส่วนของมโนธรรม ซึ่งเป็นตัวแทนของศีลธรรม ค่านิยม บรรทัดฐานของสังคม ซึ่งบุคคลได้รับการถ่ายทอดมาจากการอบรม เลี้ยงดูของพ่อแม่ ครู-อาจารย์ และกระบวนการทางสังคม (ลัดดาวรรณ ณ ระนอง, 2554) ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ก่อนที่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะเข้ามาเรียนที่โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระะอ โศกเคยเป็นคนที่เอาแต่ใจตนเองชอบทำตามใจตนเองและละเมิดศีล 5 อยู่เป็นประจำแต่เมื่อได้รับการปลูกฝังเรื่องศีล 5 จากการทำวัตรเช้าทำวัตรเย็นและการฟังเทศน์ก่อนรับประทานอาหารเข้าทุกวัน โดยมีสมณะเป็นผู้ถ่ายทอดหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยเฉพาะเรื่องศีล 5 ให้มีความคิดความเชื่อในเรื่องวิบากกรรมของการทำผิดศีล 5 และอานิสงส์ในการรักษาศีล 5 และจากการศึกษายังพบอีกว่า กิจกรรมการตรวจศีลทุกวันอาทิตย์ส่งผลให้นักเรียนผู้ให้ข้อหลักได้ตั้งรระวังในการรักษาศีล 5 ยิ่งขึ้น การตรวจศีลทุกวันอาทิตย์ซึ่งมีนักบวชเป็นผู้พาตรวจศีล โดยการให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักรายงานศีลของตนเองในอาทิตย์นั้นๆและเมื่อพบว่านักเรียนผู้ให้ข้อหลักละเมิดศีลข้อใดข้อหนึ่งก็จะมอบทลงโทษที่เรียกว่า การทำกุศลเพิ่ม โดยมีบทลงโทษคือการวิ่งรอบชุมชน การกวาดลานวัด การขัดห้องน้ำ การกวาดกุศลา ซึ่งต้องใช้เวลาด่วนตัวมาทำกิจกรรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้เปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมของตนเอง กิจกรรมการตรวจศีลเป็นการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การรักษาศีล 5 ของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคน โดยการพูดถึงภาวะจิตใจในการรักษาศีลแต่ละข้อว่าตนเองสามารถปฏิบัติได้มากน้อยแค่ไหน จากการเรียนรู้นี้ทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคนได้เห็นข้อดีข้อด้อยของตนเองและผู้อื่นซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการรักษาศีลให้ดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป แม่นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะมีพื้นฐานชีวิตที่แตกต่างกันแต่เมื่อได้รับการปลูกฝังเรื่องศีล 5 จากโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอ โศกผ่านกิจกรรมการทำวัตรเช้าทำวัตรเย็น การฟังเทศน์ก่อนรับประทานอาหารเข้าร่วมทั้งกิจกรรมการตรวจศีลทุกวันอาทิตย์และจากการเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบที่อยู่ในชุมชนศีระหอ โศกที่เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ส่งผลให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนเกิดการเรียนรู้และซึมซับรับเอาการรักษาศีล 5 มาปฏิบัติในชีวิตประจำวันจนสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชีวิตของตนเองได้

2.2 ผลจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5

โรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอ โศก มีกฎระเบียบที่เคร่งครัดและได้กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นด้านศีลธรรมเป็นหัวใจหลัก โดยมีการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 เป็นแนวทางให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดบรรทัดฐานของสังคมที่อธิบายถึงการขัดเกลาทางสังคมคือ กระบวนการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมให้กับบุคคลในสังคมได้เรียนรู้พื้นฐาน ค่านิยม กฎเกณฑ์และพฤติกรรมของสังคม (สุขุม ศรีบริรินทร์, 2525, น. 55) จากแนวคิดบรรทัดฐานของสังคมเห็นได้ว่าโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระหอ โศกได้ออกกฎระเบียบการรักษาศีล 5 ให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักได้ปฏิบัติตามและผลการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักที่ผู้วิจัยค้นพบว่า เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงแก่นแท้ของศีล 5 จนสามารถทำให้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 8 คน เลิกฆ่าสัตว์ได้ เกิดจิตวิญญาณใหม่ที่มีเมตตาธรรมไม่เบียดเบียนชีวิตของผู้อื่น ไม่ก้าวร้าวรุนแรง รู้จักยับยั้งชั่งใจและมีความฉลาดทางอารมณ์ที่สามารถรู้เท่าทันอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในจิตใจของตน โดยเฉพาะอารมณ์โกรธพบว่านักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนสามารถอ่านอาการของอารมณ์โกรธรู้เท่าทันและสามารถควบคุมอารมณ์โกรธของตนเองได้ จากการได้ศึกษาเรียนรู้การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ที่เป็นภาคทฤษฎี (ปรียัติ) นำมาสู่การปฏิบัติรักษาศีล (ปฏิบัติ) ในชีวิตประจำวัน จนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ (ปฏิบัติ) โดยเป็นเลิกฆ่าสัตว์ เข้าใจศีล 5 ละเอียดและลึกซึ้งยิ่งขึ้นและเข้าถึงแก่นแท้ของศีล 5 โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เป็นคนมีน้ำใจและรู้จักยับยั้งชั่งใจตนเอง สามารถอ่านจิตอ่านใจอ่านอารมณ์โกรธของตนเองแล้วมีสติรู้เท่าทันแล้วพยายามควบคุมโดยการพิจารณาถึงโทษภัยของความโกรธเพื่อกำจัดอารมณ์โกรธนั้นและสามารถหยุดอารมณ์โกรธของตนเองได้และจากการศึกษาพบว่า มีนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายหญิง 4 คน ตั้งใจที่จะรับประทานอาหารมังสวิรัต

ตลอดชีวิต จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาด้านศีลธรรมจนเกิดจิตวิญญาณใหม่และเป็นชีวิตที่งดงามด้วยศีล 5 ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตของนักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 ผลการวิจัยพบว่า การรักษาศีล 5 ในวิถีชีวิตของนักเรียนสัมมาสิกขาธิระยะอโศกโดยมีกฎระเบียบปฏิบัติที่เคร่งครัดให้นักเรียนปฏิบัติตาม แล้วพบว่า นักเรียนสามารถ ลด ละ และเลิกการละเมิดศีล 5 ได้ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ว่า โรงเรียน หมู่บ้าน ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเอารูปแบบนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมอบรมพัฒนาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เคร่งครัดซึ่งจะเกิดผลที่ดีแก่เด็กนักเรียนในการรักษาศีล 5

3.1.2 จากการวิจัยพบว่า การตรวจศีลตรวจธรรมเป็นกิจกรรมสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดการตระหนักรู้ในตนเองแล้วปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นผู้ที่สำรวมระวังในศีล 5 มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะว่า ในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีล 5 ควรมีการจัดกิจกรรมการตรวจศีลตรวจธรรมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักในตนเองซึ่งจะส่งผลดีต่อการรักษาศีล 5

3.1.3 จากการศึกษพบว่า แม้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลหลักจะมาจากครอบครัวที่สมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ก็ตามแต่เมื่อเข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 แล้วทุกคนก็สามารถพัฒนาให้เป็นผู้มีชีวิตที่งดงามด้วยศีล 5 ได้ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กก็สามารถจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้กับเด็กที่มาจากครอบครัวทุกรูปแบบได้แต่จะต้องคำนึงถึงความเข้มข้นและเอจจางของโครงการดังกล่าวมาแล้วในงานวิจัยนี้

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาธิระยะอโศกที่กำลังศึกษาเล่าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เท่านั้น ยังไม่ได้ศึกษาไปถึงการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 หลังจากจบการศึกษาไปแล้ว ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรตั้งประเด็นการวิจัยว่า เมื่อจบจากการศึกษาไปแล้วนักเรียนจะเป็นอย่างไร

3.2.2 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5 ของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาธิระยะอโศกเท่านั้นซึ่งไม่ได้รวมถึงโรงเรียนสัมมาสิกขาอื่นๆ ของชาวโศกที่กระจายอยู่ทั่วประเทศซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกันไป ทั้งบุคคล วัฒนธรรมและประเพณี การทำวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาโรงเรียนสัมมาสิกขาอื่นๆว่าเป็นเช่นไร

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2521). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่ม 25*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ขวัญดิน สิงห์คำ. (2554). *การบูรณาการการศึกษาของโรงเรียนสัมมาสิกขาศีระขอ โศก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- _____. (2558, ธันวาคม 7). *จริยธรรมของคนไทย*. สืบค้นจาก http://www.baanjomyut.com/library_3extension-2ethics07.html
- จุฑารัตน์ ไพศาลโรจนรัตน์. (2543). *บทบาทของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในการขัดเกลาทางศีลธรรมศึกษาระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามนุษยศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จรัสเรือง ศิริวัฒนรักษ์. (2542). *การพัฒนาแบบพึ่งตนเอง กัับการพัฒนาเชิงพุทธ กรณีการศึกษาชุมชนศีระขอ โศก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ชาย โพธิ์สีดา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ณัฐดล โกมลสิงห์. (2550). *การดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2537). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร
- ณัฐฤกิตติ ศรีสันต์. (2548). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- ทิวาพร หงส์ร้อน. (2557). *ประสบการณ์ทางจิตใจของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการดำเนินชีวิต และมีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติผ่านการทำสวน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- ธีระวัฒน์ ฐาคูจรัสกุล. (2550). *สภาพและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี*
- ธีระชัย ยุทธธรรม. (2545). *วิธีฝึกทักษะการดำเนินชีวิตแก่เด็กและเยาวชน. วารสารวิชาการ, 5(2), น. 61-67.*
- นภาพร นิตภิรมย์ชัย. (2548). *รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2548 จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ*
- นารีรัตน์ สุวรรณวาริ. (2543). *พฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.*
- นิรนาท แสนสา. (2554). *การวิจัยเชิงคุณภาพ. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยทางการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา. หน่วยที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์*
- บุญน้อย มุ่งงาม. (2543). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์ค่านิยมแบบพุทธและการดำเนินชีวิตของชาวพุทธในปัจจุบัน จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เบญจา ยอดดาเนิน-แอ็ดติงค์ และกาญจนา ตั้งชลทิพย์. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ: การจัดการข้อมูล การตีความ และการให้ความหมาย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ประเวศ วะสี. (2541). *การปฏิรูปการศึกษาจังหวัดเพื่อคนทั้งมวล. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศรีสวัสดิ์วงศ์.*
- พระครูคำมูล รัชโชโต (ศรีภูวงศ์). (2552). *การศึกษาสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 นครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.*
- พระครูวิเวก สุดาคม(จันทร์สมมิตร). (2548). *สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนในโครงการวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุราษฎร์ธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.*
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). *ป.ธ. 9 ราชบัณฑิต พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์: ชุด คำวัด. กรุงเทพฯ: วัดราชโอรสาราม.*

- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์: ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระภิกษิต สุขวรรณดี. (2547). *การรักษาศีล 5 ของนักศึกษาภาคสมทบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยในพระราชูปถัมภ์นครปฐม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาเกรียงศักดิ์ กิตติชโย. (ไชยสมศรี). (2550). *ศึกษาวิเคราะห์หลักศีล 5 ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการควบคุมทางสังคม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, นครปฐม
- พระมหาทรงวุฒิ ชูพิน. (2548). *ทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องศีล 5 ของผู้กระทำผิดในเรือนจำกลาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.
- พระมหาพิชิตชัย ยมพาลไพ. (2542). *การศึกษาทัศนคติเรื่องศีล 5 ของชาวพุทธในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- พระมหาสำรวย ญาณส่วโร. (พินดอน) (2542). *ผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พระสุข สุขสำราญ. (2556). *การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พระสุรสิทธิ์ รักประเทศ. (2554). *การขัดเกลาทางสังคมของผู้รับศีลปรมัตถ์ กรณีศึกษา: เกตุเมธีศรีวราราม ตำบล ไทร่ด อำเภอมือเมือง จังหวัดสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- พระสุวัฒน์ มหังสา. (2542). *รายงานการวิจัยทัศนคติและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับศีล 5 ของชาวพุทธ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2539). *ทาน ศีล ภาวนา*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ. (2514). *พระบรมราโชวาทเนื่องวโรกาสที่ทรงพระราชทานแก่ข้าราชการครูอาวุโส*.

- พุทธิภา เหล็กคงสันเทียะ. (2553). *การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน
กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม 9 ข้อเพื่อพ่อหลวงของโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.*
- พลชัย ชุมปัญญา. (2551). *ผลการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สกลนครเขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร*
- พัทธา สายหู. (2540). *กลไกของสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย: ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เล่ม 11 โทษแห่งสุรามรย์ 6 ประการ หน้า 202-203. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.*
- _____. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 5 โทษแห่ง
ศีลวิบัติ 5 ประการ หน้า 98-99. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). *พระสูตรและอรรถกถา แปล ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่ม 45 องค์
5 ของการฝึกศีลข้อ 1 หน้า 445. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.*
- _____. (2525). *พระสูตรและอรรถกถา แปล ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่ม 45 องค์แห่งการ
ฝึกศีลข้อ 2 ถึงข้อ 5 หน้า 449-452. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.*
- ราสี ทองสวัสดิ์. (2543). *การอบรมศีลธรรมและพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมตอนต้นใน
ทัศนะคติของครู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ปทุมธานี.*
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2554). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบจิตวิเคราะห์. ใน
ประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา.
หน่วยที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.*
- วิไลพร อุ้นเจ้าบ้าน. (2554). *ศึกษาพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้บริหาร
และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ปทุมธานี.*

- วิสันต์ อ่อนมิตร. (2549). การศึกษาสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนท่าวังวิทยา
 คาร จังหวัดลพบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- วิชาญ สมยา. (2552). การศึกษาสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษายโสธร เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี
- ศรีสุดา ช่วยรักษา. (2550). การประเมินผลการจัดกิจกรรม โรงเรียนวิถีพุทธ ในโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต3. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2550). สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
 (องค์การมหาชน).
- สิทธิพร ครามานนท์. (2552). ประสบการณ์การฟื้นฟูอุปสรรคชาวนาไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สิริกร มณีรินทร์. (2546). แนวทางการดำเนินงานของ โรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพฯ: ออนป้า.
- สุพัตรา สุภาพ. (2540). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สุขุม ศรีบุรินทร์. (2525). สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนีย์ กัลป์ยะจิตร. (2548). การนำศีล 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก
 และเยาวชนชายบ้านกรุณา. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- สุปิ่น เดชประเสริฐ. (2550). การบริหารจัดการ โรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 อุตรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, อุตรธานี.
- สุนทรี ทันดร. (2551). การดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธกัลยาณมิตรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต).
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- เสกสันต์ ศิริวรรณ. (2553). ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น. (วิทยานิพนธ์
 ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
 กรุงเทพฯ.

- สมคิด โพธิ์จุมพล. (2548). *การบริหารการจกการศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองผือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต 'ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2538). *ความจริงที่ต้องเข้าใจ*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำเนียง ศรีลุนช่าง. (2550). *สภาพและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต 'ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. (พิมพ์ครั้งที่ 2.) กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช สารานุกรยราษฎร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- เสาวรีย์ ตะโพนทอง และคณะ. (2548). *เจตคติการนำศีล5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร*. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 11(1), 27-36.
- อชิฐฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. (2548). *การรักษาศีล5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร*. (ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต 'ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อาจารย์มั่น ภูริทัตโต. (2558, ธันวาคม 7). *อานิสงส์ของศีล5*. สืบค้นจาก <http://www.Onab.go.th/index.php?option>
- Broom, Leonard and Selznick Phillip. (1997). *Sociology*. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

ราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

หนังสือแสดงความยินยอม

**หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
(การสัมภาษณ์)**

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เลขที่ ประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการ

วิจัย.....

ข้าพเจ้า ซึ่ง ได้ลงนามทำหนังสือนี้ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง “ประสบการณ์การดำเนินชีวิตด้วยหลักศีลของนักเรียน โรงเรียนสัมมาสิกขาภิระยะอโศก ” โดยผู้วิจัยคือ นายหินสร้าง เกรือบุตร และมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ อาจารย์ ดร. จิระสุข สุขสวัสดิ์ (ถ้ามี) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่อยู่ที่ติดต่อได้ แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 9/9 หมู่ 9 ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120 โทรศัพท์ 0-2504-8504-6 โทรสาร 0-2503-3567

ข้าพเจ้า ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ข้าพเจ้าได้อ่านรายละเอียดในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด และได้รับคำอธิบายจากผู้วิจัย จนเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว

ข้าพเจ้าจึงสมัครใจเข้าร่วมใน โครงการวิจัยนี้ ภายใต้เงื่อนไขที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยข้าพเจ้ายินยอมให้สัมภาษณ์ 1 ครั้ง เป็นเวลาครั้งละ 120 นาที และยินยอมให้บันทึกเสียงการสนทนาได้

ข้าพเจ้ามีสิทธิถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลกระทบในทางใดๆ ต่อตัวข้าพเจ้าทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองว่า ผู้วิจัยจะปฏิบัติต่อข้าพเจ้า ตามข้อมูลที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ โดยจะนำเสนอข้อมูลการวิจัยเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีข้อมูลใดในการรายงานที่จะนำไปสู่การระบุตัวของข้าพเจ้า

หากข้าพเจ้าไม่ได้รับการปฏิบัติตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย ข้าพเจ้าสามารถร้องเรียนได้ที่ แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 9/9 หมู่ 9 ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120 โทรศัพท์ 0-2504-8504-6 โทรสาร 0-2503-3567

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน ทั้งนี้ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารชี้แจง
ผู้เข้าร่วมการวิจัย และสำเนาหนังสือแสดงความยินยอมไว้แล้ว

ลงชื่อ.....

(นายหินสร้าง เครือบุตร)

ผู้วิจัยหลัก

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

ลงชื่อ.....

(.....)

พยาน

ภาคผนวก ข

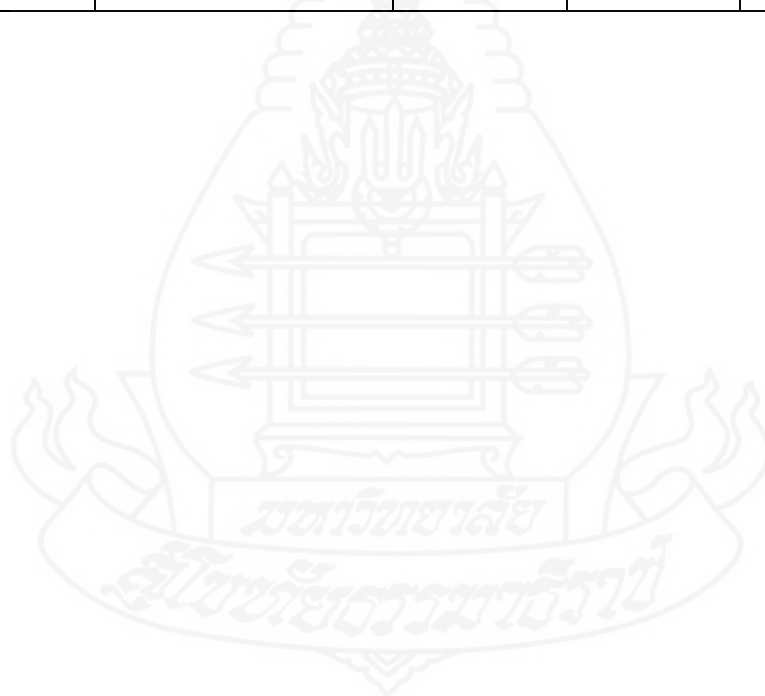
ตัวอย่างการถอดรหัสและจัดประเด็น

1. ตัวอย่างการถอดรหัสแนวปรากฏการณ์วิทยาและการถอดรหัสเชิงตีความ

ลำดับ ข้อมูล	บทสัมภาษณ์	การถอดรหัส แนวปรากฏการณ์วิทยา	การถอดรหัส เชิงตีความ
ID4	<p>ครับผม ไม่พอใจเลยแล้วยิ่งให้ตื่นแต่เช้าตีสามครึ่งมาทำวัตรอีก โอ้โฮ ยิ่งแล้วเลยครับ เป็นเด็กเตรียมต้องมาทำวัตรครับ โอ้ มาถึงอะไรหนิ ก็ให้มาตื่นแต่เช้าแล้ว เอ้า ตื่นมาทำวัตรแล้ว โอ้โฮ ยิ่งเป็นอย่างนี้เลยครับ ตั้งแต่เกิดมา ตีสามกว่าก็ไม่เคยโอ้โฮ ทรมาณครับ มันง่วงครับ ง่วงมากก็นั่งหลับกลางศาลาเลย (ยิ้มๆ) หลวงปู่เทศน์ครับพ่อท่านเทศน์อยู่ ก็นั่งหลับหลับเลยครับ (หัวเราะ) ไม่เคย นั่งปุ๊บก็หลับ หลับลงไปเลย ครับผมครั้งแรกตั้งแต่เกิดมาด้วย</p>	การฝันใจตื่นทำวัตรเช้า	<p>เป็นการฝันใจตนเองอย่างมาก และรู้สึกทรมานใจอย่างมากที่ต้องตื่นมาทำวัตรเช้า เพราะไม่เคยตื่นเช้าอย่างนี้มาก่อน</p>
ID4	<p>ม.3 ครับชื่อ 1 หนิ ฆ่าสัตว์หนิมันไม่ยอมฆ่าแล้วครับเพราะมันสงสารครับ เค้าก็มีชีวิตของเค้า เพราะเค้ารักษาชีวิตเค้าเหมือนกับเราครับ เรายังรักชีวิตปิดออกอย่างเดียวครับ ก็ไม่ดับแล้วครับก็เป่ามันออก ปิดมันออกครับ บางทีมันรำคาญก็เอาอะไรหาพัดลมเปิดใส่เลย ครับ ไม่ให้มันมากวนครับ</p>	มีจิตเมตตาธรรมต่อสัตว์	<p>รู้สึกสงสารสัตว์ เพราะสัตว์ก็ขอมรักชีวิตของคน เหมือนที่เรารักชีวิตเราจึงไม่กล้าตบยุง</p>

ID	Ref.Code	บทสัมภาษณ์	การให้ความหมาย	การแปลความ	ThRef	Theme Name
ID3	ID3_144	<p>เพราะว่า มันปลุกฝัง แล้วนะค่ะ ปลุกฝังเข้าไป ในใจเราแล้วค่ะก็การที่ เราฟังธรรมจากท่าน สมณะและการปฏิบัติคือ สติของเราเนี่ยละค่ะ คือเรา ปฏิบัติดี กรรมดีก็เป็นผล ของเราเราปฏิบัติไม่ดี กรรมไม่ดีมันก็เป็นผล ของเรา มันก็จะคิดตัวเรา ไปนะค่ะ หนูก็เลยรู้สึก กลัว กลัวโดนวิบากกรรม (หัวเราะ)</p>	<p>เข้าใจกรรมดี กรรมชั่ว</p>	<p>การได้รับการอบรมสั่งสอนการฟังธรรมจากสมณะอยู่เสมอทำให้เข้าใจเรื่องวิบากกรรม</p>	3.4	<p>การปลุกฝังศีลธรรม</p>
ID3	ID3_151	<p>มันทำให้หนูมีน้ำใจมากขึ้น นึกถึงคนอื่นมากขึ้น ค่ะมันทำให้เราประพุดิกับคนอื่นดีค่ะ แล้วเค้าก็จะได้รับสิ่งดีๆ จากเราค่ะ สิบข้อ1 ก็จะไม่ทำร้ายเค้า หรือไม่ทำให้เค้าเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน เค้าค่ะมันก็จะงน่อยู่มากค่ะ มันก็จะเกือซ่งกัน และกัน มันจะเกือต่อ หุมชน เกือต่อสังคม เกือต่อประเทศ เกือต่อโลก อย่างเนี่ยค่ะ</p>	<p>ไม่เบียดเบียนผู้อื่น</p>	<p>ทำแต่สิ่งที่ดีต่อผู้อื่นไม่รังแกหรือทำร้ายคนอื่นและไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเกิดจิตอ่อนโยนและเมตตาสงสารสัตว์</p>	4.1.2	<p>ประโยชน์ท่าน</p>

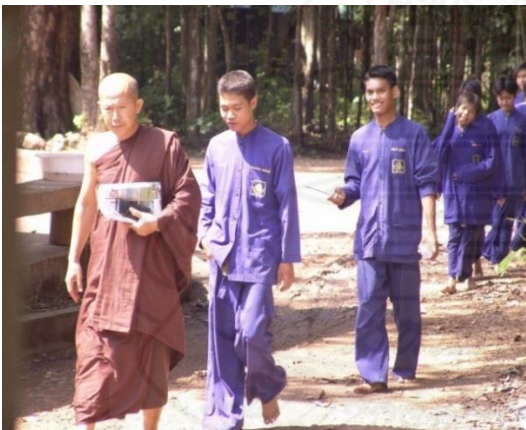
ID	Ref.Code	บทสัมภาษณ์	การให้ความหมาย	การแปลความ	ThRef	Theme Name
ID3	ID3_165	ไม่คิดมาแล้วค่ะ มีแต่ อยากช่วยเหลือช่วยเขียด ในห้องน้ำ อย่างมั่นคงไป ในชั้น ในถัง โถส้วมก็ตัก ขึ้นมา พยายามที่จะ หาทางให้มันรอด แต่ก็ เอาไปวางไว้เฉยๆให้มัน ไปเอง (หัวเราะ) ถ้าเป็น เมื่อก่อนก็ไม่สนใจเลยก็ ราดมันลงไปเลย ตัวมัน นิดเดียว	การไม่ฆ่า และ ช่วยเหลือ ชีวิตสัตว์	เกิดจิต อ่อนโยนและ เมตตาสงสาร สัตว์	4.2	เมตตาธรรม คำจูนโลก

ภาคผนวก ค

ภาพรวมกิจกรรมการดำเนินชีวิตด้วยหลักศีล 5

ห้องเรียนศีล5 ของนักเรียนสัมมาสิกขาภิระชอ โสภ

กิจกรรม สัมมาอาชีพ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายหินสร้าง เครือบุตร
วัน เดือน ปีเกิด	1 มกราคม 2525
สถานที่เกิด	อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	เกษตรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2551 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2558
สถานที่ทำงาน	ชุมชนศิรชะอโศก อ.กันทรลักษ์ จ. ศรีสะเกษ
ตำแหน่ง	[ตำแหน่งของผู้วิจัย]

